

1917 č. 2.

KVĚTNICE.

K n i h a p r o d í v k y.

Napsal

K. Balík.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 138.
Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na rok 1917
číslo 2.

Cena 2 K.

V PRAZE 1917.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“
Tiskem k. a. knihtiskárny.

KVĚTNICE.

Kniha pro dívky.

Napsal

K. Balík.

Knih „Dědictví Svatojanského“ číslo 138.
Podíl údů „Dědictví Svatojanského“ na
rok 1917, číslo 2.

V Praze 1917.

Nákladem „Dědictví sv. Jana Nepomuckého“.
Tiskem k. a. knihtiskárny.

Nihil obstat.

Pragae, 29. Decembris 1914.

P. Methodius Vojáček, O. S. B.,
censor.

Imprimatur.

Ex archiepiscopali Ordinariatu Pragae, 8. Jan. 1915.

Dr. Joannes Sedlák,
vicarius generalis.

Nr. 18.205 ai 1914.

1. Milá dívko !

Když jsi chodila do školy, poučovali tě a jako za ruku tě vedli tvoji učitelé. Nyní už jdeš životem samostatněji, ale právě proto také tím větší jest tvoje zodpovědnost za každý krok. Poslední krok ze školy jest vlastně prvním krokem do života.

Když jsi pochybila ve školní úloze, mohla jsi ji buď opravit nebo přepsat, ale chyb v životě učiněných můžeme snad jen litovat, s bolestí jich vzpomínat, z nich zmoudřeti, ale smazat úplně jich nemůžeme. Proto je třeba, bychom jich provedli co nejméně a co nejmenší.

Moudře žítí je veliké umění. Umělcem nikdo se nestal bez učení. A také dobře žítí nedovede ten, kdo se tomu nenaučil. Básník B. Jablonský v jedné své básni píše, že sochař, malíř a hudebník napřed se musili učit, než umělci se stali, a na konec dodává :

„Umění však nejkrásnější,
jež ne každý umí ctít,
nejtěžší a nejvzácnější
umění jest — moudře žít.“

Uč se moudře žíti již na začátku svého života. Zušlechti a vzdělej své mladé vnímavé srdce jako vzděláváme již záhy na jaře zahrádku, chceme-li, aby se v ní dařily libovonné květiny. Vím, že miluješ květiny — skvosty, kterými Stvořitel naši planetu tak štědře vykrášlil — ale zasaď záhy i do srdce svého vzácná kvítka ctností, pěstuj je jako pěstujeme kvítky v zahrádce, přilni k nim s láskou a ošetřuj je pečlivě, neboť tyto vzácné květy potřebují ošetřování zvláště pečlivého.

Hleď, milá dívko, k tomuto umělému duševnímu zahradnictví nabízím se ti za učitele. Chci ti dáti návod, jak máš ve svém mládí žíti, abys žila moudře a hojného užitku sobě i jiným přinesla v letech pozdějších.

Květnici, kterou společným úsilím dobře seříditi hodláme, rozdělíme si na dvě polovice, a v první pěstujme vše, co dobré jest a prospěšné pro tento vezdejší život, v druhé pak, co zabezpečuje duši život věčný. Obě polovice — pozemskou i nebeskou — rozdělme zase na záhonečky, a na nich pěstujme každou bylinku zvlášť, neboť každá vyžaduje jiného ošetřování.

Přeji sobě i tobě, bychom dodělali se úspěchů, bys šťastna byla v životě tomto i v budoucím, a nadějí se kojím, že tento návod, který ti předkládám, nejkratší cestou ku štěstí tě povede.

Zkušenosti a rady беру ze života a pro život je zase určuji, a to nikoliv snad pro nějaký život klášterní nebo naopak zase pro nějaký život svěťácký, nýbrž pro obyčejný život v rodině a ve společnosti, ve které pravidelně žijeme a se pohybujeme. Snad bys těchto zásad v pozdějším věku životními zkušenostmi i sama se dopracovala, ale nechci, abys k cíli šla oklikami a cestou neschůdnou, nýbrž cestou rovnou, pohodlnou a krátkou, a nechci, abys školní plat školy života platila vlastními slzami.

Přijmi laskavě tuto knížku, čti ji bedlivě a neodkládej jí, dokud nedočteš až do konce. Neustaň ani tehdy, kdyby se ti zdála snad málo zajímavou. Věz, že není jejím účelem pobavit, ale účel její jest daleko vyšší, totiž poučiti. A až dočteš až do konce, jistě sama řekneš, že jest mnohem prospěšnější, než nějaký román, v němž za nejhlavnější věc považují jen to, zdali se ti dva zamilovaní lidé na konec přece dostali nebo nedostali.

2. Účel života.

Obyvatelé jednoho města zvolili prý si vždy na rok králem nějakého cizince. Po roce odvezli ho na pustý ostrov a tam ho ponechali osudu. Jednou také zvolili si zase nového krále, lichotili mu a obsypali ho poctami a pohodlím. Nový král dověděl se však,

jaká ho čeká budoucnost a proto se za doby svého kralování uskrovnil, za ušetřené peníze najal dělníky, poslal je na pustý ostrov a poručil jim, aby ho vzdělávali a osázeli. Na pustinách zazelenaly se brzy zahrady a vinice. Když obyvatelé města krále zase na ostrov odvezli, nebylo mu již jako jeho předchůdcům tříti nouzi, neumřel hladem, ale našel tam dostatečnou výživu a příjemný pobyt.

Milá dívko ! Takovým chytrým králem má býti každý člověk. Nemá se oddávati bláhové domněnce, že má zde v tomto životě místo trvalé, ale má pamatovati, že přenesen bude do života jiného. Běda mu, jestliže se pro druhý život včas nezaopatřil, běda, nezasil-li, z čeho by potom žíti mohl ! Však šťastný, třikrát šťastný, kdo v životě pamatoval na věčnost !

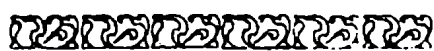
Přemýšlela jsi už někdy vážně o tom, proč jsi vlastně na světě ? Ne-li, zamysli se nad touto otázkou, nad níž důležitější neznám. Učenci všech věků se jí zabývali, a někteří vynaložili všechny síly a celý život, aby ji zodpověděli. Svatý Augustin zjistil, že 288 pohanských mudrců na ni odpovídalo, a každý jinak. Nám netřeba o ní hloubati, neboť Věčná Pravda sama nám zjevila, že člověk jest na světě, aby dosáhl věčné blaženosti. Není tedy účelem tvého života snad jenom jísti, píti, baviti se, hráti, smáti se a tancovati, nýbrž nabýti zde na zemi co možná

největší dokonalosti, abys sama sebe schopnou a způsobilou učinila vejíti po tomto životě tam, kam jenom spravedliví a dokonalí vejíti mohou. To jest úloha, která ti pro celý pozemský život již v kolébce byla uložena a kterou správně vypracovati máš. Začni o ní pracovati již od mládí, abys ji jistěji vypracovala, neboť není ani tobě aniž komu jinému na světě známo, zda dožiješ se dlouhého věku a zda budeš míti dosti času, abys teprve později o dokonalost se postarala. Bůh nám dal život, vytknul cíl, slíbil odměnu, ale neslíbil s jistotou ani dne zítřejšího.

. Čím dříve začneš, tím jistější bude výsledek, neboť mladší srdce snadněji můžeme upravovati a vésti, jako snadněji pěstovati a rovnati můžeme stromek teprve se vyvíjející a rostoucí. Získáš-li již v mládí dokonalost, okusíš již ve svém pozemském životě jejího sladkého ovoce, a odměna tvá bude dvojnásobná. Žádáš-li si dlouhého života, přičiň se také, aby byl úrodný. Sv. Tomáš Kemp. dí: „Marnost je dlouhého života si žádati, o ctnostný však život málo dbáti.“ Dlouhého života si nežádej, nemáš-li vůle dobře ho prožítí.

Někteří lidé žili jen krátce na zemi a přece za tu krátkou dobu dospěli takové dokonalosti, že rozmnožili počet svatých,

kdežto jiní po dlouhých letech svatosti nedošli. První pochopili účel svého života, druhí nikoliv.

Prosím tě, začni již od svého mládí opravdově žít a o dokonalost všemožně se přičiňovati. Myšlenkou na svůj životní cíl osvěcuj veškeré své konání jako si svítíme lampičkou ve tmách. Toto světlo má osvěcovati každého člověka přicházejícího na tento svět i s něho odcházejícího.

3. Mládí.

Ve větším městě na Moravě žil krejčí, kterému se dobře dařilo. Měl dvě děti — osmnáctiletou Mařenku a patnáctiletého Jeníčka. Paní mistrová, ne takto špatná žena, měla tu vadu, že děti své k práci nevedla. Otec si všímal jen řemesla a o výchovu svých dětí málo se staral. Jeníček studoval, a u něho vynahražovali páni profesori, co zanedbávali rodiče, ale hůře bylo s Mařenkou. Ta se stala obětí matčiny nerozumnosti. Ve své nezřízené lásce nedovolovala jí matka pracovati. Od mytí podlahy prý zhrubnou ruce, u kamen osmahne pleť a od prádla se musí tak jako tak pradleně platiti. Matka pomáhala dceři i se oblékati a obouvati. Když vystrojená Mařenka odcházela s taštičkou a slunečníčkem do parku na procházku, rozradostněná matka ještě z okna se zálibou za ní se dívala.

Mařenka měla plno známostí. Tím se také cele zaměstnávala. Počítala pány, kteří s ní mluvili, sčítala pozdravy, jež v parku za odpolední procházky sklidila, vedla seznamy svých nápadníků a odříkala si z paměti veršíky, které jí do památníku vepsali. Napřed s ní chodili studenti a potom důstojníci. Ale pomalu začal se úžiti a řidnouti kruh pánů, kteří se jí dvořili, neboť začala stárnouti. Slunce jest milejší, když vychází, než když zachází.

„Co rozkvétá, zas odkvétá,
co vzešlo, zas chřadne,“

napsal básník Neruda. Básníci píší na papír, a léta v obličej. Některý s ní ještě promluvil ze zdvořilosti, jiný ze starého zvyku, jiný ze soucitu, ale ani jeden nebyl „z Berouna“. Co s ní? Ničeho neumí, ničemu nerozumí, jaká by z ní byla žena? A tak Mařenka zůstala na ocet. Z milosti žije u svého bratra. Své mládí lehkomyšlně utratila.

Milá dívko! Připravuj se na život lépe než ona Mařenka. Život člověka vyžaduje nejpilnější přípravy. Kuřátko, sotva se vyklube ze skořápky, již umí běhati, rybička, sotva se vylíhne z jikry, umí plovati, ale člověk, když se narodí, neumí ničeho leda snad jen ležeti a plakati. A přece život člověka je složka povinností nejrozmanitějších a nejvyšších, jež velké dovednosti vyžadují.

Zručnost nepadne člověku s nebe, nýbrž sám si ji musí vydobýti, a čas, který jest k tomu v životě lidském určen, jmenujeme mládím.

Mladost nepropůjčil ti Bůh, abys ji promarnila v neužitečné zahálce a zábavách, ale abys naučila se v ní všemu, co život budoucí bude od tebe požadovati. Rok má jen jedno jaro — život má jen jedno mládí. Jaké jaro, taková bývá pravidelně i úroda, a jaké jest mládí, takové bývá i ovoce života. Kdo se chce státi ve věku dospělém platnou jednotkou lidské společnosti, musí v mládí pilně pracovati, vzdělávati se a na vlastní život se připravovati. Budoucí hospodyňka má se hlavně ve všech domácích pracech dokonale vycvičiti.

Ale dospívající dívka má míti nejen ruku zručnou, nýbrž i srdce v ctnostech cvičené a okrášlené pelem neporušené nevinnosti, panenského studu a pokory.

Všimla sis někdy na jaře hrušky obalené bílým květem? Není-liž to krásný pohled? Takovou dobou květu jest u ženy právě doba dospívajícího mládí. Prozřetelnost Boží sama se už o to postarala, aby žena v těchto letech jako růže hezky kvetla a každému se líbila. Ale všimla sis také, že některé květy uschly a opadly? Různí škodliví brouci je zničili. A ani květy, které obstály, nepři-

nesly všechny zdravého ovoce. Některé hrušky byly červivé. Jak se to stalo? Již do květu nasadil malý brouček vajíčka, která potom v ovoci se vyvinula, z nich vylíhl se červ, a ten vyhlodal a zničil ovoce. Tak je tomu i u dívky, které v srdci usadil se červ lehkomyšlnosti a mravní zkaženosti. Její život nemůže být šťastný, a nemůže potom přinést rodině pravého blaha.

Kdysi jsem četl prostou, ale pravdivou básničku V. Kubína, která se mi líbila a poněvadž se domnívám, že i tobě se líbiti bude, uvádím ji doslovně. Zní takto

M l á d í.

Květy, květy plamenné,
ach, snad nejste zlomené?
Ovadly jste, upadly jste
do travěnky zelené.

Jak ta krása v podletí
i mé mládí odletí,
jenom vzpomínka prostinká
zbude, zbude v paměti.

Ptáče uzří vesnu zas,
z hrdélka mu tryskne jas,
nikdy se však nenavráť,
nenavráť mládí čas.

4. Volba stavu.

Anička, dcera chudého venkovského kováře, chodila pět let do školy ve své rodné vsi, ale poslední tři léta své školní povinnosti navštěvovala měšťanskou školu v blízkém městě.

Když vyšla školu, nastala jí a jejím rodičům důležitá a těžká otázka: Kam nyní?

Několik měsíců pobyla ještě doma, pomáhala pracovat v domácnosti, ale nepřestávala i uvažovat o budoucím svém povolání. Uvažovala dlouho a důkladně. Studovat a stát se buď učitelkou nebo dostat místo někde v kanceláři, na to nebylo peněz, vyučit se krejčkou nebo jít sloužit do města také se jí nezdálo, až konečně jí napadlo vstoupit do kláštera. Nadosmrti se zaopatří.

Se svým úmyslem svěřila se rodičům. Ti nenamítali proti tomu ničeho. Poslali Aničku k panu faráři, aby se ho zeptala, kam a jak se píše žádost, jakých listin a čeho vůbec je zapotřebí. Domnívali se, že kněz bude úmyslem dceřiným potěšen a že hned vše potřebné zařídí.

Když dívka do farní kanceláře přišla, úmysl svůj přednesla a o radu se tázala, dal se duchovní s ní do řeči; seznal, že dívka jest sice nezkažena a srdce dobrého, ale že nevedou ji do kláštera pohnutky jen

ryze náboženské, nýbrž skoro více touha po hmotném zaopatření a snad i naděje, že nebude musit tak těžce pracovat jako ve světě.

Za řeči pravil pan farář také asi toto „Dobře si tento krok rozmysli. Volba stavu má nesmírnou důležitost pro celý život. Obvykle spočívá na ní všechno štěstí a spokojenost člověka. Při volbě stavu máme uvážiti všechny možné okolnosti, máme spravedlivě ceniti a měřiti své vlastní nadání, vlohy, náklonnosti, schopnosti, vědomosti, dosavadní zkušenost a zručnost, v úvahu vzíti zdraví tělesné i duševní a máme také na zřeteli míti nejen tento život pozemský, ale i život věčný. Důležité jest zaopatření časné, ale důležitější jest zaopatření věčné. Každý stav mám za dobrý, v němž můžeme o spásu duše své pečovati. Služka Zíta stala se také svatou. Do kláštera vstoupiti ani tě nepobízím ani ti nezbraňuji. Kdo by v klášteře snad čekal jen pohodlný život, velice by se zklamal, neboť život klášterní jest mnohem obtížnější a namáhavější nežli život ve světě. Ještě nikdo svatým se nestal jen tím, že do kláštera vstoupil. Šat, jakým se oblékáme, a místo, v němž žijeme, ještě neposvěcuje člověka, ale svatost musíme si pracně vydobýt, a vydobýt si ji můžeme všude. Žádný počestný stav není z toho vyňat. Porad se, milá Aňičko, se svými rodiči,

porad' se s Bohem, pros Ducha Svatého o dar rady, Matku Dobré Rady pros o přímluvu, vykonej na úmysl ten sv. zpověď, přijmi Tělo Páně a potom teprve se rozhodni. Nejšťastnější rozhodnutí bývá v okamžiku po svatém přijímání, kdy sám Kristus v srdci našem dlí. Při volbě stavu potřebuješ mnoho opatrnosti a mnoho modlitby.“ Když pan farář domluvil, dívka vstala, rozloučila se a šla domů.

Asi za měsíc, dříve než pan farář přišel do kostela, klečela již u zpovědnice. Přijala svaté svátosti. Po mši svaté zašla k panu faráři a oznamovala mu, že se rozhodla jít asi na půl roku do kuchařské školy a potom že půjde do služby. Pan farář úmysl její úplně schválil.

Anička úmysl svůj také provedla. Tolik jí ještě otec věnovati mohl, aby nějaký čas do hospodyňské školy choditi mohla.

Potom dostala místo kuchařky v zámožné rodině ve velkém městě, kde se ve vaření ještě zdokonalila. Měla značnou službu. V několika letech si uspořila slušné věno.

I nápadníků měla sdostatek. Ale i zde řídila se radou pana faráře. Byla velmi opatrná a mnoho se modlila.

Konečně vzala si spořádaného a zručného řemeslníka. Daří se jí velmi dobře.

5. Čas.

Čas je ze všeho nejdrahocennější. Za peníze můžeš si koupiti pokrm, oděv, pohodlí, někdy i zdraví, ale uplynulé minuty ani za miliony peněz zpátky přivolati nemůžeš. Ztratíš-li ji, ztratíš poklad ceny nesmírné. Čas je cennější než sláva, krása a šperky. Ano je tak cenný, že si za něj i věčnost koupiti můžeme. Dva jsou klíče, které brány nebes otevírají — milost a čas. Jenom milostí Boží a dobře užívající času stali se lidé svatými. Proto právem dí sv. Bernard „Co do vzácnosti nic ve světě k času přirovnávati se nemůže.“

Čas jako vítr rychle letí a na nikoho nečeká. Letí do nekonečna a nikdy se nevrátí. Kdosi pravil

„Zajíc a čas proto rychle pádí,
že je lidé zabíjejí rádi.“

Tohoto vzácného daru, kterého ti Bůh určitou částku vytknul a popřál, využij co nejlépe. Modli se, pracuj a zušlechťuj se, neboť to jest daň, kterou neúprosný čas na tobě žádá. Zaplatíš-li správně a včas, získáš si jeho pochvaly, nezaplatíš-li, upadneš v nemilost a budeš nešťastna. Rychle, rychle, zítřek nemáš jistý — využij vždy dobře již dneška. Život měříme dle roků, ale ceníme

dle skutků. Ať je čas života tvého dlouhý nebo krátký, cenný má býti vždycky.

Nepromarni zbytečně ani minuty. Seděti na prázdno, povalovati se nečinně, jenom marné zábavy sháněti, zaměstnávati se prací neužitečnou nebo četbou neprospěšnou jest hříšné utrácení času. Marie Leszczyńska pravila: „Každé mrhání jest hanebné, největší hany však zasluhuje mrhání časem.“ Sv. Františka říkala: „Za krádež bych si to pokládala, kdybych jen okamžik drahocenného času darebně ztratila.“

Snáze dobře využívá času, kdo si ho dobře rozdělí. Čas k dílu, čas k jídlu, čas k modlitbě a odpočinku. Předem vždy rozvrhni si den, vyměř pořad svým pracem a konej jednu za druhou důsledně a vytrvale.

Nejlépe využij času ranního. Tehdy jsi spánkem a odpočinkem osvěžená a k nejdůležitějším pracem nejschopnější. Ranní ptáče dál doskáče nežli pozdní doletí. Franklín dává toto moudré napomenutí

„Časně hleď jít na lože,
časně vstávej ráno,
zdraví, moudrost, bohatství
bude tobě dáno.“

Co neuspíš před půlnocí, po půlnoci nedospíš. Čím je doba ranní pro celý den, tím je doba mládí pro celý život. Prosím tě, využij dobře doby svého jara.

Babička šla na Bílou sobotu odpoledne s vnučkou do kostela pomodlit se u Božího hrobu. Byl krásný jarní den. Babička kráčela pomalu po ní cestou, ale vnučka pobíhala brzy napřed brzy vzadu a brzy po mezích mezi poli. V trní na mezi našla fialky. Hned jich několik utrhla a nesla babičce. Stařenka si přivoněla a libovala si svěží výdech květiny. Její radostí odměněná a povzbuzená dívka ihned slibovala: „Babičko, až bude léto, natrhám vám jich a přinesu velikou kytku.“

„Dítě, toho nedokážeš, v létě už fialky nekvetou.“

„Tak doskočím ještě nyní několik vám jich utrhnout.“ A kvapně běžela k trní.

Milá dívko! Pospěš si a trhej fialky, které voní, již na jaře — vzdělávej se již v mládí a zdokonaluj, jednej šlechetně a žij ctnostně. Nashromáždí kytici ctností, abys milou se stala Bohu i lidem.

V Drážďanech viděl jsem v královském parku sousoší, které znázorňuje, jak silný vousatý stařec s mohutnými křídly na zádech uchopil mladou hezkou dívku, vyzdvihl do výše a chce ji násilím unést. Maličký křídlatý andělíček u jeho nohou pro ni pláče. Sousoší to znázorňuje, kterak „čas loupí krásu“ Hodnou chvíli jsem se v zadumání na ně zadíval.

Ale čas loupí nejen krásu, nýbrž i mládí. Proti tvé vůli uplyne i tvé jaro a čas je urve, byť bys sebe více se vzpouzela. Podrob se, je to rozumné, ale ještě rozumnější jest dobře mládí svého využití a nečiniti ho snad ještě kratším, než jsme je přijali.

6. Práce.

„Mně práce nade všecko, a dokud dech ve mně, neustanu býti vroucím ctitelem této bohyně.“

(Fr. L. Čelakovský.)

Když Bůh postavil prvního člověka do ráje rozkoše, poručil mu, aby jej vzdělával. Nestvořil tedy člověka k zahálce, ale ku práci. Ovšem práce byla pro člověka v původním stavu dokonalosti nikoliv břemenem, nýbrž zábavou. Ale když člověk neposlechl, jedl se zapověděného stromu a v nemilost u Boha upadl, vyřknul mu Bůh trest, a ku podivu, opět mu přiřknul za úděl práci, ovšem spojenou nyní s potem.

I v trestu tom ukázal Bůh nevyzpytatelnou moudrost, neboť za hřích uložil člověku práci hlavně proto, aby ho ochránil před novými hříchy, k nimž pokažená lidská přirozenost stále se kloní. Práce odvracuje od hříchů. Jako voda v potoce právě jen stálým pohybem zůstává zdravá, tak i mysl člověka

zůstává čista a prosta nákazy hříchu jenom tehdy, jestliže se stále něčím zaměstnává. A jako ve stojaté vodě brzy usadí se plno ošklivých červů, tak také v mysli ničím nezaměstnané brzy usadí se plno zlých a prapodivných myšlenek. Mysl lidská už je tak uzpůsobena, že se stále něčím zaměstnávat musí, a nezaměstnává-li ji práce, vybere si látku nějakou jinou a to pravidelně špatnou. Proto napomíná sv. Jeronym: „Vždy se něčím zabývej, aby tě ďábel nalezl vždycky zaměstnaného.“

Dvě jsou přikázání života: „Modli se a pracuj!“ Málo jest modliti se a nepracovati, jako naopak zase málo jest jen pracovati a se nemodliti. Obé má býti spolu spojeno, jako spojena je duše s tělem, má se vzájemně pronikati, oživovati a doplňovati. Práce vyžaduje modlitbu, neboť bez Božího požehnání marné naše namáhání, a modlitba posvěcuje práci, povznáší ji, očišťuje a činí ji novou modlitbou. S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo. Člověče přičiň se a Bůh ti požehná.

Zbožnost a pracovitost u dívky jsou vlastnosti vzácné a hledané. Krása, věno a výbava, árci dobrá ozdoba nevěsty, jsou přece jen pára, která brzy se rozplyne, neprovází-li jich zbožnost a pracovitost. Dívky rolnické a služebné mnohem lehčeji se vdávají než

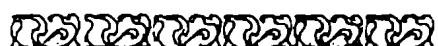
dívky městské a úřednické, protože se umívají modliti a pracovati. Práci zvykly a neštítí se jí. Mozoly jsou lepší ozdoba ženské ruky než zlaté prsteny. Lépe jest, umí-li žena v domácnosti vařiti, šíti a práti, než umí-li francouzsky, hraje-li na piano a dovede-li vyšívati zlatem.

Práce utužuje tělo i ducha, pěstuje a sesiluje vlohy tělesné i duševní, podporuje zdraví, bystří mysl, vzdělává rozum, upevňuje vůli, šlechtí srdce a je nám těšitelkou v trampotách. Všeliká dovednost, zručnost a dokonalost vychází pravidelně z práce. Ruka dělná přináší zisk a čest, zahálka bídu a opovržení.

Miluj práci a nevyhýbej se jí, za práci se nestyd' — styd' se ovšem za zahálku — žádnou práci nepovažuj za špatnou a ponižující, neboť i sám Syn Boží božskou rukou pracoval v dílně, nevzdychej ze strachu před prací — jen s chutí do toho a půl je hotovo — neodkládej na zítřek, co vykonati máš dnes, a nezávid' jinému, nemusí-li tolik pracovati jako ty.

Práce plodí zámožnost, vede k blahobytu a spokojenosti. Nikdo bez práce nejídá koláče. Kdo chce chleba, pracuj co třeba. Prací v ráj se pouště mění.

Prací učinil Bůh člověka účastným své všemožnosti a věčnosti. Kdo prací pů-

sobí, že země vydá více obilí neb ovoce, stává se podobným tvůrci, a kdo prací něco slavného vykonal, památka jeho žije od pokolení do pokolení. Veliké skutky lidí přetrvávají věky a hlásají slávu a chválu svých původců.

Modli se, milé dítě, pracuj a jistě brzy okusíš sladkého ovoce, které v této zahradě roste.

7. Povinnost.

Povinností nazýváme to, k čemu nás váže náš stav a povolání.

Povinnosti jsou dvojího druhu — všeobecné a zvláštní. Všeobecné jsou takové, které se týkají všech lidí, jako jsou třeba povinnosti náboženské, národní a společenské. Povinností každého katolického křesťana je milovati svou církev a žíti dle jejího učení, povinností každého Čecha je vážiti si své rodné řeči, milovati svůj národ a přičiňovati se o národní blaho, a povinností každého člověka, který ve společnosti žíti chce, je zachovávat všeobecné zásady společenské slušnosti.

Zvláštní povinnosti jsou takové, které se týkají jen některého druhu lidí, a to obyčejně lidí stejného zaměstnání, stavu a věku. Tak povinností manželů jest, zachovávat vše, co jim sedmá svátost uložila, povinností

dítěk je dobře se chovati a poslouchati, povinností zaměstnavatelů jest o tělo i duši svých zaměstnaných pečovati, a povinností sloužících je svědomitě konati uložené práce.

Mluvíme-li o povinnostech člověka, máme pravidelně na mysli jen tyto zvláštní povinnosti, totiž takové, které jsou spojeny se zvláštním místem a stavem, které člověk ve společnosti lidské zaujímá.

Jaké jsou povinnosti dospívající dívky? Má se vážně připravovati na život, všem věcem pro život potřebným dokonale se naučiti, naučiti se dokonale poslušnosti a pracovitosti, zamilovati si čistotu a pořádek, vzdělávati se, vytrýbiti rozum, v dobré cesty uvésti svoji vůli, rozumně pěstovati vrozený ženský cit, vypěstovati vědomí o zodpovědnosti, naučiti se přemáhati obtíže, které budoucí život v cestu snad položí, naučiti se milovati ctnost, prospívati sobě a blažiti jiné.

Poznej povinnosti svého stavu a plň je svědomitě.

Povinnost jest odlesk vůle Boží, nebo jak básník Fr. Coppée krásně dí, „povinnosti hlas, toť věčné lásky hlas“, a proto vůli tuto nejvyšší máme tak věrně a ochotně plniti jako ji andělé Boží v nebi plní. Jen ten může býti milým Bohu, kdo dobře plní úkol, který mu Prozřetelnost Božská ve složitém ústrojí lidské společnosti vykážala.

Neohlížej se, jak jiní povinnosti své plní, a neochabuj v horlivosti ani tehdy, kdybys viděla, že nikdo kolem tebe svých povinností nekoná. Právě v temnotách rozsvěť svůj kahánek a pamatuj, že nebudeš odpovídati za jiné, ale za sebe.

Povinnosti své konej, i kdyby obtížnými se ti zdály nebo kdybys i proto pronásledování trpěti musila, neboť Věčná Moudrost blahoslavila toho, kdo protivenství trpí pro spravedlnost.

Konej je v tichosti a nechlub se, že je plníš, neboť konáš jen to, co ti Spravedlnost ukládá. Kdo se chlubí, sám si na záslužnosti ubírá.

Čiň, co pochvaly hodno, ale žádné pochvaly nepožaduj. Nejlepší pochvalou ti bude, pochválí-li tě tvé vlastní svědomí. Nežádej také zvláštní odměny za to, co konati je tvou povinností. Nejlepší odměnu za vše vyplatí ti jednou spravedlivý a vševědoucí Soudce.

Povinnost budiž ti svata. Neoddávej se odpočinku a nesháněj zábav, dokud nevykonala jsi úplně předeepsaných povinností. Odpočívati a bavit se nemáš práva, dokud jsi nevykonala, co vykonati máš. Napřed je povinnost a potom teprve odpočinek a zábava.

Jsou také lidé, kteří své povinnosti vlastní zanedbávajíce na jiných přísné plnění povinností vyžadují, nebo jsou jiní, kteří z chlouby a z touhy po slávě konají více než povinnost jim ukládá, současně zanedbávajíce nebo ledabyly odbývajíce své vlastní povinnosti, ano jsou dokonce i jiní, kteří z touhy po dokonalosti hrubého porušení svých povinností se dopouštějí. Co bys pomyslíla si o ženě, která by přísně trestala děti z neposlušnosti a sama by muže neposlouchala? Neb o paničce, která by plnými rukama udělovala chudým almužny, ale sama svého dluhu si u obchodníka nezaplatila? Neb o chůvě, která by nechala děcko u řeky a sama se šla pomodlit do kostela?

Poznej své povinnosti a konej je svědomitě. Nechtěj odpoutati se od nich a každou takovou myšlenku potlač hned v zárodku. Spisovatelka Carmen Sylva napsala „Osoboditi se od povinnosti znamená vždy blázna neb zločince“

8. Štěstí.

Asi dvacet chovanek hospodyňské klášterní školy šlo po ní cestou na procházku. Dvě ctihodné sestry je provázely

Cestou přišly k poli, na němž zelenal se jetel. Jakmile jej dívky spatřily, ihned se do něj upřeně zadívaly, předbíhaly se, shýbaly a hledaly čtyrlístek — chtěly nalézt štěstí.

Ctihodné sestry zůstaly vzadu. Dívky se zastavily teprve tehdy, až když celé jetelové pole minuly. Některá s radostí ukazovala nalezený čtyrlístek.

Když ctihodné sestry došly až k rokujícímu hloučku, starší z nich jala se k dívkám takto mluvit „Milé chovanky! Přeji vám této nevinné zábavy, neboť jste udělaly jen to, co snad dělají všechny dívky na světě, když k jeteli přijdou. Ale vězte, že čtyrlístek štěstí nedělá. Kdo by hledal štěstí jen na zemi, nenalezl by ho, protože na světě pravého štěstí vůbec není.

Co je štěstí? Dejte tuto otázku deseti lidem, a dostanete na ni deset různých odpovědí. Jeden nazve štěstím dědictví, jiný výhru, třetí zdraví, čtvrtý dobrý výdělek a pátý výhodný sňatek — každý nazve štěstím něco jiného.

Ale vše, co lidé obyčejně pod slovem štěstí zahrnují, jest nestálé, pomíjející a proto může býti základem jenom nějakého štěstí chvilkového a nejistého, takového štěstí, o kterém praví přísloví: „Nekaždému dlouho štěstí slouží“, „štěstí noclehy mění“ a „ne jeden vítr vždycky věje“

U takového štěstí obratem ruky může světlo ve stín se proměnit, neboli se přihoditi, o čem básník Kollár psal „Štěstí!

Ty jsi měsíci podobné, jenžto lidem hned tvář pěknou a celou, hned zas ukáže rohy.“

Takové štěstí jest nejen měnivé, ale i pomíjitelné.

Básník Adolf Heyduk napsal o něm toto:

„Štěstí ! Co je štěstí?
Muška jenom zlatá,
která za večera
kol tvé hlavy .chvátá,
oblétá ti skráně“

Čím větší štěstí, tím méně mu věř.

Pravým štěstím jest a může býti jenom to, co blaží, ale co ztraceno býti nemůže. Takové věci vůbec na světě není, a proto ani není a nemůže býti na světě pravého štěstí.

Skutečné štěstí jest teprve v životě druhém — totiž věčná blaženost. To je štěstí pravé a celé, které neskonale blaží, které zmenšeno ani ztraceno býti nemůže a které Bůh dokonalým lidem slíbil. Všecko ostatní štěstí na světě jest jen odlesk a drobeček onoho vlastního štěstí, a můžeme zde vlastně štěstím zváti jenom to, co nám ku věčné blaženosti cestu ukazuje, uzpůsobuje a zkracuje, a neštěstím máme vlastně nazývati jen to, co nám tuto cestu různými překážkami zavaluje.

Jeden král ptal se mudrců své říše, které je největší neštěstí člověka. První pravil „Vysoké neduživé stáří a přijíti ostatním za obtíž.“ Druhý řekl „Bída a chudoba.“ Třetí pravil: „Nevyléčitelná nemoc.“ A konečně čtvrtý odpověděl: „Největší neštěstí pro člověka je státi na sklonku svého života a míti vědomí, že nevykonal nic dobrého.“ Tato odpověď se králi nejvíce líbila.

Milé dívky! Nehledejte štěstí kolem sebe, nehledejte ho na poli, nehledejte ho v jeteli, ale samy v sobě — ve svém vlastním nitru. Sebe zdokonalovati jest cesta ku pravému štěstí, a umění hledati štěstí jest umění moudře žíti. Čím jsme dokonalejší, tím bližší jsme svému štěstí. Dobré svědomí, čisté srdce a věrné plnění svých povinností jest jeho základem. Každý je svého štěstí strůjce, a šťasten může býti každý, kdo chce.

Byť vás cesta za štěstím stála sebe více přemáhání, nespouštějte se jí. Co je pracně získáno, je tím trvalejší, a ani štěstí nemělo by svého půvabu, kdyby nebylo vydobyto.

Touhu po štěstí vložil sám Tvůrce ve vaše srdce, touha ta zde na zemi plně a trvale ukojena býti nemůže, a proto touha ta je vlastně touhou po věčné blaženosti.

Přeji vám všem, i těm, které nyní čtyřlístek našly, i těm, které hledaly marně,

abyste dosáhly vlastní dokonalosti zde na zemi a po smrti pravého štěstí v nebesích.“

Ctihodná sestra domluvila, a chovanky šly zamyšleně cestou dále do polí.

9. Spokojenost.

Co spokojenost je, těžko slovy správně vystihnouti dovedeme, neboť je to pocit, a pocity vůbec nesnadno do slov oblékáme, víme však s jistotou, že je to něco, co člověka nesmírně blaží. Chceme-li někomu zvláště něco dobrého přát, přejeme mu, aby byl spokojen.

Milá dívko! Přeji i tobě spokojenost v míře vrchovaté. Kéž tato drahocenná květina vyrostе ve tvém srdci, zapustí v něm kořeny hluboko a vůní svou tě oblažuje v celém životě!

Chceš-li ji míti, musíš si ji sama vypěstovati. Je k tomu třeba jen trochu světla a vody — rozumu a vůle. Sebezáporem se zasívá, obětavou láskou zalévá a modlitbou šlechtí.

Chceš návod, jak se tato květina vůbec pěstuje? Nuže podávám ti jej.

Především zachovej svému srdci víru a zbožnost, neboť bez tohoto nutného podkladu spokojenosti nikde se nedaří. Nevěra a

bezbožnost rodí jen nespokojenost a rozevranost. Věčně pravdiva jsou slova sv. Augustina „Nepokojné jest srdce lidské, dokud nespočine v tobě, o Bože!“

Dále si zachovej srdce čisté a nezkažené, neboť jenom v čistotném srdci spokojenost roste, v prostopášném pak se neuchytí nebo zanikne.

Buď spokojena se svým povoláním a zaměstnáním a plň svědomitě povinnosti svého stavu.

Nedělej velkých nároků v pokrmu a nápoji, v oděvu a ve společenském vystupování, nevyhledávej nákladných zábav, nebaž po moci, slávě, pochvale a pohodlném životě, nýbrž raději se vždycky a ve všem uskrovní. Šťastní ti, kterým málo ku spokojenosti postačí.

Svůj majetek dobře spravuj, pracovitostí a šetrností hled' jej rozmnožiti, dvěma hřivnami jiné dvě vyzískati se snaž, ale nikterak se netrap, jestliže toho nedosáhneš, a buď se dvěma hřivnami právě tak spokojena jako se čtyřmi. V srdci, jež tuze baží po bohatství, spokojenosti dařiti se nemůže.

Bohatý je ten, kdo je spokojený s tím, co má. Žebrák spokojený se svou mošnou je bohatší, než král nespokojený se svým královstvím. Starořecké dějiny vypravují o

Diogenovi, který spával v sudu, a když jednou mocný král Alexander ho vybídnul, aby vyslovil nějaké přání, že mu je splní, pravil „Přál bych si, abys šel dál a nezacláněl mi.“

Kdo netouží tuze míti více než má, našel poklad všech pokladů cennější. Na světě nikdo nemůže míti vše, na co by si pomyslel, protože vedle nás žijí na světě i jiní, kteří také na život právo mají. Bohatství štěstí nedělá, a radím ti, kdybys šla hledat spokojenost, abys dříve šla do chudých domečků než do paláců bohatých.

Nezávid' jiným, neboť závist jest největší nepřítel spokojenosti.

Každá bylina podléhá vlivům vnějším a má své škůdce; jsou to: hmyz, vítr a mráz. A tak i bylina spokojenosti má vnější nepřátele; jsou to: závist lidí, cizí lakota, nepřízeň a zloba.

Ochraňuj však drahou květinu, aby ani cizí rukou nebyla poškozena nebo vytržena. Nauč se znáti všechny obtíže života v trpělivosti a srdnatosti. Růže nemůže býti bez trní a život bez obtíží. Jestliže jsme přijali život, musíme přijmouti s ochotou i břímě, které nám s ním nésti ruka Boží uložila. Obtíží a nehod nikdo na světě ušetřen býti nemůže, poněvadž by potom mezi zemí a nebem nebylo rozdílu.

Ze své spokojenosti nedej se vyrušiti ani tím, když se ti plány tvé hned nedaří tak jak chceš, nebo když nemůžeš něčeho dosíci tak brzy, jak bys sobě přála. Vyčkej času jako husa klasu. Neklať hrušek, až dozrají.

Spokojené srdce i na venek se ukazuje, a vnitřní pokoj v obličeji jako v zrcadle se odráží. Dovedeš-li čísti v lidských tvářích, poznáš hned, jak je kdo spokojen. Právem napsal hluboký znalec lidí Dr. Förster, že „každý člověk je malířem svého obličeje“

Spokojený oslazuje a ulehčuje život sobě i jiným, kteří s ním žijí, kdežto nespokojený sám si břemene přikládá a jiným je na obtíž.

Život je už sám v sobě dosti těžkým — nedělej ho sobě a jiným ještě těžším.

10. Čest.

Nečekej, že budu tě vybízeti, bys se snažila dosáhnouti v životě nějakého postavení, titulu neb úřadu zvláště vynikajícího a čestného — ovšem sáhej, kam až dosáhnouti můžeš, ale tuze po cti světské bažiti ponech lidem ctižádostivým.

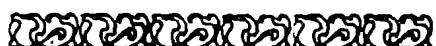
Chci jinou bylinu do tvého srdce zasaditi, které také říkáme „čest“, ale pod kterou vyrozumíváme něco jiného, totiž cit pro čest.

Milá dívko! Zvykni si již od svého mládí čestně smýšleti, mluvit i jednati. Nauč se tomuto důležitému předmětu, který je přednější než zeměpis, krasopis nebo násobilka a pevné předsevzetí udělej, že budeš řídit se v celém životě dle pravidel, které nám podává.

Vodítkem pro tvé celé jednání buď ti vždy v první řadě Bůh a tvoje vlastní svědomí — přání a pochvala lidí budiž ti vedlejší. Sv. František Saleský krásně dí: „Srdce dobře spořádané mnohem častěji samo k sobě praví: Co řeknou nebešťané, budu-li taková a taková myšlení míti, nežli: Co o mně lidé řeknou“

Budeš-li moci zachrániti majetek bližního, který je v nebezpečí, učiň tak, vykonáš čestný čin, ale udělej to k vůli sobě, k vůli pochvale svého svědomí, ale nikoliv pro pochvalu neb odměnu cizí. Čestné jest dáti chudému almužnu, opuštěnému dítěti šat, pomoci ubožákovi, který neprávem trpí, ale čekati na odměnu, pochvalu a uznání už se ctí se nesrovnává.

Nedělej nic nečestného. I kdybys byla přesvědčena, že nikdo tě ze lži usvědčiti nemůže, přece nelži, poněvadž je to nečestné. Nečestné jest krásti a proto nekraď, i kdybys byla jista, že se neprozradíš. Nečestné je nemravností se dopouštět i a proto

se jich vystříhej, i kdybys byla o samotě.

Nanejvýše nečestné je čest za peníze prodávati.

Slavný Bossuet pravil, že „čest je drahý kámen, jehožto cenu nejmenší chyba umenšuje“.

Křesťan má pro čest toto měřítko: Co se s vůlí Boží srovnává, je čestné, a co se jí protiví je nečestné. Čím jsme Bohu blíže, tím čestnějšími jsme a čím dále jsme od něho, tím jsme nečestnějšími. Ctnost člověka ctí, a hřích ho zneuctívá.

Takový pojem o cti má křesťan. A jak se na čest dívá člověk? Čest je totiž něco tak velikého, že si jí váží i tací lidé, kteří o náboženství nedbají, jenom se stanoviska „lidskosti“ ji posuzujíce. Jsou-li rozumni, vysloví se na konec o ní právě tak jako křesťanství.

Ale přece lidé jenom jako lidé dle rozdílného vychování, stupně vzdělanosti a společenského postavení různě o cti soudí, některé věci zcela indiferentní udělali dle svých názorů buď čestnými nebo nečestnými, někdy věc dobrou nazývají nečestnou a jindy zase hříšnou jmenují čestnou.

Příkladů mohl bych ti uvést celou kupu, ale z mnohých alespoň jeden na objasnění věci podávám. Tak uvykli si někteří lidé nějakou práci za nečestnou považovati, ač přece je jisto, že žádná práce, kterou si poctivě vezdejší chléb vyděláváme, není ne-

sestna. Pracovati je čestno, ale zaháletí nečestno. Ani sloužiti není hanba; vždyť vlastně člouží každý — úředník státu, řemeslník zákazníkům a kněz všem. Poctivou prací sobě vydělávati na živobytí jest rozhodně čestnější, než oddávati se neužitečné nečinnosti a žíti z cizí práce, jako trubec v úle žije a tyje z toho, co pilné včelky nashromáždily.

Podobných náhledů nesprávných nalezneš v životě více a proto neopomeň svým zdravým rozumem vždy správné od nesprávného rozlišovati a na řesetě své soudnosti oddělovati zrna od plev.

Někdy ohled vzítí musíš i na lidské pojmy o cti, ale především se říd' nezměnitelnými zásadami svatého náboženství, které nepodléhajíce lidským vrtochům, jsou vždy stejné, jasné a správné.

Zachovej si vždy cit pro čest a pěstuj ho stále. Je to nejvyšší majetek člověka — cennější než bohatství, sláva, krása i zdraví. Čest nad bohatství. Dobré zachování za bohatství stojí. Čest životu se rovná. Lépe jest se ctí umřítí, než s hanbou žíti. Dívka má jen tolik ceny, kolik ceny má její čest. Dívka beze cti — dívka bez ceny. Čest je lepší její ozdobou než nejdrahocennější šperky. Zakládati si příliš na kráse, rodičích, rodu, postavení a majetku znamená pýchu, ale zakládati si na cti je známka dobré výchovy.

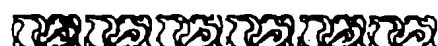
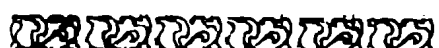
„Kdo miluje čest, hoden milování jest nad jiné“, dala si napsati královna česká Eliška, manželka Karla IV. na řapík své lžičky.

Proto opatruj úzkostlivě tento drahocenný poklad. Chráníš své oko, aby úhony nevzalo, ale více než oko opatruj svou čest, neboť oko tě vede jen za světla, ale čest za světla i za tmy. Chráníš-li své šaty, abys si jich neroztrhala, ale více než šaty ochraňuj svou čest, která jest šatem duše. „Opatruj oděv za nova a čest z mládí“ napomíná už staré české přísloví.

Nepřeji ti nic zlého, ale vše nejhorší raději bych ti přál, než ztratiti smyslu pro čest. Ztracené peníze můžeme znova naléztí nebo vydělati, ztraceného zdraví můžeme někdy znova nabýti, ale kdo ztratil cit pro čest, stížen jest nemocí zlou a nezhojitelnou. Člověk beze cti — tělo bez duše. Ztráta cti nejhorší neštěstí. Takový nešťastník řítí se rychle po nakloněné ploše, a jestliže ho co drží před zlými skutky, je to už jen strach z četníka, soudů a žaláře. To už je stanice poslední...

11. Dobré jméno.

Dobré jméno je dobrá pověst, které se u lidí těšíme neboli dobré mínění, které lidé o nás mají. Máme je tehdy, jsou-li ti, kteří s námi obcují neb o nás od jiných slyší,

přesvědčení, že jsme spravedliví, šlechetní a ctnostní.

Čestně jednati znamená jednati dle vůle Boží a dle svého nejlepšího svědomí bez ohledu na okolí, ale míti dobrou pověst znamená býti od jiných za dokonalého považovánu. Čest týká se více vnitřku, dobré jméno více vnějšku. Ovšem obé jest spolu tak úzce spojeno, jako záře slunce s teplem, které z ní vychází. Jak žiješ, tak slyneš. Obé jde spolu — čest napřed a dobré jméno za ní. Čest je základ dobrého jména, a dobré jméno je odměna cti. Čest kořen, dobré jméno koruna. Kdo by chtěl udržovati si dobré jméno bez tohoto nutného základu, rovnal by se nerozumnému děcku, které by chtělo, aby květina bez kořínků udržela se svěží, neb aby stála věž bez základů. Čest je k udržení si dobré pověsti tak potřebná, že pod jejím jménem lidé mnohdy dobrou pověst vyrozumívají, důležitost cti pro dobré jméno tak naznačujíce.

Dobré jméno má pro každého velikou důležitost a jest lepší než bohatství, dědictví a sláva. Ale zvláštní důležitost má pro dívku, která do života vstupuje a jejíž celé životní štěstí mnohdy jen na dobré pověsti spočívá. Každý, kdo chce svěřiti dívce nějaký úřad nebo si ji vzíti za ženu, napřed pátrá po její pověsti a teprve dle výsledků svého pátrání se zařídí. Dobré jméno lepší než věno.

Žij tak, aby všichni kolem tebe mohli říci, že jednáš čestně, a že nic špatného o tobě nevědí. Svou čest opatruj až úzkostlivě. Čest, zákon a oko netrpí žertu. Snaha po uchování si křišťálově čisté cti někdy tě donutí i dovolených věcí se chránit.

Milada zdržela se na pouti v okresním městě až do odpoledne. Když chtěla se svými dvěma přítelkyněmi jít domů, potkal ji na ulici Venouš, spořádaný chasník z téže vesnice, a pobízel ji, aby se ještě chvíli zdržela, aby nechala své přítelkyně jít napřed, a sliboval, že ji potom sám k večeru domů doprovodí. Ale Milada pravila: „Venouši, toho ode mne nežádej! Víím, žeš jinoch řádný a že by v tom nebylo nic zlého, kdybych s tebou večer domů šla, ale přece lidé mohli by mne pomluvit, že sama v tu dobu s hochy chodím, mohli by mou dobrou pověst pošpinit, a proto půjdu raději nyní s přítelkyněmi a na tebe čekati nebudu.“ Jednala správně? Zajisté ano.

I ty někdy, abys neupadla ve špatnou pověst, musíš vystříhati se věcí, které samy v sobě nejsou špatny, ale které v očích jiných mohly by tě snížiti nebo na tvou čest nějaký stín vrhnouti.

Každý má žít tak, aby nejen přítomnost, ale i budoucnost čestnou si pojistil. Polské přísloví dokonce praví, že „ten nežil, po kom pěkná pověst neostala“. Když někdo

zemře, bývá to útěchou pro všechny přátele, když ho všichni chválí a na jeho životním účtu, který smrt uzavřela a k veřejné revisi předložila, nenacházejí žádné kaňky nebo nesprávnosti.

Opatruj čest jako nejvzácnější svoji ozdobu. Ztracené cti ani v lékárně nekoupíš.

Dáš-li, sama jsouc čestna, každému pokoj, neodvážíš se nikdo na tvou čest — za slovo líbezného sklidiš tisíc pěkných, ale za opovážlivé prohráš vlastní čest. Koho lidé jednou do úst vezmou, špatně pochodí, neboli, jak názorně české přísloví dí, že „kde jednou smetiště, lidé ještě víc naházejí“ Vystříhej se toho neštěstí.

Kdyby někdo bez příčiny a tvé viny čest tvou napadl, neukvapuj se — rozumný toho neudělá a o zlomyslném platí, že „kdo sám cti nemá, jinému jí nedá,“ — ale počkej, až rozplyne se dým škodolibých řečí, a jasnost tvého dobrého jména tím jasněji zazáří. Zlato se leskne i kdyby do bláta bylo zašlapáno. Ovšem, kdybys snad nehájíc se právě tím uvalovala na sebe podezření, že pravdivo je, co se ti přisuzuje, máš nejen právo, ale i povinnost své cti se zastati a ji hájiti, jako hájíme majetek před zloději.

Svata budiž ti dobrá pověst bližního. Mnohý člověk je lepší než jaký kabát na něho navléklo jeho okolí, ano lepší, než za jakého sám sebe pokládá. Každého považuj

za dobrého, dokud jsi se o jeho špatnosti nepřesvědčila. Lépe je v deseti lidech se klamati, než jednomu jen příliš příkrým úsudkem ublížiti.

Zvláště svata budiž ti dobrá pověst zemřelých a nepřítomných. Té se nikdy nedotýkej a jí se před jinými zastaň — vykonáš skutek téže ceny, jako bys oděla nahého nebo do domu svého přijala ubohého pocestného.

12. Rodiče.

Na hoře Sinaj svou vlastní rukou vepsal Bůh veliké přikázání „Cti otce svého i matku svou“ a hned mu dal také příslibení, jakého žádnému jinému přikázání nepřidal, totiž odměnu dlouhého a šťastného života — „abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi“.

Rodiče dal Bůh dítkám jako zástupce své, a jejich rukama mnoho z darů svých jim podává. Pro tuto jejich vznešenou úlohu a pro dobrodiní, kterých dětem prokazují, jsou tyto povinné čtvrté přikázání Boží zachovávat.

Milá dívko! Cti, miluj a poslouvej svých rodičů, neboť jsi kost z jejich kosti, maso z jejich těla, ve tvých žilách koluje jejich krev, a podobáš se jim tělem i duchem. Rodiče neumírají, ale ve svých dětech dále

žijí. Jací jsou rodiče, takové bývají i děti — staré přísloví dí: „jaká matka, taká Katka“, a spisovatel Frant. Dvorský pěkně napsal: „Z dobrého kořene dobrá vyrůstá ratolest a po mateři dcera se poznává“. Co jsi, z nich jsi.

Mohla bys spočísti všechny starosti a námahy, které rodiče překonati musili, než tě do let dospělosti dochovali? Mohla bys sečísti krůpěje potu otcova, který se řinul, když pracoval, aby pro tě vydělal na pokrm a na oblek? Víš, kolikrát matka v noci k tobě vstávala, maličkou konejšila, zpívala, aby tě uspala, a současně svůj spánek zaháněla, neb u tebe ponocovala, když jsi stonala?

Jestliže vše to uvážíš, není možné, abys se láskou a vděčností k rodičům nerozehrála.

Dělej jim radost a přičiň se, aby o tobě slyšeli od jiných lidí vždy jen chválu, neboť nic tak rodiče nepotěší, jako slyší-li chváliti své děti. Udělej ochotně, co jim na očích vidíš, pověz jim vše, co slyšíš, bez jejich vědomí nic nepodnikej, ve všem se jich ťaž o radu, svěř se jim se svými pochybnostmi, nezatajuj před nimi svých známostí, kárají-li tě, neodmlouvej, ale polepši se. Nepožaduj od nich věci obtížné a nemožné. Ku jmeninám jim vždy blahopřej. Můžeš-li jim udělati radost nějakým dárkem, neopomeň toho

posílí se tím jenom tvoje láska k nim a jejich k tobě.

Buď jejich pravá ruka i berla, jejich pomoc, zastání a útěcha, oči a ruce měj všude a oduševňuj celou rodinu. Ano znám případ, že dívka prosbou a slzami stala se andělem míru i mezi rozvaděnými rodiči. Pomáhej jim nésti břímě domácnosti a odchovati mladší dítky. Šij pro ně šaty, vyper a vyprav do školy. Spisovatel Dr. Fr. Förster napsal: „Je každému požehnáním, může-li vychovávat mladší sourozence. Zakusí z toho mnohem a mnohem více radostí, než kdyby měl svoji malou zahrádku. Pomáhat člověku růsti, ořezovat zlé výhonky, opatřovat mu dobrou hlínu, slunce a vodu — a viděti, kterak duše jeho se rozvíjí — nad to nic krásnějšího ani není“.

Spisovatel Fr. Teplý s vděčností vzpomíná své sestry Anny, která jsouc o 12 let starší, stala se mu matkou, když mu matka v 8 letech zemřela, a funkci tuto zastávala i když byl na studiích, když byl kaplanem, farářem a do výslužby vstoupil.

Zvláštní péči věnuj svým rodičům, když jí nejvíce potřebují — v nemoci a ve stáří. Třeba o půlnoci ochotně vstaň jim posloužit.

Ludmila měla léta nemocnou matku. Sama sloužila a co vysloužila, posílala matce, aby si v nemoci přilepšila, vzala lékaře a kou-

pila léky. Po smrti matčině, když si vždy svou měsíční mzdu chtěla donést do spořitelny, říkala své paní, že by byla mnohem šťastnější, kdyby ji mohla poslati matce.

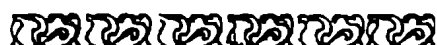
Nepochopuji, jak může býti někdo necitelný k nářkům, strádání a bídě svých rodičů. O takových napsal básník Neruda :

„Kdo, když matka pláče,
vesele si zpívá,
kdo, když matka volá,
chladně jen se dívá,
kdo se zříká vlastní
staré matky svojí,
toho se i samo
slunce dotknout bojí.“

Rodiče, ať jsou zdraví nebo nemocní, živí nebo mrtví, dobří nebo nehodní, zasluhují si naší modlitby. Nezapomínej této povinnosti.

Kdyby zemřeli, vystroj jim pohřeb dle křesťanského řádu, dej za ně vždy alespoň ve výroční dny smrti sloužiti mši svatou a možno-li, i hroby jejich na důkaz své vděčnosti ozdobuj květinami. Znal jsem starého profesora, který každou sobotu nosil kytičku matce na hrob. Chodil i v zimě a položil také vždy kytičku — modlitbu...

Drahé věnce a drahé kytice jsou zbytečné — stačí jen malá pomněnka.

Vzpomínka na rodiče už nejednu dívku zachránila. Jedna dívka sama se přiznala, že když byla lákána ke hříchu, sama sebe se tázala: „Co by tomu řekli můj tatínek a maminka?“ Vzpomínka ta ji ochránila. Jiná zase, když v úmyslu sebevražedném už k řece utíkala, pojednou se vzpamatovala, zastavila se a pravila: „Ne, té hanby svým rodičům neudělám.“ A zase se usmířena se životem vracela ku svému zaměstnání.

Cti otce svého i matku svou !

13. Poslušnost.

Klára, osmnáctiletá dcera bohatých šlechtických rodičů z Assissi, opustila svět i s jeho lákavými radostmi a odhodlala se v chudobě a sebezapírání sloužiti Pánu. Oddala se úplně duchovnímu vedení velikého rodáka svatého Františka, poslouchala jeho rozkazů s největší přesností a často mu říkala: „Poruč mi, co chceš, vše učiním, neboť odevzdávám se ti úplně; Bohu jsem v oběť položila svou vlastní vůli a proto nemohu již konati, co bych sama chtěla.“

Dokonalá poslušnost přivedla ji na stupeň vysoké dokonalosti a učinila ji zakladatelkou panenského řádu Klarissek, jemužto sám sv. František r. 1224. řeholní pravidla sepsal, a jehož první představenou sama zakladatelka

se stala. I jako představená kláštera u sv. Damiana nepodnikala ničeho bez rady a rozkazu serafínského světce.

Poslední její napomenutí řeholním sestrám bylo, aby povždy věrně zachovávaly slib chudoby, čistoty a poslušnosti.

Poslušností zalíbila se Bohu tak, že nejen její duši vzal k sobě do nebe, ale i tělo její zachoval neporušeno po celá staletí a zachovává až do dnešního dne.

Kdybys přišla někdy do Assissi, navštív chrám chudých sester Klarissek, sejdi s lodi chrámové po prostranných schodech do krypty, popros ctihodnou sestru, aby ji osvětlila, a v záři elektrického světla spatříš rakev, v níž v řeholním rouchu odpočívá tělo světice, tak jak je tam před šesti staletími položili — zčernalé, ale jinak úplně zachovalé.

Milá dívko! Navykni si již od svého mládí poslouchati. Svatá Kateřina z Bologny, jejíž tělo rovněž Bůh, aby snad odměnil její poslušnost, až do dnešního dne neporušené zachovává, říkala, že poslušnost miluje Bůh více nežli všechny dobré skutky. Oběť vlastní vůle je nejvyšší oběť. Ctnost tato je známka dokonalosti, a proto když Bůh chtěl zkoušeti první lidi v ráji a anděle v nebi z dokonalosti, zkoušel jejich poslušnost.

Co jest poslušnost? Sv. Bonaventura praví, že jest to „rozumné a dobrovolné obětování vlastní vůle“

Dvěma neocenitelnými dary obdařil tě Bůh, rozumem a svobodnou vůlí, a přeje si, abys rozumem cestu pravdy poznala a vůlí se k ní rozhodnula. Aby rozumu tvému najítí pravdu usnadnil, oznámil ti ji zřejmě v desateru přikázáních, a aby povzbudil tvou vůli dle nich se řídití, výslovně pravil: „Chceš-li vjíti do života, ostříhej přikázání!“ (Mat. 19, 17.) Dcero, dej mi srdce své! Plň vůli mou a půjdeš cestou spásy! Cesta poslušnosti jest cesta ku blahu a věčnému štěstí.

Poslouvej hlasu Boha našeho, dbej hlasu jeho Církve, náměstka Páně na zemi Svatého Otce, biskupů, kněží a křesťansky smýšlejících učitelů. Ó Pane, slibuji konati ne co já chci, ale co ty chceš. Ne má, ale tvá vůle se staň!

Ale poslušnost vede nejen k životu věčnému, ale jest i pro tento vezdejší život, kde z vůle Boží člověk vede člověka, nesmírně potřebna — zvláště lidem mladým. Modli se o ni, cvič se v ní, a hled' nabýti v ní zručnosti. Poslouvej svých rodičů, chlebo-dárců a podrob se ochotně i světským zákonům.

Poslouvej s radostí a vděčností, neodmlouvej, nereptej, rozkazů nesesměšňuj a

neodkládej. Vpravdě poslušný má bystré uši, vlídné oči, jasnou tvář, nemá ústa a rychlé ruce.

Jenom v jedinkém případě poslušnou býti nesmíš, tehdy totiž, kdyby ti poroučeli něco, co je proti svědomí tvému a proti přikázání Božímu. Tehdy se řiď slovy Písma: „Více sluší poslouchati Boha, než lidí“ (Sk. 5, 29.)

14. Uctivost.

„Uctivostí se vespolek předcházejte.“
(Řím. 12, 10.)

Každý člověk nese obraz Boží v duši, tělo jeho, jak Písmo dí, je chrámem Ducha Svatého, a proto každého člověka máme v uctivosti míti. Kdo ctí Boha, musí ctíti i lidi.

Uctivost je ctnost pro mladé duše velmi potřebná, důležitá a prospěšná, velí ji nejen křesťanská mravouka, ale i všeobecná společenská slušnost, a není tudíž divu, že Göthe ji nazval nejdůležitější součástí pravého vzdělání. Nedostatek uctivosti je vždy důkaz špatné výchovy.

Především úctu měj sama k sobě.

Potom uctiva buď k rodičům. Kdykoliv se modlíš „Otčenáš“, myslí nejen na Otce nebeského, ale uctivou vzpomínku věnuj i svému otci pozemskému; kdykoliv se modlíš

„Zdrávas“, myslí nejen na Matku Boží, ale i svou vlastní; a kdykoliv se modlíš „Desatero“, modli se slova „Cti otce svého i matku svou“ s plným pochopením jejich smyslu. O svých rodičích smýšlej, mluv s nimi a o nich vždy s největší uctivostí, nechovej se k nim hrubě, neodmlouvej jim, nepomlouvej jich, slabosti jejich snášej trpělivě, ba i jejich hříchy přikrej pláštěm milosrdného zapomenutí.

Blažena a Oldřiška cestou z kostela spolu rozmlouvaly o různých příhodách radostných i žalostných. Blažena si mezi jiným stěžovala, že mladší její bratr lehkomyšlně žije a způsobuje celé rodině velký zármutek. Oldřišce vyhrkly slzy z očí, neboť mnohem horší zármutek svíral její srdce. Rána v srdci se znova otevřela, a ústa smutně přítelkyni sdělovala: „Tys mnohem šťastnější než já. Tobě působí zármutek jen bratr, ale mně vlastní otec. Opíjí se, utrácí nám všechny peníze, a když domů přijde, křičí, kleje, mamince a nám dětem nadává, ano někdy i maminku bítí chce, takže ji před ním bránit musíme. Víím, že mám ctít otce svého, ale někdy ozývá se ve mně místo úcty odpor a místo lásky zarputilost proti němu, až mám strach, aby mne Bůh proto netrestal. Považovala bych za nejvyšší štěstí, kdybych mohla plnit čtvrté přikázání Boží s radostí. Co už jsem se jen namodlila, co už jsem

se ho naprosila, co už jsem se před ním naplákala, ale dosud se nepolepšil. “

Poslední slova udusila v slzách. Blažena svou přítelkyni litovala, takovou soustrast s ní měla, že jí až slzy do očí vyhrkly, ale přece ji konejšila: „Neplač! Snad otec přece konečně zmoudří, až zestárne, snad ho Pán Bůh navštíví nějakou nemocí nebo ho nějakým jiným způsobem na lepší cestu přivede, a proto jen modli se dál, trp vše klidně a zažeň černé myšlenky. Otec je přece jen otec; i špatný, otcem býti nepřestává. Budeš-li ho ctíti, budeš míti tím větší zásluhu a můžeš očekávati tím větší odměnu.“

Milá dívko! Cti své rodiče, staré či mladé, bohaté nebo chudé, zdravé nebo nemocné, urozené nebo prosté, vážené neb opovrhované, dobré nebo špatné. Jak ctíš rodiče, tak budou tě, snad ctíti i tvé dítky.

Uctiva buď i k učitelům, mistrům a zaměstnavatelům. Ve třináctém století sloužila ve městě Luce v Itálii čtyřicet osm let stále v téže rodině Zita, děvče zbožné, pracovité, poslušné, přívětivé, veselé a k pánům svým nadmíru uctivé. Páni považovali ji za člena rodiny, neobmezeně jí důvěřovali a ji ctili — jak kdo měří, tak bývá mu i odměřeno. Zita stala se svatou, a zajiště zvláštní uctivost ke službodárcům byla jí také jedním stupínkem ku svatosti. Ze Zity služky stala

se Zita světice, patronka a vzor všech dívek služebných.

Úctu měj i k duchovním i světským představeným, uctivě smýšlej a mluv o Svatém Otci, biskupech a kněžích, úctu měj i ku světskému zeměpánu, k jeho zástupcům a úřadům od něho zřízeným. Současně učiň předsevzetí, že úctu budeš míti ku svým podřízeným, kdybys někdy nějaké měla.

Zvláštní úctu měj k lidem pracovitým, zasloužilým, starým a ctnostným.

15. Upřímnost.

♦ Upřímnost je ctnost, kterou jsme ochotni vyjevit, co srdce naše cítí. Jest to dcera pravdy a sestra pravdomluvnosti.

Pravdomluvnost a upřímnost, nebeské tyto sestry, působí pokoj na zemi a přinášejí lidem část té blaženosti, kterou slíbil Pán svým vyvoleným, tak jako naopak zase lež a neupřímnost působí mezi lidmi různice, rozbroje, zmatek a plodí část útrap pekelných na zemi.

Zamiluj si upřímnost. Nauč se jí v mládí a udělej ji svou věrnou životní průvodkyní.

Kdykoliv bude ti jednati s lidmi, předem je zkoumej, jací jsou. Přesvědčíš-li se, že jsou dobří, buď k nim upřímná, seznáš-li, že jsou zlí, neupřímná k nim nebuď, ale omez s nimi své styky na nejmenší míru, a

s lidmi, o nichž nemůžeš si žádného úsudku udělati, mluv a jednej opatrně. Opatrnost je v takovém případě velmi dobrá společnice upřímnosti, poněvadž někteří lidé upřímnosti nejsou hodni a jiní později jí zneužívají.

Upřímnost byla dobrá vlastnost starých Čechů, a jest si jen přát, aby tato vlastnost v milém našem národě nejen nezanikla, ale i se rozmáhala.

Mluv upřímně, otevřeně, určitě a nikdy neupřímně, záhadně a nejasně. Vystříhej se dvojího jazyka. Věci nazývej jejich jmény a nejmenuj zlodějství chytrostí, lichvu obchodem a hřích zábavou. Dívka Perpetua byla za doby Severova pronásledování křesťanů uvržena do žaláře, poněvadž byla obžalována, že je křesťankou. Otec její, který byl pohanem, navštívil ji ve vězení a přemlouval, aby při výslechu zapřela svou víru a tak si život zachránila. Ale dívka ukázavši na džbán ptala se otce: „Jak se jmenuje tato nádoba?“ — „Džbán“, odpověděl otec. — „Ano, džbán nazýváme džbánem, a já jako křesťanka také vždycky jen křesťankou se zváti budu.“ A také vyznala a nezapřela a vyznání své krví zpečetila.

Porad každému, co sama za nejlepší uznáváš. Dobrá rada v bídě, neštěstí, nehodách jest pro mnohého veliký dar. Ovšem vyskytují se i lidé, kteří schválně radí špatně, tonoucího ještě do větší tůně strkají, v ne-

snázích postavené ještě do větších nesnází přivádějí a potom se jim ještě škodolibě vysmějí, ale takové jednání je nanejvýš zlo-
myslné a značí tvrdé, nevzdělané a nekře-
stánské srdce. Nedopouštěj se nikdy ničeho
takového, ale porad' upřímně.

Někteří lidé se lísají, ale škrábnou, když
mohou, zpředu chválí, ze zadu haní, v ústech
mají med a v šdci jed. Nechtěj se jim po-
dobati. Pochval, co chvály zasluhuje, po-
kárej, co jest špatné, důtku dej i příteli a
chválu vzdej i nepříteli, zasluhuje-li jí. Pověz
upřímně, kde a zač jsi co koupila nebo pro-
dala, co se osvědčilo nebo ne, nezatajuj
vad zboží a předností nezveličuj. Nepochle-
buj lidem, neboť pochlebenstvím rozumné si
jen odpudíš a nerozumné jen ještě více
utvrdíš v jejich nerozumu. Vystříhej se dvojí
tváře.

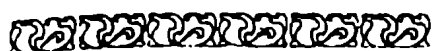
Nechlub se a nechtěj, aby tě lidé pova-
žovali za něco víc nežli ve skutečnosti jsi.
Eliška, dívka asi dvacetiletá, která se učila
v kuchařské škole „Vesny“ v Brně, jela domů
na prázdniny. Ve vlaku dala se s ní jakási
paní do řeči a slyšíc, že jede na prázdniny,
domnívala se, že dívka jest učitelkou. Když
Eliška její domněnku výslovně potvrdila,
jala se ji paní nadále oslovovati „Slečno
učitelko!“. Elišce ten titul lahodil a přijímala
jej s povděkem. Když přijel vlak do Pelhři-

mová, spatřila Eliška na nádraží svého otce, jenž jsa doma obecním starostou měl právě jakési úřední řízení ve městě a tímž vlakem domů jeti chtěl. Zavolala na něho. Otec přisedl do vozu a první jeho otázkou bylo: „Tak Eliško, ukaž mi, jaké máš vysvědčení.“ Dívka se zapýřila. Byla prozrazena a před onou paní a před ostatními spolucestujícími zahanbena. Vysvědčení otci ukázala, ale studem by se byla raději do země propadla. Když na nejbližší stanici s otcem vystupovala, co nejrychleji vyndávala z vozu své balíčky a krabice. Ale než vlak se opět rozjel, vyhlédl jeden cestující z okna a pravil: „Pantáto, máte doma husy?“ — „Mám.“ — „A kolik jich máte?“ — „Dvacet čtyři.“ — „Tak až si přivezete svou slečnu domů, budete jich mít dvacet pět.“ Vlak se hnul, a všichni cestující ve voze srdečně se rozesmáli.

I k vadám svým se přiznej a jestliže jsi něco pokazila, vylila, připálila, roztrhla nebo rozbila, nesváděj na jiné a nedovol, aby snad jiný trpěl za tebe.

Upřímná buď zvláště k rodičům — co bys ostýchala se říci otci, řekni alespoň matce — k bratrům, sestrám, přítelkyni a ovšem nejupřímnější buď ve svaté zpovědi.

Upřímnost získá ti přátele, vážnost a klid duše.

16. Sdílnost.

Lidé rádi slyší novinu, pobaví se a poučí. Poskytni jim, na co čekají, a buď hovorná a sdílná. Neschvaluji, abys chtěla mít první slovo, novinky sháněla a vyprávěla, klepy přijímala a dále podávala, ale také nemohl bych tě pochváliti, kdybys byla nemluvná, samotářská, zasmušilá, tajná, sama pro sebe se uzavírala a s každým slovem dělala drachoty. Pověz, co víš a čím nikomu neublížíš, vypravuj, co jsi kde viděla a pobav vtipnou anekdotou nebo kratochvilnou historkou. Člověk jako tvor společenský pro společnost je stvořen, po společnosti touží, a těší ho, jestliže od jiného něco nového a zajímavého slyší. Sdílností ať ústní nebo písemní se lidé vzájemně baví, těší, sílí, radí, povzbuzují, radost rozmnožují a bolest mírní.

Sdělujíce si zkušenosti a vědomosti lidé se vzájemně poučují, co jeden vyzkoumal, vypátral a vypracoval, sděluje druhým, co prožil, zkusil a viděl, vypravuje dále, lidé své vědomosti sdílností jiných doplňují, a tak ve sdílnosti spočívá vlastně veškero vyučování, pokrok, vzdělání a věda.

Víš-li neb umíš-li více než jiní, ochotně z daru svého udílej almužny. Pouč, kde můžeš, porad, co jinému prospívá a varuj, kde zlu zabrániti můžeš. Zapůjč poučnou knihu, dej opsati recepty jídel a ukaž, jak

se co dělá. Učitelkou je nejen slečna, která ve škole dívky učí, ale každá dívka, která poučuje a zušlechťuje své okolí.

Poslyš podivnou, ale pravdivou příhodu. Paní Ležáková měla pěkné ručně háčkované záclony. Slečně Supové se tak zalíbily, že také takové chtěla do výbavy. Proto požádala paní Ležákovou o vzorek. Ale paní měla plno všelijakých výmluv, že nemá kdy vzorek dělati, že nejsou záclony právě vyprány a že je nerada sundává. Ale když slečna prosila o dovolení, aby si mohla přijít do bytu sama vzoreček nakreslit, odbyla ji šťastná majitelka nádherných záclon takto: „Háčkovala jsem je skoro dvě léta, mám takové jenom sama v celém městě a nerada bych, aby je ještě někdo jiný měl.“ Takovéto odbytí ovšem touhu po vzácném vzoru záclon v mladé slečince nejen neudusilo, ale jen ještě více rozplamenilo. Stůj co stůj musí vzoreček dostat! Ale jak? První pokus udělala s pradelnou. Pošeptala jí — a hned do dlaně vstrčila malou odměnu — aby jí nakreslila vzoreček záclon, až je u paní Ležákové práti bude, ale plán ten nadobro ztroskotal, neboť když prostá ta osoba, která nikdy se kreslením nezabývala, něco na papíře nakresleného přinesla, slečinka se v tom vůbec nevyznala. Kdyby jen se mohla sama k nim dostat! Bohudík napadla jí nová, šťastná myšlenka. Kam paní Ležáková po

prádle věší záclony vyschnout? Pradlena ji pověděla, že na zahradu, že jí nechá zadní dvířka odemčená, a že nejvhodnější doba k tomu bude za poledne. Nový plán byl vypracován, dobře nastrojen, ale opět se nevyvedl, neboť sotvaže slečinka s tlukoucím srdcem jala se na papír si rychle obkreslovati na zahradě vzoreček, zahlédla ji paní Ležáková s pavlače, jala se zlostně křičeti a nanejvýše rozzlobená pádila do zahrady, a ač slečinka zatím už utekla, vlastnoručně záclony ještě napolo vlhké se šňůry stáhla a domů odnesla. Tak její chloubā byla zachována, a slečně Supové nezbývalo než vzdáti se už veškeré naděje.

Co říkáš, milá dívko, této skutečné historce? Nemyslíš, že paní Ležáková byla velmi sobecká a neužilá? Mohla bys také tak jednati?

Ze svých vědomostí ukrajuj a jiné poděluj, a co v duši máš dobrého, ať je to vzdělání, ctnost nebo dobrý mrav, ať vyzařuje to i na venek, ohřívá jiné a se šíří daleko široko.

Nikdy však neroznášej, co nemravno, pohoršlivo nebo vůbec špatno. Neprozrazuj, co víš o jiných ponižujícího a zahanbujícího,

Na konec si pamatuj Co ti jako tajemství svěřeno bylo, tajemstvím také zachovej.

17. Přímost.

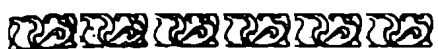
Nauč se mysl svou uvést v soulad s jazykem a vnitřek se zevnějškem. Co na srdci, to na jazyku. Dívej se zpříma do očí a v řeči i v jednání používej přímých a nejkratších cest — jsou nejjistější a nejčestnější. Co komu říci chceš, řekni mu zpříma, nepoužívajíc k tomu oklik, okolků, vzkazů a prostředníků.

Ukazuj se takovou, jaká jsi. Nestav se ani lepší ani horší, ani chytřejší ani hloupější, ani bohatší ani chudší než jsi, ve skutečnosti.

Svůj úsudek řekni otevřeně, měj odvahu říci pravdu, byť i trpká byla, a pokárej, co pokárání zasluhuje. Chváliti hřích znamená hřích podporovati, a mlčeti k nepravosti jest míti na ní podíl.

Neodmlouvej všemu, ale také na všechno nepřikyvuj. Je-li zvyk všemu ze zásady odpírati ohyzdný, způsob opačný, totiž se vším vždy a na celé čáře souhlasiti, jest přímo odporný. Je to známka povahy slabé, lícoměrné neb úskočné, jež buď ničemu nerozumí nebo se chce vlouditi v přízeň druhých.

Své požadavky a nároky přednes zpříma, a otevřeně, určitě a jasně. Přesné úmluvy a smlouvy zakládají trvale dobré přátelství, ale nejasné, neurčité a nedostatečné způso-

bily již nesčetněkrát mnoho svárů a mrzutostí. Proto vše si vždy vyjednej a projednej předem, neboť vyjednávati až na konci jest asi tolik, jako chtíti stavěti dům ode střechy.

Příměst je známka správné výchovy, rozumnosti a uceleného charakteru. Vlastnost tato dodává člověku úcty. Přímého, srdečného a bodrého člověka každý si váží a rád s ním jedná, neboť o něm ví, že nemá pokoutních záměrů, a že danému slovu jistě dostojí.

Nedostatek přímosti na mnohém se již vymstil. Slečna Růženka, dcera vážené a bohaté vdovy po úředníku, měla ráda pana Neděda, syna majitele domu. Ale matce zdál se ženich příliš lehkých mravů, a hlavně se jí nelíbilo, že nedbal o kostel. Růženka měla matku velmi ráda a snad by byla přerušila svoji známost, kdyby si tak matka výslovně byla přála, tak jako zase matka měla dceru tak ráda, že by byla ku sňatku svolila, kdyby ji o to byla výslovně požádala. Mezi matkou a dcerou ležela jako černý stín matčina obava svěřiti dítě v ruce lehkomyslného a nevěreckého mladíka. Ale láska prý je vynalézavá, a Růženka zosnovala plán, jak by tento stín zaplašila, matku získala a její možnou záповěď ještě včas předešla. Když na Dušičky šly s matkou na hřbitov pomodlit se u hrobu drahého otce, spatřily na něm věnec. Matka divíc se

ptala se hrobníka, který opodál stál — vždyť za to dostal od pana Neděda dvě koruny ! — kdo věnec ten přinesl, a hrobník svědomitě povídal, co měl uloženo: „Dnes časně ráno přinesl sem mladý pan Neděd věnec, položil ho na hrob, poklekl, pomodlil se a zase odešel.“ Na matku Nedědova pozornost k nebožtíku muži a jeho zbožnost tak účinkovaly, že již na zpáteční cestě ze hřbitova oznámila Růžence, že jí dovoluje Neděda si vzíti. Brzy byla svatba. Mladí novomanželé se po svatbě matce přiznali, jak si dovedně získali jejího souhlasu. Pan Neděd dosáhl, čeho chtěl, a Růženka také dostala, po čem toužila. Ale mladý manžel brzy po svatbě začal rozmařilý život, vlastně nezačal, ale žil jen starý život dál, jenomže nyní, když už byla ruka v rukávě, nemusil se tak přetvařovati a se svými rozmařilostmi tak skrývati jako před svatbou. Růženka se trápila, a s ní i matka. Zvláště je rmoutilo, že veselý muž v podnapilosti svým rozjařeným druhům v hostinci nejednou vyprávěl, jak za šestikorunový věnec dostal dvacet tisíc korun. Růženka plakala, ale již bylo pozdě.

Pozoruj dobře lidi kolem sebe, neklam nikoho, ale nedej se ani sama od jiných klamati.

Přímost je sice velmi dobrá vlastnost, ale nesmíš se domnívati, že se rovná bezohled-

nosti nebo bezcitnosti. Přímý nemusí býti jako ježek, který dovede jen bodati.

Dobrá tato vlastnost má míti vždy za průvodkyni moudrou opatrnost a křesťanskou lásku a podobati se léku, jenž, byť trpký byl, přece má za účel pomoci. Všecko lze říci, ale mnoho na tom záleží, jak se to řekne, s jakým úmyslem a za jakých okolností. Zboží v úhledném sáčku je nám vždy milejší, než v zamazaném a pomačkaném kornoutu. Jednej s lidmi zpříma, ale při tom i šetři jejich citu a společenského taktu.

18. Vlídlost.

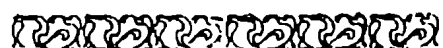
Nebuď podobna medvědu, který jen bručí, a bručí i tehdy, když mu nic nedělají, ale spíše ovečce, která mlčí, ano mlčí i tehdy, když jí kožich stříhají. Nekřič, neklej, nena-dávej, nemrač se a nebouchej dveřmi, ale vlídně se dívej, mluv a jednej, vlídně přijímej rozkazy, plň je ochotně, vlídně se taž i odpovídej, vlídně poučuj nevědomé a kárej chybuující, vlídná buď, když se o tebe pokouší. Sněvivost, rozmrzelost a únava, vděčně přijmi zaslouženou domluvu nebo trest neodmlouvajíc a vlídna buď i tehdy, když se ti zdá, že děje se ti křivda. Vlídností buduj štěstí své a rozšířej štěstí všude kol sebe, před sebou i za sebou.

Pramen pravé vlídlosti jest zušlechtěné srdce. Člověk srdce tvrdého, nevzdělaného

a nešlechetného, byť sebe více se přetvařoval, vlídně jednati nedovede — divoký strom nedovede nésti štěpného ovoce. Šídlo v pytli utajiti se nemůže. Chceš-li nabýti pravé vlídnosti, zušlechti předem své srdce, štěpuj je ctnostmi božskými i lidskými, a srdce tvé stane se studánkou, z níž pravá vlídnost jako čistý pramének vyplyne. Jaké srdce, takové pohledy, neboť oči jsou povrch studánky duše, klidné-li srdce, vlídná i slova, a šlechetná-li duše, vlídné i jednání.

Vlídnost je kouzelný klíček, který dovede i nejzatvrzelejší srdce odemknouti. Vlídnost získává přízeň lidí a dodává oblíbenosti. „Laskavé slovo kyje silnější“ praví přísloví. Polák říká: „Vlídnou řečí více získáš nežli sečí“, a Rus má přísloví: „Kyselým se nesolí, sladkým se sladí“ Mnohdy zalichotíš člověku, když ho jen požádáš o radu, a jindy ho získáš, když i jen jeho psa pohladíš.

Vlídná buď k lidem vznešeným, učeným, vysoce postaveným, bohatým, ale neméně i k lidem prostým, neučeným, nízkým, chudým a podřízeným, ano právě k těmto buď vždy co nejvlídnější. Dr. Förster napsal: „Lidi možno nejlépe poznati a zkusiti, když je pozorujeme, jak se chovají ku slabým a bezbranným a k těm, kteří jsou v jejich moci“ A kterýsi spisovatel napsal: „Chceš poznati povahu ženy? Všimni si, jak zachází s pod-

řízenými, jak se chová ke zvířatům a jak si vede, není-li pozorována“

Jsou lidé, kteří buď svým zevnějškem, omezeností, nevzdělaností nebo nemocí vzbuzují odpor. Prosím tě, ani s takovými nejednej nikdy nevlídně, nýbrž právě co největší vlídností jim hled' vynahraditi, co jim nepříznivý osud odepřel. Žebrák; opuštěný, zanedbaný; opovrhovaný a nemocný po vlídnosti touží a tím lépe ji oceniti dovede, čím méně se mu jí dostává. I blázna často vlídností získáš, ano i zvíře se lísá, ukážeš-li mu vlídnou tvář.

Vlídna buď i k lidem, kteří nevlídně s tebou jednají — toť právě zkušební kámen tvé vlídnosti. Cizí hrubost nedává ti práva jednati také hrubě, a cizí nevlídnost nesmí tvoji vlídnost ani o vlas zmenšiti. Splatíš-li člověku jeho nevlídnost vlídností, řeřavé uhlí shrneš na hlavu jeho, a on chtěj nechtěj musí se zastydět, poučiti a od cizího ohníčku se také rozehřáti.

Jeňom k jedné věci na světě vlídna býti nesmíš, totiž ke hříchu. Když by na příklad některý muž tvoji vlídnost vykládal si za hříšnou náklonnost, tehdy smíš, ano musíš býti nevlídnou a raději považována býti za zlou, nežli za přístupnou hříchu.

19. Soucit.

Muži vůle, čin a smělost sluší,
ženě prosba, cit a mlčení,
ten buď více duchem, tato duší.
Muž ať táhne nebe k ctnostem dolů,
žena zemi vzhůru k blažení.

J. Kollár.

V pátém století žila u své kmotřičky v Paříži dívka Genovefa, která slovem i příkladem šířila mezi lidem nábožnost a lásku ku Kristu Pánu, ujímala se chudých, bránila utiskované, stavěla se proti nespravedlnosti, měla soucit s lidskou bídou, a proto ji ctil lid, kněží, biskupové, knížata i králové.

Když do Paříže došla zpráva, že surový král Hunů Attila blíží se k městu, a když lid chtěl ve zmatku a strachu prchat, svolala Genovefa zástupy a radila, aby nikdo neodcházel, ale aby každý čině pokání zachoval klid a mysl statečnou, a jala se se shromážděnými ženami konati pobožnosti na úmysl, aby město bylo vpádu divokých hord ušetřeno. A Bůh vyslyšel její modlitby — Attila vyhnul se městu a dal se jiným směrem, kdež byl v otevřeném poli poražen.

Ještě jindy ukázala Genovefa soucitné srdce. Když Chlodvík I. obléhal Paříž, a v městě nastal hlad, vyplula neohrožená dívka v člunu po řece Seině z města, plula

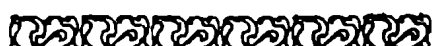

až do města Arcis sur Aube a cestou v pobřežních dědinách a městech líčila nevýslovnou bídu hlavního města, prosíc zároveň o pomoc. A brzy vyprosila jedenáct plných lodí obilí, s kterými se vrátila do Paříže, a zažehnala hlad. Tak zachránila Paříž podruhé.

A Prozřetelnost Božská tomu chtěla, aby ještě po třetí zachránila toto město. Když totiž roku 1130 v Paříži zle řádil mor, uspořádali lkající obyvatelé s ostatky svěťce Genovefy prosebný průvod na jeho odvrácení, a ejhle, v tu chvíli množství morem stížených rázem nabylo zdraví. Na přímlovu svaté Genovefy Bůh zlý mor odvrátil.

Protože Genovefa třikráte Paříž zachránila, ctí ji Pařížané jakožto svou patronku.

Milá dívko! Měj i ty srdce soucitné. Soucit je něžný cit, který Bůh ze srdce svého vzal a jako květinu vsadil do srdce člověka. Pěstuj, ošetřuj a zalévej toto posvátné zrnko hořčičné, aby vyrostlo v strom, v jehož stínu by našli občerstvení, kdož nesou břímě bídy a strádání. Vše, co je slabé, mdlé a opuštěné, čeká na soucit a touží po něm. Proto, kde je zármutek, tam nes potěšení, kde je bída, nes pomoc a kde je hlad, nes pokrm. Neptej se po odměně, národnosti a víře, nýbrž ptej se jen, kde je tvé pomoci zapotřebí. Nechoď kolem lidské bídy netečně jako židovský kněz nebo le-

vita kolem zraněného u Jericha, ale spěchej k bídě blíž a pomáhej srdcem i rukou jako Samaritán. „Žítí s lidmi znamená mítí s nimi soucit, a kdo nemůže mítí soucitu, nemá také už života“, napsal dr. Förster.

Soucit je nejvyšší vzdělání, a velikost člověka měříme nikoliv podle rozumu, ale podle citu. Prostá, venkovská, soucitná dívka má větší cenu než bezcitný universitní profesor.

Spisovatel J. Zeyer napsal: „Blažen ten, kdo touží poznati zář čistší pravdy, blaženější ten, kdo snahu má, by jiným pomáhal.“

Nemůžeš-li pomoci skutkem, ukaž alespoň soucitné oko. I soucitné slovo je dar. Ruský spisovatel Turgněv vypravuje, že ho jednou na ulici potkal žebrák a žádal na něm almužny, ale poněvadž právě neměl s sebou peněz, nemohl mu ničeho dáti. Když však žebrák znova úpěnlivě svou opuchlou ruku k němu natahoval, uchopil ji soustrastně a pravil: „Nenaléhej, bratře, nemám ničeho.“ A žebrák cítě teplo jeho ruky upřel naň oči a řekl: „Inu i za to zaplať Pán Bůh, je to také dar, bratře.“

Ujímej se nejen lidí, ale i ostatních tvorů Božích. Svatý František Serafínský spatřoval v nich dílo téhož Stvořitele a proto nazýval je svými bratry a sestrami. Jiřinka šla kolem lesa. Ejhle, na povrchu jasné a tiché studánky u lesa třepe se mraveneček. Upadl

chudinka se stromu do vody a nemůže se vyhrabati. Dívka spatřivši ubohého tvora na vodě, utrhla stéblo trávy a podala mu je. Když se ho uchytil, vytáhla jej a položila na cestu. Oschnul na sluníčku a s radostí běžel k domovu.

Nejkrásněji zdobí dívku srdce soucitné, a nejušlechtilejší její prací je stírati slzy.

Stírej slzy, mírni boly,
blaženost sej po okolí;
to, když hrob tě bude krýti,
nejlepší naň bude kvítí.

20. Zdvořilost.

Ke každému buď zdvořilá. Zdvořilost se nepůjčuje, a přece jsme ji všem lidem dlužni. Sv. František z Asissi ve zdvořilosti spatřoval jednu z božských vlastností. Jsouc zdvořilá, nekonáš nic mimořádného, protože konáš jen svou povinnost, ale tuto povinnost konej dokonale.

Zdvořile se taž i odpovídej.

Sedíš-li v kostele nebo ve schůzi, a přicházející osoba starší nebo váženější nebo nemocná nemá už místa, nabídní jí místo své.

Upadne-li někomu něco, zdvihni to a podej.

Starší a vznešenější lidi uctivě pozdravuj, sama na jich pozdrav nečekajíc. Když jistý učitel vypravoval ve společnosti, že jedna

jeho žákyně, sotvaže vyšla ze školy, přestala ho pozdravovati, ale vždy šla kolem něho jako nafouklé holoubě, všichni ji odsuzovali. Vždycky ochotně pozdravuj a také vždy na daný pozdrav slušně odpovídej. Přijdeš-li k pracujícím lidem nebo jdeš-li kolem nich, řekni vždy: „Pomáhej Pán Bůh!“ nebo „Naspoř Pán Bůh“ Dá-li ti někdo něco, řekni: „Zaplať Pán Bůh!“ Kýchne-li někdo, řekni: „Pozdrav Pán Bůh!“ Není to sice prý už moderní, ale je to staročeský a křesťanský obyčej, který se má zachovávat. Ráno přej „Dobrého jitra“ a večer nežli jdeš spat, přej „Dobrou noc“ Znal jsem dívku, která říkala, že i svým zemřelým rodičům, jejichž fotografie má zavěšené nad postelí, dává ráno „Dobré jitro“ a večer „Dobrou noc“

Každého oslovuj pravým titulem. Nepovyšuj nikoho do vyšší hodnostní třídy, ale také ho neoslovuj titulem nižším, neboť to lidé zvláště nelíbě nesou. Neoslovuj nikoho mazlivým „on“, „slyšel“, neb „ona“, „slyšela“, aniž říkej „oni“, „slyšejí“, neboť obojím způsobem se naše krásná mateřská mluva jen ohyzdně komolí. Říkej každému jen buď „ty“, nebo „vy“, ale kdyby se ti někomu výše postavenému zdálo „vy“ příliš tvrdé, používej i slov „raďte“ nebo „prosím“, čímž oslovení změkne a jako cukrem se posype.

Blahopřej ku jmeninám a dnům zvláště význačným rodičům, představeným a vůbec

osobám, na kterých ti záleží. Blahopřání neopisuj z nějakého tisknutého gratulantu, ale napiš prostými slovy to, co tvé srdce cítí. Blahopřání má vytrysknouti z duše jako čistý potůček ze studánky.

Zdvořilost nezná mezníků mezi lidmi vyššími a nižšími, staršími a mladšími, známými a neznámými, ale měří všem stejnou měrou. J. A. Komenský dává pravidlo: „K vyšším uctivě, k sobě rovným přátelsky, k nižším vlídně, ke všem laskavě a upřímně se chovej.“

Neodmlouvej a neodporuj zbytečně lidem, neškákej jim do řeči, nechtěj sama jen mítí předmluvu i doslov, nebuď dotěrná a nezdvořilá.

Z knih se zdvořilosti nenaučíš, neboť z knih učí se jen rozum — sídlem zdvořilosti jest srdce. Zušlechťuj toto vlastní sídlo zdvořilosti, a vnější tvé jednání bude jen vnitřní dokonalosti odrazem. Co kdo má v komoře, vydává i do kuchyně.

Se zdvořilostí dojdeš daleko, s nezdvořilostí nikam. Zdvořilostí i protivníka získáš, nezdvořilostí i přítele zaženeš. Zdvořilost je silnější než síla a mocnější než moc — vždy lépe pochodí s prosbou, kdo slušně zaklepá, než ten, kdo do dveří kopne. Kupuj si touto ctností náklonnost jiných, neboť zdvořilost i kočku těší, a kupuj si jí zase cizí zdvořilost,

neboť jedna zdvořilost druhou stíhá; jaká půjčka, taková oplátka, a jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.

Zdvořilostí cizí nedej se klamati. Někteří lidé strojenou zdvořilostí zakrývají jen nekalé úmysly. Přílišná zdvořilost jest vždycky podezřelá, neboť se zhusta za ní skrývá buď úlisnost, nebo podlízavost, nebo vychytralost, aneb i zrada. Jidáš šel políbit Krista, přál zdraví, ale přinášel smrt. České přísloví dí: „Pochlebník pod slovy, a had pod kvítím“, a polské praví: „Pod pláštěm ctnosti mnoho se kryje nepravostí“.

Také tě upozorňuji, abys zevnější zdvořilost některých mužů nepovažovala hned za projev jejich lásky, jinak mohla bys se dožít zklamání, výsměchu, ba i škody.

21. Snášlivost.

Kdyby člověk žil o samotě někde na pustém ostrově, mohl by se tam roztahovati jak by chtěl, ale kde lidé žijí pohomadě, nutně potřebují snášlivosti, neboť tato ctnost je základem klidného a spokojeného společenského života. Společnost lidská je veliký stroj, jehož jednotlivými součástkami jsou lidé, a jako ruce, nohy a oči nejsou stvořeny k tomu, aby si překážely, nýbrž, aby se vzájemně podporovaly a doplňovaly, tak také lidé ve společnosti nemají býti jeden dru-

hému na úkor, ale mají se vzájemně podporovati a dobře se spolu snášeti. Olej, který působí, aby jednotlivé částky stroje lidstva zapadající do sebe a dotýkající se nevrzaly a neskřípaly, jmenujeme snášenlivostí.

Pěstuj tuto velmi potřebnou společenskou ctnost. Snášej se dobře se všemi, s kterými společně žiješ, vyhov každému co nejochotněji, ustup, odpouštěj, předejdi mrzutostem, nevyvolávej hádek, nebuď neústupna a svéhlava, svárliva, hašteřiva a hned pro každou maličkost nakvašena a rozzlobena. Měj s každým dobrou vůli, neboť dobrá vůle koláče jídá.

Dobře se snášej s rodiči, bratry, sestrami a vůbec se členy společné domácnosti. Členové jedné rodiny mají jeden druhého břemena nésti, tvořiti jedno tělo, býti jedna duše a všemožně se postarati, aby uchována byla domácí svornost. Svornost v rodině je veliký poklad. Někdo jej jmenuje rodinné štěstí, jiný domácí spokojenost, ale všeobecně se o něm říká, že tvoří základ spořádaného a klidného rodinného života. Svornost staví, nesvornost boří. Čech říká „kde svornost, tu Boží požehnání“, a Polák: „Kde svornost, tam Bůh přebývá“. Spojenými silami budují členové téže rodiny štěstí své a zároveň i štěstí členů ostatních. Sv. Tomáš z Villanova napsal: „Jestliže muž a žena, děti a domácí všichni v pokoji živi jsou,

jest dům jejich malé nebe, ale zavládne-li mezi nimi rozbroj a nesvornost, je dům jejich velké peklo.“ Kde se členové rodiny jako kohouti perou, nebo jako vrabci na keři spolu vadí, křičí, hašteří a proti sobě čepejí, odtud se stěhuje nejen spokojenost, ale i požehnání Boží.

Zvláštní snášenlivost je dívce třeba, když se vdá a sňatkem do jiné rodiny přechází. Tehdy má zvláště ukázati umírněnost, rozvahu a moudrou ústupnost. Tehdy podobá se kolečku, které vezmou ze stroje jednoho a přesadí do jiného. Toto nové kolečko nemá pravidelný chod stroje rušiti, nýbrž blahodárně podporovati a k nové situaci se přizpůsobiti. Chraň se, abys do cizí rodiny nevnesla různice a nesváry.

I s cizími lidmi žij v míru a pokoji. Všude, kde se stýkáš s lidmi, ať je to ve službě, v dílně, továrně nebo kdekoliv jinde, ať jsou starší nebo mladší, dobří nebo zlí, vzdělaní nebo prostí, pěstuj snášelivost. „Jedno minouti, druhé svinouti, k třetímu pomlčeti — cesta ku pokoji“, praví české přísloví, a jiné přísloví dí, že „snášenliví jsou spolu živi jako sto květův“

Snášej se dobře i s lidmi jiných stavů, jiných zaměstnání, jiné víry, jiné národnosti a jiného politického přesvědčení. To je právě chloubka naší víry, že káže sná-

šenlivost ke všem. Nikoliv oko za oko, zub za zub, ale za nelásku lásku a za násilí modlitbu. Pravý ctitel Boží musí žít ve shodě s lidmi. Dobře napsal sedlák Fr. J. Vavák: „Kdo Boha chce ctít a s bližním vojnu mít, ten nemůže pravý ctitel být“ (Paměti I₂, 98).

Snášenlivost je velké umění, které vyvěrá z pravé křesťanské lásky. Ctnost tato přátele získává a v životě velice prospívá.

Když jsem jako chlapec krájíval si s bochníku skývu nebo krajíček, nebožka babička, dej jí Pán Bůh nebe, skoro vždycky říkala: „Dobře zarovnávej — kdo se srovnává s chlebem, srovnává se s lidmi“ Jednou jsem se jí ptal, proč tak vždycky říká, a babička pravila: „Dítě, vidíš, že vlasy mé už bíle kvetou, dlouhý život jsem prožila, mnoho zkušeností nasbírala a dovedu nyní dobře posoudit, co člověku v životě prospívá, a proto ti říkám: uč se snášenlivosti, neboť tato vlastnost přinese ti v životě mnoho dobrého.“

Poslechni i ty rady naší moudré babičky!

22. Vděčnost.

V kronice spolku „Ochrana opuštěných a zanedbaných dívek v Praze“ zaznamenán je tento příběh:

„A d é l a. Žila na Žižkově se svou chudou matkou vdovou ve velké bídě. Matka, pokud jí slabé zdraví dovolovalo, posluhovala po domech, aby vydělala na činži a živobytí, a dvanáctiletá Adéla chodila do školy. Pojednou matka se roznemohla vážně, zemřela, a dívka úplně osiřela. Měla sice strýce poručníka, ale chudého, otce četné rodiny a opilce, který byl ochoten vzít si sirotka k sobě, ale c. k. okresní soud dal proti tomu zápor, protože měl odůvodněné podezření, že by dítě přišlo do špatných rukou. Sám soudce požádal nás, abychom ji přijali do naší ochrany, čemuž jsme vyhověli, a zdarma ji přijali. Poslali jsme ji do ochrany v Černovicích, kdež ještě asi s dvaceti jinými dívkami společně žila, do školy chodila a na život se připravovala. Zde pobyla čtyři léta. Slečna správkyně pečlivě se starala o její zaopatření časné, a slečna vychovatelka věnovala zase zvláštní péči vzdělání duševnímu. Vyrostla, sesílila a vyspěla. Již pomýšleli jsme dáti ji do služby jako ostatní dívky, když tu ve výborové schůzi v Praze byl dán návrh otevřít ještě třetí spolkový ústav, a to ve Veleslavíně u Prahy, protože dosavadní dva v Lobči a v Černovicích už nedostačovaly, a když návrh byl přijat, hned vyskytnul se návrh jiný, aby totiž některé z dosavadních chovank poskytnuto bylo další vzdělání, a ta že by potom mohla sama stát se pěstoun-

kou v novém ústavu. Šťastnou vyvolenou dívkou stala se Adéla ze Žižkova. Chtěli jsme se právě proto o ni lépe postarati než o ostatní, protože nikoho na světě neměla, kdo by se vůbec o ni staral. Dívka měla nadání, její školní vysvědčení vykazovala skoro samé jednotky, a také v mravním ohledu nedávala nikdy příčiny ke stížnostem. Dali jsme ji do hospodyňské školy „Domácnost“ v Praze, aby se tam vycvičila ve vaření. Ale bohužel brzy veškeré naše naděje zklamala. Začala větřit, přichytila se špatných kamarádek, a nejhůře na ni působily časté návštěvy u strýce poručníka, který ji přemlouval, aby nechala škol, aby šla k němu do bytu a vynašla si nějaké zaměstnání. A dívka poslechla, vystoupila z „Domácnosti“ a přestěhovala se ku svému strýci ani nám nic neoznámivši. Když jsme se to dověděli, přestali jsme ji vésti v našem seznamu. Asi za rok dověděli jsme se, že byla kdesi v předměstí zatčena pro noční potulku.“

Milá dívko! Jistě odsuzuješ nevďěčnou Adélu. Za všechna dobrodiní v nejlepším úmyslu prokázaná ani se nepoděkovala. Ale ruku na srdce, nepodobáš se jí někdy v něčem i ty? Ukazuješ se vždy v dokonalé míře vděčnou za všechna dobrodiní, kterých se ti dostává?

Cena, kterou svým dobrodincům se máme za vše dobré spláceti, jmenuje se vděčnost.

Vděčnost je vlastnost a zároveň i známka dobře vychovaného a dobrého člověka. Kdosi ji vhodně nazval pamětí srdce. Čím větší dobrodiní nám bylo prokázáno, tím větší má býti i naše vděčnost.

Největším naším dobrodincem je Bůh, otec náš dobrotivý na nebesích, a proto jemu největší vděčnost povinujeme. Žalmista Páně uvažuje o těchto nesmírných dobrodinech jako v rozpacích volá: „Čím se odplatím Hospodinu za všecko, co učinil mi?“ (Ž. 115, 12.) Ku vděčnosti k Bohu napomíná i apoštol národů: „Díky čiňte vždycky ze všeho, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci“ (Efez. 5, 20).

Vděčna buď i k lidem, zvláště k rodičům, kteří tě těžce vychovali, ku kněžím, kteří o duši tvou se starají, kmotrům, kteří při křtu svatém na rukou tě drželi, učitelům, kteří ti základní vědomosti vštípili, svým představeným, zaměstnavatelům a živitelům, kteří tě k dobrému vedou, radí, živí, napomínají, kárají, a vůbec vděčna buď ke každému, kdo ti kdy něco dobrého prokázal.

Nebuď nikdy nevďěčna. Nevďěčnost je jako nedopsaný list, který dobrodinec psáti začal, ale kterého nevďěčník nedopsal, ač jej dopsati měl. Purgstaller praví, že „nevďěk je konečné znamení zlého smýšlení a zlé vůle“, sv. Bernard dí, že »nic se neprotiví

Bohu zvláště u křesťanů tak jako nevděk«
a české přísloví praví: »Strop a podlaha
pekla — sama nevděčnost, a po stěnách
ostatní hříchy«.

23. Tichost.

Nečekej, že budu tě varovati před hlukem, křikem a hřmotem — to není účelem tohoto článku. Ale zamýšlím tě povzbuditi, abys oblíbila si ctnost tichosti, totiž ctnost, která nás uzpůsobuje žíti s lidmi v klidu a všelikých hlučných nesrovnalostí s nimi se varovati. Toto kvítko skromné, jehož krása je obdivuhodná, a vůně okouzlující, nesmí v zahrádce tvého srdce chyběti. Pěstuj je, prosím tě, velmi bedlivě, a zvláštní péči mu věnuj, jsi-li od přirozenosti ku svárlivosti náchylna.

Žij sama se sebou. s rodiči, se všemi členy domácnosti a vůbec se všemi lidmi, s nimiž se stýkáš, v pokoji, míru a klidu. Ke každému buď laskava, vlídná, přívětiva a ústupna. Vyhov, zapomínej a odpouštěj. Buď podobna klidnému potůčku v lučině, který tiše plyne, jen radost a občerstvení přináší, a nikoliv prudké bystřině, která je postrachem svého okolí.

Chovej se mírně i k nepřátelům a těm kteří ti ubližují nebo se na tebe hněvají — toť vrchol křesťanské mravouky. Milým po-

hledem, mírným slovem a vlídnou úslužností nepřítele odzbrojíš, získáš a jistě mnohem více pořídíš než neústupností, hněvivostí, křikem a hádkami. Velmi vhodně praví Písmo, že „odpověď měkká krotí hněv, ale tvrdá vzbuzuje prchlivost“ (Přísl. 15, 1).

Tichostí získávej a hoj lidi zatvrzelé, zlé a hříšné. Vždyť mnohdy jen nerozum lidský je zranil a zlobou naplnil. Hleď u nich svou tichostí napravit, co jiní svou surovostí pokazili — přiveď v nich k životu lepší city, které jiní v nich ubili a pošlapali.

Vezmi si za vzor tichosti Božského Spasitele. Jaká vlídnost a jaká laskavost zářila z celého jeho jednání! S jakou láskou ujímal se i opovrhovaných a hříšných! Zaleť jen na př. v duchu do nádvoří chrámu Jeruzalémského a pozoruj Ho, jak bude jednati se ženou, kterou přivedli k němu zákonníci a fariseové, postavili doprostřed a na ni žalovali: „Mistře, tato žena dopadena byla v cizoložství při činu samém; v Zákoně pak Mojžíš nám přikázal takové kamenovati. Co tedy pravíš ty?“ Jak asi zahanbená žena bála se výtek a příkrého odsouzení! Jak se asi Kristus na ni obořil! Ale Pán, když na něho otázkami doráželi jeho rozsudek vynutiti chtějíce, řekl: „Kdo z vás jest bez hříchu, vrz první na ni kamenem.“ Oni však uslyševše to, vycházeli jeden po druhém počavše od starších, a zůstal sám Ježíš a žena stojíc

uprostřed. I pozvedl se Ježíš a řekl jí: „Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo-liž tě neodsoudil?“ A ona řekla: „Nikdo, Pane“. Ježíš pak řekl jí: „Ani já tě neodsoudím. Jdi a více nehřeš“ (Jan 8). Tak jedná Kristus. Na milost přijímá hříšníci, od kajícnice Magdaleny dává se mazati mastí, zrádce Jidáše oslovuje slovem „příteli“, hřešícího Petra léčí lítostivým pohledem, lotru na kříži nevytýká jeho hříchů minulých, ale soucitně mu praví: „Ještě dnes budeš se mnou v ráji“, odpouští i těm kteří ho křižovali... Ó, můj Kriste, kterak mohu pochybovati o tvém Božství, když jen toto jednání tvé s hříšníky a nepřátely je Božství tvého nezvratným důkazem? Chci tě následovati a chci poslechnouti tvého výslovného rozkazu, kterým jsi nás vybídnul: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (Mat. 11, 29). Vím, že každé Tvé slovo je pravdivé, ale tento rozkaz Tvůj je tak jasný, tak zřejmý a Tvým životem tak odůvodněný a posvěcený, že nemohu ho neposlechnouti. Dle Tvého Srdce Božského jsem rozhodnuta upravit své srdce lidské.

Chci se snažiti tichostí přiblížiti se Tvému Srdci Svatému a vystříhati se všeho, čím bych se od Něho vzdalovala. Nebudu neústupna, hašteřiva a zlostna, vystříhám se hádek a křiků, nebudu mračiti se, bublati, klíti a nadávati pro každou maličkost, nebu-

du se rozčilovati nad každým neúspěchem, pokud v mé moci bude, vystříhám se všech soudů, a přijmu stejně vlídně pochvalu i důtku, ano důtku ještě klidněji, neboť slova kárná pravidelně více mi prospívají než slova pochvaly.

Chci si tichostí kupovati oblibu u lidí a požehnání u Boha. Víím, že lidé milují toho, s nímž mohou v klidu žítí, a Bůh, který se zjevil Eliášovi nikoli v silném větru podvracujícím hory, ani v zemětření ani v ohni, ale v tichém větříku, tichost miluje a odměňuje.

V tichých duších kvetou květy,
které nikdy nevadnou.

Třebas celé zhynou světy
věčnou silou záhadnou,
květy žijí, kvetou, voní
Bůh se k takým duším kloní.

(St. Synek.)

24. Vytrvalost.

Libuše řídících, studentka z Prahy, přijela na prázdniny. Však už dlouho toužila po domově, odpočinku a venkovském vzduchu.

Skoro celé prázdniny prožila v zahrádce. Otec její miloval květiny a včely, na záhonech pestřilo se květin až radost, a u zdi stál včelín, jehož vnitřek sloužil zároveň i

za altánek. Živí i neživí miláčkové vábili pana řídícího stále do zahrádky. Mezitím co paní zabrána byla doma vařením a úklidem, otec a dcera zalévali květiny, pozorovali včely, rozmlouvali, četli a vypravovali si.

Jednoho teplého odpoledne četl otec ve včelíně noviny, a Libuše otevřevši si u jednoho úlu vzadu dvířka dívala se dovnitř. Vábilo ji divadlo, které už nesčetněkrát viděla, ale které vždy znova a znova tak se jí líbilo. Dívala se sklem, jak včelky přacují, hučí, bzučí, přebíhají, zavěšují se, tvoří lešení a řebříky, staví plásty, zahřívají plod a vkládají do buněk med, který z květů přinesly. V medníku bělal se už med zavičkováný a v plodišti lesknul se nově nanošený. Libuše divila se stavitelskému umění, důvtipu a pílí nepatrného hmyzu.

Otec přestal čísti, se zálibou zadíval se k úlu také a radoval se nejen ze včel, ale i z radosti dceruščiny. Byl moudrý vychovatel nejen dítek ve škole, ale i svého dítěte. a rád zaséval do mladých duší dobrá naučení, kdykoliv se domníval, že jsou jim nej přístupnější. Po krátkém přemýšlení pravil: „Milá Libuše! Divíš se pracovitosti a vytrvalosti včeliček a zároveň velikému dílu, které vykonaly. Plástů však nevystavěli a medu nenanesly ani za dnešek, ani za včerejšek, nýbrž co vidíš, jest ovoce jejich vytrvalé práce celého jara a léta. Od té doby,

kdy rozkvetly první květy, začaly sbírat, nositi a shromažďovati své poklady. S úžasnou pílí poletovaly s květu na květ, dnem i nocí pracovaly vytrvale, až vykonaly toto veliké dílo, které je pomníkem jich píle a vytrvalosti.

Milé dítě! Navykni si i ty vytrvalosti, neboť není skoro nic na světě, čeho by nezdolala, a co kdy velikého vykonáno bylo, bylo vykonáno pravidelně houževnatou pílí, pevnou vůlí a nezdolnou vytrvalostí. Demosthenes jen vytrvalostí vyšinul se na slavného řečníka, Cesar na slavného vojevůdce a Edison na slavného vynálezce. Napoleon pravil, že „největší moudrost jest pevná vůle“, a básník Jan Kollár napsal :

Pevné vůli, tužbě ušlechtilé,
nerozdílné srdce žádosti
rádo dává nebe dojít cíle.

Dvě cesty vedou k cíli — u rozhodných síla, u slabých vytrvalost. Ano, vytrvalost vede k cíli mnohem bezpečněji. Jistě se pamatuješ na bájku z čítanky „Červ a skopec“. Silný skopec vsadil se se slabým červíkem, že dříve prorazí vrata. Byl jist, že zvítězí. Rozběhl se, udeřil do vrat, ale neprorazil jich, nýbrž sám si urazil rohy. A červík začal pomalu, vrtal a vrtal, až vrata provrtal. Vytrvalost zvítězila nad silou.

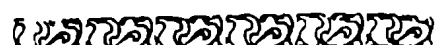
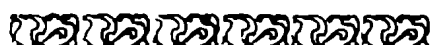
Žádná práce nepřichází nazmar. Kapka, která dlouho a vytrvale na kámen padá, prohloubí jej. Nevidíme-li výsledků své práce hned, pracujme jen vytrvale dál, výsledek dostaví se jistě později.

Prahu za den nevystavěli, a velkých věcí nemožno vykonati v okamžiku. Jednou ranou dub nepadne.

I mravní dokonalost vytryskuje z vytrvalé snahy dokonalým se státi. Kterýsi starověký básník pravil, že „bohové nesmrtelní před ctnost pot postavili“, to znamená, že i ctnost musí býti namáhavě vydobyta.

Cokoliv začneš, dodělej do konce. Začneš-li něco, neodbíhej od toho, neodkládej, nepřestávej a nic jiného nezačínej, pokud nevykonáš začaté práce zúplna. Sto prací začítí a žádné nedokončítí jest asi tolik jako ničeho nevykonatí. Spisovatel Wieland praví, že „ušlechtilý člověk nekoná nic napolo“. Začítí zde něco a tam něco, rozdělati a nedodělati, nakousnouti a nedojísti jest zavržitelná polovičatost. Kdo přebíhá od práce ku práci, od zaměstnání k zaměstnání a od povolání k povolání, podobá se motýlu s květu na květ poletujícímu a nikomu neprospívajícímu. Takový člověk nikde se neuplatní a nikomu neprospěje.

Osvoj si už od svého mládí pevnost vůle, určitost ve svých snahách, nezdolnost ve

svých záměrech, vytrvalost ve svých pracích a nebuď hříčkou života, okolností, nálad a rozmarů, nýbrž podříd' život, okolnosti, nálady a rozmary své pevné vůli."

„Poslechnu, tatínku“, pravila Libuše.

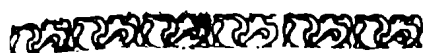
25. Důslednost.

Důslednost je umění mysliti, mluvit, jednati a žíti dle určitých zásad. Je to umění důležité, kterému třeba hned v mládí se naučiti.

Někteří lidé svou povahou již z mládí k důslednosti jsou náchylni, ale takových šťastných je poskrovnu. Veliká většina mladých duší je těkava, neustálena a k nedůslednostem různého druhu nakloněna, kterýžto nedostatek nutno teprve výchovou vybrousiti a odstraniti. Důslednost je začátek rozumného žití.

Osvoj si tuto ctnost, která je známkou dobré výchovy, vytríbenosti rozumu, ustálenosti povahy a charakternosti, a pro kterou si tě jistě všichni lidé budou vážiti.

Vše si vždy dobře rozmysli a rozvaž. Udělej si vždy předem ke všemu dobrý plán a dle něho důsledně a vytrvale postupuj. Nepotácej se na pravo a na levo, do předu a do zadu, ale postupuj vždy pevně vpřed. Náhledy a názory tvé, kterých ses cestou učení, zdravého rozumu a zkoušek

dopracovala, nechť jsou pevný jako skála, a jednání tvé dle nich vždy důsledno jako proud vody, který vždy jen stejným směrem teče. Pokud nemáš vážné příčiny lepšími je zaměnit, zůstaň jim věrna a neměň jich jako svlékáme a oblékáme šaty. Řekneš-li jednou „a“, řekni už dále také „b“ a „c“, nechceš-li však pokračovati, nezačínej ani od začátku.

Na světě je mnoho lidí nedůsledných, a proto jest jich mnoho, protože je málo lidí dobře vychovaných. Někteří lidé dle jména jsou katolíci, ale s nepřátely církve katolické táhnou za jeden provaz, chodí do kostela, ale odebírají protináboženské noviny a jsou členy protináboženského spolku. Je to důsledné? Někteří na jiné jsou přísní, ale sami pro sebe morálky neuznávají, jiní jednou jsou laskaví a jako kočka se lísají, ale jindy jsou hrubí a bručiví jako medvěd, někdy ze šetrnosti ani se najísti si nepřejí, jindy utrácejí zbytečně, jednou pracují nad své síly, ale jindy zase lenošení dávají přednost, co včera chválili, dnes haní, podobní jsouc oné lišce z bájky, která chválila svůj bohatý chvost, ale když jí ho železa usekla, říkala: „Jestlipak to není takhle pohodlnější?“ Tací nedůslední lidé nepožívají žádné vážnosti, ale stávají se terčem vtipů a posměchu.

Nerozmnožuj jejich počet!

26. Starostlivost.

Když Božský Vykupitel ještě po zem chodil, zavítal jednou do útulné domácnosti přítele svého Lazara v Bethánii. Maria Marta, Lazarovy sestry, Jeho příchodem velice potěšeny, prokazovaly Mu všemožnou poctu, ale každá jiným způsobem. Maria s posadila k Jeho nohám poslouchajíc napjatě každé Jeho svaté slovo, a Marta spěchala ke krbu chtějíc Pána dobře pohostit. Obou sester si Kristus jistě velice vážil — i Marie, která zaujatá svatým nadšením starala se především o duši, i Marty, která pečovala především o tělo.

Milá dívko! Spojuj v sobě Marii i Martu starajíc se jak o život věčný tak o pozemský, neboť jedno sluší konati a druhého neopomíjeti. Buď pečlivá a starostlivá. Čím dříve a čím dokonaleji tyto vlastnosti ve své duši vypěstuješ, tím lépe pro tebe a pro všechny, s kterými žiješ a v budoucnosti žíti budeš.

Chceš viděti obrázek dívky starostlivé? Tož sem se dívej — ukazuji ti je. Neopomíjí modlitbu, s ochotou chvátá na pobožnosti a přijímá ráda svaté svátosti, aby sílila svou duši a přiodívala ji šatem Boží milosti. Doma péčí svou naplňuje a proniká celý dům, na vše pamatuje, uspořádá, upraví a uklidí, vypere a vyčistí, co třeba, ušije

vyspraví šaty i prádlo, dbá, aby pokrm přichystán byl včas, dohlédne, aby zásoby ve špižírně byly doplněny, upozorní na vady a nedostatky, provětrá světnici, komoru i sklep, nenechá nikde řádití mol a plíseň, pečuje, aby majetek byl v bezpečnosti, aby důležité listiny, smlouvy, matriční listy, úpisy, kvitan-
ce, stvrzenky, účty, spořitelní knížky, poslední pořízení a různé jiné doklady jakéhokoliv druhu bezpečně uloženy, srovnány, od ohně a zlodějů dobře chráněny byly, a stará se, aby ostatní, hlavně mladší členové rodiny od zkázy duševní nebo tělesné ochráněni byli a dobrého zaopatření dosáhli. Taková dívka je platnou pomocnicí svých rodičů a velikou dobroditelkou ostatních členů rodiny.

A chceš viděti obrázek opačný? Nuže viz Nestará se ani o duši, ani o tělo. Vše je jí lhostejno. Nepřičiňuje se, aby učinila zadost náboženským povinnostem. O domácnost ať se starají rodiče. Jestliže se vůbec o něco stará, jsou to jen zábavy, tance, smích a paráda, myslí jen na chlapce a milostné pletky, čte romány, ráda se dívá z okna, s každým na setkání hodinu klepá, o nic vážného se nestará a pražádných starostí si nepřipouští.

Který obrázek se ti lépe líbí? Jsem přesvědčen, že první. Také jsem ti jej za tím účelem ukázal, aby se ti zalíbil, stal se tvým

vzorem a byl ti pobídkou k následování, tak jako zase druhý jsem ti ukázal pro výstrahu.

Dobrá žena a pečlivá hospodyně je veliký poklad na zemi. Muž je hlava, žena srdce a duše rodiny. Je-li žena v kuchyni, v komoře, ve sklepě, a muž v dílně nebo na poli, je hospodářství dobře obstaráno. Moudrý Sirach starostlivou ženu takto velebí: „Jako slunce, kteréž vychází světu na výsostech Božích, tak je krása (duchová) ženy dobré k ozdobě domu jejího.“ (26, 21.) A kniha Přísloví (31, 10—29) takto o ní píše: „Ženu statečnou kdo nalezne? Z daleka a z posledních končin jest cena její. Dověřuje se v ni srdce muže jejího, a kořistí nemá nedostatku. Odplatí jemu dobrým, a ne zlým, po všecy dny života svého. Hledala vlny a lnu, a dělala dle umění rukou svých. I v noci vstala, a dala kořist domácím svým, a pokrmý děvečkám svým. Shlédla pole a koupila je: z užitku rukou svých štípila vinici. Ruku svou otevřela nuznému, a dlaně své vztáhla k chudobnému. Nebude se báti za dům svůj před zimou sněhu, nebo všichni její domácí oděni jsou rouchem dvojnásobným. Síla a krása jest oděv její, a smáti se bude v den nejposlednější. Hleděla na stezky domu svého, a chleba zahálčivě nejedla. Povstali synové její, a za nejblahoslavenější ji vyhlašovali; i muž její

chválil ji. Mnohé dcery shromáždily bohatství; tys převýšila všecky.“

27. Pořádek.

Nejlepší okrasa příbytku je pořádek. Chudá jizba, je-li v ní vše lahodně uspořádáno, jest útulnějším příbytkem, než rozsáhlé komaty, v nichž je nepořádek. Pořádek dodává bytu nejen lepšího vzezření, ale i útulnosti a přitažlivosti. Když si jedna nepořádná žena stěžovala sousedce, že muž se málo doma zdržuje, odpověděla jí tato: „Upravte doma vše lépe než máte nyní, urovnejte vše a muži se doma zalíbí“

Zvykni si pořádku a zamiluj si ho již od mládí. Starej se, aby v bytě bylo vždy vše dobře upraveno, urovnáno uspořádáno, nábytek vkusně rozestaven, postele vždy ustlány, podlaha umyta, zametena, stěny vyběleny nebo vymalovány, vše na patřičném místě uloženo a uklizeno, nic nezůstalo rozházeno, zpřevraceno, po židlích, stole a skříních roztaháno, na nářadí a nábytku neležely vrstvy prachu a v koutech nevisely sítě a provázky pavučin.

Mísy, talíře, lžíce, nože a vše, čeho bylo třeba k jídlu, po jídle zase hned čistě umyj a ulož na své místo. Pořádná hospodyňka i po tmě vše nalezne.

Chleba, masa, zelenin a potravin nenechávej povalovati se ani ve světnici, ani v kuchyni, nýbrž uklid do komory, špižírny nebo do sklepa.

Jez vždy jen v určité hodiny a kromě pravidelných denních jídel nepožívej ničeho. Pořádek v jídle a pití je základ zdraví, svěžesti a síly.

Příjmy a vydání si zapisuj, poznamenej si, kdy a kde jsi co koupila nebo se vypůjčila, zapiš si, kdy, zač a co kdo jiný od tebe si koupil nebo vypůjčil, hled vždycky a s každým se správně a včas vypořádati, neboť tak předejdeš mnohým nedorozuměním, mrzutostem a škodám.

Den si předem rozděl na práci a odpočinek, bdění a spánek, zaměstnání a zábavu a dodržuj pokud možno přesně předem stanovený a vyměřený pořádek. Čas k dílu, čas k jídlu. Denní pořádek zakládá spořádaný a zdárný život.

Každý nástroj, kterého při práci potřebuješ, ulož hned po upotřebení zase na své místo, abys ho podruhé našla ty nebo jiní bez hledání. Jako student o prázdninách byl jsem svědkem události, kterou ti chci pro výstrahu vypravovati a které bych mohl dát nadpis „Klíč není hračka pro děti“ Slyš tedy: V sousedním statku vrátili se s pole. Přišli na dvůr a chtěli jít do světni-

ce. Kde je klíč? Nevíte kde je klíč? Kam jste dali klíč? Tak lítaly po dvoře sem tam rychlé otázky jako vyplašení ptáci. Hospodyně přicházela s pole na dvůr poslední a slyšíc poptávku po klíči, pravila, že ho vzala s sebou na pole a půjčila tam malému Františkovi, aby si s ním na mezi hrál. Františku, kde máš klíč? Kde jsi nechal klíč? Kam jsi dal klíč? Tak zase všichni doráželi na polekaného chlapce, až z něho vynutili přiznání, že ho „tam nechal“. Hospodyně vědoma své viny a vědouc, kde si chlapec hrál, vzala děvečku a běžely spolu k poli hledat klíč. Hledaly, hledaly, dvakrát přešly a prohlédly mez sem a tam, ale klíče nenalezly. Konečně selka už netrpěliva a rozzlobena pravila děvečce: „Běž hned domů a přiveď sem Františka — snad bude vědět, kde ho nechal.“ Děvečka běžela, všecka udýchaná přiběhla domů, chytila hocha a vlékla ho na pole. Selka již zdaleka křičela: „Františku, kdes nechal klíč?“ A František běžel ku hromádce čerstvě vyhrabané země na mezi, vytáhl z ní klíč a pravil: „Vždyť je tuhle — já jsem jím vyhrabal z díry čmeláky.“ Matka chytila klíč a utíkala s děvečkou a hochem domů. Doma jí hospodář vyčinił, proč klíč lépe neopatří, zlobil se, že se zanedbává práce a maří čas ve žních tak drahocenný, chasa bručela, že už má hlad, a František byl bit, že všechno to spí-

skal. Všech těchto mrzutostí mohli býti ušetřeni, kdyby byli dbali pořádku.

Nepořádné lidi stíhají v životě časté nehody a mnohé škody. Potom vidí a hledají příčiny svých nezdarů všude jinde, jen ne tam, kde skutečně vězí — ve své nepořádnosti.

Proto řiď se dle osvědčeného latinského přísloví „Z a c h o v e j p o ř á d e k, a p o ř á d e k z a c h o v á t e b e“

28. Trpělivost.

Přeji ti v životě všeho nejlepšího od Pána Boha v hojnosti, ale zároveň ti předpovídám, že různé nehody, neštěstí a svízele se ti nevyhnou, nýbrž přístup do tvého srdce si vynutí, ať chceš nebo ne. Snad již nahlédly oknem, snad zaklepaly na dveře, nebo již vstoupily a zařídily se v srdci tvém po domácku. Ne-li, přijdou co nevidět.

Milé dítě! Nevzpouzej se, neboť dělej co dělej se jim neubráníš, ale vyjdi jim laskavě naproti, pozvi je. přijmi břímě, které nesou, a dělej si z nepřátel přátele a z trýznitelů učitele. Onen zázračný kámen mudrců, který z nemoudrých dělá moudré, jmenuje se t r p ě l i v o s t. Trpělivost v souženích je vítězství nad nimi, netrpělivost porážka. „Chtěj nechtěj, trpěti musíš. Snášíš-li trpělivě soužení,

přemnoho získáš, neseš-li však kříž netrpělivě, rozmnožíš tak jenom strasti své“ (Sv. Jan Zlat.). Naučíš-li se obtíže života přijímati jako zkoušku své trpělivosti a síly, zlé se promění v dobré, co jiné poráží, tebe pozdvihne, a co jiné snad zlomilo, tebe otuží. Obtíže, které sílíte, buďtež vítány! Trp hlavo, na to jsi z kostí ukuta.

V trpělivosti spočívá síla člověka a záruka jeho štěstí. Trpělivému všecko na dobré vyjde. Kdo setrvá, i zlé přetrvá. Kde rozum nestačí, čas pomůže. Kdo hořké stráví, sladké ještě sladším se mu zdá.

V trpělivosti nes v tomto životě břímě dne i horka. Trpěliva buď v pracech, námahách, v nedostatku, bídě, souženích, nehodách, zklamáních, ránách a pronásledováních.

Nebuď netrpěliva, konáš-li práci zdlouhavou nebo jednotvárnou, a jestliže se ti hned vše nedaří tak, jak by sis přála. Neláteř ani tehdy, jestliže na plotně vyteklo mléko, nebo kočka shodila s police hrnek, nebo na ubrus ukápla kapka inkoustu. Křikem už ničeho nespraviš.

Trpěliva buď, kdyby tě Bůh navštívil nemocí nebo ztrátou. Častěji pohlížej na starozákonního trpitele Joba, který ač pozbyl statku i dětí i zdraví, s odevzdaností do

vůle Boží pravil: „Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, zlých proč bychom nepřijímali?“ (Job 2, 10.) Trpělivost je nejlepší lékařství.

Z úst tvých nechť nikdy nevyletí zlý oheň: „Už mne přechází trpělivost!“ Tvé srdce bylo by příliš ubohé, kdyby mu měl tento božský pramen někdy vyschnouti. Trpělivost vyvěrá z pravé lásky, a poněvadž v dobrém srdci láska nemizí a neubývá nikdy, nesmí ubývati v něm ani trpělivosti.

Trpělivá buď v obcování s lidmi. Neodsuzuj a nezamítej hned, ale snášej i neduhy a nedostatky cizí bez hněvu, nevrlosti a zlé vůle. I ty máš chyby, které vyžadují trpělivosti jiných, a těší tě a lahodí ti, jestliže jiní je snášejí klidně bez výčitek a reptání. I kdyby jiní zlým loktem ti měřili, neměř měrou stejnou, ale lepší. Ukaž, že máš jiné vychování a šlechetnější srdce. Vždy lépe jest bezpráví trpěti než činiti.

Zvláštní trpělivost měj s nemocnými, starými, neduživými, slabomyslnými, chudými, nevzdělanými a s dětmi. Jsou to sice lidé snad se slabým tělem, ale s nesmrtelnou duší, a z lásky k této duši nes trpělivě neduhy jejich.

Uč se zvláště s dítkami míti trpělivost. Která dívka by toho nedovedla a nebyla by

odhodlána s nimi neobmezenou trpělivost míti, nemá práva se vdávati, neboť srdce křesťanské matky opatrujíc, ošetřujíc a vychovávajíc dítky, musí býti nevyčerpatelnou studnicí trpělivosti.

Trpělivosti je třeba v rodině, v životě soukromém i veřejném, vždycky a všude — jest základem klidného společenského života.

Vážen, oblíben a milován ve společnosti může býti jenom trpělivý, kdežto netrpělivý jest na obtíž sobě i jiným. Aug. Conti dí „Netrpělivost a zlost zahalují rozum a ruší naše zevnější chování, činí ošklivými naše zraky a naše pohyby.“

Trpělivostí i království věčné dobýváme. „Strpení přináší spasení“, dí české přísloví, a svatý Pavel napomíná: „Trpělivosti jest vám potřebí, abyste vůli Boží činíce dosáhli zalíbení“ (Žid. 10, 36). Trpěliva buď v modlitbě, při bohoslužbě, při kázání — není hezké, když posluchač netrpělivě přešlapuje jako husa na ledu — trpělivě přemáhej pokušení a pečuj o spásu své duše. Kristus Pán slíbil nebe, ale dá ho těm, kteří si ho vydobudou. Sám pravil „Království nebeské násilí trpí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je“ (Mat. 11, 12), to znamená, že člověk musí se přičiniti a přemáhati se, chce-li přijíti do království nebeského, a jen ten, kdo přičiňuje se, tam přijde. Přičiň se i ty!

29. Nemoc.

První hřích vynesl člověku smrt. A poněvadž začátek smrti a příprava na ni je nemoc, uvalil Bůh společně s trestem smrtelnosti i trest nemoci na pokolení lidské.

Zdraví všemožně si šetři a všeho se vystríhej, co nemoc zaviňuje nebo k ní vede, ale nebuď příliš rozmazlenou, každou lehkou nevolnost už za nemoc považujíc.

Nemoci zikdy nepředstírej. Jedna studující dívka neumějíc úlohu, dávala se ve škole omluviti, že je nemocnou, jiná předsírajíc nemoc chtěla vylákati na rodičích limonádu a opět jiná chtěla se tak vyhnouti práci. Takové myšlenky hned v zárodku potlač a tím více děkuj Pánu Bohu za vzácný dar zdraví.

Kdyby však Božská Prozřetelnost opravdu uznala za vhodné nemocí tě navštívit, přijmi ji s odevzdaností do vůle Boží. Nechtěj nemoc přechoditi a nestav se zdravou, jsi-li nemocna. Nikdy nemoci nezatajuj, ať je jakákoliv, i kdyby to byla třeba nějaká nemoc, kterou oznámiti by se přičilo panenskému studu. Tehdy by ses styděla neprávem a nerozumně. Nemoce tak řečené „nemoce ženské“ bývají nebezpečny.

Ať pocífuješ nemoc jakoukoliv, svěř se nejdříve matce, oznam otci a vyžádej si odbornou pomoc lékařskou. Všelíká babská za-

říkávání nemocí a všelike babské léky, léky z novin, a mastičky předem odmítni, neboť mnozí si tím nemoc zhoršili, ba dokonce o zdraví se připravili. Lékař proto tak dlouho studoval, aby nemoce rozpoznával a předpisoval proti nim vhodné léky.

Řiď se přesně dle rad lékařských a použivej přesně předepsaných léků, byť i hořkých.

Nejlepším lékem je trpělivost. V nemoci ukazuje se síla člověka a dojista pravdivé je svaté slovo, že „síla v slabosti se zdokonaluje“ (II. Kor. 12, 9). Vzdechajíc, křičíc a sebou zmítajíc bolestí neumenšíš, ale jenom přitížíš sobě a domácím, kteří soucitně tě pozorují, a které každý tvůj pronikavý povzdech a výkřik u srdce bodá. Raději klidně lež a v pokušení ku hlasitým projevům bolesti představuj si v mysli trpícího Spasitele, který trpěl dojista neskonale více a přece vše snášel s důstojným klidem. Také tě k tiché trpělivosti může povzbuzovati myšlenka, že třeba neseš nemoc za své hříchy a že chceš ji přijmouti jako prospěšné pokání.

Kdybys velmi vážně onemocněla, udělej včas poslední pořízení a dej se zaopatřit. Potom ať se děje vůle Boží . . .

Trvá-li nemoc déle a můžeš-li čísti, obstarvej si nějakou vhodnou knihu a každý den chvilku čti. Tak na př. v „Dědictví

Svatojanském“ vyšla výborná kniha „Milo-
srdný Samaritán“ Pro osvěžení můžeš čísti
i ušlechtilé zajímavé povídky.

Kdybys cítila, že zdraví se vrací a sil při-
bývá, neukvapuj se a nevstávej příliš brzy,
dokud nemoc neodešla, aby sis svou vinou
nemoc snad nepřivolala znova. Recidivita
bývá nebezpečnější než nemoc první. Ne-
moc na koni přijíždí a pěšky odchází. Po-
drob se zákonu přírody, že co je slabé a
mdlé, má jen pomalu se vzmáhati a sesilo-
vati a že nikdo nemá vydávati sil v době,
kdy jich nabývá.

Připojuji ještě kratinké naučení, jak si
máš počínati, je-li někdo jiný nemocen. Jak
jen můžeš, pomáhej mu nésti jeho břímě
soucitným srdcem a ochotnou rukou. Ne-
mocný dobře vycítí, jak koho nemoc jeho
bolí a v duchu děkuje za každý tichý krok
a za každé tiché přivření dveří. Nemocnému
posluž ochotně a ráda. Buď u něho na stráž
a konej přesně — ne více a ne méně —
co lékař nařídil. Nevzdaluj se od něho, ne-
dřímej a nedej nikterak na sobě znáti, že je
ti služba ta obtížnou. Snese ráda i nevrlost
nemocného ano třeba i zápach, neboť smrt
si tak ráda už často vyhlídnuté oběti na
budoucí hnilobu připravuje. Ruka, která
s jemností, láskou a dovedností klade ob-
klady, podává na lžici lék a podkládá pol-
štář pod nemocnou hlavu, koná více než

ruka největšího umělce. Taková „produševnělá ruka“, jak ji dr. Förster nazývá, zaslouží si právě tak políbení, jako ruka kněžská, která udílí svátosti.

Ale ošetřovati nemocného není jen ovazovati rány a podávati léky, nýbrž býti mu vůbec andělem útěchy. Potěš nemocného, jak můžeš, odvracuj myšlenky jeho od nemoci, uklidni ho, přines mu malý dáreček — třeba čerstvou květinu, otevři okno, aby slyšel zpěv vlaštovičky, vypravuj, co domácí nebo sousedé dělají a jak se jim daří jejich práce, nebo z knihy předčítej něco zajímavého. Ovšem nemocného neunavuj, neboť mnohdy klid je mu milejší a prospěšnější nade vše.

Je-li nemoc vážna, připamatuj nemocnému šetrně ano třeba i rázně jeho povinnosti, které má k pozemskému a věčnému životu. Povzbud' ho, aby udělal poslední pořízení a včas při dobré paměti se dal zaopatřiti. Nutno přece, nežli odejdeme, udělati účet s Pánem Bohem z celého života. Připrav nemocného na přijetí svatých svátostí předčítajíc mu vhodné modlitby.

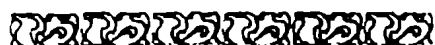
Zaopatřuje-li kněz nemocného ať v domě ať v sousedství, jdi dle starobylého zvyku v tuto posvátnou chvíli do světnice, kam i svátostný Spasitel vešel, a za nemocného se modli. Účast tvá a modlitba tvá jistě ho potěší a posílí.

Nemocné navštěvovati je dobrý skutek. Kdosi pravil, že proto rád navštěvuje nemocné, aby sám za své zdraví tím více Pánu Bohu děkovati se naučil. Víš-li, že nemocného návštěvou potěšíš, navštěvuj ho ráda a často, ale dobře pozoruj a zkoumej, zda snad návštěvy tvé ho neunavují. Pravidlo jest, že návštěva nemocného nemá déle trvati, nežli čtvrt hodiny; máš-li ještě více návštěvu zkrátiti nebo prodloužiti, povědí ti oči a srdce. Nenavštěvuj však nemocných, které stihla nemoc nakažlivá. Chtítí potěšiti nemocného a tím zároveň snad uvrhnouti v záhubu sebe a jiné, bylo by asi tak jako chtítí zachrániti tonoucí klas a spadnouti do řeky.

O nemocech a nemocných vypravuj co nejméně. Z nemocí a nemocných nikdy si nedělej posměch. Kdo by až na takový stupeň klesl, ukázal by, jak je nevzdělaný, bezcitný a surový.

30. Poctivost.

V jednom cukrovaru na Hané zaměstnávali několik mladých děvčat skládáním kostkového cukru do krabic. Také Stázka, dcera chalupníka z nedaleké vesnice touto prací se zabývala. Byla hezká, a snad právě její krása byla příčinou, že začal se o ni jeden mladý úředníček z cukrovaru nápadně zají-

mati, což jí velice lichotilo. Někdy také, když měl prázdno, čekal již na ni, až půjde z práce, aby ji kus cesty vyprovodil.

Do oddělení, v němž pracovala, začal dozorce docházeti častěji než dříve. V ředitelské kanceláři totiž vypočetli, že z oddělení toho v krabicích méně cukru odchází, než se ho tam dodává, čili jinými slovy, že se tam cukr ztrácí, a proto zostřili dohled. Ale ani to nepomohlo — rozdíl ve váze jevil se dále. Ředitelství ještě poručilo, aby se děvčata odcházející z práce podrobila prohlídce, kteréžto zařízení sice rozdíl ve výpočtech zmenšovalo, ale do úplné rovnováhy přece ještě výkazů nepřivedlo.

Až jednou záhada náhodou se vyjasnila. Dozorce opět bedlivě prohlížel děvčata z práce odcházející a propouštěl je. Zbývala už jen Stázka, která vědouc, že ji bude před vchodem očekávat mladý úředník, nechala ostatní předejít a sama zůstala vzadu. Ani u ní dozorce ničeho nenalezl. Ale mladý úředník, jenž skutečně venku na ni čekal, spatřiv ji, nic zlého nemysle žertem pravil: „Zdá se mi, že jste dnes nějak rozcuchána“ Stázka slyšíc to jala se ihned na rychlo urovnávat si vlasy, ale při tom svezl se jí šátek poněkud do zadu, a z vlasů vypadla na zem kostka cukru. Dozorce, jenž právě zavřel vchod, náhodou ji spatřil a s radostí ji chytil jako kořist, na kterou už dávno

čekal. Stázku zadržel, odvedl do kanceláře, a tam ve vrkoči jejích vlasů našli několik kostek cukru. Její nápadník ovšem beze stopy zmizel. S pláčem prosila Stázka pana ředitele za odpuštění, odvolávala se na to, že to dělají všechna děvčata z jejího oddělení také tak, že prý mají všechna vrkoče spletené v takový účes, aby na hlavě zůstala prázdná prostora na cukr, ale ani pláč nepomohl ani výmluvy. Trestán prý musí býti ten, kdo je chycen. Ředitel dal si hned zavolat otce nedospělé dívky, vše mu oznámil a dal mu na výběr — buď zaplatiti škodu 400 korun, nebo že podá trestní oznámení k soudu. Otec uvolil se raději zaplatiti 400 korun, aby se vyhnul dalším nesnázím. Stázka ovšem už do cukrovaru nesměla.

Milá dívko! Nikdy žádné podobné aniž jakékoliv jiné nepoctivosti se nedopouštěj. Neponech si ani ústřížku látky, ani kousku nitě, jestliže ti nepatří, nezpronevěř ani, co by se za nehet vešlo, ale vždy a ve všem jednej poctivě a spravedlivě, dej každému, co mu náleží, zaplať správně a včas zboží, oplať dluh, vrať neb ohlaš nalezenou věc, vykonej uloženou práci a starej se poctivě o vše, co ti bylo svěřeno, a vůbec poctivě smýšlej, mluv a jednej. Poctivost je rodná sestra spravedlnosti.

Každý nemůže býti slavný, učený, bohatý, ale poctivý má býti každý.

Poctivostí získáš si vážnosti, přízně a důvěry lidí. „S poctivostí nejdál dojdeš“, praví staré osvědčené přísloví. Poctivý může směle každému dívatí se do očí, nemusí straniti se lidí, báti se četníka, zalézati do tmy, nebo strachovati se soudů.

Poctivost získává přátele, udržuje pokoj duše a přitahuje požehnání Boží.

Považuj ji za něco přirozeného a samozřejmého a nikdy se jí nechlub, neboť je-li na odiv stavěna, pozbývá půvabu a záslužnosti.

U lidí správně ji oceňuj. Neposuzuj lidí dle krásy, majetku a stavu, ale dle poctivosti. Před bohatstvím dej jí vždy přednost, zvláště víš-li o něm, že jeho původ není dosti čist.

Bojuj proti všelike nepoctivosti vždy a všude a všemi silami. Odpírej podvodu, klamu a šalbě. Dívatí se netečně k nepoctivostem a nebrániti jim, můžeme-li, jest míti na nich účast.

Vystříhej se všelikého nepoctivého obchodu. Pamatuj si: Nejlepší obchod uděláš, když se o svou duši postaráš.

31. Svědomí.

Do srdce našeho vložil Stvořitel strážce i soudce, který celé naše jednání posuzuje, chválí nás, jednáme-li dobře, a haní, dopou-

štíme-li se zlého. Soudci tomu, z jehož soudu spravedlivý se raduje, a jehož rozsudku ani nejprohnanější zlosyn uniknouti nemůže, říkáme svědomí.

Svědomí je nadpozemský hlas lidského srdce, který sice v každém srdci se ozývá, ale mluví v každém člověku jinak — podle toho, jaké jest jeho vzdělání, výchova a mravní dokonalost.

Rozeznáváme různé druhy svědomí. Tak na př. svědomí, které se i při nepatrném poklesku ozývá a chvěje jako jazýček na váze, říkáme citlivé svědomí, a naopak zase takovému, jež ani při těžších poblouzeních se neozývá, říkáme svědomí otupělé. Někteří lidé mají příliš úzkostlivé svědomí všude jen hřích hledající, na chyby zvětšujícím sklem se dívající, i dovoleného se straníce, kdežto jiní zase klidně snesou i věci, které hranici dovoleného dávno překročily, nebo-li, jak lid říká, „mají svědomí jako vrata u panské stodoly“ Ani úzkostlivé ani široké svědomí není správné. Špatné je také zatvrzelé svědomí, s kterým se setkáváme obyčejně u lidí zklamaných, mravně zchátralých a rozervaných, a svědomí bloudící, které se vyskytuje u lidí nevzdělaných, nábožensky neuvědomělých nebo pobloudilých, kteří považují mnohdy dobré za zlé a zlé za dobré — politováníhodný

poutník, který neznaje cesty zabředl do bahna . . . Nejhorší druh svědomí, kteréhož tě sám Pán Bůh chrániti račiž, je svědomí hluché, které už spí a neozývá se.

Modli se o dar svědomí citlivého, které, nezabíhá-li ovšem v úzkostlivost, jest jediné správný druh svědomí.

Vždycky, kdykoliv něco konati chceš, taž se tohoto božského hlasu o radu a nekonej, z čeho bys nedošla jeho pochvaly, nebo pro co musela by ses báti jeho výtek. Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho.

Jednej vždy šlechetně a ctnostně, aby tě svědomí chválilo, a výstříhej se nepravostí, aby tě nehanilo. Svědomí, které chválí, uvykli jsme si jmenovati svědomí dobré, a svědomí, které haní, svědomí zlé. Dobré svědomí nebe, zlé peklo v člověku.

Zabezpeč si nebe na zemi. Sv. Augustin praví: „Dobré svědomí je palác Boží a příbytek Ducha Svatého,“ sv. Jan Zlatoústý nazývá je „největší slavností“, a sv. Bernard praví, že „nejlíbeznější a nejspasitelnější odpočinutí ducha jest čisté, pokojné a bezpečné svědomí“. Kniha přísloví (15, 15.) dí: „Bezpečná mysl jako ustavičné hody“, kterážto slova sv. Jan Zlat. takto vykládá: „Kdo čisté svědomí má, byť otrhaný chodil a vždy s hladem zápasil, blahoslavenější jest a spokojenější, než ti, již v rozkoších žijí jsou“. Sv. Pavel praví: „Neboť to jest naší

chloubou, svědectví našeho svědomí“ (II. Kor. 1, 12). České přísloví praví „dobré svědomí nad všecko jmění“, a polské „dobré svědomí největší zboží“

Dobré svědomí je největší poklad člověka na světě, chvála a sláva jeho, pramen spokojenosti a štěstí.

Sv. Ambrož praví, že dvojího jest nám zapotřebí, svědomí a pověsti, dobrého svědomí k vůli nám a dobré pověsti k vůli lidem. Ano chvála dobrého svědomí je důležitější ještě než chvála všech lidí. Co by ti prospělo, kdyby tě všichni lidé chválili, ale tvé svědomí zasypalo tě hanou?

Voda života, která svědomí udržuje čistým, jest plnění svaté vůle Boží, kterou nám Božská Láska v „Desateru“ zjevila a svou vlastní rukou na Sinaji v kámen vepsala. Cesta přikázání je cesta dobrého svědomí.

Provoď tě cestou života
vždy přeblahé to vědomí,
že všeho štěstí největší
jest jenom — dobré svědomí.

Jako dobré svědomí je požehnání, tak kletbou svědomí zlé. Zlé svědomí, nejhorší soudce a trýznitel. Zlé svědomí ustavičná poprava. Kdo zlé svědomí má, hada za řadry chová. Ani hlad, ani útrapy, ani rány, ani protivenství jakékoliv nedovedou tak po-

trápiti jako výčitky svědomí. Jest to horší trest nežli okovy a žalář. Jedna služebná v pozdějších letech sama se přiznala: „Sloužila jsem u zámožné paní, jež měla množství šperků. Měla je v zamčené skříni, od které klíč nosila vždy s sebou. Když se jednou na delší dobu vzdálila, podařilo se mi jakýmsi klíčem tajemnou skříň odemknouti. A dařilo se mi jako Evě v ráji — čím déle jsem se na šperky dívala, tím více se mi líbily. A také jsem slyšela pokušitelův hlas: Vždyť paní ani v tom množství nějakou maličkost nepohřeší, je bohata, a její příbuzní toho nepotřebují, však plat, který mi dává, je dosti malý, zde prstenů tolik zahálí, proč bych jednoho aspoň nemohla užívat? A už z jednoho pouzdra prsten jsem vyňala, víčko jeho zase přiklopila, skříň zamkla a šla si po práci. Druhý den paní se vrátila, odemkla skříň a spatřivši vše v pořádku zase zamkla — nezpозorovala ničeho. Ale co jsem ubohá od té doby strachu vytrpěla, ani největšímu nepříteli nepřeji — v noci jsem se stále probouzela, strašlivé sny mne trápily, večer bála jsem se i stínu na zdi a páry vystupující z hrnce na plotně, každé vrznutí dveří mne děsilo, neboť jsem se domnívala, že už pro mne jde strážník . . . Až konečně jsem se rozhodla rozseknouti síť, do níž sama jsem se zamotala — když paní odešla, rychle jsem odemkla skříň a vložila prsten

do prázdného pouzdra a zase zamkla. Rázem se mi ulehčilo, a jakoby těžký kámen spadl mi s prsou. Byla jsem zase klidna a spokojena jako dříve.“

Neboj se ničeho a nikoho na světě tak jako sama sebe — svého zlého svědomí. Věř mi, litoval bych tě velice, kdybys měla býti pronásledována tímto krutým nepřítelem.

Kdybys ze slabosti lidské snad se připravila o pochvalu nebeského strážce, hled' co nejdříve napravití svoji chybu, vynahrad', vyrovnej, odčiň a smyj hřích upřímnou lítostí, abys nezůstala ani lidem, ani Bohu nic dlužna. „Nad milost napraveného svědomí není větší rozkoše“ dí sv. Ambrož.

Do svého svědomí častěji se zadívej, zkoumej a zpýtuj je. Časté zpytování svědomí — nejen snad za účelem poznání hříchů před svatou zpvědí — velice každému prospívá. Při večerní modlitbě věnuj mu každý den nějakou minutu.

32. Šetrnost.

Naučiti se šetrnosti je pro život právě tak důležitě jako naučiti se čísti a psát, modliti se a pracovati. Rozumní rodiče vychovávající dítky zasévají do drahých srdcí hořčičná seménka, z nichž vyrůstá smysl pro rozumné šetření, a dorůstající dítky mají samy už ctnost tuto si oblíbiti a ji dále pěst-

stovati, aby vyrostla v strom, jenž by přilákal vzácné hosty — blahobyt, spokojenost a klid.

Vypěstování šetrnosti v mladém člověku má dvojí důležitost, předně, že takový mladý člověk, byť jinak žádného majetku neměl, má v šetrnosti už záruku budoucího blahobytu — šetrný chudák jest už bohatý, a nešetrný bohatec jest už chudý — a podruhé, když šetří, byť jeho příjmy i malé byly, přece něco ušetří, a úspory nastřádané v mládí jsou mu dobrým pojištěním pro budoucí život, o němž dosud neví, zda bude šťastným nebo nešťastným, příznivým nebo nepříznivým.

Šetrnost a práce na rovné váze stojí. Práci vyděláváme, ale šetrností zachováváme, co jsme vydělali. Práce má vlastní cenu teprve tehdy, druží-li se k ní sestra šetrnost, neboť kdo jednou rukou rozhází, co druhou vydělal, nadarmo pracoval. Ano, snáze prý vydělati, než zachovati. Šetrnost je koruna práce, obě vedou k blahobytu, a chceš-li na zemi hledati poklady a bohatství, spoj tyto dva proutky v jednu kouzelnou virguli a vydej se na cestu.

Nauč se spořiti již od mládí. Nauč se strádati — nebudeš strádati. Kdo šetří v mládí, chystá si bezstarostné stáří, kdo nešetří v mládí, připravuje si trudné stáří. Mladý Vejskal, starý Stejskal. V mládí uspořené

peníze, dvojnásobné peníze. Kdo šetří, má za tři. Šetrnost nad bohatství. Spoření, bohaté koření.

Lidová přísloví zvláště chválí šetrnost u žen: Spořivá žena, polovice věna. Haléř, který žena ušetří, je tolik jako koruna, kterou muž vydělá. Dům nespočívá na zemi, ale na ženě. Moudrá žena dům staví, pošetilá boří. O ženě nešetrné lidová moudrost se vyslovuje: Kde žena nešetří, tam se muž marně namáhá. Žena v klínu více z domu vynesce, než muž do něho vozem naveze. Ženská ruka je malá, ale mnoho se do ní vejde.

„Spořiti dá se i z mála, jen začni a vytrvej“ (J. A. Komenský). „Ani nejmenší úspora nesmí se podceňovati. Jediný haléř denní úspory na každou českou hlavu vydá ročně slušnou sumu 21,000.000 K.“ (Dr. A. Bráf.) „První uspořené haléř je prvním krokem do života, nezřídka prvním základem blahobytu“ (Smiles).

Příjem i vydání si vždy přesně zapisuj — v peněžních otázkách na paměť nespolehej! — vše si vždy předem rozděl, rozpočítej, rozměř, a nikdy nevydávej více než přijmeš. V rozpočtu má býti vždycky přebytek, a budeš-li se rozpočtem řídit, dostane přebýtek jméno — úspora.

Bez nutné potřeby nevydávej ani haléře, čeho můžeš postrádati, nekupuj, a bez čeho se můžeš obejít, neobjednávej. Nehromad

zbytečně zásob šatů, klobouků, prádla, obuvi, krajek, náradí a nádobí. Nevyhazuj peněz za různé malicherné cetky a tretky, titěrné brašničky, prstýnky, zrcádka, mašličky a pentličky. Vystříhej se přepychu, marnivosti a mlsnosti.

Věci kupuj vždy jen důkladné. Spolehlivá věc není nikdy drahá, ale příliš drahou je špatná, byť i na oko sebe levnější.

Jako nejhoršího nepřítele střež se dluhu. Jakmile by tento nevitáný host začal s tebou společně jísti z mísy, utlačil by tě. Je to jedlík dotěrný a nenasytný.

U sebe a vůbec doma ponechávej si vždy jen tolik peněz, kolik potřebuješ na obvyklé výlohy, ale vše ostatní dones do spořitelny — na úrok, kde leží bezpečněji než doma. Je nerozumno schovávat doma peníze v truhlicích, punčochách a slamnících. Ze vkladů vyrostly ony paláce záložen, spořitelny a bank, jež vídáme na náměstích a nejživějších ulicích měst, a jejichž rezervní fondy zase za bezpečnost nových vkladů ručí.

Na konec ti ještě připomínám, což ostatně jest zřejmo, že šetrnost není lakomství, a že varujíc se jednoho zla — nešetrnosti, nesmíš upadnouti do zla opačného, do — mamony.

Že šetrnost má býti rozumna, snad ani ti připomínati nemusím. Co ušetřila na př. ona

žena, která večer v kuchyni chtěla ušetřiti sirku, nerozsvítila si a rozbila hrnek?

Šetři, milá dívko, rozumně šetři, šetři majetku a peněz, ale nejvíce šetři své cti a dobrého jména

33. Štědrost.

Začátkem třetího století žila v Římě dívka Martina, již rodiče záhy zemřeli veliké jmění jí zanechavše. Bohatá dívka zděděného majetku užila velmi moudře — pečovala o chudé, nemocné a opuštěné křesťany. Štědrou rukou stírala slzy a zaháněla bídu konajíc hojné skutky milosrdenství. Ale obžalovali ji u úředníků císaře Alexandra Severa, že je křesťankou. Byla pohnána před soud a vyzvána, aby pohanským bohům obětovala. Toho však učiniti nechtěla a rozhodně prohlásila, že křesťanské víry nikdy nezradí. Znova a znova ji přemlouvali, vyhrožovali, bičovali a trýznili, ale když nižádnými mukami k odpadu ji donutiti nemohli, odsoudili ji k smrti a sťali mečem. Duše odešla do nebe, aby vzala odměnu za nesčetné dobré skutky, a tělo pohřbili křesťané pod Kapitolskou horu u žalářů Mamertinských. K jejímu pohřbu sešlo se veliké množství lidí, hlavně těch, kteří nějaké dobrodiní od ní přijali, a všichni pro ni velice truchlili, neboť dobrosrdečné a štedré lidi nebe sice přijímá rádo, ale země ztrácí nerada.

Milá dívko ! Nauč se i ty štědrosti. Buď pracovita a šetrna, abys mohla býti štedra.

Chci tě naučiti poznati cenu této ctnosti, vzbuditi v tobě smysl pro ni a povzbuditi, abys ji ve svém srdci vyhradila trvalé místo. Víím, že nyní jsi pod mocí rodičů nebo zaměstnavatelů, že třeba svého majetku mnoho nemáš — z cizího udíleti nemá nikdo práva ! — ale vždyť pravím zřejmě, že účelem tohoto článku není štědrost pěstovati, jako spíše naučiti se jí.

Ostatně i ty jistě máš malý majeteček, jež ti rodiče dali, nebo který sis vydělala a s kterým můžeš dle libosti naložiti. Není třeba, a také toho nikdo na tobě nežádá, abys rozdala vše, co máš, ale přece udílej z toho, co máš, ráda dary a almužny, abys vůbec štědrosti se naučila. Poskytni almužnu žebrákovi, uděl skutek milosrdenství opuštěnému nemocnému a ušij šat osiřelému a zimou se třesoucímu dítěti. Poskytni dáreček pro výzdobu kostela, na missie ať domácí ať zámořské, slož příspěvek na katolický tisk, dobrý spolek a vůbec na dobré účele náboženské a vlastenecké.

Štědrostí připodobňuje se člověk Bohu, který tak štědře své dary veškerému stvoření rozdává. Štedrý podobá se rozsěvači — rozsívá, aby mohl sklízeti. Každý skutek pravého milosrdenství je zrno, které vkládáme do země a které jistě vydá úrodu a

zabezpečí nám odměnu Boží — když ne zde, na věčnosti jistě. Na úrok Pánu Bohu dává, kdo se nad chudým smylováná. Ví svatý Martin, zač dává plášť.

Abychom ze štědrosti měli pravou zásluhu a mohli se nadíti odměny, kterou nám Bůh za ni slíbil, třeba dvou věcí míti na zřeteli — pohnutky, proč dáváme, a způsobu jakým dáváme. Úmysl a provedení jsou věci důležité.

Štědrá buď jen tam, kde bys měla ze štědrosti opravdu zásluhu. Nepodporuj podniků, z nichž ani církev, ani vlast, ani tvá duše nic nezískávají. Nebuď štědra snad jen proto, aby tě lidé pochválili nebo abys ze své štědrosti snad těžiti mohla. Skutky dobré, mají-li býti záslužnými pro nebe, nemají se konati pro lidskou chválu, nýbrž ke cti Boží. Neskonale krásně vyjádřil to Kristus Pán: „Varujte se, abyste nečinili spravedlnosti své před lidmi, byste byli od nich viděni; sic nebudete míti odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích. Když tedy dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí v synagogách a na ulicích, aby byli ctěni od lidí; amen pravím vám, vzali odplatu svou. Ale když ty dáváš almužnu, ať nezví tvá levice, co činí pravice tvá, aby byla almužna tvá ve skrytě, a Otec tvůj, který vidí ve skrytě, odplatí tobě.“ (Mat. 6, 1—4.)

Udíletí dary je veliké umění. Malý dárek poskytnutý rukou něžnou, citlivou a soustrastnou, stává se v této ruce darem velkým, kdežto zase ruka drsná i velký dar malým činí a sladkost v trpkost proměňuje. Dobře dí Corneille, že „způsob, jakým se dává, má větší cenu, než to, co se dává.“ Laskavostí přidávej svým darům ceny, podporou nikoho nezahanbuj a darů nikdy nikomu nevyčítej.

Štědrostí ovšem nikdy nepodporuj lenost nebo lehkomyšlnost, neboť takovou štědrostí bys neshromažďovala zásluhy, ale hřešila, protože bys zlo jen podporovala.

Vzor udílení almužen poskytují spolky svatého Vincence, jejichž členové z opravdové snahy ubohým pomáhati příspěvky skládají a sbírají, chudasy sami vyhledávají, o jejich bídě se informují a podpory jim dodávají. Máš-li příležitost, staň se členkou a podporuj snahy tohoto záslužného spolku.

34. Opatrnost.

V úterý večer před svou smrtí vypravoval Pán Ježíš apoštolům na hoře Olivetské toto podobenství: „Tehdy podobno bude království nebeské desíti pannám, kteréž vzavše lampy své, vyšly naproti ženichovi a nevěstě. Pět z nich bylo pošetilých a pět opatrných; neboť pošetilé vzavše lampy, ne-

vzaly s sebou oleje, opatrné však vzaly spolu s lampami také olej ve svých nádobách. Když pak ženich prodléval, zdřímly všechny a usnuly. O půl noci však nastal křik: „Aj ženich přichází; vyjděte mu naproti“ Tu vstaly všechny panny ty a upravily lampy své. Pošetilé pak řekly opatrným: „Dejte nám z oleje svého, neboť naše lampy hasnou“. Opatrné odpověděly řkouce: „Nikoli; nedostalo by se nám i vám; jděte raději ku prodavačům a kupte sobě.“ Když pak šly nakoupit, přišel ženich, a ty, kteréž byly pohotově, vešly s ním na svatbu; i zavřeny jsou dvěře. Později přišly také ostatní panny řkouce: „Pane, pane, otevři nám“ Ale on odpověděv řekl: „Amen pravím vám, neznám vás“ (Mat. 25, 1—12).

Milá dívko! Buď i ty opatrná. Osvoj si již v mládí dokonale ctnost opatrnosti. Je to ctnost, kterouž poznáváme, co máme v jednotlivých případech činiti, bychom jednali bohumile.

Opatrnost je vlastnost rozumu. Rozum je ukazovatel správné cesty pro vůli a je ukazovatelem dobrým jen tehdy, je-li vyzbrojen opatrností; nedostává-li se mu jí, ocitá se vůle na špatných cestách. Všech deset panen v podobenství mělo dojista vůli dobrou, ale jen pět z nich mělo i v rozumu spolehlivého jejího řidiče, a proto jen pět z nich došlo správného cíle.

Opatrnost vždy a ve všem pamatuje na konec, a protože naším konečným cílem je život věčný, ve všem tento život má na zřeteli. Přehlíží předměty nepatrné, aby tím větší pozornost věnovala cíli velikému, a nedívá se jen na blízko, ale až do dálky, kde kyne nekonečná odměna. Sv. Tomáš A. velmi vhodně ji nazývá „okem duše“ Toto oko duševní vidí mnohem dále než oko tělesné. Kdo má dobrý zrak, vidí dobře na cestu a neklopýtá; kdo má dobrý zrak duševní, jde správnou a přímou cestou k nebi. Nešťastný slepec, ale nešťastnější, kdo nemá opatrnosti.

Pěstuj tuto důležitou ctnost, o níž sv. Antonín Pad. pravil, že ku všem ctnostem napomáhá, a o níž naše přísloví dí, že je matkou moudrosti a že bez ní je i moudrost slepa. Vše si vždy dobře rozmysli a promysli, vše zkoušej a teprve nejlepšího se přidrž. „Zkoušejte, co jest vůlí Boží, co totiž jest dobré, příjemné a dokonalé“ (Řím. 12, 2). Nic nezačínej bez modlitby a nepodnikej zvláště nic takového, k čemu by ses obávala prositi Boha o požehnání. Považuješ-li síly své ku správnému rozhodnutí za nedostatečné, modli se o posilu k Duchu Svatému, pros Matku Dobré Rady o přímluvu, poraď se s rodiči, zpovědníkem, s osobami zkušenými a upřímnými. Ve všem pamatuj nejenom na tento čas, ale i na věčnost a pod zorným

úhlem věčnosti vše posuzuj. Nikdy se neptej, jaký okamžitý zisk ze svého jednání mítí budu, ale vždycky se ptej především, jak se jednání mé Pánu Bohu líbiti bude. R. 1900. povstal v jednom přístavu New-Yorském veliký lodní požár. V lodích bylo tisíce lidí, kteří všichni se zachrániti toužili. Množství námořníků na člunech jelo jim na pomoc. Ale když přijeli až k ubožákům, tázali se každého z nich nejprve, má-li peníze a zaplatí-li. A do záchranných člunů brali jen ty, kteří hned bohatě platili, kdo však nezaplatil, nemilosrdně ho svrhovali do moře. Těmto námořníkům podobají se lidé, kteří jen pro blízkou a viditelnou odměnu pracují, na odměnu věčnou nepamatujíce.

Opak opatrnosti nebeské je opatrnost světská, která používá všech prostředků — i hříšných — jen když dosáhne pozemského prospěchu, nebo smyslného požitku. Před touto opatrností, kterou Písmo nazývá „smýšlením těla“ (Řím. 8, 6) a „blaznovstvím u Boha“ (I. Kor. 3, 19) tě varuji, ale dále se ní obíratí nebudu, poněvadž toho nezaslouží.

Spíše se zmíním o opatrnosti pozemské, kterou bych také jinak nazval opatrností společenskou, a která má velký význam pro obcování s lidmi. Osvoj si tuto důležitou vlastnost. Uč se lidi poznávati, čisti jim s očí jejich myšlenky, dívati se jim až na

dno duše a posuzovati správně jejich jednání, abys vyzkoumala, jaké jádro skrývá se pod skořápkou. Někteří jinak smýšlejí a jinak mluví, zlobí se na oko, aby zakryli vnitřní radost, nebo zpívají a výskají, aby zakryli vnitřní zlost, zbožně vzdychají a oči k nebi obracejí, ale srdce jejich jest plné bezbožnosti a úskoku, staví se upřímnými, ale jsou schopni nejčernější zrady. Písmo Svaté vhodně praví: „Někdo se šibalsky koří, ale vnitřnosti jeho jsou plné lsti“ (Sir. 19, 23). V obcování s lidmi opatrnosti nikdy nezbývá. Nevěř člověku, nevěnuj mu své přátelství a nesvěřuj se mu se vším, pokud jsi ho nevyzkoumala. Nauč se ovšem i správně oceňovati lidi třeba na první pohled nepatrné, kteří se nelísají, nevtírají a nechlubí, ale kteří ve skutečnosti mnoho vědí a jsouce spravedliví s každým dobře smýšlejí.

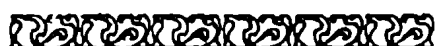
Nevěř klamným insertům a oznámením v novinách, nesedej na lep všelikým „nabídnutím k sňatku“, a rozmanitým nabídkám pode jmény „masť na vlasy“, „skvrny v obličej“, „plné poprsí“, „velký výdělek“, neboť jsou to vesměs jen lákadla na peníze lehkověrných a neopatrných lidiček.

Nekupuj od různých podomních a pokoutních obchodníků a kramářů, kteří své zboží přímo vnucují a výmluvností, jakož i zdánlivou lácí nabízeného zboží klamati dove-
dou.

Vedle opatrnosti k lidem třeba jest míti i opatrnost ve styku s ostatními ať živými ať neživými tvory a dary Božími. Není možno, abych na jednotlivosti zvláště poukazoval, ale jako vzor dle něhož se sama uč tvořiti si pravidla opatrnosti v jednotlivých případech, uvádím opatrnost, které vyžaduje styk s ohněm.

Oheň je vzácný dar, ale chce býti hlídán — jako vůbec každý poklad. Nenechávej ohně bez dohledu. Zápalky, petrolej, líh, olej, benzin a vůbec hořlaviny chovej na místě bezpečném. Do kamen nelej petroleje ani líhu, aby nenastal výbuch, do hořící lampy nepřilévej, nýbrž předem shasni. Lampu si vyčisti, připrav a naplň již za dne. Do hořícího líhu nepřilévej, aniž do něho foukej. Doutnající zápalky neodhazuj a popel vynes na místo bezpečné, neboť v něm i po několik hodin udržují se žhavé jiskřičky, které mohou způsobiti neštěstí. Na půdu, do komory, chléva a stodoly choď jenom s lucernou dobře zasklenou. Mokrých šatů a prádla nevěš na kamna nebo blízko k nim — často se stalo, že chytily. Ani sama jsouc ustydlá nebo zmoklá, těsně k ohni se nestav. Látek lněných, vlněných, bavlněných, slaměných, dřevěných a vůbec takových, které snadno chytají, neklad blízko komína.

Konečně pamatuj, že nejnebezpečnější hořlavinou jest — lidské srdce

35. Spravedlnost.

Spravedlnost jest opravdová snaha každému dáti, co mu náleží.

Zamiluj si tuto ctnost, zasad' ji do svého srdce a pečuj, aby je zcela svými kořeny pronikla.

Spravedlivá buď k Bohu, k lidem a sama k sobě.

Spravedlnost k Bohu v tom záleží, že se mu náležitým způsobem klaníme, celým srdcem ho milujeme a za všechna dobrodíní, která od něho přijímáme mu děkujeme. K této spravedlnosti sám Božský Učitel nás vybízí: „Dávejte tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu“ (Mat. 22, 21).

Svatý Pavel napomíná i ku spravedlnosti k lidem: „Dávejte tedy všem, čím jste povinni; komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest“ (Řím. 13, 7). Pěstuj i tuto spravedlnost. Spravedlivě konej povinnou práci. Znáám dívku, která věrně sloužila svým pánům, ale když uloženou práci vykonala, pletla ponožky a výdělek za ně věnovala chudým, říkajíc, že jí páni platí za celý její čas a že tedy nechce si nechati pro sebe, co v tomto čase kromě řádné mzdy vydělá. Jak obdivuhodně vyvinutý byl smysl pro spravedlnost u této prosté dívky! Zaplať vždy správně, co koupíš, navrať, co si vy-

půjčíš, ohlaš, nebo dej ohlásiti, co jsi nalezla, vrať věc odcizenou a nahraď způsobenou škodu. Máš-li jiné o nějakou věc podělití, poděl se spravedlivě, máš-li ukládati jiným práce a břemena, dbej spravedlnosti až úzkostlivě. Každého odměň dle zásluhy a máš-li trestati, konej i tuto nemilou povinnost spravedlivě, ale ovšem i s pravou křesťanskou láskou. Nikdy pod pláštíkem spravedlnosti nebuď kruta a necitelná. Správně lidi oceňuj. Přednosti a dobré vlastnosti uzněj u každého — i u protivníka, špatnosti odsuď na každém i — na příteli. Nepřidávej se bez rozmyšlení vždy jen na stranu toho, koho máš ráda, nýbrž na stranu toho, kdo je v právu. Nedovol, aby ohražovala tvou spravedlnost podezřelá láska, naděje na prospěch neb odměnu, touha po chvále, aniž touha po pomstě nebo nenávist. Buď rozhodná a pevná. „Spravedlnost tvá jako hory Boží.“ (Ž. 37, 7.)

Lidí lehkovážně neposuzuj. Nemohu tě varovati vhodnějšími slovy než jsou slova evangelia: „Nesudte, abyste nebyli souzeni; neboť jakým soudem soudíte, takovým budete souzeni, a jakou měrou měříte, takovou bude vám odměřeno. Což pak vidíš třísku v oku bratra svého a trám ve svém oku nepozoruješ? Aneb kterak díš bratru svému: Nechej, ať vyvrhnu třísku z oka tvého; a hle, trám jest v oku tvém? Pokrytče

vyvrz nejprve trám z oka tvého a potom přihlédni, abys vyvrhnul třísku z oka bratra svého.“ (Mat. 7, 1—5.)

Buď spravedlivá i sama k sobě. Tři soudci soudí naše činy: Bůh, lidé a my sami. Každý soud jest jinaký — soud Boží jest vždy správný, soud lidí bývá pravidelně příliš přísný a náš zase příliš shovívavý. Posuzuj se vždy správně a spravedlivě. Čím budeš spravedlivější k sobě, tím budeš dokonalejší, Bohu bližší a ovšem i milejší. Neuč se spravedlnost obcházeti, neboť kdo by ji obejít chtěl, už ji ztratil.

Spravedlivý milý je Bohu i lidem. Žalmista Páně dí: „Oči Hospodinovy nad spravedlivými a uši jeho k prosbám jejich“ (Ž. 33, 16). „Nebo Hospodin při pokolení spravedlivém jest“ (Ž. 13, 6).

Kde je spravedlnost, tam pokoj. »Spravedlnost a pokoj líbají se« (Ž. 84, 11). Proto je ve světě tolik různic, svárů, rozbroje, nepokoje a slzí, protože je tak málo spravedlnosti.

Pečuj, aby tato ctnost, která drží nebesa i zemi, se stále více rozmáhala, víc a více lidských srdcí dobývala a vládkyní a královnou světa se stávala. Miluj tuto ctnost jakožto ctnost všech velkých duší.

36. Statečnost.

„Ženu statečnou kdo nalezne?

Přisl. 31, 10.

Za století třetího žila ve městě Katanii na Sicilii urozená, bohatá, krásná, vzdělaná a velmi ctnostná dívka Agatha. Pověst o ní šířila se daleko široko, a mnoho ženichů se o ni ucházelo, ale Agatha odmítala všechny říkajíc, že srdce své zadala Božskému Ženichovi, a tomu že věrna zůstane až do smrti.

Tou dobou přišel do Katanie náměstek císaře Decia Kvintian stíhat, mučit a odsuzovat křesťany. Dověděl se také o bohaté a krásné Agatě a umínil si pojmouti ji za manželku. Že je křesťankou, přišlo mu právě vhod, neboť se domníval, že tím spíše bude ji míti ve své moci.

Dívka se dověděla o úmyslu pohanského soudce. Tušila, že čekají na ni hrozné chvíle, ale odhodlala se vytrvati ve víře stůj co stůj a věrna zůstati slibu panenství. Modlila se takto k Bohu: „Všemohoucí Bože, jenž silný jsi ve slabých, vlož sílu orlí do srdce holubice a dej zmužilost srdci mému beráncímu. Se vším co mám, obětuji se tobě a odevzdávám pod ochranu tvou duši i tělo své. Ty, Vševědoucí, znáš mou dobrou vůli, že jsem hotova za víru a ctnost ráda umříti,

ale znáš i mou slabost a nedostatečnost. Pomáhej mně tedy, abych v posvátném boji za čest a slávu tvou se nezviklala a neklesla.“

Bůh vyslyšel její prosbu a dal jí dar statečnosti. Nepodlehla ani úlisnému lichocení Kvintinianovu, ani jeho nestydatému svádění, ani hrozbám a výhrůžkám, nelekla se žaláře a ohně, přetrpěla i nejhroznější muky, až mučednickou krev dne 5. února r. 251 prolila a duši čistou Bohu odevzdala.

Jaký to krásný příklad statečnosti podala Agata dívkám křesťanským všech věků budoucích !

Buď i ty statečna!

Statečnost je ctnost, kterouž dobré přese všecky obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se hříchu dopustili. Nejedná se tedy o nějakou odvážlivost, smělost nebo srdnatost tělesnou, nýbrž o statečnost duševní.

Vše, co je tvou povinností a co je dobré, podnikej ochotně a konej ráda, byť spojeno bylo i s námahou, obtížemi a překážkami. Právě konati dobro potkává se mnohdy s velikými nesnázemi, jež srdnatě překonati třeba. Jsi-li sama slába, přiber Bóha na pomoc. „Vše mohu v tom, jenž mne posiluje“ (Fil. 4, 13.). Vždycky je lépe snést malou ná-

mahu, než ztratiti statky věčné, a všecko podstoupiti, než uchýliti se s cesty zákona Páně.

Přemáhej statečně zlo. Opásej se bdělostí a kryj se štítem víry. Svatý apoštol napomíná: „Bděte, pevně stůjte ve víře, zmužile si počínejte a buďte silni“ (I. Kor. 16, 13.).

Hlavní nepřátelé naši jsou dva — v nás a mimo nás. Uvnitř hlásí se různé náruživosti, požívačnost a sobectví, zvenčí lákadla, sliby a výhrůžky. Oba nepřátele překonati nutno. Krok zlé náklonnosti svého nitra a přemáhej i pokušení zevnější. Statečnost se ukazuje právě tak dobře v obraně jako v útoku. Juditha, ona počestná žena starozákonní, byla odhodlána raději smrt voliti, nežli dopustiti se nepočestnosti, k níž byla sváděna.

V bolu, souženích a nemocech neklesej bezradně a malomyslně, nýbrž zachovej mysl statečnou. Sv. Tomáš A. praví: „Ve snášení velikých utrpení jeví se statečnost více, nežli v konání velikých skutků.“

Statečnost je základ všech ctností. Touto ctností svatí dostávali se do nebe. Dokonalost je výslednice úsilovné snahy konati dobré a vystříhati se zlého, a k oběmu je vytrvalé statečnosti zapotřebí. Osvoj si ji!

37. Mírnost.

Mírnost je ctnost, kterou všechny nedovolené, zvláště všechny smyslné nebo nečisté náklonnosti krotíme a věci dovolených jen

mírně užíváme. Sv. Ambrož dí: „Mírnost je ctnost, která od hříchu zdržuje, světem pohrdá, rozkoše nehledá“ Ctnost tato působí, že člověk užívá pozemských statků jen potud, pokud jich je třeba k dosažení statků věčných.

Cvič se pilně v této důležité ctnosti již od mládí, a to ze dvou příčin: Předně, aby ti byla již v mládí moudrou opatrovnící, a po druhé, abys zajistila si v ní spolehlivou průvodkyni pro život, čili, abys se v ní vycvičila.

Mladá mysl je jako mladý oř, kterého nutno stále na uzdě držeti, aby neškodil. Stále je náchylna rozběhnouti se s cesty mravnosti a Božích přikázání a proto stále potřebuje pevné uzdy. A takovou krotitelkou, která chrání před nerozvážnými a hloupými kousky mládí, je mírnost.

Naučiti se mírnosti již v mládí jest pro budoucí život nesmírně důležité. Jen o takovém člověku můžeme říci, že je dobře vychován, který sám sebe ovládati a své náklonnosti a vášně krotiti dovede. Naučiti se tomuto vladařskému umění není tak snadné, a kdo chce v něm nabýti zručnosti, musí se mu věnovati již od mládí, kdy nitro snadno přijímá formy, jaké mu dáváme, a přijímá pro budoucnost trvale takové vlastnosti, jaké mu vštěpujeme. Che-li se dívka naučiti vyšívati, musí jehlou pilně pracovati, a právě

tak, chce-li se naučiti ctnosti, musí se v ní cvičiti.

Především uč se přemáhati všecka nezřízená hnutí smyslné lásky. Lidská láska je sice cit ušlechtilý, ale dovoleno jest popřáti mu v srdci jen tolik místa, kolik se srovnává s rozumem a se šestým božím přikázáním. Co nad to jest, hříšné jest. Znal jsem dívku — Boženu, která se smyslnou láskou zrovna opila. Opilcem není jen ten, kdo pije alkohol, ale každý, kdo se nějaké náruživosti příliš poddá. Někdo se opije zlostí, jiný pomstychtivostí, jiný žárlivostí, a Boženna opojena byla vášnivou láskou. Chodila jako z jiného světa, málo jedla, málo spala, dobrých výstrah rodičů neslyšela a propasti, do které se řítila, neviděla — jako hluchá a slepá. Vystřízlivěla, až když upadla do hanby. Potom teprve se vzpamatovala, ale už bylo pozdě. Předvádím ti ji na výstrahu.

Mírní se v touze po majetku, cti, přednosti a pochvale. Přemáhej nezřízenou touhu po jídle a pití. Jez a pij jen tolik, kolik je třeba k zachování života a zdraví. Zachovávej přikázání o postu, neboť právě ním nám přichází církev na pomoc v boji proti nezřízeným choutkám těla.

Ovládej bezpečnou rukou a srdnatou myslí všechny nezřízené žádosti, krot je, panuj nad

nimi a nedej se jimi sama ovládati. Mírnost činí člověka mravným, neboť mravnost je vlastně rozumné udržování všech myšlének, žádostí, slov a skutků v pravých mezích.

Dovolených věcí užívej jen mírně. Všeho s měrou! Nic nevyčerpávej až na dno. Býti moudrým znamená naléztí konec v pravý čas. Jísti a pítí přestaň, byť bys ještě i poněkud hladověla nebo žíznila, jsi-li na návštěvě, odejdi ještě tehdy, pokud tě hostitel zdržuje, a bavíš-li se, odejdi před koncem zábavy. Zábava jest jen pro osvěžení a odpočinek, tak jako cukr jest jen pro oslazení pokrmu. Veselá mysl, nevinná radost, mírný smích jsou u dívky věci milé a vábivé, ale nenasytnost v zábavě, rozpustilost nebo nevázanost ji snižují, od ní odpuzují a ceny jí ubírají. Proto rozumná dívka své nitro pečlivě střeží a na venek všech výstředností úzkostlivě se chrání.

Mírná žena tvoří úhelní kámen šťastné rodiny. Emanuel hrabě Pötting napsal: „Jest žena duší každé rodiny. Žena vzdělaná, rozvážlivá, mírná, zbožná a mravná jest pravé požehnání Boží rodiny“ Vpiš si tato zlatá slova do srdce.

M o d l i t b a.

Dej mi, o Bože, dar ducha mírného, abych rozumně sama nad sebou vládla, nezřízené

vášně svého srdce vytrvale přemáhala, v boji pozemském vítězila a jednou korunou vítězství korunována býti zasloužila. Amen.

38. Pravdomluvnost.

Člověk, jenž je stvořen k obrazu Božímu, má obrazem Božím skutečně býti. O Bohu Písmo dí, že „je pravda sama“ a proto také člověk má milovati a mluvití jen pravdu. Pravda nás s Bohem sbližuje a činí nás jemu podobnými.

Dar řeči dal nám Bůh k tomu, abychom mohli vyjádřiti a sděliti slovy, co myslíme. Jazyk má se podobati ručičkám na hodinách, které ukazují, jak hodinový stroj jde — má ukazovati správně na venek, co se v srdci tají.

Křesťan, jenž opravdu Boha miluje, miluje i pravdomluvnost. Když byl sv. Tomáš jinodem, řekli mu jednou spolužáci ve škole: „Podívej se, venku v povětrí lítá vůl“ Když se z okna podíval, smáli se mu. Ale dobromyslný budoucí světec klidně pravil: „Spíše je možno věřiti, že volí létají, než že křesťané lhou“.

Važ si pravdy, a touto zlatou cestou, po níž jde každý dobrý člověk, pevně kráčeť. Buď pravdomluvna vždy a ke každému. Řekni pravdu, i když tě zahanbuje nebo ti škodí — chybu lži kryje jen zbabělec, a lži

prospěchu se domáhá jen člověk bezcharakterní. Kdo se blátem umývá, ještě více se zamaže. Měj odvahu říci pravdu každému do očí. Vede-li tě láska k pravdě a láska k člověku, můžeš říci i pravdu nejnepříjemnější. Nejšlechetnější pravda, pravdu si říci.

Vypravuješ-li něco, co jsi viděla, slyšela nebo četla, vypravuj bez nadsázek a přídavků. Má to i ten význam, že mluvití budeš vždycky stejně a že si nebudeš nikdy v okolnostech a podrobnostech děje odporovati a jako opilec semo tamo vrávorati.

Pravdy se také vždycky zastaň, jestliže ji někdo utiskuje. „Kdo pravdu zastává, vítězem ostává“, praví chorvatské přísloví.

Čti jen takové noviny, které píší pravdu.

Pravda je dítě boží, ale lež je potomek ďáblův. Největší nepřítel Boží a zároveň největší nepřítel pravdy je ďábel, jehož vlastní řemeslo vždycky bylo, jest a bude lhátí. Právem o něm dí Písmo: „Když mluví lež, z vlastního mluví, neb je lhář a otec lži.“ (Jan 8, 44.). Když šel z pekla do ráje svést naše prarodiče, nesl s sebou lež. Takový dar přinesl zemi... Kdo lže, podobá se mu.

Lhátí je vědomě jinak mluvití než jak myslíme. Lež padělá pravdu. Jeden anglický státník pravil, tresce-li se přísně padělání peněz, že stejně přísně, neb i přísněji mělo by se trestati padělání pravdy, ježto podkopává důvěru lidí navzájem. Lež ničí základy

spořádaného života, a proto ji nejen svaté náboženství, ale i všeobecné zásady společenského obcování s lidmi zapovídají. Písmo Svaté důtklivě před ní varuje: „Ústa, kteráž lhají, zablžejí duši“ (Moudr. 1, 11.). „Ohavností jsou Hospodinu rtové lživí“ (Přisl. 12, 12.). „Ohyzda zlá na člověku jest lež“ (Sir. 20, 26.). Již u pohanských národů byla lež v nenávisti, a lhář v opovržení. Římský císař Klaudius dal jistému Římanu, pověstnému lháři, po smrti strhnouti dům a jeho děti poslal do vyhnanství.

Lháti jest velmi ošklivo, nečestno, škodlivé a hříšné. Růžena stěžovala si cestou do města, že by si ráda koupila nějaký šátek na zimu, ale že nemá tolik peněz. Touha po novém šátku však přece vlákala ji až do obchodu. Šátek si vybrala, chtěla ho zaplatiti, ale celá ulekaná jala se prohledávati si kapsy, a ubohá — zcela jistě prý peníze ztratila, nebo jí je někdo ukradl... Obchodník ji znal, dal jí šátek na dluh, ale když vyšla z obchodu, dověděl se od ženy, která s Růženou do města šla, a náhodou právě také do téhož obchodu přišla, co cestou povídala. Obchodník každému vypravoval, jak ho oklamala, a prolhaná Růžena měla z toho hanbu v celém okolí.

Lež a dým brzo se rozplyne. Lež má krátké nohy, daleko neujde. Pravda vypluje na povrch jako olej nad vodu.

Lež sama se tresce. Tomu, kdo se ukázal jednou lhářem, nevěříme, byť i podruhé pravdu mluvil. Lháři nikdo nevěří — taková je pokuta za lež. Prostému slovu pravdomluvného člověka mnohem spíše věříme a důvěřujeme než lháři, byť se i slavnostně zapřísahal.

Nikdy nelži. Máš-li snad ten neblahý zvyk, odlož ho, neboť tě nesmírně hyzdí. Zcela jistě a s celou rozhodností a opravdovostí odvykej si mu, a abys jistěji docílila úspěchu, ulož si sama za každou lež, které se buď ze zvyku nebo neprozřetelnosti dopustíš, nějakou pokutu.

I malých lží se vystříhej, poněvadž k velkým připravují cestu. Ani žertem nelži. I pěkně lháti je hřích.

Také pamatuj, že lháti je nejen jazykem pravdu bít, ale i tak jednati, aby jiný v omyl byl uveden. Tak nelže jen dívka, která říká, že se schází s přítelkyní a zatím se schází s přítelem, ale lže i taková, která si líčí tváře, jakož i ta, která si klade na hlavu věneček, ale nemá na něj práva...

Zamiluj si ve všem pravdu, která tě učiní oblíbenou a váženou.

M o d l i t b a.

Naplň, o Bože, pravdou srdce mé a dej, aby jí oplývala i ústa má. Propůjč mi srdce

přímé, zachovej je ve mně, postav stráž k ústům mým a dvěře dej rtům mým, aby neprošla jimi nižádná lež, ale jen pravda, o níž jsi řekl sám, že spasí nás. Amen.

39. Čistotnost.

Staří Římané, ačkoliv ještě pravé víry neznali, dovedli přece oceniti čistotnost. V chrámu bohyně Vesty na římském fóru udržovalo dnem i nocí šest panen Vestálek posvátný oheň. Tyto panny požívaly zvláštních výsad a těšily se zvláštní úctě. Směly svědčiti a poslední pořízení o majetku konati, čehož jiným ženám dopráno nebylo, v divadle měly zvláštní místo hned vedle lože císařské, a zločinec vedený na popravu, potkal-li náhodou Vestálku, obdržel milost.

Panny Vestálky vázalo přísné panenství. Běda, jestli-že se některá proti počestnosti prohřešila! Byla zmrskána, potom položena na zvláštní nosítka, přikryla odznaky po-
čřebními, zakryla rouchem, připoutána řemeny k nosítkům a nesena za město na místo popravné. Marně plakala, marně plakaly a prosily družky, rodiče a přátelé. V ulicích, kudy se smutný průvod ubíral, nastal klid jako před velikým nějakým pohřbem. Hostince a veřejné prodejny zavřeli. Městem šel smutek.

Průvod přišel za město, kde již čekala vykopaná a vyzděná podzemní hrobka, ve které bylo uchystáno malé lůžko s náhrobní lampičkou. Vedle lůžka položili kousek chleba, trochu vody a mléka — asi tak potravu pro jeden den — a tolik asi oleje pro lampičku. Aby se do hrobky mohlo vstoupiti, vpuštěn do ní malý řebřík.

Průvod stanul u hrobky. Nosítka postavili na zemi, provinilou Vestálku rozpoutali, a kněz Jovišův dovedl ji až k otvoru hrobky, kdež ji odevzdal katovi, který ji surově uchopil, po řebříčku do hrobky sestoupiti násilím donutil, a jakmile sestoupila, rychle řebřík vytáhl. V tom již přiskočili otroci, vrchní otvor hrobky velikým a těžkým kamenem uzavřeli, celé místo zemí poházeli, uhrabali, urovnali a udupali, neboť po nevěrné Vestálce nemělo zůstatí stopy ani mezi živými ani mezi mrtvými. Byla za živa pohřbena.

Milá dívko! Takovými Vestálkami, jež mají přesně zachovávatí panenský stav, mají býti všechny křesťanské panny. Bohatá každá býti nemůže, učená také ne, ale čistotná má býti každá.

Zasaď tuto lilii bílou doprostřed svého srdce a opatruj tento libovonný květ co nejpečlivěji. Čistota sluší tělu i duši. „Ó jak krásné jest čistotné plémě ve skvělosti, nesmrtelná zajisté jest památka jeho, neboť

i u Boha známo jest i u lidí“ (Moudr. 4, 1.). Dívka má tehdy vlastní cenu, zachová-li si dětské srdce. Ctnost tato činí lidi podobné andělům. „Čistota vede člověka k oslavě, povznáší jej k nebesům a pojí jej s anděly“ (Sv. Augustin). Tato bělostná lilie zvláštní krásou vykvetla v srdci panny na světě nej-dokonalejší, v srdci Nejčistší Panny, a pro tuto ctnost tak velice Ji oslavujeme. O pannách, které se od ní čistotnosti učí a Ji v této ctnosti následují, píše žalmista: „Přivedeny budou králi panny za ní“ (Ž. 44, 15). Jak veliká to odměna čistotnosti!

Smýšlej vždy co nejpočestněji. Neobírej se nikdy se zálibou myšlenkami a žádostmi nemravnými, ale zapuď je hned, jakmile by kol tvého srdce kroužiti počaly. Dobrými zbraněmi proti nim jsou práce a modlitba. A odpuzuj je tím srdatěji, čím více a houževnatěji dotírají.

Ovládej obezřetně své oči. Čeho nemá viděti dítě, na to se nemá dívati ani dívka. Nedívej se na nic nepočestného, neposílej a nepřijímej neslušných pohlednic, neprohližej obrázkových časopisů s vyobrazeními neslušnými, nestav se a nepozoruj se zálibou všelijaké-neslušné obrazy a sochy ve výkladních skříních, v obrazárnách a museích, a nedívej se na lidi, zvláště ne na muže utkvěle a vyzývavě. Okolí tvé dle pohledu dobře vycítí, jaký je tvůj vnitřek. Malý úsměv, delší

pohled a nepatrné zalesknutí v oku prozradí tvé srdce a povzbuzuje jiné k odvaze a smělosti. Velmi dobře dí Ang. Conti: „Když dívka pokorně a cudně klopí oči, jeví se v tom jakási hrdost panenská, která udržuje i nejsmělejší lidi v uctivé vzdálenosti a činí je nesmělými“

Nikdy nemluv a nezpívej nic nepočetného. Chraň se i vtipů neslušných nebo dvojsmyslných. „Smilství pak a všeliká nečistota, neb lakota, nebudiž ani jmenována mezi vámi, jakož sluší na svaté“ (Efes. 5, 3). I o poklescích toho druhu ať vlastních, ať cizích se vůbec nemá mluvit nebo jen co nejméně a jen nejnutnější. Každé nestydaté slovo v ústech muže jest ošklivé, ale v ústech ženy jest ohyzdné. Také nikdy nic nestydatého nečti a nepiš. I v dopisech zachovej vždy tón slušnosti a počestnosti.

Nepočetných řečí, písní a žertů neposlouchej a ve své přítomnosti jich netrp. Jel jsem jednou vlakem. Bylo nás ve voze plno. Jakýsi obchodní cestující s kudrnatými vlasy a s vypouklým nosem — patrně žid — začal vyprávěti různé nemravné anekdoty a vtipy. Někteří ho poslouchali se zálibou a smáli se, někteří ho ignorovali. Když zase prohodil nový masný vtip, obrátila se k němu prostá dívka a zakřikla ho: „Takhle se ve slušné společnosti nemluví!“ A ejhle, ko-

lem sedící ženy, ano i někteří muži s ní souhlasili. Zahanbený cestující skrčil se do kouta k oknu a už ani nepromluvil.

Nikdy nic nemravného nedělej — ani sama ani s jinými. Pole má oči, les uši, chovej se všude, jak patří a sluší. Všelikeho milkování naprosto se chraň. Ang. Conti dí: „Vínu a lásce se nesmí věřit. Vstoupnou do hlavy a rozum je ten tam.“ Hladká úlisnost je nebezpečnější než hrubé násilí.

Různých darů a dárků, které ti někdo s nekalým úmyslem dává nebo posílá, nepřijímej. Nanejvýše ohyzdno je prodati čistotu za peníze. Když jeden hejsek v nešlechetném úmyslu dával služebné dívce peníz, hodila mu ho pod nohy a rozhorleně odbyla: „Na prodej nejsem!“

Zachovej si dobrou pověst. Je to více než krása, věno a vzdělání. Na severním úbočí Tater žije malý, pracovitý, dobrosrdečný a zpěvný národ Huculů. U tohoto slovanského lidu zachovaly se mnohé krásné a významné lidové zvyky. Tak na př. večer na sv. Ondřeje běhají huculské dívčiny ke zvonici a umývají zvony slaměným věchtem, „aby poctivost jména jejich tak čistě se ozývala po světě, jako hlas posvátných zvonů.“ Zachovej si i ty pověst dívky počestné.

40. Skromnost.

„Skromnost není ctnost,
ale odlesk dokonalosti.“

Carmen Silva.

Francouzský básník L. Ratisbonne napsal
roztomilou básničku:

Fialčino přání.

Když Flora, královna květů,
svým štětcem vykouzila
svět nejkrásnější světu —
fialku vonnou, jež milou vůni lila
a vůni svou se v brázdě prozradila,
pravila k dítku svému
krásou a vůní přelibému:
„Rci, jaký dar mám ještě dáti tobě?“
„„Dej mi hrst trávy,““.
fialka skromně pravila,
„„dej mi ji proto,
abych se pod ní ukryla.““

Fialka je kvítko skromné. Spokojí se stinným koutkem zahrádky, roste u plotu, nalezneš ji v poli na mezi nebo v trní, a právě proto tolik lahodí nejen oku, ale i srdci.

Podobej se fialce a nedělej nikdy a v ničem velkých nároků.

Buď spokojena majetkem, který máš, a nežij „nad poměry“. Německé přísloví praví,

že nikdo se nemá natahovati dále než dosáhne jeho příkrývka. Pod nízkým stropem vysoko neskákej. Važ si i skrovného jmění, neboť pravdivé je přísloví: „Kdo si mála neváží, po mnohu ať nebaží.“

Spokoj se pokrmem a nápojem prostým a jednoduchým — jest nejlacnější. Kdo chce šetřiti, od úst musí začít. Ne tak, jak chceme, ale jak můžeme. Oděv, stravu, podle stavu.

Varuj se přepychu v šatech. Zním případ, že přepych dcer zničil otcovu existenci. Než nechci předbíhati... Uvádím doslovný novinářský referát „Ze soudní síně“: „Pan N. N., pokladníka městské spořitelny v N., viní žaloba ze zpronevěry. Pan N. nezapírá, jeho bledá tvář vzbuzuje soucit, a ztrnulé oko netroufá si pohleděti ani na soudce ani na porotce. Z obžaloby vychází na jevo, že jeho paní a ještě více jeho dvě dospělé dcery, utrácely více než otcovy příjmy dovolovaly. Nejdrahocennější šaty a nejmodernější klobouky ve městě měly vždy dámy pokladníkovy. Otec dobrák a slaboch neměl odvahy a síly zabrzdit včas. Napřed si bral ze spořitelny pokladny jen zálohy, aby mohl platiti účty modistkám, ale když jich nemohl spláceti ze služného, jal se fingovati vklady. Řítil se nezadržitelně do propasti. Soudní budova jest zakončení této smutné truchlohry, jejíž hlavní úlohu hraje oběť ženského přepychu. Porotci sice pana N. N. osvobo-

dili, ale stihl ho a celou rodinu jiný krutý trest — ztráta místa ve spořitelně. Kdo krátké nohy máš, drobné kroky dělej.“

Spokoj se skrovným bytem. Malých ptáků malá hnízda. Třeba chaloupka dřevěná, jen když v ní srdce zdravo.

Ne všemu chtěj, co kde vidíš. Neprojevuj nesplnitelných přání.

Vezmi zavděk i zábavou prostou.

Nechtěj se rovnati osobám zámožným, jezdi bez nutné potřeby do města, do lázní a na letní byt.

Neohrnuj nosík nad ženichem a hned ho neodmítej, není-li snad zevnějškem „švihák“, nebo nejmenuje-li se „učitel“ neb „úředník“ Hezká Jaruška Mlynářovic, která měla mnoho nápadníků — ve svém zápisníku měla jich již zapsáno dvacet pět! — příliš si vybírala, až přebrala. Jeden byl příliš veliký, druhý zase malý, jeden starý, druhý chudý, třetí hrubý, čtvrtý neohrabaný, pátý hloupý... Čekala stále lepšího, ale marně — nápadníci řídli čím dále tím více. Ani to nepomáhalo, že si pořizovala ještě ozdobnější šaty a ještě výše si načesávala vlasy. Postárla a odkvétala, až zůstala „sedět“. A lidé si škodolibě vyprávěli, že jí to patří.

Neopič se v nárocích po některých „slečnách“, byť měly i „vyšší vzdělání“. Skromnosti neučí se na universitách — nejlepší a

nejjistější její školou je dokonalá bázeň Boží. Do této školy chod' a zajisti si zde známku „velmi dobrou“

Čím méně máš potřeb, tím jsi bohatší, čím menší budeš míti nároky, tím budeš spokojenější a čím budeš skromnější, tím budeš cennější a lidí i u Boha oblíbenější.

41. Pokora.

„Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“

(I. Petr 5, 5.)

Pokora je ctnost, kterou vše dobré Bohu přičítáme, svou vlastní slabost a hříšnost uznáváme a proto se rádi ponížujeme.

Opak bílého je černé, a opak pokory je pýcha.

Pýcha je přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti.

Pokora je květ, který voní, pýcha trn, který bodá.

Milá dívko! Buď pokorna a nikdy nebuď pyšna. Nehledej chvály a slávy své vlastní. „Ne nám Hospodine, ne nám, ale jménu svému dej slávu“ (Ž. 113, II.₁). Uč se této veliké ctnosti od Dívky Nazaretské, která v ní tak velice vynikla a proto také tak milou lidem i Bohu se stala. Vůně pokory její oblažuje nebesa a zemi k nim přitahuje.

Pokorného má každý rád, pyšného nikdo. Pokory jest nebe plno, ale pýcha je tam nemožna. Andělé, kteří zpyšněli, ihned byli z nebe vyvrženi. „V nenávisti je před Bohem i lidmi pýcha“ (Sir. 10, 7.). „Kdo se povyšuje, bude ponížen“ (Luk. 14, 11.). „Pýše nikdy nedopouštěj, aby panovala v mysli tvé aneb ve tvém slovu; neboť v ní počátek vzalo všeliké zahynutí“ (Tob. 4, 14.).

Chod' zpříma, ale nikoliv hrdě.

Nebuď pyšna na svou krásu, neboť trvá jen do času. Malá nemoc může všecku krásu zničit.

Stroj se jednoduše a nechlub se svými šaty. Nikoliv zevnějšek, ale vnitřek dodává člověku pravé ceny.

Nebuď pyšna na bohatství. Máš-li je, děkuj za ně Pánu Bohu, užívej ho dobře, ale nechlub se jím. Chlubnými slovy měšce ne-naplníš, ale cti si ubereš. Kdo se chlubí, čest svou hubí.

Nechlub se rodem, rodiči a známostmi osob vysoce postavených, nemluv stále jen o své hodnosti, postavení, vzdělání, zručnosti, schopnosti a nadání, nepřidělávej si a ne-osvojuj zásluh, kterých nemáš.

Ve společnosti mluv raději méně a více poslouvej. Mudrc Zeno pravil: „Máme dvě uši a jen jeden jazyk; z toho vídíme, že máme méně mluvit a více poslouchati“ Byti

ve společnosti příliš ostýchavou a nesmělou není dobré, ale mnohem horší je býti vypínavou a dotěrnou. Nesmělost svět omlouvá, ale vypínavost nenávidí a bije. Chraň se všelikého pánovitého chování, nevystřkuj stále jen své „já“, „já“, „já“ a nechtěj jen sama míti slovo.

Mluv přirozeně, neoblubuj si v řeči nápadný nebo zpívavý přízvuk a tón, nepoužívej bez nutné potřeby cizích slov a výrazů, zvláště tehdy ne, jestliže jejich plného smyslu a významu nechápeš a nemluv bez příčiny cizí řečí.

Nepodněcuj jiných, neodsuzuj jich neprávem a nemluv o nich pohrdlivě. Nemístné odsuzování jiných je známka pýchy. Chceš-li už chyby hledati, hledej je především sama na sobě a podivíš se, co jich nalezneš. Skotské přísloví dí: „Kdyby nejlepší člověk měl vady své napsány na čele, stáhl by si čepici až na uši.“ Nalezneš-li a uvědomíš-li si slabosti své, mírněji posuzovati budeš cizí.

Přijmi bez odmluvy zaslouženou domluvu, důtku a trest. Všeliká nedůtklivost, kterou někteří lidé jsouce kárání ukazují, prozrazuje jejich pýchu. Pyšni jsou i ti, kteří mírnou domluvu nebo výčitku sami zveličují, nafukují a v horší smysl vykládají. Výtka pokorného zlepšuje, ale pyšného zatvrzuje a zhoršuje. Plátno na slunečním žáru zbělí, ale

papír sežloutne. Čínské přísloví praví: „Kdo mne upozorňuje na mé chyby, je přítel můj, kdo ctnosti moje vynáší, je můj nepřítel.“

Cizí chválou nedej se svést k pýše. Jedinou chválu přijímej s radostí a povděkem — chválu svého svědomí.

Varuj se pokory líčené. Tato pokora je vlastně nejhorší přetvářkou, a bývá útočištěm lidí pokryteckých. Dokonce nikdy nechtěj pokorou slavenou na odiv zakrýti svoji pýchu. O takové pokoře dí Carmen Sylva, že je „pouhým pláštěm vysokomyslnosti“

Také nikdy nebuď pyšna na svoji pokoru a mravní dokonalost. I s lidmi toho druhu někdy se setkáváme a to zvláště u osob ženského pokolení. Považují se za zbožné a svaté, chodí s růžencem v ruce, rády poroučejí knězi, jak má zařídit bohoslužbu, ale jazyk jejich řeže bližního více než dvojsečný meč, jejich duchovní pýcha nábožného ducha v obci více kazí než zvelebují.

42. Svěhlavost.

Milá dívko! Na záhonkách svého srdce pěstuj nejen libovonné květiny ctností, ale i pilně z nich odstraňuj a vytrhávej škodlivý plevel zlých náklonností a chyb.

Jeden druh takového plevele, který v záhonkách mladých dívčích srdcí rád se uka-

zuje, houževnatě udržuje, velmi škodí a jež i s kořenem vyplíti dlužno, je svéhlavost.

Svéhlavý, jak už jméno naznačuje, je ten, kdo jen svou hlavou chce všude prorazit, neboli jak lidová moudrost praví, „vše na své hlavě zavazuje“. O tvrdohlavci lidé se vyjadřují, že „je svéhlavý člověk“, „je tvrdé šíje“, „má v hlavě klín“, nebo také, že „sedí v něm beran“.

Kdyby „svéhlavost“ znamenalo tolik co „síla“ neb „energie“, byla by to jakožto zdroj vlastní mužnosti vlastnost dobrá, ale že znamená tolik co „umíněnost“ nebo „tvrdost“, je to vlastnost špatná. Umíněný neukazuje vlastní sílu, ale naopak vlastní slabost, protože nedovede přemoci sebe, a zároveň ukazuje mělkost rozumu a pýchu srdce, protože cizích, byť i lepších myšlenek neuznává a cizím byť i lepším názorům podrobiti se nechce. Právem dí české přísloví, že „slabý rozum na své hlavě jezdí“, a ruské, že „svéhlavost jest vada slabého rozumu“.

Znal jsem takové malé svéhlavé stvořeníčko, jehož postavíčku ti předvádím. Bylo jí pět let, a říkali jí Slávinka. Jednou stáhla s police kuchyňský nůž, a když jí ho vzali, rozplakala se až škytala, takže měli strach, že se zalkne. Jindy, když ji matka nechtěla vzít s sebou na návštěvu k přátelům, a násilím ji doma přidrželi, padla na podlahu, zesinala a hrabala nožkama jako rozumu

zbavená a jindy zase, když jí matka přichystala pannu a slíbila jí ji, jestliže jen o ni poprosí, nechtěla prositi, a raději se hračky zřekla, než by byla o ni poprosila.

Bohužel někteří i dospělí lidé jsou svéhlavi jako malé děti a to proto, že této zlé náklonnosti nevěnovali jejich vychovatelé a oni sami v mládí potřebné pozornosti. Svéhlavost u malých dětí je ošklivá, ale u velkých dětí nebezpečná.

Když již jsem obrázky kresliti začal, dívej se sem, nakreslím ti několika tahy ještě jiný. Pod něj nebo nad něj dám nápis: „Svéhlavá Rozička“

Zamilovala se až po uši do zhýralého pokazeného studenta, a když jí rodiče rozumně bránili si ho vzíti, dupla si, že si ho přece vezme a právě proto že od něho neupustí, poněvadž jí v tom brání. Odjeli spolu do Prahy a po nějakém čase se vzali. Byla svatba — smutná svatba bez otcovského a mateřského požehnání, bez přátel, bez peněz a bez existence. Za krátko mladý manžel Rozičku opustil zanechav ji ve veliké bídě. Až byla postrkem dopravena se svým malým děckem na rodnou obec. Tento obrázek je dojista výstražný.

S tvrdostí hlavy skoro pravidelně spojena bývá i tvrdost srdce. Svéhlavý není nikde oblíben.

Lituji každého, kdo je nucen se svéhlavcem žíti nebo vůbec se stýkati. Za obranu a lék proti cizí umíněnosti odporoučím každému lásku, trpělivost, ústupnost a rozvahu.

Nejhorší je, narazí-li dvě tvrdé palice na sebe — potom není konce křikům, mrzutostem a soudům. Dva křesací kameny jiskry dělají.

Milé dítě! Nebuď nikdy svéhlava. Kdo každého poslouchá, zle činí, ale kdo nikoho, ještě hůře. Měj vždycky na paměti, že vedle tvé hlavy je na světě ještě mnoho hlav jiných, a že není z nich jenom tvá jediné moudra a neomylna.

43. Závist.

Jedovatý kořínek v srdci, který je nutno vyplíti, je závist.

Závist je zármutek z přednosti nebo statku bližního, protože nechceme, by nás předčil anebo se nám vyrovnal. „Závistivce trápí cizí štěstí“ praví sv. Jarolím. Přáti si věci cizí a snažiti se dovoleným způsobem ji získati nebo chtíti se jinému v jeho přednostech vyrovnati, není ještě samo o sobě hříšno. Takové myšlenky rodí se i v duších nejšlechetnějších a ušlechtilé snahy jejich často prospěšně vzpružují, ale jakmile šíří v duši zármutek nad cizími přednostmi, stávají se hříšnými.

Závist je starší než svět a svět přetrvá. Dobře dí Molière, že „závistníci umírají, ale závist nikoliv.“ Z pekla vyšla, „závistí ďábla přišla smrt na okršlek země“. (Moudr. 2, 24.), Kainovi vložila do ruky bratrovražedný kyj, rukama synů Jakubových svlékala šaty s Josefa a vrhala ho do cisterny, pro Samého Syna Božího tesala kříž, a až pro ni na světě nebude místa, protože světa nebude, odstěhuje se do svého domova, aby tam na věky dále žila a trápila.

Závist je velmi rozšířená a zlá nemoc, kterou lidstvo stůně. Česká přísloví praví, že „paní závist ještě živa“, a že „závist se po živých ráda vozí“. Jako červ vrtá ve dřevě, ve kterém se vylíh, tak závist hlodá v srdci, v němž se zrodila, podežírá vnitřní spokojenost, zatemňuje rozum, kalí zrak a podrývá tělesné zdraví. „Život těla je srdce zdravé, ale hnis kostí je závist.“ (Přísl. 14, 31.) Nemoc tato i v obličeji zanechává stopy. Dobře dí sv. Řehoř Naz., „že závistivec je svým vlastním katem.“

Závist zmítá i celými vrstvami lidské společnosti a v ní vězí často příčina různých společenských rozbrojů a bouří.

Závist je matka nespokojenosti, zlosti, pomluvy, na cti utržení, sestra pýchy a žárlivosti.

Závistivý se bojí, aby jiný ho nezastínil.

Žárlivost je nectnost u žen velmi rozšířená. Jedna žárlí na ženicha, jiná žárlí pro pochvalu představených, a jiná pro krásu. Východní přísloví praví, že „dvě krásné ženy nemohou se spřáteliti.“ Žárlivost úplně odporuje křesťanskému náboženství. Spisovatel Weber praví, že „žárlivost je sestrou lásky asi tak jako ďábel bratrem anděla.“

Závist i s celým svým příbuzenstvem odlišuje se od hříchů jiných podstatně. Zloděj krade, že má z krádeže zisk, smyslům nemravného lahodí nepočestnosti, nestřídmý omlouvá svoji chybu chutí k jídlu a pití, ale jaký prospěch má ze svého hříchu závistivý, nebo co může uvést na svou omluvu? Závidí-li obchodník obchodníku, král králi, a žebrák žebráku, nemají z toho zisku a prospěchu pražádného. Závist neumí počítati.

Lék proti této nemoci je láska. Kdybys pocítila tuto nemoc v srdci, jako pocítuješ bolení hlavy nebo zubů, sáhni k tomuto léku osvědčenému. Vzbuzuj city lásky k bližnímu, přej všeho nejlepšího v hojnosti právě tomu, proti němuž zlý výhonek srdce tvého míří, a modli se za něho.

Božská Moudrost rozdává dary jak chce a kam chce. Někdo dostal urozené nebo bohaté rodiče, jiný nadání, jiný zdraví, jiný krásu, někomu kyne výhodný sňatek, pochvala vrstevníků nebo chvála věků budou-

cích, ale všech darů současně nedostal nikdy ani jediný člověk na světě. Vidíš-li něco dobrého na jiném, což budí v tobě závist, obrať zraky své hned také k sobě a nedívej se jen na cizí, ale i na své vlastní přednosti — přesvědčíš se a uznáš, že zase jiný v nich tobě rovnati se nemůže. A tak usmířena a upokojena Pánu Bohu děkuj za vše, co ti dal

44. Hněv.

Nedovol, aby ve tvém srdci rozmohl se bodlák 'hněvu.

Hněv je nezřízené rozčilení mysli spojené se žádostí pomstíti se.

Jest dvojího druhu: Okamžité vzplanutí mysli, jež brzy zase přechází, a hněv trvalý, jenž dlouho se táhne. První přikvačí náhle a z čista jasna mysl přivádí z rovnováhy, když nás potká z nenadání nějaká nehoda, neštěstí, práce-li se dle naší vůle nedaří, nebo nám někdo křivdí, kdežto druhý druh je trvalý duševní stav člověka, jenž z hněvu bližnímu svému uškoditi hledí neb alespoň společenské styky s ním přerušuje. Obojí je hříšný, ale hříšnější je hněv trvalý, poněvadž první druh omlouvá bol z neštěstí nebo z cizí křivdy, a zhusta i vrozená vznětlivá povaha, kdežto hněv druhý živený a udržovaný s plnou rozvahou a přičetností nemůže

žádných polehčujících okolností uvést ve svůj prospěch. Rus praví, že „hněvati se je lidské, ale hněv chovati v srdci je ďábelské“, a dlouhý hněv jistě měl na mysli sv. Pavel, když psal slova: „Slunce nezapadej nad hněvem vaším“ (Efes. 4, 26.).

Ze hněvu nepošlo nikdy nic dobrého, ale mnoho zlého. Jedovatý had může ploditi zase jen jedovatá háďata. Z hněvu rodí se pomstychtivost, nespokojenost, škodlivá ukvapenost a mnoho jiných neřestí, ano jsou případy, že přílišné rozčilení mysli způsobilo i zabití člověka.

Nikdy se nemsti! „Mně pomsta, já odplatím, praví Hospodin“. Avšak lační-li nepřítel tvůj, nakrm jej; žízní-li, dej mu pít; nebo to čině, uhlí žhavé shrneš na hlavu jeho. Nedej se přemoci zlému, ale přemáhej zlé dobrým“ (Řím 12, 19-21). Ani tehdy se nemsti, kdybys považovala mstu za oprávněnou a spravedlivou. K mysli šlechetné nemá míti pomsta přístupu.

Jiný následek hněvu je nespokojenost a neklid duše. Mazalovic Milada vyběhla v neděli odpoledne už po několikáté z chalupy pozorovat počasí. Měla umluveno ještě s jednou dívkou a s dvěma jinochy, že půjdou na výlet — ovšem jen za příznivého počasí; kdyby pršelo, nemohou přece jít poli a lesy přes hodinu cesty, a potom,

kdož ví, zda za takového počasí by tam muzika byla. Proto Miladě tolik na počasí záleželo. Ale jako z udělání — obloha se stále více zatahovala, a už lilo jako z konve. Když konečně přece v netrpělivém očekávání ještě jednou vyšla, rozhlédla se a viděla, že její naděje je už úplně pohřbena, otočila se na podpatku, dupla si a hněvivě vyrazila: „Mám vztek, že bych se dala do pláče.“ Neplač, Miladko, nerozčiluj se, vezmi si nějakou dobrou knížku a pobavíš se ušlechtileji než v dupárně.

Zlostí škodí si člověk na zdraví. Pravdu dí Písmo, že „blázna zabíjí hněvivost“ (Job. 5, 2.).

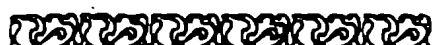
Hněv je špatný rádce. Bez rozvahy vystřelená koule a ve hněvu vržené slovo natropily již mnoho zla. Vystřelené koule nezachytíš a nerozvážného slova nezadržíš. V prudké zlosti mnozí všelicos řekli nebo provedli, čeho potom — ovšem pozdě — litovali. Sv. František Sál., který byl od přirozenosti ke hněvu velice náchylen, nic nemluvil a nepodnikal, byl-li rozhněván, ale říkal: „Učinil jsem smlouvu s jazykem svým, že nebudu mluvit, pokud srdce mé nepokojno bude“. A T. Jefferson dává radu: „Rozhněváš-li se, počítej do deseti; rozhněváš-li se velice, počítej do sta.“ Ve hněvu ničeho nepodnikej, ale počkej, až vychlad-

neš. „Než ve zlosti jednat, radši jít spat“, říkával můj otec.

Potlačuj všeliká hnutí hněvu již v zárodku. „Veškerá hořkost a zlost a hněv i křik a utrhaní odstup od vás s veškerou zlobou“ (Efes. 4, 31.).

Hlavně se snaž potlačovati v zárodku hněv proti těm, s kterými denně se stýkáš nebo vůbec obcuješ, neboť hněv otravuje, a podvrací klidný rodinný život z kořene. Kde v domácnosti se jednotliví členové na sebe hněvají, tam „žádný řád, ale věčná hrůza převládla“ (Job. 10, 22.). Sv. Jan Zlat. napsal: „Lzeť spíše s dravcem přebývati nežli s prchlivcem.“ Prosím tě, nehněvej se nikdy na nikoho z rodiny, a máš-li státi se jednou manželkou a zakladatelkou samostatné klidné a šťastné rodiny, dávám ti dvě rady: Předně sama si veškeru hněvivost již v mládí odvykni a hněv krotiti dokonale se nauč a podruhé hněvivého muže si za manžela neber. To je záruka domácího pokoje.

Je-li někdo rozhněván, nepopuzuj ho ke hněvu ještě více — nefoukel do ohně, neboť se tak oheň jen rozdmychuje — ale snaž se býti mu rozumným lékařem. Jednej s ním laskavěji a mírněji než s člověkem normálním, neodporuj mu, přisvědč, prokaž mu nějakou úslužnost, udělej mu něčím radost, zaměstnej jeho mysl něčím jiným, než co

v něm hněv způsobilo, obrať nenápadně jeho pozornost jinam a vůbec poskytni mu vhodného léku na rozbolněnou duši. „Rány třeba léčiti a nikoliv rozdíratí“ praví sv. Jan Zlat.

Proti výbuchům cizího hněvu zachovej rozumný klid. Přichází to někdy za těžko, ale je to nutno. Ustup, smlč a zapři se. Mračna ženoucí se za sebou, minou bez pohromy, ale postaví-li se proti sobě a narazí na sebe, povstává krutá a nebezpečná srážka. Chraň se hádek. „K hádce je třeba dvou, ale já nechci býti druhým“, říkal kardinál Cheverus.

Hádají-li se dva, nepřikládej polínka ani na pravý ani na levý ohníček, ale snaž se oba uhasiti. Mnohdy některá strana neb obě přijmou tvé prostřednictví s nemalým povděkem. Buď jim andělem smíru. Anděla smíru postavil by Hospodin jistě před archandělem Michaellem...

45. Nadávky.

Jsem na váhách, mám-li vůbec o nadávkách se zmiňovati, či nic, domnívám se totiž, že jakožto dívka dobře vychovaná a slušná nadávek schopna nejsi; ale že jsem si umínil povzbuditi tě ku všem ctnostem, kterých má mládež zapotřebí a varovati před všemi nectnostmi, které se u mladých lidí často vyskytují, jsem nucen i o nadávkách se zmíniti — ovšem odbudu je jen krátce.

Nádávati jest, jinému ať v jeho přítomnosti ať nepřítomnosti dávati jména potupná. K nadávkám používají lid rádi různých jmen z říše živočišné, nebo přirovnávají lidi k různým věcem, nebo vyčítají vady tělesné nebo duševní, omezenost, chudobu, minulé tresty, vady rodičů, přátel ano i chyby zemřelých příbuzných. Není-liž potupné pro člověka, dává-li mu jiný jména zvířat? A může-li býti větší surovosti než vytýkati hrbatému jeho neduh nebo zrzavému jeho vlasy nebo dokonce vytahovati vady a chyby rodičů?

Nadávání je tím větším hříchem, čím větší zneuctění nadávka v sobě skrývá, čím důstojnější a zachovalejší jest osoba zneuctěná, a čím větší je pohoršení nadávkou dané.

Nadávající prozrazuje nevzdělané a hrubé srdce, a chtěje potupiti jiného, sám sebe nejvíce potupuje. protože ukazuje své nitro. „Kdo nadává, sobě nadává, t. j. dává všem vědět, jak je nevzdělaný.“ (Dr. Förster.). Hana z nadávky padá vždy na toho, kdo ji vyslovil. Konfutse pravil: »Kdo jinému spílá, podobá se člověku, který stoje na nebesa plivá. Slina jeho oblohy nedoletí, nýbrž na něho samotného padne zpět.« Bulharské přísloví dí: „Když vůl rohem zem vyhazuje, na záda mu padá«, a chorvatské: »Co datel kluje, padá mu na prsy.«

Kdo nadává, sám se vylučuje ze života věčného. „Utrhači neobdrží království ne-

beského (I. Kor. 6, 10.), poněvadž nebe je místo posvátného pokoje, spíše však hodni jsou věčného zavržení. „Kdo by řekl bratru svému ‚blázne‘, hoden bude pekelného ohně“ (Mat. 5, 22.).

Nadávka každému škodí, ale ženu velice znehodnocuje. U starých Germánů, když se dvě ženy hádaly a si nadávaly, byly chyceny a spolu přes noc uzavřeny do kurníku. Kdosi pravil: „Co je žena zlá? Mnoho plakat a málo se smát, mnoho se vadit a málo pracovat, mnoho nadávat, služby trápit a pomlouvat — to je žena zlá.“

Nikdy nenadávej. Nezneužívej svého jazyka ke zlému. Ústy se modlíš, ústy Tělo Páně přijímáš a týmiž ústy bys mohla zneuctívati člověka, jenž v sobě obraz Boha Nesmrtelného nese?

Kdyby někdo jiný tobě nadával, můžeš si vyvoliti dvě cesty, a to buď zachovej mlčení a neodpovídej, neb odpovídej laskavě a vlídně. Která cesta bude účelnější, povědí ti vždy v jednotlivých případech okolnosti. Nadává-li člověk zlostný, surový a nepřístupný, je lépe mlčeti a jíti dále, jako mlčky měsíček oblohou dále pluje, byť naň pes sebe více štěkal; nadává-li však jenom člověk omezený, ale jinak rozumnému slovu přístupný, stojí za pokus laskavým slovem snažiti se ho odzbrojiti a umlčeti. „Neod-

placujte zlým za zlé, ani spíláním za spílání, nýbrž naopak žehnejte, ježto jste povoláni k tomu, abyste požehnání obdrželi dědictvím“ (I. Petr. 3, 9).

Cizích nadávek, byť se tě ani netýkaly, neschvaluj, zabraň jim a nemůžeš-li zarazit je, projev nad nimi alespoň nelibost.

46. Lenost.

Lenivý jest, kdo se štítí každé namáhavé práce, která napomáhá k jeho časnému a věčnému blahu.

Lenost je dvojí: Tělesná a duševní.

Tělesně lenivý má nechut k práci, kterou si vydobýváme vezdejší živobytí, rád se jí vyhne, naříká na ni; je-li nucen pracovat, pracuje pomalu a rád odpočívá. K tělesné práci počítám nejen práci, kterou konáme rukama a k níž je tělesných sil zapotřebí, ale i práci v kancelářích, úřadech, a vůbec takovou, k níž třeba více rozumu a duševní námahy a které lidé říkají práce „hlavou“. Práce, kterou koná úředník v kanceláři a kterou si vydělává svůj plat, je právě tak namáhava ne-li namáhavější jako práce rolníková na poli.

Duševně lenivý je ten, kdo nepracuje o blaho své duše, zanedbává modlitbu, nechodí do kostela, je mu obtížno vyslechnouti

kázání nebo křesťanské cvičení, opomíjí přijímati svaté svátosti, nekoná dobrých skutků, nedbale plní své náboženské povinnosti, nerad čte nebo přemýšlí o věcech nadpозemských, nestará se o to, aby obohatil duši posvěcující milostí a zaopatřil ji pro život věčný. Z toho patrno, že některý člověk může býti pilný tělesně, ale současně lenivý duševně.

Lenost nenávidí Bůh, který dal, jak Písmo svaté (Mat. 25.) v podobenství vypravuje, lenivého služebníka uvrhnouti do temností zevnitřních, kdež bude pláč a skřípění zubů, ale nenávidí ji i lidé. V Egyptě pod trestem smrti musil se každý na konec roku vykáhati. čím se po celý rok živil. Kdo se nevykázal, že nezasadil aspoň jednu palmu, poslali ho na státní stavby, aby prý poznal, že krása země roste tak jako z kamení budovy. Dle zákona Solonova, Drakonova a jiných řeckých vládařů nesměli v říši bydleti lenoši, nýbrž posláni byli do vyhnanství. Na sněmu českém r. 1453 za krále Ladislava bylo ustanoveno, že „neukázal-li by kdo poctivé živnosti a obchodu svého, měl od popravce co zaháleč a škůdce krajský považován a trestán býti.“

Milá dívko! Vystříhej se lenosti. Bez píce nedojdeš cíle. „Píce beze schopnosti je cennější než schopnost bez píce (Rousseau).

Ráno časně vstaň. „Když jest hodina vstáti, nelenuj se“ (Sir. 32, 15.). Nepovaluj se zbytečně v posteli — je to nejen neužitečno, ale i škodlivé. Poklekni, pomodli se, při modlitbě kleč rovně a mysli na slova modlitby, můžeš-li, jdi na mši svatou a potom hned se chop svého zaměstnání. Ani chvilky neutrať zahálčivostí. Práci konej důkladně. Přičiníš-li se ve dne, nebudeš nucena pracovat v noci — jako ta Bára, co v noci šila, ve dne párá. Vladimír Monomach, velkokníže Kyjevský, napomínal své syny: „V domě svém neleňte, ale ke všemu přihlížejte. Nespolehejte na správce, ani na sluhu, aby lidé, přicházející k Vám, neposmívali se domu vašemu, ani obědu vašemu“. Nechoď spat, dokud nejsi s vyměřenou denní prací úplně hotova — zdaž by vědomí, že práce zůstala rozdělena a povinnost nebyla vyplněna, dopřálo ti spánku klidného? Pilná hospodyňka první vstává a poslední uléhá — jako chudobka, která první s z květů ukazuje na jaře a ještě i na podzim poslední kvete. Vhodně Frant. L. Čelakovský píše: „Skrovná jsem chudobinka, rokem první i poslední: Hospodyně moudrá, takto ty k lůžku se měj.“

Lenost má velké a ošklivé následky.

Lenost dělá dívku neoblíbenou a hyzdí ji. Byť bohatá a hezká, je-li lenivá, ztrácí její bohatství cenu, a krása její pozbývá půvabu.

Na Hané říkají o bystrém děvčeti, že „chodí pro mrkvu, pro mrkvu“, ale o loudavém, že „chodí pro petržel, pro petržel“ Sličné držení těla, ochota k práci a bystrost v práci dívce sluší, ale kdo by v lenivé dívce, která o práci nedbá a třeba celé hodiny vydrží sedět jako stín nehybného mezníku, mohl mít zalíbení?

Lenost vede k bídě, a to lenost tělesná k bídě pozemské, a duševní k bídě na věčnosti. Jenom tomu se zelení, komu se nenelení. „Pro zimu nechtěl lenoch orati, proto žebrati bude v létě, a nebude mu dáno.“ (Přisl. 20, 4.) Mladí ležáci, staří žebráci. „Cesta lenivých jest jako plot z trní, cesta pak spravedlivých jest bez ourázů“ (Přisl. 15, 19). Staří žebráci litují, že nepracovali v mládí, a zavržení v pekle, že nepracovali za živa.

Další následek a zároveň trest za lenost je nuda. Kdo pracuje, nenudí se nikdy, ale lenoch se protahuje, zívá, a trápí ho dlouhá chvíle.

Lenost škodí tělu i duši. Přiměřená práce tělesnému i duševnímu zdraví prospívá, ale lenost oslabuje tělo i duši a vede k nemocem tělesným i duševním.

Za leností plazí se hřích jako stín za člověkem. Zahálka počátek všeho zlého. Zahálka čertův polštář. „Zahálka učí všemu

zlému“ (Sir. 33, 29). Proto sv. Lidvína své přítelkyně napomínala: „Nebudťtež nikdy, milé přítelkyně, zahálčivy; zahálka je hrob ctnosti a matka hříchu, zvláště pak pro panny jest jed.“ Sv. Bernard praví, že „zahálka je matkou hříchův, macechou ctností“

Važ si času, chop se práce,
zahálky se střež co zrádce.

47. Povrchnost.

Nám Čechům dal Bůh bystrost rozumu, nadání a vůbec velké přirozené vlohy — buď za to pochválen — ale pozorujeme-li sebe důkladněji, vidíme, že zhusta se u nás vyskytuje povrchnost, nestálost a těkavost, kteréžto vady jsou pro nás často kamenem úrazu.

Zmiňuje se o této nectnosti netvrdím, že také ty jí stůněš, a že je třeba tě z ní ká-rati, ale jsem přesvědčen, že každý mladý člověk před ní varován býti má, a slyší-li vůbec o ní, často teprve si uvědomuje, že i u něho v různých odstínech se objevuje, byť dříve si toho ani vědom nebyl. Z povrchní dívky roste povrchní žena — z Ledajáčka Ledaják.

Nebud' povrchní v učení, neboť tato povrchnost je základ povrchního a špatného vzdělání. Cokoliv se učíš, uč a nauč se dů-

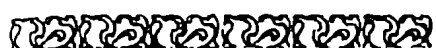
kladně. Nedívej se jen na víčko, ale podívej se všemu až na dno — to je tajemství úspěchu. Vše promysli, prozkoumej a propracuj, aby ti přešlo v krev. Raději méně oborů pěstuj, abys mohla tím spíše vše zažít, nežli mnoho, poněvadž potom nutno přes všecko přejít jen povrchně; a chceš-li vůbec vyniknouti vysoko, zvol si obor jen jeden a zdokonal se v něm na nejvyšší stupeň. Znal jsem dívku, kterou mohu postavit jako odstrašující příklad povrchnosti. Začala se učit vařit, ale nechala toho brzy, chodila chvíli do šití, ale brzy se jí zdálo, že už umí dosti, začala se učit německy, ale brzy přestala, začala se učit psát na stroji, ale nedoučila se — vše začala, ale nic nedokončila, nakrojila a nedokrojila, nakousla a nedokousla, uměla všecko, ale neuměla nic, protože přeletovala z učení do učení, jen jako motýl s květu na květ, všude jenom nahlédla a nikde nešla věci „až na kloub“

Nebud' ani v práci povrchní. I pro tuto povrchnost našel jsem ve světě odstrašující příklad. Ve městě žili dva zahradníci, a jak už ve světě bývá, žení-li se kdo, že rád si bere nevěstu z téhož stavu, bylo tomu tak i zde — zrak i srdce syna jednoho zahradníka začaly se kloniti k záhonkům, kde dcera zahradníka druhého otci pomáhala, sázela, plela a zalévala. A Prokop často se chodil dívat, jak Maruška pracuje. Ale brzy

choditi přestal a známost s ní přerušil. Co se stalo? Vídal totiž, že Maruška sází sazeničky nedbale, zalévá-li, že zkropí jen vrchní prach, takže kořínky o vláze ani nevědí, a pleje-li, uškubává jen svrchu lístky, kořínky v zemi nechávají. Ne, ne, z takové povrchní dívčiny dobrá žena by nebyla. Dnešní ženiši totiž nejsou už středověcí rytířové, kteří před okny svých vyvolených vzdychali, zpívali, na loutnu hráli a lásku vyznávali, nýbrž lidé rozumu chladného a mysle vypočítavé, kteří nevzdychají, nehorují a ukvapeně lásky nevyznávají, ale místo toho zkoumají, pátrají, vyptávají se na jmění, pozorují dovednost, ctnosti i nectnosti, a teprve potom buď vážně mluví s otcem, nebo vícekrát nepřijdou. Prokop udělal to druhé.

Cokoliv děláš, dělej správně a důkladně. Lépe méně práce udělati, ale dobře, než mnoho, a ledabyly. Vlastně jen důkladná práce prací nazvána býti může. Dokonalá práce je zlatý peníz, povrchní jen lesklé bezcenné pozlátko. Od práce zbytečně neodbíhej, rozdělané nenechávej a nové nezačínej, dokud jsi staré nedodělala.

Nebuď povrchní ani v c t n o s t i. Jsou dívky, které by rády byly považovány za dokonalé, rády by vešly do nádherného paláce Ctnosti, ale nemajíce síly, opatrnosti a bdělosti, zůstávají často státí jenom u dveří.

Kolísají nevědouce, mají-li sloužiti více Bohu nebo světu. Bůh je volá -- slyší Ho, ale svět je láká a postaviti se mu na odpor nemají odvahy.

Povrchní lidé rádi podceňují maličkosti, a to bývá příčinou jejich pádu. Z malých věcí povstávají velké, a mnohdy malý kámen je základem velké budovy. Dovésti oceniti v životě i maličkosti je uměti moudře žíti. Celý život vlastně skládá se z maličkostí, které se do sebe váží a v sebe zapadají jako drobné články dlouhého řetězu. Vypadne-li v řetězu jen jedinký článek, trhá se celý řetěz, a tak často potká nás v životě velké neštěstí, že jsme málo cenili některou maličkost. Umění nabýváme pomalu, jmění shromažďujeme po haléřích, zkušenosti získáváme mnohými drobnými příhodami, a tak vše, co by snad někdo nazval maličkostí přispívá k velikému cíli. Z malých cihel stavíme velké domy.

Milé dítě ! Odlož všelikou povrchnost, nepreceňuj velkých věcí, ale nepodceňuj ani malých. Povrchnost vede k neúspěchům, ale důkladnost budí důvěru a je základem životního štěstí. Zdáti se něčím nevyžaduje sice takového přičinění jako něčím skutečně býti, ale něčím býti, toť zrno, a něčím se jen zdáti, toť bezcenná pleva.

48. Zvědavost.

Zvědavost je touha dovědět se věci, kterých dosud nevíme. Ve snaze dovědět se věci nové spočívá základ veškeré vzdělanosti a umění — je tedy zvědavost vlastnost dobrá.

A přece ji řadím do vlastností, které mají ze srdce vymítěny býti, a to proto, že nemám na mysli chvalitebnou touhu po nových prospěšných poznatcích, nýbrž nezřízenou touhu po novotách neužitečných nebo škodlivých. Opravuji tedy neúplný nadpis článku, přidávaje přívlastek „Nemístná zvědavost“

Tato nectnost vyskytuje se u mužů i žen, u mladých i starých příslušníků pokolení lidského, ale přece některé ženy zvláště jsou k ní náchylny.

Vše chtějí viděti a slyšeti, na vše se vyptávají, vše očima a ušima lapají, do všeho strkají nos, ke všemu musí přičichnouti, vše ohmatati, zvědět, kdo co dělal nebo dělati bude, kam jel, proč tam jel, co vezl s sebou, a vůbec podrobují celé své okolí důkladnému výslechu a pátrání jako vyšetřující soudce.

Necítíš také sama v sobě náklonnost k tomuto nepěknému řemeslu? Prosím tě, nepěstuj ho, neboť nejen neprospívá, ale

škodí. Žena Lotova za zvědavost „obrácena jest v sloup solný“ (I. M. 19, 26.)

Honba po neužitečných novinách zaměstnává ducha, činí ho neschopným k vážným věcem, vyčerpává a unavuje ho.

Zvědavý zameškává svou práci a zanedbává své povinnosti. V jednom městě žila starší svobodná švadlena, která si ze zvědavosti tak zanedbala živnost, že měla na konec bídu. Jak se to stalo? Snadno. Ráno šla na ulici a sehnala všechny noviny od čísla prvního až do posledního. Potom čekala na listonoše. Prohlédla mu psaní, lístky, upomínky a obsílky pro celou ulici. Když zaslechla zvonit umíráčkem, běžela k věži, a než kostelník se po schodech vracel, volala už mu naproti: „Kdo umřel?“ Věděla, kdy a komu narodilo se ve městě děcko, kdy bude mítí která prohlášky, co kdo kde vaří a kdo kdy chodí domů z hospody. Na práci jí času skoro ani nezbývalo. Však jí neříkali ve městě nadarmo »Denníček“. A myslím, že takové „Denníčky“ má každé město, ano snad i každá ulice — někde větší, jinde menší vydání.

Zvědavého člověka nemá nikdo rád. Je neoblíben. Lidé o něm říkají, že „čela i studu nemá“ a raději se mu vyhnou.

Nebud' zvědava! Nemusíš o každém vědět, co kde udělal, jak je zámožný a co má k obědu.

Lidí ptej se jenom na to, o čem viš předem, že ti řeknou ochotně a rádi. Dotěrnými otázkami nevynucuj na nich sdělení žádného. Každý má nějaký koutek v srdci vyhrazený jen pro sebe, nebo jen pro některé zvláště milé osoby, kam jiní přístupu nemají, a chtějí-li se tam vetřít, zprotiví se, protože chtějí překročit práh a porušit posvátnost nejútulnější světničky. Neder se do tajemných končin . . .

Nebuď netrpěliva a nechvátej zvědět noviny, o nichž viš, že tě neminou — je přece jedno, zviš-li něco za hodinu nebo až za den.

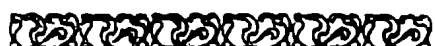
Ponižující a nečestno je dívat se skulinami vrat, klíčovou dírkou a poslouchat za dveřmi. „Bláznovství člověka jest poslouchati skrze dvěře, ale opatrný obtížil by se pohaněním“ (Eccli 21, 27).

Velmi neslušno je prohlížeti v cizím bytu, jak a kde co leží, vše přehrabovati, všetečně prohlížeti skříně, náčiní, šaty, prádlo, knihy a hrnce.

Rovněž velmi nezpůsobno je otevírati nebo čísti cizí dopisy, lístky a zápisníky.

Někteří lidé jen pro ukojení zvědavosti a nikoliv z touhy po vzdělání čtou noviny a romány. To je ovšem pochybená cesta.

Rovněž pochybeno jest, jestliže lidé jen ze zvědavosti cestují, toužíce viděti cizí kra-

jiny. Cestování prospívá, je velmi poučné, často je nutné pro tělesné a duševní osvětlení, ale kdo by cestoval jen ze zvědavosti, ať raději zůstane doma.

Hlavně nebuď zvědava na věci, které s mravností nebo slušností se nesrovnávají.

49. Klepy.

„Kleveta jako uhel : nespálí-li, aspoň ušpiní.“

(České přísloví.)

Dr. Fr. Förster napsal : „Je trojí jazyk : Hovězí, vepřový a klevetný. A tento chutná nejhůře. Žel, že ho tak často mají malá děvčátka, ale nezřídka také děvčátka už velice veliká. Sklepnete si také rády ? Nepochybuji. Ale věřím vám, že neklevetíváte ze zloby, nýbrž proto, že jazyk mluví a netáže se srdce. Co říká vaše srdce na klepy ? Dotazovaly jste se ho už někdy ? Je mezi vámi někdo, jenž si myslí, že roztrušuje ošklivé skutky nebo řeči, mohl způsobiti něco dobrého ? Upozorňuje tím leda na zlo. Na čím zlo ? Naše ? Nikoliv, klepává se vždy pouze o tom, v čem jiní pochybili nebo dosud chybují... Jsou klepny, že nemohou zabít ani mouchy, ale své bližní dovedou poznenáhlu ubíjet tím, že je okrádají o dobrou pověst a dělají z každého komára vola, to dovedou... Vždycky si myslíte, že

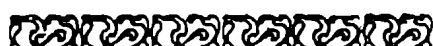
srdce i rozum váš jsou proti klepaření. Jsou takto dva proti jednomu a proto musí se poddat jazyk. Ale poddá se pouze tehdy, když si umíníte míti se na pozoru “

„Opleť uši své trním a ústům svým udělej dvěře a zámky“ (Sir. 28, 28). „Mnohomluvení nebývá beze hříchu“ (Přisl. 10, 19). „Jazyk je sice malý úd, avšak velikými věcmi se honosí“ (Jak. 3, 5). Peklo prý je dlážděno klepavými jazyky.

Naučiti se ovládati jazyk je umění těžké, ale nutné. Bez tohoto umění na cestu do života se nevydávej.

Čeho nechceš, aby se svět nedověděl, ani přátelům nepovídej — řekla by teta jen Bětě, a Běta už po celém světě.

Veliké umění je udržeti v srdci tajemství. Mnozí lidé jsou nemocni, jsou-li donuceni toto cizí těleso ve svém nitru držeti. Dobře o tom píše K. Havlíček-Borovský v básni „Král Lávra“ Král měl dlouhé uši, nosil dlouhé vlasy, aby je jimi zakryl, a dával se stříhati vždy jen jednou za rok. Aby holič tajemství nemohl lidu prozraditi, byl vždy popraven. Až Kukulín, staré vdovy syn, na prosbu matčinu dostal milost, stal se dvorním holičem, ale musil přísahati, že tajemství nikdy nevyzradí. Ale brzy srdce jeho trápilo ostré hryzení — nemohl a nesměl povědět, co věděl. Blednul a chřadnul. Až

poustevník mu poradil, čím by se srdci jeho ulehčilo — má tajemství všeptati do staré duté vrby u Viklova. Ale běda! Brzy král strojí dvorní ples. A když táhli hudci k bálu, a pan Červíček samým kvapem ztratil z basy kolíček, uřízl si nový z vrby viklovské, a když v sále hráti začal, řvala basa: „Král Lávra má dlouhé oslí uši, král je ušatec“ Bál ovšem ukončen, Červíček i s basou vyhozen, a tajemství rozešlo se v lid. Král se už s ušima neskryval, a lid si na ně zvykl. To je všecko hezké, ale nejhezčí je konec básně:

„A když tě co na jazýčku svrbí,
našeptej to jen do staré vrby,
dceruško drahá“

50. Pomluva.

„Pomluvo, ty pomluvo.
pichlavé máš listí,
žádný srp tě ani kosa
z pole nevyčistí.“

F. L. Čelakovský.

Pomluvou se prohřešuje, kdo o bližním chyby vymýšlí nebo jeho skutečné chyby zveličuje. Pomluvy se dopustila manželka Putifarova, která nevinného Josefa obvinila u svého muže, jí se prohřešili fariseové, když Kristu Pánu za vinu kladli, že bouří lid a

zapovídá dávatí daně císaři, a jí se dopustil protestanté, kteří, když r. 1666 v Londýně vyhořelo 13.200 domů, rozšířili v lidu pověst že oheň založili katolíci, a tuto zlomyslnou nepravdu napsali na některých pomnících v Anglii.

Kdo pomlouvá, ukazuje tím zlé srdce — dobrý člověk přece nebude viděti skvrnu kde není, a malou chybičku nebude nafukovati ve zločin.

Příčiny, proč lidé pomlouvají, jsou různé. Někdo pomlouvá z nerozumu, jiný ze ziskuchtivosti, jiný z pomsty, jiný z nenávisť nebo žárlivosti — jsou to vesměs kalné neotrávené prameny ze kterých pomluva vyvěrá.

V postranní chodbě kostela sv. Jiří na Hradě Pražském stojí kamenná socha, představující ženskou mrtvolu, po níž lezou ještěrky, žáby a různí plazové. O původu této sochy vypravuje pověst: „Na Malé Straně v Praze bydlila chudá vdova s dcerou Brigitou, do níž se zamiloval mladý sochař. Ale dříve než vstoupil s ní ve sňatek, byl nucen na delší dobu vzdáliti se za prací na venek. Odcházeje, zapřísahal dívku, aby mu zůstala věrnou. Když vykonav práci vracel se zase do Prahy, nešel ihned ku své milence, ale vyptával se napřed v sousedstvu, jak se po čas jeho nepřítomnosti chovala.

Na neštěstí tázal se náhodou staré nepřítelkyně chudé vdovy, která ze závisti a nenávisti tak dívku pomluvila a očernila, že jinoch se na ni pro její domnělou nevěru velice rozlítil a přísahal jí pomstu. Objednal ji večer na schůzku do Jeleního Příkopu, a když dívka nic zlého netušíc přišla, ji zavraždil. Mrtvolu zatáhl do houšti a nechav ji ležeti utekl. Po čase však mrtvola byla nalezena, ale byla již od různých plazů ohlodána. Podezření padlo hned na jejího milence, který byv zatčen, ku zločinu se přiznal. Byl odsouzen k smrti. Když mu ortel přečetli, vyžádal si za milost, aby směl ještě před smrtí z kamene vytesati sochu své milenky, jak byla v Příkopě zavražděná nalezena. Přivalili mu tedy do žaláře veliký kámen, z něhož vytesal sochu, kterou nyní na chodbě kostela sv. Jiří vidíme. Potom hned byl na hrdle potrestán.“

Takové následky měla pomluva, jejíž pramen byla nenávist a závist.

Někteří pomlouvají své bližní u jejich představených, aby je připravili o jejich přízeň nebo výdělek, neb aby sami se na jejich místo vetřeli.

Někdy vymýšlejí si dívky ze žárlivosti na své sokyně různé hany a rozšiřují je, někdy také používají k těmto cíli anonymních dopisů.

Nejhorší jsou pomluvači, kteří své vylhané sousto podávají pocukrované. „Je to sice hodný člověk, ale . . .“ „Všichni říkají, že je poctivý, ale . . .“ Napřed předešlou chválu, aby haná tím více vynikla, jako vedle světla tím černější zdá se stín. O takových pomluvačích jistě platí slovo Písma: „Jed litých hadů pode rty jejich“. (Ž. 13, 3).

Pomluva má mnohdy dalekosáhlé následky. Dej lidským jazykům jen malý začátek a podivíš se, jak veliké klubko z toho brzo napředou a z klubka už celé přadeno namotají. Něco překroutí, něco přidají, něco nabarví, a tak z malého komára vyrůstá velbloud. Lidé bývají příliš lehkověrní a pohodlní, než aby se o pravdě přesvědčili, a tak malá kapka lži rozchází se na různé strany a proniká celou společnost kolem nás jako malá kapka jedu proniká žilami a žilkami celé tělo.

Ruský spisovatel Turgeněv vypravuje: „Ulicí hlavního města běžel mladý člověk. Měl patrně velikou radost. Vymyslí si o známém svém klevetu, rozšířil ji bedlivě a uslyšel pomluvu tu již z úst jiného svého známého. Proto měl takovou radost.“

Největší kletba pomluvy spočívá v tom, že obyčejně ani úplně odčiněna, napravena nebo odvolána býti nemůže. Kdo by rozhodil na větru hrst peří, nemůže ho už potom ani zadržeti ani sebrati, i kdyby chtěl.

Proč ti o tom píše? Kdyby se ve tvém srdci někdy ozval úmysl nebo touha někoho pomluviti, vzpomeň si, jakou zodpovědnost pomluvač na sebe bere, uvědom si, že by padl na tebe nejen tvůj vlastní hřích, ale i všechny ty hříchy, které tvou vinou na všechny strany šířiti se budou, a bude jich tím více, čím větší bude okruh jazyků tvou pomluvu přenášejících. Hodíme-li do klidné hladiny rybníka kámen, čím dále vlny postupují, tím větší dělají kola.

Každý se má spíše starati o sebe než o jiného — v pokušení k pomluvě podívej se napřed sama do své duše a potom teprve věnuj pozornost jinému.

Tobě by bylo zajisté nemilo, kdyby tě jiní pomluvili — každá pomluva bolí a proto, co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ani ty jim.

Nikdy nepomlouvaj nepřítomného a mrtvého. Polské přísloví dí, že „pomlouvati nepřítomného, totéž jest, co bít mrtvého“, a o mrtvých praví přísloví české: „Meče na mrtvém nezkoušej“

Pomlouvá-li někdo nepřítomného před tebou, zastaň se ho — haj toho, kdo sám hájiti se nemůže. Je to skutek rytířský.

Pomluv dále nepovídej, abys neposkvřnila se tou kalnou vodou, která po lidských žlábech teče.

Kdyby tě jiní pomlouvali, zachovej klidnou mysl. Budeš-li mít dobré svědomí, nemusíš se lidských jazyků báti. Jsou dvě česká přísloví, v nichž skrývá se hluboká moudrost, první zní „Kdo čím není, žádný ho tím neudělá“ a druhé „Moudré ucho nedbá na hloupé řeči“

51. Podvod.

Svatý Pavel žádá křesťany, „aby nikdo nezkracoval a nepódváděl bratra svého“ (I. Thess. 4, 6). Kdo klamem aneb lstí bližnímu na jeho majetku škodí, dopouští se podvodu.

Podvodem hřeší, kdo prodávaje dává špatnou míru nebo váhu. Již Mojžíš musil Židům přísně nakazovati „Nečiňte nic nepravého v soudu, v loktu, ve váze, v míře.“ (III. Mojž. 19, 35.) „Váha budiž spravedlivá, a rovná ať jsou závaží, spravedlivý korec a spravedlivý žejdlík“ (II. Mojž. 19, 36.) „Dvojí míra ohavná jest před Bohem“ (Přisl. 20, 10). Křesťan nemá na míře a váze už z toho důvodu jiných klamatí, protože jeho Spasitel zřejmě řekl, že každému takovou měrou odměří, jakou každý sám bude měřiti. Také nesmíme padělanými penězi jiného šiditi nebo při výměně cizozemských peněz neznalostí a nevědomostí cizí využívatí ve svůj prospěch.

Podvodu se dopouští, kdo padělá zboží a potraviny, kdo do mouky míchá přísady, kdo přilévá do cenných tekutin vody nebo kdo podstatné vady zboží zamlčuje. Podvodu se dopustila chalupnice, která prodala ve městě obchodníkovi hroudu másla, v níž uprostřed byly vařené a rozhnětené brambory, a dopustila se ho i mlékařka, která rozředila mléko vodou. Padělání zboží a potravin za dřívějších dob trestali velice přísně. Tak r. 1403 za krále Václava IV. byli v Praze dva lidi odsouzeni k smrti a upálení, protože zfalšovali šafrán. Podvodu se dopouští, kdo špatné zboží prodává za dobré, talmové, zlato za pravé, zbarvené sklo za granát—kdo pašuje zboží přes hranice, kdo přesa, zuje ve svůj prospěch mezníky u pozemků—nebo zapaluje dům, aby dostal pojištění.

Rovněž se ho dopouští, kdo za vykonanou práci větší mzdy požaduje, nežli zasluhuje, kdo špatnou práci dá si tak zaplatit jako dobrou, a kdo cizí práci vydává za svou. Kdo pracuje, stará se, přemýšlí a je podnikavý, zaslouží si odměny, a křesťanství mu jistě nezapovídá, aby výdělku a zisku nežádal a nebral, ale ovšem zapovídá křesťanství výdělek a zisk „nekřesťanský“, totiž takový, jaký asi měl na mysli sv. Augustin, když psal slova „Výdělek v kapse a škoda na svědomí.“

Konečně podvodem hřeší, kdo paděláním listin, křivými výpověďmi neb uplácením svědků cizí majetek si присvojuje. Padělání podpisů, listin, účtů, kvitancí, směnek, matričních listů a vůbec právních listin vždy bylo trestáno jako podvod. Angličanu Eduardu Tarbotovi, který později byl v Praze u dvora císaře a krále Rudolfa II., uřízli v Lankasteru jedno ucho, protože se dopustil padělání veřejné listiny. R. 1536 šat byl v Praze jakýsi Krupý pro falešnou kvitanci a o rok později jakýsi Jaroslav Kapoun ze Svojkova a Jan Vlkovský z Dálkova „pro faleš kšaftů“

Nikoho nepodváděj, ale také sama od nikoho podvésti se nedej. Čím který člověk méně věří, méně se modlí a pracuje, tím méně mu důvěřuj, protože tím spíše k podvodu je nachýlen. Takový podvedeného neulituje, nýbrž ještě škodolibě jako hlupáčkovi se mu vysměje. Co platí o lidech, platí i o novinách. Čím méně jsou noviny křesťanské, tím více otevírají své sloupce různým podvodníkům, ano noviny, které se zálibou nazývají se „svobodomyslnými“, staly se namnoze veřejnou tržnicí podvodníků. Za peníze uveřejní i zřejmý podvod. Tak na př. v jistých novinách byl insert tohoto znění: „Čtyři až pět korun denně vydělá si snadno, kdo si koupí pletací stroj „Mirama““ Jistá vesnická dívka z táborského kraje se na

tento podvodný insert chytla. Dopsala na udanou adresu, dostala odpověď, vyjednávala a konečně poslala 115 korun na stroj. Stroj sice obdržela a čekala také, že jí pošlou dle slibu přízi a že ji někdo přijede naučiti na stroji ponožky plésti, jak měla vyjednáno, ale nedostala nic, a nikdo nepřišel ano ani na své další dopisy nedostala odpovědi. Stroj, za který poslala 115 K a který dle úsudku znalce stál nejvýše za 15 K, zůstal jí jen jako upomínka na její lehkověrnost.

Na konec ještě přijmi ode mně dobře míněnou výstrahu. Když pramáti naše Eva dala se v ráji nepřitelem vškeré ctnosti svěsti ke hříchu a když se z toho před Hospodinem měla zodpovídati, s bolestí si povzdychla: „Had podvedl mne“ (I. Mojž. 3, 13). Nedej se, drahá dívko, nikdy nikým oklamati. Chápeš jistě, kam mířím, a proto se dalších rozkladů a výkladů zdržuji.

52. Krádež.

Krádeží rozumíme tajné odnětí cizího majetku proti rozumné vůli majetníkově. Kdo jinému bez jeho vědomí něco v domě nebo na poli nebo v lese bere, dopouští se krádeže.

Za zloděje nutno považovati také toho, kdo nalezené věci nevrátí. „Nevrátíš-li vlastníku věc nalezenou, okradls ho“, praví sv.

Augustin. Zlodějem je, kdo kupuje a přechovává věci kradené, kdo svěřených věcí vydati nechce, kdo vypůjčených věcí nevrací, kdo bez potřeby žebře, jakož i kdo neplatí dluhů. „Žádnému nezůstávejte nic dlužni, než abyste se vespolek milovali“ (Řím 13, 8.)

Krádež povstává ze zlé žádostivosti cizího majetku. Majetek není krádež, jak tomu učiti chtěl anarchista P. Proudhon, ale krádež je výsledek nezřízené touhy po majetku. „Žádáš-li si příliš nezřízeně věci vezdejších, ztratíš věčné a nebeské“, praví sv. Tomáš Kemp.

Porušená přirozenost lidská je ke krádeži náchylna, a proto také Božská Moudrost chtějíc krádežím hráz postaviti, za hřímání a blýskání lidem všech věků slavnostně na hoře Sinaj oznámila Svoji vůli **Nepokradeš!** A aby ještě zdůraznila Své přání, vedle přikázání sedmého dala přikázání desáté: **Nepožádáš statku bližního svého!** Může-li vůbec býti mluvy jasnější?

Poněvadž hřích je přestoupení vůle Boží, zřejmo, že krádež je hříchem. Čím cennější jest ukradený předmět a čím chudší je okradený, tím větším hříchem je. Zvláště těžkým hříchem je krádež tehdy, stala-li se v kostele nebo na hřbitově, bylo-li ukradeno něco posvěceného neb k bohoslužbě urč-

ného. Takové krádeži dává katolická morálka jméno s v a t o k r á d e ž.

Máme se chrániti nejen velkých krádeží, ale i malých, protože nevěrnost v maličkostech vede k nevěrnosti velké. Kdo se odhodlal k malé krádeži, odhodlá se snadno i k velké. Maďarské přísloví praví, že kdo je schopen ukrásti jehlu, je schopen ukrásti i vola. Proč se Jidáš tak velice prohřešil? Sv. Jan Zlat. o něm praví, že napřed po jednom penízi brával z pokladnice, jižto svěřili jemu sv. apoštolové, potom se osmělil krásti více, až konečně se nestyděl za 30 stříbrných prodati svého Mistra. Kdo jednomu a témuž člověku po malých částkách větší obnos nakradl, dopustil se krádeže velké a ovšem i hříchu těžkého.

Krádež zapovídá nejen zákonník božský, ale i zákonník každého spořádaného státu. Trestní zákonník každé říše uvádí paragrafy a tresty na krádež. Tím hájí bezpečnost majetku občanů, která je základní podmínkou každé spořádané společnosti.

Za dřívějších dob byly tresty za krádež velmi kruté — často poprava. Zloděje trestali nejčastěji oběšením. Když r. 1190 táhlo spojené křižácké vojsko anglické a francouzské dobýt Jerusalema, dán rozkaz, kdo by něco cestou pokojnému obyvatelstvu ukradl, aby mu byla oholena hlava, byla polita žhavou

smolou a pískem a peřím posypána. Slavný vojevůdce Albrecht z Waldšteina dal jednoho svého vojáka oběsiti, protože ukradl kus perníku, jiného, že ukradl žemličku, a třetího, že vzal bochníček chleba.

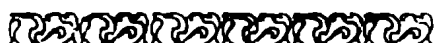
Křesťan více nežli všech trestních paragrafů bojí se svého svědomí. Pravý křesťan nikdy nekrade.

Kdo je dobře vychován, nikdy ku krádeži se nesníží. Kdy je své cti dbalý, pamatuje, že zisk z krádeže nikdy není a nemůže býti tak velký jak veliká by mohla býti ztráta dobré pověsti. Mladému člověku svět spíše všecko jiné promine a přehlédne, jenom ne zlodějství.

Kdo něco vzal, je povinen k náhradě. „Hlas Národa“ dne 12. června 1902 uveřejnil tuto lokálku :

Skvrna na srdci.

„Těchto dnů“ — píše „Luzerner Tagblatt“ — „obdržel hostinský v Ragazu malý balíček a dopis. V dopise stálo : „Ctěný pane ! Asi před dvaceti dny podnikly jsme jako žákyně pensionátu k Vám výlet, a tu zalíbily se mí Vaše desertní nožičky, které jsem si vzala. Krádež má však mne stále trápila a cítila jsem, že mám na srdci skvrnu. Posílám Vám nožičky zpět a prosím Vás, abyste jako šlechetný muž mně odpustil a

po mém jménu nepátral. Jsem Vám oddaná N. N.' "

Mohutná jsou slova sv. apoštola Pavla : „Kdo kradl, již nekraď, nýbrž pracuj spíše dělaje rukama svýma dobré, abys měl z čeho uděliti tomu, kdo má nouzi“ (Ef. 4, 27 až 28.)

53. Náruživost.

Dobře sladěné varhany dávají lahodný souzvuk, jehož krása spočívá nejen v melodické harmonii, ale i ve stejné síle tónů. Kdyby některý tón přehlušoval ostatní, bylo by po kráse.

Takový souzvuk a soulad má býti také v lidské duši ; a je-li, je duševní harmonie zachována, začne-li však některá náklonnost převládati, a jiné přehlušovati, porušena je rovnováha. Onomu převládajícímu a rušícímu tónu říkáme náruživost. Náruživostí jmenujeme každou náklonnost, která příliš v duši se rozmohla. U někoho vyvinula se náruživost hněvivosti, u jiného závistnosti nebo žárlivosti, nebo lakomosti, smyslnosti, opilství, náruživost tance, někdo náruživě čte, nebo vyšívá, nebo maluje atd. Vše přílišné škodí, a každá náruživost je nebezpečna a škodlivá.

Jestliže ve květnici některá bylina neb alespoň některý výhonek na úkor druhých

na úkor užitečnosti a krásy začne se příliš roztahovati, moudrý pěstitel ho přistříhne, a právě tak v duši každá náruživost, jakmile se rozmáhati začne, má býti přistřižována a - v příslušných mezích držena. Toto umění je vlastně umění dobře vychovávat. Výchova totiž nespočívá jenom v tom, že dobrá naučení do srdce vkládáme, ale i v tom, že všecken plevel a vůbec vše, co škodí a překáží, ze srdce odstraňujeme. Potlačovati náruživosti je tedy druhou polovicí výchovy. U malých dítek mají o to míti péči jejich rodiče a vůbec jejich vychovatelé, a velké dítky mají na svou vlastní sebevýchovu samy pamatovati a své náruživosti, zlé náklonnosti a vášně krotiti. Koho jiní v mládí nenaučili potlačovati nezřízené touhy srdce a kdo se v tom ještě sám později nezdokonalil, není dobře vychován a nemůže čekati zdaru a štěstí na své životní pouti. Cílem výchovy je ovšem nejen náruživosti odstraňovati, ale i dáti návod, jak proti nim bojovati, neboť náruživosti vyskytují se nejen v mládí, ale i v letech pozdějších, a boj proti nim trvá vlastně až do smrti.

Nejzdrárněji proti nim bojujeme v mládí, kdy se teprve objevují, kdy ještě se v srdci nezakořenily a nězmohutněly — snadněji přece vytrhneme nebo zušlechtíme malý stromeček nežli veliký strom. Přistřihávání a vytrhování náruživostí bez bolesti nebývá

mnohdy nutno použití metly. Metla vyhání děti z pekla. Velké dítě, které už se vymyká z dosahu metly březové, má si dle svého rozumu a dobrého uznání najít tresty a léky na náruživosti, které u sebe cítí, vidí a poznává. Lépe je kárati a trestati sama sebe nežli báti se trestů odjinud. Spravedlnosti neujde nic, a není-li z náruživosti trestáno dítě a netrestá-li se z nich mladý člověk sám, ztrestá je jistě později někdo jiný..

Správce školy, když odpoledne ve tři hodiny rozpustil drobotinu, šel se s dcerou podívat na hon. Právě myslivci a honci zahovali léč. Ran padalo jako v bitvě, a zajíci se váleli jeden za druhým. Pojednou jeden myslivec chytil svého mladého psa a spráskal ho bičíkem, až bolestně kňučel. „Proč ho bije?“ soucitně ptala se dívka otce. „Nevšimla jsi si? Vyběhl mu za zajícem, dříve než na něho střelil. Pes má počkati, až myslivec vystřelí a pro poraněnou zvěř ho pošle“. — „Ubohý pes“, dodala dívka. „Nelituj ho. Výprask je mu ku prospěchu — odnaučí se nešvaru a bude tím užitečnějším a cennějším. Je tomu právě tak jako s lidmi: kdo se nenaučil v mládí potlačovati své náruživosti, spráská ho život.“

Náruživosti zatemňují rozum, a jsou kořeny mnohých chyb a hříchů. Jsou jako část-

ka zvířecosti v člověku — k pravé lidské důstojnosti povznáší se ten, kdo se jich zbavuje.

54. Vláda nad sebou.

Učitel, chce-li dodělati se ve škole úspěchů, musí především uměti udržeti kázeň, a právě tak každý člověk, chce-li dělati pokroky v dobrém, musí především dokonale ovládati své nitro, neboli vládnouti sám nad sebou. Uměti ovládati své náklonnosti, náruživosti, pudy, choutky, myšlenky, slova a skutky je základ dokonalosti. Kdo dovede ovládati sebe, je slavnějším panovníkem než Alexandr Veliký, nebo Karel IV., nebo Napoleon I., kdo toho nedovede, je nešťastník a politováníhodný slaboch. Tím větší je mravní cena člověka, čím lépe se ovládati dovede a tím menší má cenu, čím více náruživosti a vášně jej ovládají. Jakou cenu má stvořeníčko, které v okamžitém návalu vzteku hází vším, co se mu do ruky namané a nedovede se opanovati? Každý má uměti všecky své žádosti, touhy a city podřídit vrchnímu veliteli, kterým je rozum, a v potyčkách nikdy nepodlehnutí, nýbrž vždycky zvítěziti. Takový zdatný bojovník a vítěz nedá se hned unéstí citem přílišné radosti ani nezkrocenou vášní zlosti, dovede potlačit náklonnost k nepřátelství, touhu po jídle, po zábavě, po oděvu, přemáhá pý-

chu, všecky nečisté žádosti, dovede potlačiti smích, jestliže by jím právě někoho zarmoutil a vůbec silou vůle, což je nejvyšší síla, kterou známe, ovládá sebe dle libosti. Dobře dí vychovatel dr. Förster: „Sebevláda není vlastně, než aby člověk v domě svého těla byl jediným pánem a nemusil poslouchati podomků a sluhů — totiž svalů smíchových, čivů žaludkových, svalů žvýkacích, jazyka a jiných věcí.“ Naučiti se býti ve svém srdci domácím pánem a nikoliv podomkem — toť náš přední úkol.

Úzdě, kterou všechny žádosti srdce ovládnáme, říkáme zhusta také sebezápor. Umění toto oceňuje sv. Tomáš Kemp. takto: „Pravý pokrok v dobrém u člověka záleží v sebezapření; ten kdo sebe sama zapřel, jest úplně svoboden a bezpečen.“

Naučiti se dokonale vládnouti sebou, míti sílu konati dobré, byť obtížno bylo vystříhati se zlého, byť i lahodilo, je tak důležité jako naučiti se choditi a můžeme se tomu právě tak naučiti jako počtům nebo mluvnicí. K tomuto učení je nejvhodnější dobou mládí. Právě mládež, u níž různé zlé náklonnosti tak často se objevují, má velmi mnoho příležitostí v sebevládě se cvičiti, a poněvadž výcvik v tomto oboru je základem budoucího šťastného života, má i povinnost nabýti v něm zručnosti.

Nechtěj míti vše, co vidíš, nebaž hned po všem, co se ti zalíbí, netouži po všem co lahodí. Nepovoluj ani nepatrným zlým žádostem, neboť slábneme, jakmile i v malém povolujeme, ale sílíme i nejmenším vítězstvím. Schválně čas od času odepři si i věci dovolené, abys naučil se v dovolených věcech vládnouti, snáze i nad nedovolenými vládla.

Kdo dovede ovládati sebe, je milý nejen Bohu, ale i lidem. Každý, kdo ve společnosti žije, má uměti ze svého „Já“ něco ve prospěch celku sleviti a nechtíti jenom sám a se vším a všude proraziti. Bez rozumného ovládání sebe není klidný společenský život možný, protože neochočené výstřelky vášní jednotlivců žádoucí společenskou shodu ruší. Dobře dí S. Smiles: „Bez jisté míry sebezapření člověk ve společnosti objeví se téměř nesnesitelným. Pro nedostatek sebezapření mnozí lidé po celý život vedou tuhý boj s obtížemi, které působí oni sami, činíce si zdar nemožným svou vlastní drsnou nevlídností; kdežto jiní snad méně nadaní, rází si cestu a dospívají k cíli jen prostou trpělivostí, klidem mysli a sebezapíráním. Rozumný, zdvořilý člověk nedělá se lepším nebo moudřejším, nebo bohatším nad souseda. Nechlubí se stavem, rodem nebo vlastí, nepohrdá jinými proto, že nenarodili se v podobně výhodném postavení jako on sám.

Nevynáší se učeností, nebo povoláním a nechlubí se kdykoli ústa otevře. Naopak ve všem, cokoli řekne nebo činí, je skromný, neosobivý, mírný; osvědčuje charakter svůj raději skutky než chvástavostí, raději činy než slovy.“

Čím více dovedeš se opanovati, tím budeš u ostatních vítanější a oblíbenější. Čím lépe dovedeš vládnouti nad sebou, tím budeš neodvislejší a svobodnější.

„Duše, nad sebou jež zvítězila,
rekyní jest síly obrovské,
hodna, aby zemi vévodila
v rodné důstojnosti královské.“

(VI. Šťastný.)

55. Pokrm.

Jeden mnichovský knihkupec dal do novin insert „Nabízím knihu Co musí věděti každé děvče před svatbou? Kdo ji chce, nechť mi lístkem oznámí, pošlu mu ji dobírkou za 2 M 40 Pf.“ Výsledek překvapil — přišlo 25.000 objednávek. Knihkupec poslal všem kuchařskou knihu. Když některé, jež očekávaly cosi jiného, si stěžovaly, odpověděl jim klidně a rozumně, že každé děvče, než se vdá, má se naučiti vařiti.

Naučiti se vařiti je pro dívku důležitější než hrát na piano, učit se německy nebo francouzsky a umět tančití besedu. Hlavní základ spokojené a šťastné domácnosti je hospodyňka, která dovede lacino přichystati dobrý a chutný pokrm. Neříká se také nadarmo, že cesta k srdci vede žaludkem.

Pokrmý mají býti prosté a výživné. Vše-liké labužnictví je zbytečno a škodlivó. Škodlivó je také mlsání. Pošetilost je sháněti první plody, které právě proto, že je jich málo, nebo proto, že s větším nákladem byly vypěstovány, bývají drahé.

Připravuješ-li pokrmý, nešetři ničím co jim dodává chuti a výživnosti. Koření dávej co nejméně, neboť se jím zbytečně dráždí a kazí žaludek.

Na úschovu potravin hodí se nejlépe místo chladné, suché a vzdušné a je nutno před různými škůdci je chrániti. Naše babička říkala, že kočka naučí hospodyní opatrnosti.

Máš-li na starosti připraviti pokrm přichystej jej včas. Je trapno, když všichni se už scházejí, čekají na potřebnou a zaslouženou posilu před prací nebo po práci, ale když stále ještě není uvařeno. Žaludek je pán velmi netrpělivý, který je si dobře vědom nesmírné důležitosti, kterou v ústrojí tělesném zaujímá, ale který také právě proto chce býti včas a dobře obsloužen.

Pokrmý mají býti vždy dobře uvařené neb upečené.

Při vaření buď vždy slušně umyta, oděna a učesána. Kdyby sis náhodou umazala ruce, hned si je v čisté vodě opláchni. Vlasy si stáhni šátkem nebo čepečkem, aby žádný do pokrmů nezabloudil. Měj péči, aby ani jiné věci do jídel se nedostaly. Jistá dívka, když od šicího stolku šla do kuchyně, zapíchla si jehlu do bluzky, při vaření ji utrouсила a jehla dostala se se soustem do úst mladší sestrě. Na štěstí zapíchla se jí jen do dásně, nezpůsobivši těžších škod, ale jak snadno mohlo se státi neštěstí veliké!

Pokrmý nemají býti předkládány příliš horké. Buchet a koláčů nenos z trouby přímo na stůl, neboť takové pečivo je mnohdy i zdraví nebezpečno.

Před jídlem prostři stůl, přichystej talíře, lžíce, nože, vidličky, ubrousky, sůl a chléb.

Všichni členové domácnosti mají jísti pokud možno u jednoho stolu a najednou. Před jídlem, jakož i po jídle mají se pomodlit.

Nesluší se nedočkavě ke stolu běžeti, ale také se nesluší dáti se k jídlu příliš nutiti.

Při jídle posluž, doplň zásoby a přines nápoj — pamatuj jako evangelická Marta spíše na jiné než na sebe.

U stolu zachovej slušnost a uhlazenost co největší. Nežeň se první do mísy, do

horké polévky nefoukej, nýbrž jí jen lžící mírně pohybuj, sůl nebo koření neber prsty, nýbrž špičkou nože, nevybírej ze společné mísy kousek nejlepší, neber si na talíř příliš mnoho najednou, nesrkej, nemlaskej, nejez hltavě, ale pokrm důkladně rozkousej, pokud máš sousto v ústech, nepij, dokud jsi sousta nespolkla; kosti, pecky a zbytky nechávej na talíři, nevypravuj věci, jež budí buď ošklivost nebo dráždí k přílišnému smíchu, netrop si posměch z pokrmů, neklepej a necinkej nožem nebo vidličkou a vůbec dbej úzkostlivě pravidel slušnosti. Také bez příčiny od jídla neodbíhej.

Naprosto není dovoleno tajně z pokrmů něco bráti nebo schovávat.

Co zbývá a možno na pozdější dobu uchovati, schovej. Záslužno je lačné krmiti, a kdybys mohla, shromažďuj si tímto dobrým skutkem kapitál, jenž dává veliké úroky.

Ani zbytků chleba nevyhazuj. Kristus Pán dal sebrati i drobty chleba, když nasýtil tisíce. Moudrá hospodyně dá domácím chleba do syta, ale i drobtu ušetří, aby nepřišla nazmar. Chléb nazývá darem Božím, načínajíc bochníček dělá na něm dle staročeského zvyku nožem tři křížky; denně se modlí „chléb náš vezdejší dej nám dnes“, pod způsobou chleba přijímá Krista Pána a proto má ku chlebu takovou úctu.

Nenech zbytky jídla na talířích zaschnouti, nýbrž hned po jídle umyj nádobí.

Zvykni si jísti jen v určité hodiny a kromě nich nejez ničeho. Určitý pořádek v jídle velmi prospívá. Znova jísti máme, až když úplně vytrávíme..

Chybuje, kdo si nepřeje se najísti — nepovstalo nadarmo přísloví „jez do syta, dělej do potu“ — ale více, mnohem více chybuje, kdo je v pokrmu nebo nápoji nestřídmý. Střídmost prospívá zdraví, dodává svěžesti a síly, prodlužuje věk. Již staré přísloví praví: „Mnoho jídel, mnoho nemocí“, a jiné přísloví dí: „Málo jídla, skromné pití prodlužuje živobytí“ Spisovatel Herder napsal „Stáří je krásná koruna, kterou lze najíti pouze cestou střídmosti, spravedlnosti a moudrosti“

Střídmost přispívá také k blahobytu a spokojenosti. Právem napsal český spisovatel: „Kdo žije z mála, má vždycky dostatek“

56. Tělo.

Tělo lidské stvořil Bůh z hlíny a stvořil je dříve než duši — napřed vystavěl dům a potom teprve mu dal obyvatele. Tělo smrtelné je příbytkem duše nesmrtelné. Pokud duše obývá svůj dočasný příbytek a jej oživuje, mluvíme o člověku, jakmile se z něho odstěhuje, mluvíme o smrti.

Ačkoliv duše je přednější a vznešenější těla, a jí v první řadě péči věnovati máme, přece nesmíme ani těla podceňovati, ale máme mu věnovati náležitou pozornost. Nebylo by spravedливо a rozumno jen o duši se starati a tělo zanedbávati, jakož zase nebylo by spravedливо mysliti jen na tělo a na duši zapomínati.

K tělu lidskému ať svému ať cizímu máme míti úctu, protože víme, že je bydlíštěm obrazu Božího a že je chrámem Ducha Svatého. Nesmíme je nikdy zneuctívati.

Otročiti tělu nemáme — „otroci těla nejsou schopni ctnosti“, napsal Wieland — ale máme nad ním rozumně vládnouti a ovšem i je pečlivě ošetřovati.

Tělo potřebuje především dostatečné výživy. Potravu není třeba mnoho, ale má býti pravidelná, zdravá a výživná. Nejzdravějšími jsou pokrmy prosté — žitný chléb a mléko jsou mnohem zdravější než drahé cukrovinky a likéry.

Dále potřebuje tělo dostatek zdravého vzduchu a pohybu. Zdravý vzduch čistí krev, a pohyb dodává tělu pružnosti a svěsti. Všichni lékaři doporučují pohyb na zdravém vzduchu, a takové zaměstnání je nejzdravější, při kterém se pohybujeme a čistý vzduch dýcháme.

Tělu velmi prospívá tělesná práce. Prací žílí, utužuje a pravidelně se vyvinuje. Lidem,

jejichž zaměstnání práci tělesnou vylučuje, všeobecně odporučují lékaři jako náhradu za práci alespoň tělocvik. Ovšem nejlepším tělocvikem je práce sama. Dívky, které pilně chodí cvičit do tělocvičny a doma práce zanedbávají, jednají nerozumně. Umýti podlahu, vyprati, vyžehliti, přinést vody a dříví je nejpřirozenější, nejzdravější a také i nejúčinnější tělocvik.

Tělo potřebuje také odpočinku. Kdo pracoval, má na odpočinek právo, a odpočinek je sladký a lahodný jen tehdy, jestliže jej opravdu předcházela práce. Odpočinek po zahálce není odpočinkem, nýbrž jen pokračováním v nečinnosti. Stroj, který stále jde, brzy se opotřebuje, byť i ze železa byl, a tak je tomu také i u podivuhodného stroje Božího — potřebuje se čas od času zastaviti a odpočinouti si. I sám Bůh na znamení, že nemáme trvale jen pracovati, sám šest dní pracoval a sedmého dne odpočinul. Nejvydatnějším odpočinkem po denních pracech je noční spánek a po celotýdenní práci nedělní klid.

Další naší povinností k tělu jest, že máme je udržovati v čistotě. Čistota půl zdraví. Čistota je lepší ozdobou těla, než nejdrahocennější šperky. Mýti máme se každý den a koupati často.

Zvláštní péči máme věnovati zubům. Každý den máme si je kartáčkem očistiti a po kaž-

dém jídle vodou vypláknouti, aby všechny částčky pokrmů byly odstraněny, v zubech a mezi nimi nehnily, zápachu nepůsobily a zubů nekazily. Čistotou uchováme si zuby zdravými, zdravých zubů potřebujeme, abychom mohli dobře kousati, a dobře rozkousaná potrava, s kterou má žaludek snadnou práci, zdraví podporuje. Jakmile se začnou zuby kaziti, máme navštívit zubního lékaře a vyžádati si jeho pomoci.

Nikdy nepoužívej na okrášlení své tváře pudrů. Nejznamenitější prostředky na pěstění krásy jsou voda a mýdlo. Umělá líčidla pleť jenom ničí, hyzdí, krásy nedodávají, ale ubírají. Známo jest o herečkách, které k různým divadelním úlohám jsou nuceny tváře své líčiti, že se jim brzy pokožka kazí žloutne, vráskovatí a že se zdají starším nežli jsou skutečně.

Chrániti si zdraví je největší zásada tohoto života. Zdraví tělesné prospívá i duši. Staří Římané neřikali nadarmo: „Zdravý duch ve zdravém těle“ Svou vinou nikdy si zdraví nenič, aniž podkopávej, života v nebezpečí nevydávej, tělo přiměřeně utužuj, aby nezchoulostivělo, a nemoce tak snadno se ho nechytaly, a kdybys onemocněla, používej všech rozumných prostředků, abys zase zdraví nabyla.

Někdy také vidíme, že lidé si na svém těle, zvláště na své tělesné kráse velice za-

kládají. Kdyby se o tě někdy také takové myšlenky pokoušely, vzpomeň si, že tato křehká nádoba z hlíny brzy se rozpadne a v prach obrátí a řekne „červům: bratři moji jste“ (Job. 17. 14.). Velmi prospívá také navštívit mrtvolu, která již v rakvi leží a chvilku u ní rozjímati. Není to už člověk, je to jen tělo

Tělesného života jsme si nedali a proto také nemáme práva si ho brát. Právo to vyhradil si Stvořitel sám. Nesmíme ani sobě ani jinému života brát, nesmíme ničeho konati, co by našemu nebo cizímu životu škodilo, a vůbec musíme se vystříhati všeho, co páté přikázání Boží zapovídá. Ano přikázání to jde tak daleko, že chrání i život člověka dosud nenarozeného.

57. Zdraví.

Jeden francouzský časopis vyzval své ženaté čtenáře, aby mu oznámili, která vlastnost jest jim u jejich manželky nejmilejší. Došlo několik tisíc odpovědí. Když byly srovnány a sečteny, ukázalo se, že nejvíce hlasů dostalo 1) Zdraví, 2) Statečnost, 3) Dobrota, 4) Upřímnost, 5) Duchaplnost, 6) Věrnost, 7) Rozumnost, 8) Bohatství, 9) Stálost, 10) Talent, 11) Veselost, 12) Něžnost, 13) Krása.

Nejvíce hlasů dostalo tedy zdraví. A opravdu ocenili je dle zásluhy; neboť beze zdraví bohatství nemá ceny, sláva neblaží a krása netěší.

Zdraví ovšem si dáti nemůžeme, nedovedeme si ho ani vypěstovati, ale můžeme si ho šetřiti. A kdybys ptala se, proč do „Květnice“ zařadil jsem záhoneček se značkou „Zdraví“, odpověděl bych, že proto, abych tě vybídnul, abys zdraví si vážila, naučila se šetřiti si ho a Pánu Bohu za tento neocenitelný dar každodenně vroucně děkovala.

Zdraví je dvojí: duševní a tělesné. Duševně je zdrav, kdo s jasným vědomím a správně užívá zdravého rozumu, a tělesně, jehož všechny údy jsou i jednotlivě i v celkovém složení zdravý a schopny úkolů, k nimž jsou určeny.

O zdraví duševním šířiti se nebudu — za poruchu duševní obyčejně ani člověk nemůže a jen v řídkých případech přivodí si ji vlastní vinou, ale zmíním se o zdraví tělesném. Ostatně i velmi často příčinou choroby duševní bývá nějaká choroba tělesná — z nemocnice do blázince vede krátká jen cestička.

Na zdraví své buď opatrná. Máš jenom jedno, a ztratila-li bys je, ztratila bys poklad ceny nesmírné, jejíž znova nalézti jen

někdy se nám podaří, mnohdy však nikoli. Nikdy si ho vlastní vinou nepodryvej.

Pracuj opatrně, aby ses nezranila, neporezala, neposekala a nepopálila. S ostrými, špičatými a svíracími nástroji zacházej obezřetně. Nelez na tenký led, nejez hub, kterých neznáš, dej pozor na jedy a kyseliny. Jsi-li zpocena nebo zmokla-lis, převlékni se.

Jsi-li uhřáta, nepij. Neuchvátej se nerozumně rychlou chůzí, nemírným tancem a přehnanou prací. Pracovati je povinnost člověka, ale někteří mladí lidé z touhy po pochvale nebo po zbohatnutí a velkém výdělku nadmíru namáhají a vyčerpávají síly tělesné a tak své zdraví podryvají. Napoleon měl skoro pravdu, když pravil, že první polovici života člověk věnuje, aby nabyl peněz, ale ztrácí zdraví, a druhou polovici života zase věnuje peníze, aby zdraví nabyl. Zdraví by si dovedl vážit opravdu teprve až ten, kdo je ztratil.

Máme si šetřit rukou, nohou, plic, zraku, sluchu a vůbec všech údů. Údy vyžadují pohybu a zaměstnání, ale nesnesou přílišné námahy. Plíce vyžadují chůze a řeči, ale škodí jim přílišná chůze a přílišné mluvení nebo zpěv, ucho namáhá šeptání právě tak jako zase mu škodí přílišný hlomoz a rány, oči potřebují světla — beze světla byly by bezúčelny — ale škodí jim málo světla tak jako zase příliš mnoho světla. Nečti a ne-

pracuj za nedostatečného osvětlení a nedívej se do zdroje světla — do slunce. Nečti knih drobného tisku a nevyšívej dlouho příliš drobných věcí. Do čítanky školní dali tento výstražný veršík:

Do písma kdo z blízka hledí,
při psaní shrbeně sedí,
čte neb píše za soumraku,
škodí velmi svému zraku.

Každý úd má nějaký účel, který mu určil Bůh, a my máme povinnost, pečovati o to, aby k účelu tomu co nejdéle a co nejlépe schopným zachován byl.

Celkové zdraví tělesné velmi podporuje zdravý byt. Světlý, suchý, prostorný a zdravému vzduchu přístupný byt zdraví prospívá, ale byt vlhký, tmavý a těsný je kazí. Kam nechodí slunce, tam chodí lékař.

Byt máme každodenně v zimě v létě; větrati.

Podlaha má býti často myta, neboť právě mytím odstraňují se zárodky různých škodlivých cizopasníků a příživníků.

Zdraví prospívá i častější vybílání bytu, neboť se tím různé škodlivé bacily umrtvují.

Ruské přísloví praví O stříhej čest z mládí a z zdraví pod starost.

58. Oděv.

„Oděv těla a smích zubů,
a chod člověka vypravují
o něm.“

‡(Sir. 19, 27.)

Spisovatelé píšíce o oděvu žen pravidelně začnou horliti a brojiti proti módám, parádě a fintivosti. Mním také psáti o oděvu dívek, ale nelekej se — budu shovívavější. Jiní stavíce cíl daleko, jsou si toho předem vědomi, že je ve skutečnosti nedosažitelným, ale myslí, že kdo chce skutečně ho dosíci, pokročí přece aspoň značně ku předu, ale já stavím cíl blízko, nepřeháním v napomínání, mám na zřeteli skutečný život, jsem volný v náhledech a mohu tedy tě prositi, abys zachovala všecko, co na tobě žádám.

Oděv okrašluje tělo, chrání je před vlivem povětrnosti a je stázcem cudnosti.

Slušně oblečený člověk lépe se nám líbí nežli oděný ošuměle. Proto kdykoliv se ukazuješ před lidmi, hleď býti pokud možno vkusně oděna, upravena a čista. Hraběnka šla se svojí komornou na procházku. Malá Mařenka, která stála na louce u matky a pozorovala je, když přešly, pravila: „Ta mladší jistě je větší paní než ta starší, že ano?“ — „Proč myslíš?“ ptala se matka. — „Protože má hezčí šaty.“ Nerozumné dítě považovalo komornou za větší paní, poně-

vadž se jí její šaty lépe líbily. A mnozí lidé jsou jako děti — posuzují člověka dle jeho oděvu.

V létě chrání nás oděv před horkými paprsky slunečními a v zimě před mrazem. V létě chodíme v oděvu lehkém, v zimě teplém, abychom nenastydli, neboť nastuzení přivádí mnohé nemoce. Každá móda, která ohrožuje zdraví, je zavržitelná.

Zavržení hodna je i móda, která otupuje cit mravnosti. U žen bývají to šaty příliš vystřižené. Svatý biskup Ambrož vyhnal jednou z kostela paní, jež přišla v šatě nesuslušně vykrojeném, a sv. František Sál. napsal: „Ženy, jež tak marnivý jsou, že v přemrštěném šatu zalíbení nalézají, činí tím svou čistotu podezřelou“.

Odívej se jen tak, jak dovoluje ti tvůj příjem. Oděv má míti každý jen takový, jaký je obvyklý u lidí jeho stavu. Znal jsem tovární dělnici, která skoro celý svůj výdělek dala na parádu, chodila jako princezna, ale lidé ji právě proto všeobecně odsuzovali. Skromnost v oděvu znamená a ukazuje na skromnost duševní. „Oděvem nechlub se nikdy“ (Sir. 11, 4).

Látku na šaty kup si vždy pevnou a trvanlivou. Bývá sice dražší, ale ve skutečnosti je vždy laciná, poněvadž déle vydrží. Od ušití a za přípravy nutno platiti stejně.

Bylo by dobře, kdyby sis šaty sama ušítí dovedla — uspořila bys v životě mnoho peněz. Již staré přísloví dí: „Kde žena s jehlou zápolí, nosí muž hedvábné košile“ Neumíš-li šatů šítí, a naskýtá-li se ti jen poněkud příležitost tomuto velmi potřebnému umění se přiučiti, neopomeň toho.

Nemiluj křiklavých barev a nápadných ozdob. Čím méně krajek, pentliček a různých titěrností, tím lépe. Právě v jednoduchosti jest krása. Oděv prostý ale vkusný nejlépe sluší.

 V módě nebuď ani první ani poslední. Prostřední cesta je zlatá cesta. Strojiti se dle módy nevykládá svět ani nejctnostnější ženě ve zlé — jak jde kroj, tak se stroj — ale strojí-li se výstředně a přemrštěně, odsuzuje ji. Za módou smíš také jíti jen potud, pokud je slušná a vkusná, nechtěj však býti její otrokyní a opičiti se po ní stůj co stůj. Pamatuji se, že jeden rok byly v módě klobouky hodně vysoké a druhý rok zase hodně široké, jeden rok šaty těsné, druhý zase hodně volné, a jednou dokonce bylo v módě nositi pavouka. Jedna ho měla připíchnutého na prsou, jiná na klobouce, jiná ve vlasech, ale pavouka měla každá. Po pavoucích přišly do módy ještěrky. Není to směšné? Může rozumná dívka dbáti na takové výstřelky v módě a jíti za nimi?

Nových šatů si ušetři. Vezmi si je jen při nějaké významnější příležitosti, ale jakmile se vrátíš, ať z kostela, ze slavnosti nebo z procházky, svlékni je a vezmi si šaty domácí. Vždyť nutno jít po práci a poklidu, kdež sváteční šaty vydány jsou v nebezpečí. Domácí šaty poříd si z látky prací, abys mohla si je častěji vyprati.

Dříve nežli šaty uložíš do skříně, vyčisti je.

Při oblékání a svlékání neplýtvej časem.

Voňavek vůbec nepoužívej, nebo když již myslíš, že by ses bez nich neobešla, používej jich jen velmi málo a velmi jemných. Je někdy až odporně, jak si některá dáma pronikavými voňavkami šaty napouští.

Jestliže se ti na oděvu někdy něco roztáhne, rozpárá, knoflík, háček nebo spona utrhne, hned si vše sprav a zašij.

I prádlo a punčochy měj vždy spravené a čisté. Jedna dívka omdlela v kostele, a když ji vynesli a rozepiali, viděli, že má špinavou košili. Brzy se o ní v celé osadě vyprávělo, že se v neděli nepřevléká. Ve švýcarském městě Curychu zase šla jednou ulicí slečna a podpadkem své botky zachytila se a uvízla v kolejnici pouliční elektrické dráhy. Nikterak nemohla svou nožku vyprostiti z nemilého zajetí. Již blížil se po kolejích vůz, průvodčí jeho zvonil div zvonec nerozbil, ale když viděl, že stalo se nějaké neštěstí,

zastavil, seskočil a běžel k dámě, kolem níž kupil se stále větší zástup lidu. Co se stalo? Uvázla střevícem v koleji. Ať vytáhne nohu ze střevíce. Ale dáma křečovitě se tomu bránila. Konečně duchapřítomný průvodčí násilím vytáhl její nožku ze střevíce, střevíc odkopnul, vskočil do vozu, zazvonil a jel dále. A celý zástup se rozesmál, neboť ubohá slečna měla punčochu roztrhanou, až se jí pata blýskala. Nyní si všichni vysvětlili, proč se tak úzkostlivě zdráhala nohu ze střevíce vytáhnouti.

Oděv a obuv mají býti volny. Těsný šat ruší volný oběh krve, je zdraví škodlivý, a těsná obuv způsobuje kuří oka, zkřivené a stlačené prsty u nohou.

Všeobecná zásada jest: Hlavu studeně, nohy v teple.

Neodporoučím nositi prsteny, náramky, řetízky a různé přívěsky. Vkusný křížek nebo medailka Panny Marie na krku, jednoduchý řetízek k hodinkám a nanejvýše ještě snad prstýnek, který jsi náhodou darem dostala, stačí úplně.

Konečně pamatuj, že nikoliv jen zevnější šat, ale spořádanost a čistota vnitřku činí dívku vpravdě krásnou.

59. Vlasy.

Vlasy jsou v ženském životě činitel velmi důležitý, proto se nediv, že se zvlášť o nich zmiňuji.

Dle vlasů usuzují lidé na povahu. Kdo má vlasy hrubé, o tom říkají, že má i hrubou povahu, brunetka prý bývá příliš divoká, blondýnka fádni, někomu líbí se brunetka, jinému mnohem lépe blondýnka, a třetí dokonce tvrdí, že nejhezčí vlas je zrzavý. O tom však rozhodovati nemám v úmyslu — máme si vážit u každého takového vlasu, jaký mu Pán Bůh dal — ale chci spíše ti připomenouti, jak si máš vlasy ošetřovati a jak je máš upravovati.

Vlasy udržuj v čistotě. Přímo hrozný je pohled na ženskou, která má ve vlasech peří, prach a špínu a která má hlavu jako čarodějnice, která před chvilkou z komína vyletěla. Alespoň jednou za týden copany úplně rozpleť, v čisté vodě vykoupej, vymyj a pročesš. Kromě toho každý den při mytí vyčisti z vlasů veškeren prach, který se v nich za den usadil.

Při této příležitosti vzpomínám si na příhodu, kterou uveřejnil český americký časopis „Národ“ dne 23. ledna 1912 a kterou pro její zajímavost uvádím doslovně:

„Greeley, Colo, 20. ledna. — Při česání dlouhých vlasů vzadu sl. Turnerová, studující

v učitelském ústavu zdejší, padla po pronikavém výkřiku na podlahu, a přivolaný lékař zjistil, že nějak při tom česání zakroutila podivně krkem, až si ho vymkla.“

Kromě čisté vody, mýdla a hřebenu nic jiného k úpravě vlasů neber. Různé mastičky a pomády vlasům pravidelně jen škodí. Rovněž neprospívá vlasům přílišné jich navlhčování, a proto vícekrát než jednou denně bez nutné příčiny jich nemáčeť.

Ať jsi vždy učesána! Pěkný účes ozdobuje hlavu, nevkusný ji hyzdí. Čím jednodušší účes, tím vkusnější. Žena, která má účes jako vrabčí hnízdo, nevypadá přece pěkně. Některé nerozumné dívky libují si v účesech výstředních provádějící s vlasy pravé komedie: Kroutí je, pěstují a nutí je v kudrlinky, načechrávají, splétají je a svínují přerozmanitým způsobem, mění účes každým dnem, zkoumají, jaký by jim nejlépe slušel a nemohou se na jednom trvale ustáliti. Tím ukazují na venek jen svou vnitřní rozháranost, výstřednost a neustálenost povahy.

Vlasů si nepal. Pálením se zkroutí, přepálí, přetrhávají a vypadávají. Škoda času a světla. Také nejednou již ženy napalující si vlasy od kahance se popálily, ano i uhořely.

Do vlasů používej jehlic, hřebíků a sponek co nejméně a co nejjednodušších. „Čím

méně v hlavě, tím více na hlavě“, říkají lidé o ženách, jejichž hlava podobá se hřebenářské výkladní skříni.

Přikrývka hlavy nikdy nemá býti příliš těžká, a za větru, deště a mrazu nemáme nikdy bez ní vycházeti.

Při vaření a vůbec při úpravě pokrmů přikryj si vlasy šátkem nebo kuchařským čepečkem, neboť vlas v jídle je špatné koření.

Před lety v některých krajinách českých ženy a dívky prodávaly vlasy různým podomním obchodníkům, však zvyk ten snad už všude vymizel a jest dobře, že minul. Pravdu děla ona žena, která slyšíc o tom rozhorleně pravila: „Divím se, že se která žena odhodlá skloniti hlavu pod nůžky všelijakého usmoleného poběhlíka a dá si od něho za nějaký šátek nebo nějaký groš vlasy ustříhnouti. Než bych to udělala raději bych nejedla, nebo bych raději dnem i nocí pracovala, abych si potřebný obnos rukama jinak vydělala.“

Ale znám případy, kdy žena dává si ustříhnouti dobrovolně a zdarma vlas, a v jejím rozhodnutí vidím heroický čin. Představ si dívku, která se rozhodla úplně sloužiti Bohu a z lásky k Němu i nemocným lidem a za tím účelem vstupuje do kláštera. Když odbyla si noviciát a když skládá klášterní sliby, zřiká se světa a slibuje představené

své naprostou poslušnost. A představená kláštera bere nůžky, ustřihuje nové ctihodné sestře vlasy a zachycuje je na misku obětní. Čím bohatší vlas a čím byl mladé jeptišce milejší, tím jest její oběť větší. Vstupujíc do služby Boží a do služeb křesťanské charity nechce se už líbiti světu, a zříká se i nejlepších ozdoby — svého vlasu. Staří asketi považovali hojný vlas za lidskou marnost, sv. Augustin jej považoval za zbytečnost, a proto kněz před svěcením přijímá postřižiny (tonsuru), a ctihodné sestře je ustřihují docela.

Rozumným ošetřováním vlasy podporujeme a si je udržujeme, ale někdy lidé bez viny vlasy ztrácejí. Přílišný a častý pot zaviiňuje vypadávání vlasů, někdy nemoc a jindy již rodová náchylnost. Proto nemáme nikomu se smáti pro jeho šediny. Lidem, kteří mají mnoho starostí, šediví vlasy dříve, někdy zešediví náhle strachem nebo leknutím a jindy pomalu přibývajícím stářím. Šediny jsou známka zkušenosti a moudrosti a upomínka na blížící se poslední věci. Šediny — hrobové květiny.

60. Přítelkyně.

Dějiny církevní zaznamenaly dojemný příklad přátelství dvou mladých dívek Anežky a Emerenciany, jejichž láska byla silnější než smrt.

Žily konec třetího století v Římě, v dobách pro církve tak bolestných i slavných, kdy křesťané byli krutě pronásledováni, ale kdy zároveň i pro víru dávali život.

Také i na třináctiletou Anežku, dívku bohatou a sličnou, která slibem čistoty Ježíši Kristu se zasnoubila, dolehla těžká zkouška — syn římského prefekta zahořel k ní láskou a chtěl ji dostat za manželku. Sliboval jí hory doly, přinesl drahocenné šperky, nabízel dědictví po otci, připomínal, že nikdo nemůže se mu rovnati ani rodem ani bohatstvím, ale Anežka odmítla vše. Když prefekt zvěděl, že zamítla syna jeho pro ženicha Ježíše a že je křesťankou, dal si ji předvolati a jal se ji ještě sám přemlouvati, aby stala se manželkou jeho syna, ale Anežka znova odmítla. Tu jí poručil, aby obětovala pohanským bohům, a když neposlechla, odsoudil ji na smrt a dal ji r. 304 mečem stíti.

Tělo svaté mučednice pochovali její rodiče ve své zahradě za městem a chodili se tam modlit.

Ke hrobu nejmilejší růže ve věnci mučedníků docházela i Emerenciána. Byla sice ještě pohankou, ale mnoho již věděla o Ježíši Kristu a brzy již měla přijmouti svatý křest. Vroucně se modlívala na hrobě své nejvěrnější přítelkyně. Když jednou opět u jejího hrobu klečela pohřížena v modlitbách

přepadla ji tlupa surových pohanů a ukamenovala ji. Křtem krve byla očistěna a odešla za nejvěrnější přítelkyní Anežkou do stanů věčných.

Dobrá a věrná přítelkyně je pravý poklad. Poučí, pobaví, povzbuzuje k vytrvalosti v dobrém, varuje před hříchem, těší v malomyslnosti, pomáhá radou a příkladem za živa a modlitbou po smrti. Přátelství je spojení dvou duší ku vzájemné podpoře a ku vzájemnému zušlechtění.

Vynajdi si i ty nějakou dobrou společnici, které bys mohla se bez obavy svěřiti se vším, co tě blaží nebo rmoutí, se svými úspěchy a zklamáními, se životem minulým a s plány do budoucna. Sdělená radost dvojí radost, sdělený žal žalu půl.

Ale ve volbě přítelkyně je třeba co největší opatrnosti. Mnozí nabízejí ano vnucují své přátelství, ale mají zništné úmysly, a kde je zništnost, nemůže býti pravé oddanosti. Mezi takovými přítelkyně nehledej. Nehledej jí ani mezi těmi, které tě jen chválí a pochlebují ti, ale spíše mezi těmi, které tě na tvé chyby upozorňují a napomínají. Jenom přímá povaha je schopna pravého přátelství. Vyhledej si přítelkyni pokud možno přibližně stejného věku, stejné víry, přibližně stejného vzdělání, společenského postavení a přibližně stejné povahy, neboť polské přísloví dí, že „těžká shoda s ohněm voda“ Neuzavírej

přátelství ukvapeně, nýbrž vyzkoumej předem záměry, vlastnosti a ctnosti své budoucí důvěrnice, abys věděla, čeho je vůbec schopna. První dojem a zběžný pohled nás často klamou a proto nemáme hned dle nich dávat darů svého srdce. Je zřejmo, že z mnohých jen některá má vlastnosti, které na pravé přítelkyni žádáme.

„Lze tolik přátel v světě nalézt,
co lesklých mušlí mořském ve dnu —
jichž otevřít však na sta nutno,
než nalezneš v nich — perlu jednu.“

(V. Krofta.)

Přeji ti z hloubi duše, aby se ti poštěstilo takovou perlu nalézt.

Kdybys ji našla, správně ji oceňuj. Nechtěj jí jenom pro sebe využití, nýbrž oblaž ji i ty navzájem dary své duše. Uděl jí ze svých ctností, ideálních citů a ušlechtilých úmyslův. Raduj se z její radosti, pociťuj šmutek z jejího smutku a pomáhej jí břímě života nésti. Přátelské služby se neúčtují. Vpravdě miluje jen ten, kdo se ujímá přítele, pomáhá mu a neopouští ho ani tehdy, jestliže upadne do neštěstí. Neštěstí je zkušební kámen pravého přátelství.

Netrhej pro každou maličkost vláken, z nichž přátelství je setkáno. Udržeti přátelství je nemenší umění než je uzavřítí.

Polák říká „Hedvábnou rukou přítele vybírej a drž železnou.“ Od přítele i rány milé. Ústupnost, rozvaha a láska dovedou všechna nedorozumění překlenouti a vyrovnati. Velké nepřítelkyně přátelství jsou pýcha, žárlivost a nedůvěra.

Přátelství má trvati co nejdéle, ale kdybys pozorovala, že přítelkyně má na tebe zhoubný vliv, že na tobě žádá nebo tě svádí k něčemu nečestnému nebo hříšnému, dej ctnosti přednost před hříchem a hned přátelství přeruš. Dobré přátelství, ale ctnost, lepší. Nežli špatné přátelství raději žádné.

Uzavíráme-li přátelství s jednou osobou, tím ještě neuzavíráme svého srdce před lidmi ostatními. Přátelství k jednomu nevylučuje lásky ke všem. S jedním smíme býti důvěrně, ale se všemi máme býti dobře.

61. Společnost.

Starověký mudrc Aristoteles pravil, že „člověk dle své povahy je bytost společenská“ Ve společnosti se zrodil, pro společnost jest určen, na ni jest odkázán a po ní od přirozenosti dychtí. Jestliže po ní netouží nebo se jí straní, je to známkou, že u něho buď na těle nebo na duši někde není něco v pořádku.

Nestav se této vrozené touze na odpor, ale ve volbě společnosti buď opatrná. Velmi

mnoho na tom záleží, jaká je společnost, ve které se pohybujeme, neboť přijímáme a osvojujeme si, aniž toho třeba pozorujeme, mravy, způsoby, ctnosti, nectnosti lidí, s nimiž se často stýkáme, a tak společnost lidí dobrých činí nás lepšími, a společnost zlých horšími. Společnost dobrých posvěcuje, společnost zlá kazí dobré mravy. Pověz mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaká jsi.

Vyhledávej si vždy jen společnost dobrou. V dobré společnosti mnohému prospěšnému se můžeš přiučiti, můžeš se slušně pobavit, osvěžiti a na útrapy životní aspoň na chvíli zapomenouti. Nejvhodnější společností pro dívku je kruh špořádaných dívek, ale není třeba, aby se vždy a zásadně vyhýbala i společnosti řádných mužů.

Chrániti se má ovšem společností mužů, o jejichž slušnosti a mravnosti nutno pochybovati. Vyhni se společnosti ať žen ať mužů, kteří víry si neváží a mravnosti necení. Takové společnosti zkazily již velmi mnohé dívky, neboť co se v nich mluví zkazilo by, kdyby možné bylo, i anděla. Mnohá zkažená, pobloudilá a zničená dívka může jen na špatnou společnost naříkati. Sv. Vincenc z Pauly dí, že „žádné uhlí není tak řeřavé, aby voda je neuhasila, a nikdo není tak ctnostný, aby ho špatná společnost nemohla zkaziti.“ Nepřeceňuj svých sil a svých dobrých předsevzetí — ve špatné

společnosti na Kaifášově dvoře klesl a Krista zapřel i první z apoštolů, který Ho nedávno láskou a úplnou odevzdaností ujišťoval.

Zvláštní opatrnosti je třeba dívce, která jde do světa a mezi cizí lidi, kdež zlé ruce se o ní tahají, aby ji dostaly. Kolik dívek utonulo již v bahně velkoměsta, kam šly hledat výživu a zábavy! Jak veliké teprve takové dívce je třeba opatrnosti!

62. Slušnost.

Kdosi pravil, že „dle štítu na domě poznáváme, jaký řemeslník v něm bydlí a dle zevnějšího chování člověka soudíme o jeho vnitřku“. A opravdu, na zevnějším chování velmi mnoho záleží, neboť lidé nejsouce vševědoucí, cení člověka jen dle toho, co na něm vidí a posuzují ho dle toho, jak jedná.

Nikomu není a nemůže býti lhostejno, jak o něm lidé smýšlejí, ale nejméně lhostejno to může býti dívce, neboť právě u ní oblíba a vážnost, které se těší u lidí, rozhoduje velmi často o celém jejím životě. Znáti pravidla společenské slušnosti a řídit se jimi má pro ni mnohdy větší důležitost než věno a dovednost v práci.

Poříd si nějakou knihu — jsou takové — která výslovně jedná o slušnosti a podává obšírně zásady a pravidla o obcování s lid-

mi. Aby „Květnice“ byla úplná, jsem nucen i o slušnosti se zmíniti, ale mohu tak učiniti jen velmi stručně, poněvadž celá soustava této knihy nedovoluje zabíhati do podrobností. Do malého rámečku malý obrázek. Základní pravidla slušnosti jsou krátce tato :

Chůze má býti klidna a nenucena. Chod vzpřímena, nikoliv shrbená. Všelike kroucení se, ohýbání a nadnášení se je ošklivé. Chod sice svižně, neloudej se, ale také neutíkej jako splašená.

Vyhýbej se pokud možno lidským zrakům, myješ-li se, oblékáš nebo svlékáš, obouváš nebo zouváš, vystříhej se neslušného ohýbání se a neslušné polohy těla.

Nebouchej dveřmi, až by se otrásl celý dům — slušnost člověka dovedeme posouditi dle toho, jak zavírá dvěře.

Sedíš-li, sed' způsobně, klidně, rovně, ale nikoliv škrobeně. Nohou křížem nepřekládej.

Stojíš-li, nepřešlapuj netrpělivě jako husa na ledu.

Ať jdeš, sedíš nebo stojíš, hleď držeti aspoň v jedné ruce nějakou maličkost, aby aspoň jedna ruka něčím byla zaměstnána. Není hezké, když dívka drží prázdné ruce kolmo dolů spuštěné jako dvě tyče, nebo vůbec neví co s nimi počíti. Nesluší se při chůzi rukama házet, jimi stále klobouk,

tváře nebo vlasy ohmatávati, jimi si v zubech škrábatí nebo v uších a v nose vrtati, strkati je do kapes, klásti a spínati vzadu nebo jimi při každém podařenějším vtipu nebo na projev údivu ve vzduchu sprásknouti.

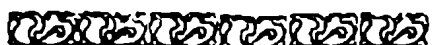
Zíváš-li, kašleš nebo kýcháš, přidrž si rukou nebo šátkem ústa. Jest hrozný nezpůsob při zívání nebo kýchání vydávati zvuky spíše zvířecím než lidským podobné.

Nemluv ani příliš mnoho ani příliš málo, ani příliš zticha ani příliš hlasitě, nemluv tónem zpívavým ani pískavým, nemluv nosem, nýbrž ústy, nemluv „skrže zuby“, nepolykej slov, nebo posledních slabik, dbej správnosti mluvy a dobré výslovnosti.

Mluvíš-li s někým, dívej se mu do očí a nikoliv na ústa, tváře, šaty nebo vlasy. Dívej se z přímá, neboť přímý pohled prozrazuje přímou povahu, jako zase nejistý a plachý pohled prozrazuje špatné svědomí. Očima ovšem nechtěj propíchnouti. Nikdy v nich také nesmí druhý postřehnouti pýchy nebo smyslnost, zlost nebo pomstychtivost. Očí nevyvaluj, nekouli jimi aniž jich přimhuřuj.

Čelo nestahuj ve vrásky a úst nešpul, jako bys octa lízala.

Jdeš-li s osobou vznešenější, starší nebo zasloužilejší, ponech jí pravou stranu, neboť

tu považujeme za čestnou. Kdyby však šel s tebou pán, byť i váženější a starší, a ponechal ti stranu pravou, nevzpírej se.

Kdybys šla s nějakým mužem po úzkých schodech, zapamatuj si toto pravidlo: Vzhůru má jít napřed muž a za ním žena, kdežto naopak dolů jde napřed žena a za ní muž.

Jdeš-li s někým a ten jiného pozdravuje, pozdrav také, ale neptej se po osobě té aniž čiň o ní nějaké poznámky.

Na každý pozdrav slušně poděkuj a podáváš-li někomu ruku, podej celou a nikoliv jen několik prstů.

Nedej si od pána nositi ani deštník ani slunečník ani plášť. Jenom snad přípustno je dáti mu nésti nějaký balíček, sám-li ovšem se ke službě té nabídne.

Jsi-li ve společnosti větší, zdvojnásob svoji pozornost a dbej až úzkostlivě slušnosti, neboť více očí tě pozoruje a více jazyků kritizuje nebo kritisovati bude.

Vypravuje-li někdo něco nevskakuj mu do řeči. Vyposlechni trpělivě i cizí stesky a žaloby — mnohému se ulehčí, najde-li někoho, kdo ho pozorně a se zájmem vyslechne.

Táže-li se někdo na něco, ochotně a vlídně odpověz.

Nezpůsob je stále a všemu se smáti.

Velký nezpůsob je ve společnosti někomu něco do ucha šeptati — to ostatní členy

společnosti uráží. Mluv jen to, co mohou slyšet všichni.

Rovněž veliký nezpůsob jest po jiných se posmívati, cizí řeč, chůzi a způsoby nápodobovati, za jejich zády posměšné neb opovržlivé posuňky dělati, pošklebovati se neb uličnický jazyk vyplazovati.

Pótkala-li někoho známého nějaká událost radostná máme mu blahopřáti, stihla-li ho nějaká rána, projevme mu soustrast.

Přijde-li někdo, povstaň a jdi mu vstříc. Neptej se hned, proč přichází a co chce — však se toho brzy dovíš. Pomáhej mu svléci kabát, nabídni židli, je-li znám, předlož mu nějaký zákusek.

S hostem jednej vždy co nejlaskavěji. Nikdy mu ničeho nedomlouvej a nevytýkej. Pohostinství bylo vždy a skoro u všech národů ve velké uctivosti. Host do domu, Bůh do domu.

Ničím nedávej na jevo, že už by sis přála, aby odešel, nedívej se na hodinky, nezačínej nějakou práci, nečti, nýbrž věnuj mu celou pozornost. Plésti však, nebo háčkování jest i před hostem dovoleno, poněvadž se tím pozornost neupoutává a rozhovor neruší.

Chce-li host odejít, zbytečně a násilně ho nezdržuj — má zajisté také své povinnosti a práce, které na něho čekají. Dopro-

voď ho až ke dveřím, poděkuj za návštěvu, ale u dveří a tím méně venku už žádného rozhovoru nezaprádej.

Pozvou-li tě někam, bez vážné příčiny pozvání neodmítej — byla by to nezdvořilost, někdy i urážka. Kdybys přijíti nemohla, omluv se.

Jdeš-li na návštěvu nebo do společnosti, zanech u dveří klobouk a plášť, osobitost a pýchu.

Posaď se, kde ti místo nabízejí a nečekej, až tě budou stokrát prositi.

Neroztahuj se, neprohlížej, nepřevracuj a nepřehrabuj nic, netěkej očima sem a tam, jako bys chtěla vše vyzvědět a neobtěžuj hostitele zbytečnými otázkami.

Že host nemá nic rozbítí nebo poškoditi, rozumí se samo s sebou.

Povinností hosta je spíše projeviti radost a uspokojení než zármutek a nespokojenost, ale k přetvářce a pochlebování nemá se snížiti nikdy, poněvadž je to vždy člověka nedůstojno. Nemůžeš-li chváliti, aspoň nehaň.

Hostitelovo místo považuj za posvátné a neposkvrňuj ho pletichami, intrikami, špatnými myšlenkami a nekalými záměry.

Zapamatuj si, co napsal Emerson: „Spanilé způsoby jsou lepší než spanilá postava; budí lepší zalíbení než sochy a obrazy. Jsou nejkrásnějším z krásných umění.“

63. Jemné chování.

Výtečným doporučujícím listem na pout životní jest jemné chování. Lidem se líbí vše, co jest hladké, ušlechtilé, co vábí svým zevnějškem, a našli bychom nesčetně důkazů, že dávají přednost uhlazeným a jemným před neotesanými a hrubými. V jemném chování vězí tajemná síla přitažlivosti, kdežto hrubost odhání.

Jemný mrav ukazuje na ušlechtilé srdce, pravé vzdělání a duševní velikost. Kdo nejedná ušlechtile na venek, právem o něm soudíme, že v nitru jeho nesídí šlechtnost.

Jemné srdce zračí se pravidelně i v obličeji. Něžný pohled, jasná a klidná tvář jsou jen odleskem jasného vnitřku. „S tváří mysl září“, praví přísloví, a „každý jest malířem svého obličeje“ napsal dr. Förster.

Nauč se dívat se, mluvit a jednati mírně, vlídně, uhlazeně a jemně. Jemnému mravu uč se již od mladosti.

Hleď si jemnost koupiti i třeba za cenu sebepřemáhání, potlač a odstraň všechny zárodky hrubosti a neomalenosti ze srdce — granát právě jen broušením nabývá lesku a ceny. Důležité jest ubrousiti vše hranaté.

Chceš-li dospěti k velikému cíli, začni s maličkostmi. I malých poklesků proti dobrému mravu se vystříhej Spisovatelka Ebner-Eschenbachová napsala: „Jest množství ma-

lých bezohledností a drobných neslušností, které samy o sobě nic neznamenaají, ale strašny jsou jako známky, jak vyhlíží to v duši“

V řeči nepoužívej výrazů hrubých, sprostých a neslušných. Dr. Fr. Förster povzbuzuje dívku k uhlazenosti v řeči takto: „Ústa jsou přece také k něčemu lepšímu nežli ku přijímání potravy — a vy ani nevíte, jak krásné a jemné linie rtů vytvoří zvyk, když ústa vždy jen srdečná a milá slova pronášejí a když při tom jest v duši jasno, teplo a radostno.“ Nemluv nic, čím bys víru nebo mravnost urážela, nezpívej písní neslušných, neklej, nepokřikuj a nevolej na jiného zdaleka a nehvízdej.

Pro dívku se nesluší prováděti výstřední kousky, na odiv stavěti svou sílu nebo odvalu, nebo býti rozpustile veselou. Některé dívky opičí se po slečnách, které prošedše nějakou vyšší školu domnívají se, že už jest jim každá nectnost dovolena. Nectnost a neslušnost nikdy ctností a slušností státi se nemůže. Zákon ctnosti a slušnosti neztrácí své závaznosti, byť ho i některé slečny učenné a přeúčené přestupovaly.

Pro obcování s lidmi a pro společnost vůbec hodí se jen ten, kdo má uhlazené způsoby a kdo dovede ovládati své srdce, své oči a svá ústa. Kdo nedovede se udr-

žeti na dráze společenského taktu, je příčinou mnohé srážky, úrazu a mnohdy svého pádu.

Ve společnosti zachovej mysl jasnou a veselou, přijmi nevinný žert, účastni se rozhovoru, dbej, aby nit řeči se nepřetrhla, a kdyby se přetrhla, jemnými prsty ji nava-
zuj, nebuď nedůtklivá, mrzuta a zamračena. Jsi-li nemocná, tísní-li tě něco nebo máš-li zármutek, do společnosti nechoď — kazila bys náladu. Nechoď také jsi-li ospalá nebo příliš unavena. Ovládej se při smíchu. Písmo Svaté varuje: „Blázen v smíchu povyšuje hlasu svého, muž pak moudrý sotva se zticha zasměje.“ (Eccli. 21, 23.) Každý má býti veselý, ale nikoliv hřmotný.

Nepřipomínej ve společnosti událostí, kterými by někdo z přítomných byl nemile dotčen, na nemilé věci upamatován anebo před jinými zahanben. Rány a bolesti ob-
vazujeme a skrýváme, a bez příčiny jich neobnažujeme a neobnovujeme.

Nešpičkuj ve společnosti o nikom a nehádej se s nikým. Svě mínění prones vážně a krátce, obhajuj je, ale vidíš-li, že druhý nedá se přesvědčiti, že začíná se rozčilovati nebo křičeti, ustaň a zaveď rozmluvu na jiné pole — „obráťme list“ říkáme tomu. Ukaž vždy srdce ušlechtilé, které miluje a nenávisti není schopno. A kdyby přece po-

vstal malý hněv, přičiň se, aby zmizel ještě před rozloučením a aby nezůstal po něm v srdci žádný zbytek pro budoucnost.

Zvláště jemné chování ukazuj ve společnosti mužů. Dívka, která se směje neslušným řečem, v nichž někteří muži mívají zálibení, s nimi popíjí, v karty hraje, kouří, klobouk jim schovává nebo nasazuje a jiné podobné věci provádí, stírá si s duše onen pel jemnosti, jenž ji právě tak velice zdobí a cenu její tak neobyčejně zvyšuje. Muži raději se baví s dívkami způsobů volnějších, ale za manželky berou si mnohem raději dívky mravů přísnějších a zachovalejší pověsti.

K jemnému mravu náleží i nedívat se na věci nemravné, odvrátiti oči od opilce, nedívat se vyzývavě aniž vyzývavé pohledy a pozdravy cizí opětovat.

Nesluší se poslouchati hrubé řeči, žerty a písňe, cizí hanu, podezřívání a pomluvu. Nemůžeš-li tomu zabrániti, aspoň odejdi.

Máš-li někomu sdělití nějakou nemilou novinu, učiň tak šetrně. Smutná zpráva náhle a neopatrně sdělená měla už mnohdy neblahé následky — právě tak jako i náhle a neopatrně sdělená zpráva o velkém a nečekaném štěstí.

Osvoj si jemné a ušlechtilé chování — prospěješ tím velice sobě a zušlechtiš i všechny, kteří se s tebou stýkají.

64. Domov.

„Kde domov můj?“

(Česká národní hymna.)

Kromě slov „matka“ a „otec“ žádné jiné nevyvolává v srdci našem tak radostný ohlas jako slovo domov. Při něm hned srdce plní se nejněžnějšími city a mysl oplývá blahými a sladkými vzpomínkami. Vyřkni jen to kouzelné slovo a ucítíš, že srdce jím rozechřáté hned mocněji radosti buší a hned vidíš to milé hnízdečko, kde tě matka teplem lásky zahřívala, chovala, modliti se učila a celovala, kde slyšela jsi první zvuky mateřské řeči, učila se chápati velikost obětí svých rodičů a ukrývala se před nebezpečenstvími světa jako vlaštovička hledá a nalézá úkryt za noci a deště v rodném hnízdečku přilepeném pod pohostinným krovem. Každý pták miluje své hnízdo a každý rozumný člověk miluje svůj domov.

Miluj domov upřímnou láskou, oddaností a obětavostí. Hodná dívka zdržuje se ráda doma, pomáhá rodičům ochotně v práci a přijme za vděk vším, co domov poskytuje, byť to i skrovné bylo. Lepší doma krajíc chleba, než v cizině kráva celá. Všude dobře, doma nejlépe. Netouži dostati se z domova, snad jen z toho důvodu, abys vyhnu-

la se přísnému dohledu svých rodičů, nebo proto, abys dostala za svou práci větší odměny, než ti rodiče dávají nebo dáti mohou. Velmi zhusta zklamán bývá, kdo opouští svůj domov jen s tím úmyslem, aby v cizině si polepšil.

Kdybys však byla nucena jíti z domova, abys v cizině se buď učila nebo sloužila, podrob se, jdi odhodlaně, ale miluješ-li domov jsouc doma, miluj ho jsouc v cizině dvojnásob.

Maruška, dcera jihočeského chalupníka, vypravila se do služby, poněvadž malé hospodářstvíčko rodičů na výživu celé rodiny nevystačovalo, a několik políček rodiče sami snadno obdělali. Poplakala si, ale srdnatě nastoupila cestu do Vídně, kdež jí teta už službu přichystala. Na domov často vzpomínala, často domů psala, na psaní z domova vždy toužebně čekala a vůbec s domovem stále byla ve spojení. Tu a tam rodičům a mladší sestře poslala nějaký dárek — radovala se z toho, že jim způsobí radost. Každý rok alespoň jednou navštívila místo, kam nesly se její touhy, aby znova obnovila nitky, kterými srdce její bylo k rodné chaloupce a k jejím obyvatelům připoutáno. Kdykoliv přišla domů zazpívaly si s mladší sestrou píseň, kterou i ve Vídni ve chvílích tesknoty tak ráda se těšivala :

Štěstím, blahem mým jediným
 je malá víska má
 pod Šumavou pralesů
 objatá horami
 Tam ve škole pan učitel
 nás učil číst a psát,
 a v kostelíčku pan farář
 modlit a Boha znát.
 Vesničko má pod Šumavou
 s poesíí tak dumavou
 jak v pohádce o tobě sním,
 tys jediným pokladem mým.

Když zpívala čtvrtou sloku této písně,
 plné citu,

„Ty vísko má pod Šumavou
 jen v tobě chci já žít
 a po smrti jen v půdě tvé
 smí tělo moje hnít,“

obyčejně oči její se plnily slzami.

Po několika letech nastřádala si věno,
 vrátila se z Vídně a provdala se za krejčí-
 ho v rodné vesničce.

Jednou jsem viděl obrázek, jenž mi hlu-
 boce v mysli utkvěl. Byl jsem na vesnické
 svatbě, a než jsme jeli na oddavky, družba
 vyzval rodiče, aby dali nevěstě požehnání.
 A právě tento neskonale dojemný obrázek
 ještě dnes živě vidím. Matka dělá dceři kříž

na čelo, sevře ji v náruč, a s pláčem se obě líbají. Mají se rozejít. Spolu pracovaly a pomáhaly si, a nyní matka ztrácí pomocnici a dcera oporu. Půjde z domova, aby založila si domov nový, oddána je ženichovi a miluje ho, ale svírá ji přece pocit tajemné nejistoty budoucnosti. Jak bude dále? Rozlučte se již, hosté čekají. . . „S Pánem Bohem, moje drahé dítě“ . . . I v radosti opouštět domov svírá srdce.

Duše dobré uchovávají si dětinou lásku k domovu až do posledního vzdechu — uchovej si ji i ty, ať přijdeš nebo dostaneš se kamkoliv. Svět je veliký, ale jeho středom má pro nás býti místo, kde stála naše kolébka.

65. Vlast.

„Kde vlast je má?“

(Česká národní hymna.)

Zemi, ve které jsme se zrodili, ve které žijeme a k níž přislujeme, nazýváme svou vlastí, a účinnou lásku k ní nazýváme vlastenectvím.

Milá je nám naše vlast. Pracujme a šetřme, abychom ji obohatili, starejme se, aby v ní šířila se víra a mravnost, neboť to jsou nejjistější podpory vlasti, přičiňujme se, aby hojnost stromoví ji krásnilo, rozšiřujme pravou vzdělanost ve svém národě, odstra-

ňujme a potlačujme vše, co vlast a národ hubí, jako opilství, požitkářství a rozmařilost, přispějme na vlastenecké účele, nelekejme se žádných obětí pro svůj národ a svůj lid, plňme prakticky heslo „Svůj k svému“, podporujme české obchody a podniky, radujme se z národních úspěchů a truchleme z národních škod, a vůbec nemilujme jen slovem, ale srdcem a skutkem. Planým křikem a prázdnými hesly vlasti ještě nikdo neprospěl.

Dobrou školou vlastenectví jsou české dějiny. Čítej v nich často, najdeš v nich nejen zářící vzory vřelého vlastenectví, jako na př. Anežku Přemyslovnu, Dagmar, královnu Johannu, ale i seznáš, jak byla naše vlast kdysi slavná a mocná, jak byla pronásledována, jak byla zdeptána a jak zase znova k životu povstávala. Čtouc české dějiny jistě budeš láskou k vlasti roznícena.

Všichni národové milovali svou vlast, za ni bojovali a umírali, a básníci všech věků na její oslavu básně skládali.

„Vlast svou máš nade vše milovat“
to ve hvězdách zlatě psáno,
a krasšího hvězdám nad zákon ten
zákona není dáno.

(J. Neruda.)

Vlast tobě život dala, jí obětuj jej zas;
vlast tobě lásku dala, jí vroucně miluj zas;
vlast tobě slávu dala, jí slávu získej zas;
vlast tobě jmění dala, jí nes je v oběť zas.

(J. S. Pressl.)

K vlastenectví náleží a s ním nerozlučně souvisí láska k mateřské řeči. Miluj svou drahou rozkošnou rodnou mluvu. Spisovatelka Eliška Krásnohorská děvy české napomíná :

„Toť nade šperky nejkrásnější skvost,
v němž vládne půvab neskonale větší,
ach, ozařte jím svoji spanilost,
ó zdobte, děvy, mateřskou se řečí!“

Uměti cizí řeči je dobré a mnohdy i prospěšné, ale věnujeme-li jim ústa, dosti jsme jim věnovali srdce máme vždycky cele věnovati své řeči mateřské. Kdybys byla snad okolnostmi nucena mluvíti řečí cizí, smýšlením zůstaň vždy Češkou, nezapírej nikdy svůj rod a kdyby ses vdala a měla dítky, vychovej z nich zase uvědomělé Čechy. České dítě patří do české školy. Vždycky se česky modli a vždycky dítky jen česky modlit se uč. Modlitba v řeči cizí nedotkne se srdce. Český spisovatel R. E. Jamot vypravuje o polském pasáčkovi, který se ve škole musil učit německy a který na pastvě odříkává si ně-

mecky Otčenáš bičem při tom práskal, ale začal-li se modlití polsky, poklekl, sundal beranici a modlil se se zanícením. Našemu národu velice škodí, že se Češky tak snadno odnárodňují. Jest vypočtěno, že ztrácíme ročně asi 20.000 českých duší jenom odnárodňováním. Jaká to veliká a bolestná ztráta! Kdo se za vlastní řeč stydí, hoden potupy všech lidí.

Miluj a pěstuj českou řeč, české národní písně, národní umění, vyšívání, tance, zvyky, obyčeje a vůbec vše, co má národ náš ryze svého, svérázného, zvláštního a čím se od jiných národů liší. Nepodceňuj vše domácí a nevychvaluj bez příčiny vše cizí.

I národní pobožnosti pěstuj a náboženské zvyky zachovávej. Podporuj krásné pobožnosti v oktávu sv. Jana Nepomuckého, pobožnosti svatováclavské, cyrillomethodějské, zvyky svatomikulášské, vánoční a velikonoční — koleda, pomlázka, malovaná vajíčka, mazance a p.

Za vlast se také modli. Vlastenecký kněz a spisovatel V. Beneš Třebízský napsal vroucnou modlitbu za vlast, kterou zde doslovně uvádím.

Modlitba za vlast.

Bože otcův mých, králi nebes i země,
k Tobě vznáším svou vroucí modlitbu za
blaho své vlasti a svého národa.

— Tvé svaté požehnání učinilo krásnou a kvetoucí moji vlast po pohromě největší, kdy bédou lidskou byla k pláči zmořena, ano nadchnulo silou a osvěžilo rozumem statečné a zmužilé její bojovníky, a přivedlo chudobku, již již k zapomenutí klesající, opět na stupeň slávy mezi ostatními národy — ó, jak velice Tobě za to děkuji, Bože můj, a prosím Tebe s celou svojí vroucností, aby Tvé svaté požehnání dlelo nad milenou zemí, dokud kámen bude v ní státi na kameni a spočívalo nad národem drahým, dokud nepřestane žíti jazyk jeho mluvy. Žehnej vlast mou Bože, kdy polibkem jara ze spánku zimního probuzena bývá a odívá se v zeleň mladistvou, kdy vůní líbeznou jsou naplněny její lesy i háje a plničky ptačího ševelu. Žehnej vlast mou, Bože, kdy požehnána jsou pole a role její zrajícími plody a obyvatelé její v potu tváří svých snášejí úrodu do svých příbytků. Žehnej vlast mou Bože, kdy jeseň v ní svou vládu nastoupí a stromy a keře zralými plody obalí. Žehnej vlast mou, Bože, i tehdy, kdy pokryje háv sněhový její hory a lesy i chaloupky, jak hvězdy po nebi rozseté. Tvé požehnání svaté nechť vejde do paláců zámožných, by tam hnulo srdce k dobročinnosti a útrpnosti, nechť nemine ani prahu chatrče chudické, by oblažilo jejího majitele, kteréhož chýška ta je jediným bohatstvím a nechť

vynajde i ty ubožáky, kteří nevědí, kam hlavu svou by měli položití...

Neopouštěj, Hospodine, národ ten, jehož krev jest krví mou a jehož tlukot srdce i mého jest tlukotem, chraň jej, střež a opatruj, zachovej jej před zlem veškerým a před každou zhoubou.

Dej, aby nikdy v něm nevznikly různice a nesváry domácí, chraň jej před úklady zlými jeho nepřátel a popřej, aby ve svornosti, lásce bratrské a v míru dokonalém hledal jediné a našel blaho své.

Vznítíť v srdcích našich, v srdcích celého národa pravou, ryzí lásku k vlasti, nechť všichni milujeme rodnou svoji zemi jako matičku svou, roditelku a hotovi jsme v každém okamžiku sílu svou, ducha svého a rozum svůj službě její zcela zasvětití.

Osvěť milostí Svou, Hospodine, též duše zbloudilé, které se hanbí za jazyk svých předkův a nectí drahého toho otcův našich dědictví, přiveď je k srdci společné naší matky a učíň dítkami jejími zdárnými.

A tak rosou Božského požehnání Tvého, všemohoucí Bože, hojně pokropená vlast má skvíti se bude v kráse májové, šedý omžený věnec hor skvostnou jí bude korunou, šepotající zelenavé lesy vlasem bohatým a řeky stříbropěné líbeznými stužkami spojující lásku naši společnou — a když

svorně, bratrsky budeme pracovati společně, jak na polích, rolích a v chatrčích doškových, tak i na místech vědy, učenosti a umění, pak s Tvým, Pane, přispěním zasedne vlast má na trůn mezi národy a vynikati bude mezi nimi jako démant mezi křemeny.

O dej, dobrotivý Bože, abych činností svou vlasteneckou byla ozdobou mé rodné země i tak sobě zasloužila klidného odpočinku v její hlíně a dopřej mi té milosti, abych životem bezúhonným, vzorně křesťanským v této vlasti hodnou se stala vstoupiti jednou ve vlast všech národů celého světa. Amen.

66. Vzdělání.

Vzdělaným nazýváme člověka, který tak obohatil svůj rozum všeobecnými vědomostmi, že dovede zjevy kolem sebe správně posuzovati, který zušlechtil své srdce pravou láskou k Bohu a k lidem a který i ku zvláštnímu životnímu oboru, jež si vyvolil, zjednal si zásobu zvláštních vědomostí a zručnosti.

Vzdělání poskytuje mnoho prospěšného. Clovek vzdělaný je všude hledán a vážen, protože doštojí úkolům na něho vkládaným, kdežto o nevzdělaného nikdo nestojí, poněvadž na něho není spolehnutí, ano pro-

vede někdy takovou hloupost, že je nesnadno nebo nemožno ji odčinit.

Čím hlavně vzdělání nabýváme? Neodpovídám na tuto otázku, ale kladu hned jinou, která se nás spíše týká: Čím dorůstající dívka dalšího vzdělání nabývá?

Dívka zavřevši za sebou naposledy dvéře obecné školy nemá se domnívati, že její vzdělání je dovršeno, ale může-li, má prodlélati ještě nějakou vyšší školu neb alespoň nějaký pokračovací kurs, nějakou školu odbornou, má si předplatiti a čísti nějaký dobrý časopis, státi se členkou dobrého vzdělávacího spolku, ráda vypoalechnouti poučnou přednášku, prohlédnouti si nějakou výstavu, sbírky, musea, podniknouti nějakou cestu, vypoalechnouti zkušenosti lidí vzdělaných a starých — „moudrost a radu hledej u starých“, pravil Cicero — a vůbec ze všeho, co vidí a slyší doma, na poli, na cestě a v přírodě má si bráti poučení, pozorovati vývoj, soulad a krásu všeho, tříbiti si vkus, poznávati ve stvoření Tvůrce, po světě a mezi lidmi sbíratí stále nové květy poznatků a vítí z nich věnec pravé vzdělanosti. Vzdělání neměříme dle množství škol, kterými jsme prošli, nýbrž dle skutečných vědomostí a dle ušlechtilosti mravní. Služku způsobných mravů a ušlechtilého srdce řadíme

vzděláním před slečnu s maturitou, která se chová klackovitě.

Jistá cesta k moudrosti jest opravdová snaha po moudrosti. Učenost a vzdělanost jsou plody vytrvalé snahy a píce.

Nestyď se a nebuď lenivá vyžádati si poučení o tom, čeho nevíš. Nikdo učený s nebe nespádl. Když se jednoho mudrce tázali, jak se tak učeným stal, odpověděl: „Nestyděl jsem se zeptati se na to, čeho jsem nevěděl.“

Rozumí se samo sebou, že jenom vědomosti a znalosti dobrých věcí prospívají, jakož i že někdy právě neznalost něčeho může člověka učiniti šťastnějším a spokojenějším nežli znalost — ale to bývají pravidelně věci hříšné, a dojista ani hřích, aniž to, co s ním souvisí, ku vzdělání počítati nemůžeme.

Zodpovězme si při této příležitosti otázku dosti důležitou: Jaké stanovisko třeba zaujmouti ku snaze žen po vyšším vzdělání? Rozhodně příznivé. Snahy po vyšším vzdělání žen jsou zcela oprávněné, a církev katolická také úplně je schvaluje. Když vídeňská spisovatelka a horlivá pracovnice v „Ženské otázce“ slečna Kamila Theimová přijata byla r. 1906 v soukromné audienci u Svatého otce Pia X., pravila k ní hlava církve toto: „Katolická církev schvaluje a žehná každé hnutí, jež směřuje ku zvýšení osvěto-

vé a sociální úrovně lidstva . . Ženy nechť studují, vyjímaje bohosloví, všecko. Nechť se stanou advokátkami, zvláště pak lékařkami. Lékařka má veliký obor působnosti v léčení žen a dětí. V tomto oboru může působiti velmi blahodárně, právě tak, jako v oboru školství. Vždyť je žena už nyní první učitelkou lidstva.“

Ale jako za každým světlem plouží se stín, tak také zkušenost ukazuje, že za vyšším vzděláním žen plouží se některé stíny a zjevy nehezké a odstrašující.

První stín vyššího vzdělání žen bývá jejich nechuť k domácím pracem ženským. Ženou se za „vyšším“ vzděláním, zanedbávají a někdy i opovrhují „nižším“ Dovedou hráti Dvořákovy skladby na piano, dovedou vyjmenovati panovníky sedmnácté dynastie Faraonů egyptských, znají řeky a jezera celé Afriky, ale uvařiti obyčejnou polévku nebo spraviti roztrhanou punčochu buď nedovedou nebo nechtějí.

Druhý stín jest, že vzdělávající rozum zapomínají na srdce, učí se, ale nezušlechťují, mnoho čtou, ale málo se modlí, mnoho vědí, ale málo věří.

Zavrhuje-li žena modlitební knihu, přestává býti vpravdě ženou.

Třetí stín jest, že se chtějí vymaniti neboli jak říkají „emancipovati“ ode všech

dosavadních zvyků, které nejen náboženství, ale i ustálený společenský mrav ženám ukládá, chtějí sedati v hostincích, kouřiti, pořádati schůze, žíti „volně“, vésti nemravný život a vůbec počínají si tak, že setřásají se sebe pel něžnosti, skromnosti a pravé ženskosti. Co jest emancipace? Kdosi pravil, že emancipací jest, když žena odloží ctnosti ženy a přivlastní si nectnosti muže.

Konečně čtvrtý stín, jenž vyšší vzdělání žen často provází, jest, že se chtějí rovnati mužům — násilím potlačují vrozenou přirozenost chtějíce státi se mužatkami. Všecko spíše odpouštíme, jen ne násilí. Snahy, aby žena ve všem rovnala se muži, nutno nazvati nerozumnými a zločinnými, poněvadž jsou proti přírodě a přirozenosti. Jiná je přirozenost muže a jiná ženy. Když se tázali jednoho anglického krále, co všecko dovede anglický parlament, odpověděl: „Dovede všecko, jen nedovede ze ženy udělati muže“, a jeden moudrý muž pravil: „Žena se slabostmi ženy jest mi vždycky ještě mnohem milejší, nežli mužatka s odvahou a přednostmi muže.“

Stíny, které současně s vyšším vzděláním se ukazují, objevují se jen potud, pokud toto vzdělání je povrchní, mizí však, jakmile je důkladné a vyvrcholené. Dívka s'právným vzděláním za domácí práce se neštydí, je zbožná, způsobná a žensky cítící.

Ať jen žena se vzdělává, dobývá si ženských práv — moudrá žena zná svá práva i své povinnosti, hloupá zná jen práva — ať pečuje o svéprávnost, ať volí neb i kandiduje do sborů zákonodárných, ale ať stále při tom pamatuje, že je ženou mající ženské srdce a ženskou přirozenost.

67. Četba.

V nové době lidé mnoho čtou. Kdybychom však mohli říci, že čtou správně a účelně, byli bychom šťastnější. Mnozí čtou bez výběru a co jim právě do ruky se namane — čtou spíše jen pro zábavu než pro poučení, čtou rychle; hltavě a jen pro ukojení zvědavosti.

Taková četba neprospívá, ale mnohdy i škodí. Četba je hlavní cesta ku vzdělání, ale musíme uměti po ní jíti.

Čti jen knihy, spisy a noviny prospěšné a užitečné. Spisovatel J. Ruskin napsal: „Je hřích zabíjeti krátké chvíle tohoto nepokojného života četbou knih špatných a prostředních.“ Nečti příliš mnoho — přecpání mozku je právě tak škodlivé jako přecpání žaludku. Čti volně a dobře zažívej. Nazáleží na tom, kolik knih jsi přečetla, ale na tom, jak jsi je přečetla. Krásná rčení, hluboké pravdy a duchaplné myšlenky si vy-
pisuj, abys nashromáždila si pokladů pro život.

Dobrá četba zušlechťuje a působí v duši tak blahodárně jako tichý deštíček na jaře. Dobrá kniha je nejlepší přítelkyně — radí, baví, těší, napomíná a kárá. Zvláště prospěšna a důležitá je četba, která šíří a upevňuje víru a mravnost — četba katolických novin a spisův. Každý katolík má povinnost pěstovati a podporovati tisk katolický. O jeho významu Papež Pius X. pronesl tato pozoruhodná slova: „Nadarmo budete stavěti kostely, zakládati školy, konat dobré skutky — všechny vaše námahy budou marny, nebudete-li vycvičeni k boji a k odrážení útoků dobrým, katolickým tiskem“. Budeš-li milovati tisk obsahu náboženského, půjdeš jen ve šlépějích staročeských žen, které knihu, zvláště Písmo svaté tak milovaly, tak vzdělané a sečtělé byly, že slavný cestovatel Aeneáš Sylvius o nich napsal, že „každá česká babička lépe Písmo svaté čísti a je vykládati umí než mnohý prelát“. Jaká to chvála bodrých českých žen z úst, která byla hodna mluvit později se stolce Petrova!

Dobrou knihu doporuč, získej dobrému časopisu odběratele, nabídni a půjč dobrou četbu jiným a přičiňuj se — činíš více než dobrý skutek! — aby dobrá zrnka do duší byla zasívána a přinášela hojného užitku. Arnošt Hello napsal: „Psané slovo je nezměrná láska, a jeho šíření, je-li slovo dobré a

krásné, je předním skutkem lásky k bližnímu.“

Dříve se říkalo „pověz mi s kým obcuješ a já ti povím jaký jsi“, ale nyní můžeme říci „pověz mi, co čteš, a já ti povím, jaké je tvoje smýšlení“. Pravda jest, že člověk vybírá si četbu dle své chuti a svého přesvědčení, ale rovněž i jest pravda, že četba si sama člověka zpracuje. Člověk přijímá tytéž náhledy a zásady, jaké mu časopis podává. Z toho jest patrné, že dobrá četba velmi prospívá, ale špatná že velmi škodí.

V mladých duších působí špatná četba takové škody, jako zhoubné krupobití na jaře na osení — ubíjí víru a mravnost, působí rozervanost a nespokojenost. Špatná četba v krátké době v duši zničí, co výchova dlouholetá pracně vybudovala. Ve špatných spisech sesměšňuje pisatel náboženství a ctnost, dobrý společenský řád a zákony, pokoru a poslušnost, dle své chuti a dle potřeby překrucuje pravdu, lže a hanobí věci svaté a nejsvětější. Není všechno pravda, co se tiskne, není všechno zboží zdravé, jež se na knižním trhu předkládá, ale mnoho jest v něm hniloby a jedu. Bohužel na duševní stravu jest mnohem menší kontrola než na stravu tělesnou. Chce-li řezník na jatkách porazit dobytče, musí je napřed lékař nebo zvěrolékař prohlédnouti, je-li zdravé a požívatelné, ale kdo chce pro lid psát knihy

a vydávati časopisy, nepotřebuje ani výučného listu jako řezník, aniž podléhá nějaké úřední kontrole, ale může za bílého dne veřejně předkládati lidstvu a prodávati potravu plnou jedu nevěry, nemravnosti, lži, nactiutrhání a pomluv. Tiskoviny podléhají sice úřední cenzuře, ale ta jest, tak jak se provádí, spíše jen bezcennou formalitou.

Censuru by měli prováděti lidé sami. Kdyby špatných spisů nekupovali a svými penězi nepodporovali, přestaly by vycházeti. Nekupuj a nečti nikdy nic špatného. Zamítni takové tiskoviny, i kdyby ti je zdarma dávali — jednu nebudeš přece požívat, i kdyby ti ho někdo zadarmo nabízel. Nekupuj a nečti ani napínavých románů, kde se žárliví nápadníci střílejí, až krev proudem teče.

Obírá-li se tvůj otec, bratr nebo ženich četbou špatnou, pros, vysvětluj a modli se, až je získáš.

Se špatnými tiskovinami nalož dle zásluhy — vhod je do ohně.

68. Příklad.

Člověku je vrozen pud napodobovací — co vidí u jiných, dělá sám. Jenom povahy velmi silné — ale ty jsou řídkou výjimkou — jdou svými cestami na jiné se neohlížeje,

ale veliká většina lidí dá se povzbuzovati nebo sváděti příkladem cizím.

Moc příkladu jest obrovská. Slova, byť byla sebe přesvědčivější, nikdy nepůsobí tak jako skutek. Slova zní, příklad hřmí. Co na vlastní oči vidíme, působí v nás silou neodolatelnou a strhuje k následování.

Kdo jedná dobře, dává příklad dobrý, kdo špatně, příklad špatný. Dobrý příklad působí blahodárně, zlý zhoubně. O dobrém příkladu praví dr. Förster: „Každý dobrý příklad je jako svatý obraz u cesty — každý smekne, skloní se před ním a cítí, že je v životě ještě cosi vyššího, než klackovství a že to vyšší žije také v jeho srdci a přeje si: „kéž by ještě ve mně zmohutnělo“, kdežto o zlém příkladu týž spisovatel dí, že „když tropíte něco špatného, jest to právě tak, jako byste jiným nastavovali nohu, aby upadli“

Prosím tě, dávej vždycky příklad dobrý, dáš jím bližnímu více než chléb nebo peníze. Každý náš dobrý čin je zároveň velikým darem pro naše bližní. V povaze dobrého příkladu jest, že plodí dobro, a právě proto bude i více odměněn než jen obyčejný dobrý skutek. Písmo Svaté napomíná: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a chválí Boha, jenž je v nebesích“ (Mat. 5, 16).

Nedávej nikdy příkladu špatného, neboť špatným příkladem bere každý na sebe zodpovědnost nejen za hřích, k němuž bližního svedl, ale i za všechny hříchy, k nimž svedený zase jiné svedl. Nevíme a ani tušení nemáme, kam až zlo, jež od nás vyšlo, zasáhnouti může, jak mnoho zla zase může natropiti a jak velikou na konec stane se naše zodpovědnost. Byť člověk třeba i sám nejlepší nebyl, nemá přece bráti si na svědomí zlým příkladem okolí své kaziti. Kdyby všichni lidé vystříhali se dávat jiným špatný příklad, jistě mnohem více než polovice hříchů by se světa vymizela.

Řiď se příklady dobrými a neuzavírej svého srdce před jejich blahodárnou působností. Vynajdi si je, zadívej se na ně a uč se od nich. Hledej důstojné vzory a příklady ctnosti — nalezneš jich více než snad jen na první pohled se ti zdá. Poohlédni se jen důkladněji kolem a spatříš zářící příklady, jichž teplem se rozeřeješ a jichž krásou budeš nadšena. Mnoho jich nalezneš na zemi a ještě více na nebi. Na nebi bydlí celé zastupy nebešťanů, jejichž životopisy vypravují o mnohých jejich ctnostech a šlechetných činech. Dějiny doby staré i novější rovněž vypravují o krásných vzorech a příkladech, jež nám daly osoby, které dějepis uznává za dosti důležité a hodny, aby se o nich zmiňoval. Mladý člověk, jehož duše

teprve šaty budoucího .vyspělého člověka obléká a do jehož vyvinující se duše vtiskuje se vše jako do hlíny kamnářské, z níž se kamna zhotovují, zvláště má dobré příklady cizí hledati, jimi se řídit a jimi v dobrém se utvrzovati. Dobrý příklad jiných udržuje nás na cestě dobré, nebo nás na ni uvádí, jestliže jsme zbloudili.

Příkladem zlým nedej se svěsti. Mnohá ctnostná, zbožná a zachovalá dívka zlým příkladem v krátké době byla tak zpracována, že po její dřívější ctnosti nezbylo ani stopy. Příkladů zlých naskýtá se ve světě mnoho, někdy jsou to společnice nebo společníci, jindy lidé nevzdělaní, jindy vzdělaní, někdy nižší, jindy jsou to dokonce i naši představení, ale buď stála, pevná, odvrát oči, vzhůru srdce a mysl k Bohu!

Ve světě najdeš příklady dobré i zlé — prvními se řiď, druhými nedej se svěsti.

69. Veselá mysl.

Když sv. Pavel vypočítával ctnosti křesťanské, položil „radost“ hned na místo druhé, hned po lásce, vrcholu všech ctností. „Plodem ducha však jest láska, r a d o s t, pokoj, trpělivost, přívětivost, dobrotivost, shovívavost, tichost, důvěra, mírnost, zdrženlivost, čistota“ (Gal. 5, 22—23).

Slovo „radost“ má tentýž význam jako „veselá mysl“. Zvyknouti si býti myslí veselé znamená naučiti se velikému umění, kterým si ulehčujeme a zpříjemňujeme život.

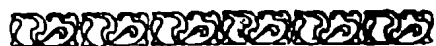
Veselá mysl prospívá tělu i duši, zdraví tělesné i duševní podporujíc. Přísloví dí „Veselá mysl půl zdraví“

Veselý rozhovor, vtipná anekdota a dovolený žert osvěžuje a rezveseluje. Veselou mysl ukazuje i zpěv, a proto česká dívka ráda zpívá. Ovšem v radosti zachovej míru a dbej, abys nevybočila z mezí slušnosti a mravnosti. Svatý Pavel napomíná: „Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se“ (Fil. 4, 4.) Důležité jest připomenutí, že se máme radovati „v Pánu“, to znamená, že nemáme v radosti ničeho mluvit ani dělati, co by zákonu Páně odporovalo, nýbrž radovati se radostí tak čistou, že by se jí spolu s námi i nebešťané radovati mohli. Nesmíme se radovati rozpustile a hříšně, neboť, co je hříšno, nemůžeme už nazývati ani zábavou ani radostí.

Veselou a přívětivou dívku má každý rád, kdežto bručivou a nevrlou nikdo. Bručivému medvědu každý raději se vyhne.

Neztrácej mysl jasnou ani tehdy, jsi-li kárána, nemrač se, nereptej a neodmlouvej, neboť bez příčiny asi kárána nejsi.

Nebuď hned rozzlobena a nakvašena, nedaří-li se hned vše dle tvého přání, ale i

v nezdaru zachovej duševní klid. V duši tvé nikdy žádné mračno, nesmí zastříti dobrou náladu.

Nenaříkej, nestěžuj si stále a neobtěžuj jiných svými žalobami. Kdo stále jen si stěžuje na zlý osud, nezdar, pronásledování a bezpráví, stává se obtížným sobě i jiným. Obyčejně sám si zavinil, co přičítá zlému osudu nebo zlým lidem.

Některé dospívající dívky bývají záдумčivé — jsou smutné, nemluvné, ke všemu lhostejné, vyhýbají se lidem a společnosti. Příčiny tohoto nezdravého zjevu jsou dvojí: zaviněné a nezaviněné.

Zaviněné příčiny záдумčivosti jsou špatné svědomí, tajné hříchy, prostopášný život a zahálka, nezaviněné příčiny jsou nějaká tělesná nebo duševní vada nebo blížící se nemoc. Která dívka zadumčivostí trpí, má sama zpytovat sebe, hledati příčiny tohoto neblahého úkazu a snažiti se je odstraniti. Odstraní-li příčiny, odstraněn bude i následek. Dobrý lék proti záдумčivosti je čisté svědomí — kdo má čisté svědomí, nemá příčiny, proč by se rmoutil — mravný život, věrné plnění povinností, práce a péče o zdraví.

Veselá mysl je nejen sama křesťanskou ctností, ale je i základem ctností jiných,

jako mírnosti, laskavosti a vlídnosti. Veseliti a radovati se křesťanu se nejen dovoluje, ale i odporoučí.

70. Zábava.

Zábavou nazýváme vše, co nás baví, co osvěžuje tělo nebo duši a je k další práci způsobilejšími činí.

Zábava jest nejen dovolena, ale i prospěšna a potřebna.

Člověk od přirozenosti po ní touží, a nebaží-li po ní nebo se jí dokonce vyhýbá, není buď na těle nebo na duši zdrav.

Zábava je koření života. Pokrmy kořeníme, abychom je lépe strávili, a tento život plný obtíží činíme si zábavami snesitelnějším a stravitelnějším.

Koření ovšem nikdy nesmí nahrazovati pokrm, a zábavy nikdy se nesmí státi naším hlavním zaměstnáním — mají nám býti jen odměnou za vykonanou povinnost. Správný postup je tento. Napřed je povinnost, a když jsme tuto přesně vykonali, může nastoupiti zábava. Viděti v zábavách cíl života znamená pochybiti ve věci nejdůležitější. Zábavou také nikdy nesmíme zanedbávati svých prací a povinností.

I v dovolených zábavách máme zachovati míru — na tomto poli můžeme se na-

učiti nejlépe umění nejvyššímu, totiž ovládnání vůle.

Zábava nesmí vybočiti nikdy z mezí slušnosti nebo z mezí, které vytýčilo desatero přikázání, nýbrž musí býti nevinna a čista jako pramének čisté vody, jenž není žádným kalem pošpiněn. Jako mráz spaluje květy, tak špatná zábava ničí ctnosti a dobré mravy.

Bohužel mnohým lidem nynějšího věku čisté zábavy nedostačují a jejich smyslným touhám nevyhovují, poněvadž podobají se opilci, jenž se nedovede nebo nechce ovládati a žaludek má již alkoholem pokažený; touží po něčem „ostřejším“ než je čistý pramen vody, ženou se po zábavách rozčilujících, hlučných, hříšných, jež za drahé peníze si kupují. Chtějí se stále více a lépe bavit, vyhledávají zábavy stále nové, ale všechny ty zábavy jich neuspokojují, ale jen více dráždí a rozervanějšími činí, a tak vidíme, že na světě je stále více zábav, ale stále méně radosti. Zábavy hříšné unavují, dovolené uklidňují a osvěžují.

Dovolené zábavy jsou přerozmanitého druhu: jednoho baví četba, jiného hudba, jiného společnost, vyšívání, malba, někoho práce neb alespoň změna v práci.

Nepřeberný a nevysýchající pramen zábavy jest příroda. Vycházka do přírody, čistý vzduch, květiny, ptactvo a zvířectvo posky-

tuji nám mnoho zábavy a radostného osvě-
 žení. Životopisci velikého světce sv. Františka
 Serafínského vypravují nám, že tento ctitel
 Paní Chudoby přírodu nadmíru miloval, zví-
 řátka a ptáky jmenoval bratry a s nimi se
 bavil. Bratr Celano vypravuje: „Jednou šel
 František směrem k Bevagni. Kráčel pln ra-
 dosti, když v tom spatřil hejna ptáků i od-
 chýlil se od cesty, aby mohl jítí mezi nimi.
 Ptáci neulétli, nýbrž tlačili se kolem něho,
 jakoby ho vítali. I řekl jim: „Ptáčkové, moji
 bratři, musíte mnoho chváliti a milovati stvo-
 řitele. Dal vám peří za oděv, křídla k létá-
 ní a vše, čeho vám třeba. Učinil vás nej-
 ušlechtilejšími všech tvorů, dovoluje vám
 žítí v čistém vzduchu; nemusíte ani síti, ani
 sklízeti, a on stará se o vás, ochraňuje vás
 a řídí.“ A ptáci natahovali hlavičky, rozpí-
 nali křídla, otvírali zobáčky, hleděli na něho,
 jakoby mu děkovali, a zatím on chodil sem
 a tam mezi nimi, hladě je okrajem svého
 šatu; a pak rozloučil se s nimi, žehnaje
 jim. Když chtěl v Alvianu kázati a vlašto-
 vičky ve vzduchu příliš šveholily, pravil
 jim: „Vlaštovičky, sestřičky mé, naslouchejte
 slovu Božímu, mlčte a buďte pěkně tichy,
 až skončím“. A ptáčkové ztichli. V Grecciu
 přinesli mu živého zajíčka, k němuž pravil:
 „Pojď ke mne, bratře zajíčku“, hladil jej a
 na konec donesl do lesa a vrátil mu svo-
 bodu. Světec opájel se čarovností velkých

lesů, okoušel nevýslovnou radost při pouhé vůni květiny a při pohledu na jasnou vodu potůčku. V Portiunkuli bratr zakradník musil věnovati kousek dobré půdy polním květinám. František i s nimi mluvil, či spíše odpovídal jim, neboť tajemný a sladký jich hovor vtíral se mu až v srdce.“

Miluj přírodu a její radosti čisté a nevinné !

71. Tanec.

Baruška v kole jen lítala. Byla všecka zoufalá, jestliže některý kousek pro ni nikdo nepřišel, zlobila se na hudebníky, jestliže dělali dlouhé pausy a pomáhala horlivě tleskat, jen aby ještě opakovali. Nedočkavě padla vždy do náruči tanečníkovi, když pro ni šel. Ale pojednou v náruči tanečníka v kole zbledla a omdlela. Vynesli ji, rychle rozpínali staženou šněrovačku a pás; křísili a omývali, ale veškero úsilí bylo marno — utancovala se. Na její úmrtní lístek pod záhlaví „Příčina smrti“ napsal lékař: „Srdeční mrtvice“. Příhoda tato se skutečně stala a není snad jen vymyšlena pro výstrahu jiným.

Vášeň tance již mnohé dívky o zdraví připravila. Tančiti dlouho, příliš divoce, v kouři, prachu, přílišném vedru, nebo průvanu zdraví velice škodí. Přílišným rozprouděním krve trpí srdce, plíce, mozek a vůbec

veškeré tělesné ústrojí. Zárodek souchotin uhnala si velmi mnohá dívka v taneční síni.

Nejen na tělo, ale i na duši dívčí působí tanec pravidelně velmi zhoubně. Už celé okolí a všecky jeho okolnosti otupují cit pravé panenské cudnosti, úzký styk s druhým pohlavím, pohledy a řeči tanečníků, líhové nápoje, jichž se skoro pravidelně při tanečních zábavách požívá, vše to rozněcuje a podpaluje v srdci dřímající jiskry vášní, a známo jest, že z malé jiskry vznikne často veliký a zhoubný oheň. Ještě žádná dívka neplakala, že tančit nechodila, ale mnohé již proudy slz vyronily, že šly, protože tanec byl počátkem jejich mravní zkázy. Právem dí sv. Ambrož, že „tance jsou rakví nevinnosti a hrobem stydlivosti“.

Ačkoliv tanec je tak velký nepřítel těla i duše dívek, přece skoro každá ráda tančí.

Kdyby se dívkám ponechalo, aby jednaly dle své vůle, šly by snad všecky s muzikanty. Mnohá by za tanec život dala, nejedla by, nepila, nespala, jen když by mohla tancovati, a tancovala by třeba celý týden.

Milá dívko! Tuto nezřízenou touhu po tanci potlačuj a doved' ovládati se a poručiti sama sobě.

Není třeba, abys úplně se tance chránila. Tančí-li se s osobami řádnými, ve slušné společnosti, ve vzdušné místnosti, počestně

a mírně, není tanec sám v sobě hříšný, a není příčiny, proč bychom ho úplně odsuzovali. Ale dobrou radu dává sv. František Sál.: „Musíš-li při nějaké příležitosti, které žádným způsobem nemůžeš se vyhnouti, jíti k tanci, tož dej pozor, aby tanec ten děl se dle všech svých okolností a poměrů od začátku až do konce v nejlepším pořádku, a sice jak vzhledem na dobrý úmysl, tak také na mravnost, důstojnost a stáv. Tancuj jen co možno málo a zřídka, aby žádná náklonnost k tomu v srdci tvém převahy nevzala“.

Dívka nemá se učit tanci již v útlém věku a pokud není vyspělá tělesně a duševně, nemá do tanečních zábav choditi vůbec. Mladé ptáče, pustí-li se brzy z hnízda do světa, zahyne.

Nikdy netanči v čase církevně zapověděném a v čas bohoslužby. Nepodporuj svou účastí taneční zábavy pořádané v sobotu, poněvadž po nich se druhý den místo bohoslužeb vyspává.

Nikdy netancuj s osobami zkaženými, nemravnými a opilými.

Z taneční zábavy jdi brzo. Nemusíš čekat až „na polévku z basy“

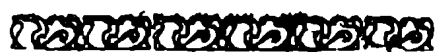
K tanci nechod nikdy sama. Popros o doprovod matku, starší sestru, bratra, přítelkyni nebo vůbec někoho, kdo by ti byl strážným andělem. Domů jdi s těmi, s kte-

rými jsi přišla, a všeliký doprovod tanečníků již předem zamítni. Nemáš-li zabezpečeno předem, že někdo ze členů tvé rodiny domů tě dovede, k taneční zábavě vůbec nechod'. Zpáteční cesta je mnohem nebezpečnější nežli zábava sama.

72. Veřejný život.

Rodina tvoří celek, a život v tomto celku nazýváme životem rodinným; obce, okresy, země a říše tvoří větší celky, a život těchto celků nazýváme životem veřejným.

Dívka má v prvé řadě a především věnovati se životu rodinnému, starati se o sebe, členy rodiny a domácnost, ale nemá přece péči o život veřejný úplně pouštěti mimo sebe — už proto ne, že spořádaný život veřejný blaho jednotlivých rodin podporuje. Ovšem starati se o zájmy veřejné má právo jen tehdy, jestliže napřed postarala se o pořádek doma, neboť každý má dříve zaméstí před svým prahem, nežli jde zametati před prahem budov veřejných. Starati se o zájmy veřejné může teprve tehdy, jestliže napřed vyplnila všechny povinnosti svého stavu. Starati se o obec, zemi, říši a zanedbávati sebe, bylo by pošetilo a nerozumno. Rovněž nerozumno a trestuhodno by bylo veřejnou působností život rodinný zanedbávati.

Jestliže dívka dostála úkolům, které jí ukládá život rodinný, má se starati i o život veřejný. Má se o něm poučiti, osvojit si základní znalosti o něm, seznati zřízení jeho a cesty, kterými by mohl přiveden býti k dokonalosti. Dívka nemá býti slepou hmotou, která o ničem neví, o nic se nestará a již vše je lhostejno. Jest také částí větších celků, a má jí tedy na zdaru těchto celků a tím i na zdaru vlastním záležitosti. Ku všeobecnému blahu má každý jednotlivec dle svých sil přispívati.

Stroj jde jen tehdy dobře, má-li dobrého řidiče, a rovněž tak i veřejný život je v dobrých kolejích a dobře jde, jestliže v čele obcí, okresů, zemí a říší stojí osoby spolehlivé, rozumné, spravedlivé a nezištné, které jsou si vědomy své veliké zodpovědnosti. A tyto osoby si v moderních státech volí lid sám. Sám ze sebe volí různé „starosty“ a „poslance“, vysílá je do různých zastupitelstev a sněmů, aby jménem jeho mluvili, jednali a ve prospěch celku pracovali. Lidu nesmí býti lhostejno, jací jsou tito zástupci, kterým dává do ruky moc i zákony dělati. Dobří poslanci navrhuji dobré zákony, pro ně hlasují, špatné nebo nedostatečné snaží se napravit nebo doplniti a hlasují proti návrhům zákonů špatných, kdežto špatní poslanci jednají obráceně.

Ženě mělo by všeobecně přiznáno býti hlasovací právo jaké má muž, protože jí právě tak jako muži musí záležeti na dobrých zákonech, její snahou právě tak jako snahou muže býti má, aby všechny zákony lidské vyrůstaly ze zákoníku božského daného na Sinaji, žena jakožto první vychovatelka budoucích pokolení má se starati i o dobré zákony školské, žena žije v téže společnosti jako muž a proto bylo by zcela spravedlivé, kdyby rozhodovala i při sestavování pravidel, kterými se tato společnost řídí.

Ale bohužel hlasy žen po hlasovacím a volebním právo zůstávají většinou oslyšány. Snad příští doby přinesou nápravu. Pokud se tak nestane, mají ženy jiným způsobem blahodárně na veřejný život působiti, mají totiž v každých volbách uplatniti svůj veliký vliv, který na muže mají, ve prospěch kandidátů, kteří chtějí zvoleni býti na dobrý program. Nejlepší program, nejspravedlivější a nejbezpečnější je takový, který stojí na podkladě křesťanského náboženství, a proto povzbudí otce, strýce, bratra, ženicha a vůbec své známé, aby ve volbách volili jen kandidáty katolické. Blaze bylo by na světě, kdyby zásady katolické pronikly nejen soukromý, ale i veřejný život — tehdy dostalo by se spravedlnosti všem třídám, všem stavům, zemím i národům.

73. Spolky.

Spolky jsou v nové době velmi rozšířeny. Jsou spolky náboženské, vlastenecké, vzdělávací, politické odborové a mnohé jiné, ano v Praze založila „Jednota českých střádalů“ zvláštní spolek na omezování přílišného počtu spolků.

Spolky jak na život jednotlivce tak i na život veřejný mocně působí. Jednotlivec ve společnosti jiných stejně smýšlejících nabývá síly a odvahy k boji za své snahy, nabývá sebevědomí — kde mnoho srdcí bije, tam strach přestává — dochází poučení a podpory, a hlas spolku zastupujícího mnoho jedinců jest ve veřejnosti slyšán a zjednává si váhy. Malý pramének má malou sílu, ale velký potok, jenž se z malých praménků skládá, dovede v pohyb uvést i mlýn o několika složeních. Lidé stejných cílů a snah sdružení v pevný celek zmohou mnoho.

Dobré spolky účinně hájí a šíří dobro, špatné zase účinně rozsívají zlo, dobré zušlechťují, prospívají jednotlivci i celku, špatné kazí jednotlivce a podrývají základy spořádaného veřejného života.

Naučení z toho plyne samo: Do dobrých spolků máme vstoupiti a je podporovati, špatných máme se vystříhati.

K dobrým spolkům v první řadě počítáme spolky náboženské. Neopomeň státi se člen-

kou aspoň nějakého náboženského spolku, ať již členkou úctyhodného třetího řádu sv. Františka, nebo členkou marianské družiny, spolku katolické mládeže, jednoty orelské neb i některého jiného katolického spolku, jenž se ti právě nejvíce zamlouvá nebo k němuž právě nejsnadnější nebo nejbližší máš přístup. Katolické dobře řízené spolky všechny spějí k těmto cílům — budit ve členech pravé katolické vědomí a ve veřejnosti hájiti katolickou víru. Není třeba býti členkou spolků několika, ale postačí, ano mnohdy se i odporoučí spokojiti se členstvím spolku jednoho, za to však třeba nám se opravdově snažiti, bychom stanovy tohoto spolku podrobně znali a zachovávali.

Pouhé členství dobrého spolku nečiní již člověka lepším, ale teprve dobré zásady, dobrá působnost spolku a naše dobrá snaha. Nebylo by také dobře spolkařením zanedbávati své povinnosti.

Nikdy nehlaš se za členku spolku veřejně nebo skrytě protináboženského a proticírkevního a nepodporuj ho ani mravně ani hmotně.

74. Známost.

Církev svatá sice vysoko cení stav panský, ale i stav manželský schvaluje a povýšila jej na svátost.

Manželstvím spojují se muž a žena jako dva potůčky, které dosud tekly odděleně, ale když se setkaly, splynuly v jedno.

Známost muže se ženou před svatbou má za účel, aby se vzájemně poznali a mohli posouditi, zda se k sobě hodí. Je-li známost ve vší počestnosti, není jakožto příprava na budoucí sňatek nic zlého, a je dovolena.

V téhle věci je žena rozhodně v nevýhodě — není jí dovoleno k známosti se nabízet, nýbrž zpravidla jest jí čekati, až muž sám se o ni ucházeti bude. Kdyby si dívka dovolila dotěrným způsobem ženicha loviti, měla by její snaha opačný účinek, nežli zamýšlela.

Počkej tedy jen v klidu a trpělivosti, až se ženiši budou o tebe ucházeti. Nebuď lehkověrna. Nenabízí se již za ženicha ten, kdo pozdravuje nebo se vlídně tváří. Především tedy u ženicha vyzkoumej, je-li jeho úmysl opravdový čili nic. Jsouť někteří uchazeči pouze z „Drážďan“ a nikoli z „Berouna“. Zapřádati a udržovati známost bez naděje na sňatek je nesmyslné a hříšné.

Nežli se dívka rozhodne dáti opravdovému a vážnému kandidátu ženitby rozhodné slovo, mé uvážiti tyto okolnosti:

Ženich má býti raději o něco starší nežli nevěsta. Má býti zdravý na duchu i na těle. Krása sice příliš nerozhoduje, ale ovšem i

krása je dar Boží, a nevěsta je oprávněna hezčímu dáti přednost.

Ženich má býti tak zámožný nebo tak zručný, aby mohl uživiti rodinu a vydržovati domácnost.

Vezmou-li se lidé, kteří nemají majetku, nedovedou vydělávat nebo jsou leniví, v manželství spokojeni a šťastni býti nemohou. Ráda paní Nouze do Svárova zajíždí. Bída dveřmi do světnice, spokojenost oknem ven. Napřed trávníček nežli zajíček.

Ženich má býti zbožný. Kdo si neváží víry nebo se nemodlí, z toho nikdy dobrý manžel nebude. Víra dává manželskému svazku vyšší posvěcení, všední život povznáší a dodává mu nejen pravého základu, ale i pravého půvabu. Kdo nechodí do kostela, toho si neber.

Ženich má býti též víry, a velmi se doporučí, aby byl i též národnosti.

Nemá býti ani opilec ani prchlivec.

Ženich má míti dobrou pověst, býti zachovalý a spořádaný.

Jenom takového si vezmi, abys nemusila snad později si vzdychnouti slovy staročeské ženy Elišky Myslíkovny: „Jáť sem myslila, že von svatej člověk a vono troje ďábelství v něm“.

Nežli se špatně vdáti, lépe zůstatí svobodnou.

Dříve nežli dáš rozhodné slovo, mnoho přemýšlej, rad' se s rodiči, zpovědníkem a mnoho se modli. Vzývej Ducha Svatého o osvětlení rozumu, pros Matku dobré rady o přímluvu, vezmi na poradu i své srdce a taž se ho, mohla-li bys míti ženicha tak ráda, že bys byla odhodlána snášeti s ním dobré i zlé. Neukvapuj se. Nejedná se ani o den, ani o týden, ani o měsíc, ani o rok, ale o celý život.

Když jsi se po zralé úvaze rozhodla zadati mu srdce a ruku, sděl mu to, rozhodla-li jsi se dáti odpověď zápornou, sděl mu to též — ovšem šetrně. Není čestno nechávati ho dlouho v nejistotě, a velmi nečestno a trestuhodno je, dělati si z něho blázny.

Odpoví-li nápadník na tvůj souhlas rozhodným svým souhlasem, stáváte se už spolu zasnoubenými. Zasnoubení je část vlastního manželství.

Nyní již má následovati svatba co nejdříve. Dlouhé známosti k ničemu dobrému nevedou. Ovšem i nyní musejí snoubenci udržovati známost v úplné počestnosti.

Také pamatuj, že srdce tvé jest již zadáno a že kromě snoubence tvého již nikomu jinému nepatří.

Vyhýbej se zábavám, hleď se ještě docvičiti ve vedení domácnosti, chystej si výbavu a bez hluku, chlubitosti, v práci a modlitbě připravuj se k oddavkám.

„V čestném sňatku, který Ježíš
Spasitel náš pozved' v svátost,
žítí míním s bázní Boží,
povinnosti věrně plnit,
svatou Pannu vzorem míti,
která s tklivou laskavostí
Josefovi choti svému
byla družkou, hospodyní,
Ježíšovi dobrou matkou.“

(P. Fr. Žák.)

75. Bůh.

Je dvojí život: časný a věčný. Na obojí třeba se připravit. Na život časný připravujeme se v mládí a na věčný po celý čas života pozemského.

„Květnice“ má za účel připravit dospívající dívku na život obojí — časný i věčný; a proto vedle záhonků s květinami občerstvujícími v tomto životě pěstuj ve svém srdci i květiny potřebné pro život věčný.

Především do tohoto nového oddělení zasaď, zalévej a pěstuj opravdovou lásku k B o h u.

Za římského císaře Klaudia II. žila v Římě třináctiletá vznešená křesťanská dívka Priska. Když císař poručil, aby křesťané donuceni

byli obětovati pohanským bohům a také Priska k tomu byla nucena, odpověděla: „Jsem křesťanka. Jen Bůh, jemuž křesťané se klanějí, je pravý Bůh; jen on jest hoden, abychom mu obětovali. Vaši bohové pohanští jsou ďáblové.“ Za tuto odpověď byla vsazena do žaláře a odtud za několik dní vyvedena, aby byla předhozena v kolosseu litým šelmám. Avšak lev, jenž byl rozdrážděn a z klece na ni vypuštěn, doběhl až k ní a — položil se jako krotký beránek k jejím nohám. Lid, jenž se těšil na krvavý a nerovný zápas, jest zaražen a vzrušen. Nedovede si počínání divokého lva vysvětliti. Všichni diváci z loží i galerií soustřeďují zraky na tento nezvyklý obrázek. Slabost a síla dlí vedle sebe, mírnost a zuřivost dotýkají se... Ale krutost lidí je mnohdy větší, nežli krutost divé zvěře. Priska vyvedena z divadla, znova uvězněna, v žaláři po tři dny a noci hladem mořena a konečně dne 18. ledna r. 270 za město vyvedena a mečem sřata.

Milá dívko! Jako Priska osvědčila neohroženou víru a vřelou lásku k pravému Bohu, měj a uchovej si i ty po celý život skálopevnou víru, naději a lásku k Otci nebeskému, a buď odhodlána pro Něho i úsměšky lidí, potupy a pronásledování snést. Posměch a násilí jsou nejoblíbenější zbraně nepřátel Božích, ale podléhají jim jenom

duše slabé, kdežto silné vítězí. Od úcty Boží ničím na světě nedej se odvrátiti.

Boha, nejdobrotivějšího Otce, učiň středem celého života, udělej ho svým sluncem, které zahřívá a blaží, k němuž s díkem vzhlížeti máme, a k němuž mají se nésti všechny naše myšlenky. Na něho se dívej a dle něho se řiď. Buď podobna květině slunečnici, o níž Fr. L. Čelakovský napsal pěkný epigram :

„Slunce radost má, jestíhám od jitra na západ;
jak, rcete, odvrátit můž s Boha člověk oči?“

Sv. František Seraf. napsal chvalozpěv na slunce, v němž je takto velebí: „Buď chválen, Pane, s veškerým svým tvorstvem a zvláště sluncem, panem bratrem naším, který nám dává den a jím své světlo ty nám jevíš. Je krásný, zářivý a velkým leskem plane; podobu tvou, ó Nejvyšší, on nese“

V Boha věřili největší duchové lidstva a jej nejlepší básníci opěvovali. Boleslav Jablonský zpíval:

„Tebe vidím, když se na východě
purpurová brána otvírá,
když Tvé oko v krystalové vodě
na obraz Tvé tváře pozírá.“

J. V. Sládek píše :

Kdo Boha má za pevný hrad,
nic nemusí se zlého bát,

i v bouři může kliden být
 neb nad ním Bůh svůj drží štít.
 Nad vrchy, doly, vodami
 jest Jeho ruka nad námi,
 jen spoléhejme pevně Naň
 — dál se jeho vůle staň.

Boha oslavuj celým životem. Podrob se ve všem Jeho Prozřetelnosti. Od něho je zdraví i nemoc, požehnání i ztráta, štěstí i neštěstí. Odevzdej se mu zcela. Básník Fr. Mistral píše:

„Šťasten, kdo Bohu vzdá se cele,
 neb dojde na nebi mzdy skvělé.“

76. Víra.

Víra je ctnost, která od Boha vyšla, Boha se týká, k Bohu vede a proto „božskou“ ctností se nazývá.

Bůh sám ti tento vzácný dar, bez něhož „nemožno jest Bohu se líbiti“ (Zid. 11, 6), na křtu svatém udělil, dopřál ti náboženského vyučování, které způsobilo, že jsi cenu tohoto daru sama svým rozumem pochopila, vůli svou k němu přiklonila a nabyla pevného přesvědčení, že je pravda všecko, čemu učil Kristus a čemu učí církev z jeho rozkazu.

Tu víru dětinnou, s kterou jsi naslouchala ve škole vypravování o Bohu a jeho zjevené vůli, zachovej si neochvějnou i v letech pozdějších a udělej ji svým nerozlučným průvodcem a vůdcem až po dobu, kdy Pán na tobě požádá duši tvou. Víra dodává životu lidskému pravé ceny, vysoko jej povznáší nad život ostatních tvorů a činí člověka schopným věčné blaženosti.

Víru opatruj a pěstuj ve své duši, zalévej ji modlitbou, náboženskou četbou a pilným posloucháním slova Božího. Věř všechno bez výjimky, čemu učí církev, podle víry žij a buď stála ve víře jsouc odhodlána všechno dáti a vytrpěti, nežli bys od víry odpadla nebo ji zapřela. Každodenně opakuj si a s pochopením odříkej ráno a večer apoštolské vyznání víry, v němž jsou hlavní články víry v jeden celek shrnuty, a vzbuzuj vždy znova a znova pevný úmysl všemu věřit, co „Věřím v Boha“ obsahuje.

Podrob rozum svůj i tehdy, když nemůže tajemného světla proniknouti, ano věř tím pevněji, čím méně chápati můžeš. Právě taková víra je záslužná. Kristus Pán řekl: »Blahoslavení, kteříž neviděli a přece uvěřili« (Jan 20, 29), a blahoslavený Kl. Hofbauer pravil: »Kdybych mohl tajemství naší víry uviděti očima, zavřel bych je, bych nepozbyl zásluh z víry«.

Všechny ušlechtilé duše a všichni vpravdě učení lidé v Boha věřili. Mohl bych uvést sta příkladů, ale omezují se jen na jeden, který však velice váží, a jistě ti postačí, abys jím byla povzbuzena. Veliký dobrodinec lidstva, věhlasný vynálezce léků proti nejhorším nemocem a slavný učenec Pasteur jednou seděl ve větší vznešené společnosti, v níž se mluvilo o řeholních sestrách posluhujících v nemocnici. Slavný lékař pravil: „To dobré, co vykonaly, může jim odplatiti jenom Bůh.“ Zaslýchnuv ta slova mladý baron, obrátil se k Pasteurovi a pravil: „Vy tedy věříte v Boha?“ — „Zajisté“, řekl učenec, „neboť jen, nesmyslný řekl v srdci svém: Není Boha“ (Ž. 13, 1).

Věř pevně ani dosti málo nepochybujíc. I věrné duše bývají pochybnostmi ve víře trýzněny — pokušení dolehne i na tebe, ale nedej se přemoci, vezmi štít víry a vítězně je odrážej.

Kdo pevně věří, bezpečně jde, kdo pochybuje, boří se a tone.

Pán Ježíš šel jednou po moři, a Petr šel po vodě proti němu. Pokud Petr věřil, zdržela ho voda, jakmile však začal pochybovati, počal tonouti. (Mat. 14.)

Ani ztráta zdraví ani majetku ani dobrého jména není pro člověka tak hrozné neštěstí jako ztráta víry. Nevěřec je slepec, který

se potácí, naráží na překážky, neví kam jde a snadno sřítí se do zkázy.

Anička, zbožné venkovské děvče, přišla do Prahy na službu. Než nechme ji, ať vypravuje sama: „Dostala jsem se k pánům, kteří se nemodlili a nic nevěřili. Do kostela jsem nesměla. Abych prý nebyla tak hloupá, dávali mi čísti noviny. Byly to noviny protináboženské. Brzy začala jsem pochybovati ve víře, a když pán posměšně mluvil o svatých věcech, už jsem se řečí těch tak nehrozila jako dříve. Konečně přestala jsem se modliti, začala jsem choditi do tanečních zábav, biografů, divadel a nemajíc už opory ve víře ztratila jsem i mravnost. Zkrátka: Klesla jsem hluboce . Byla jsem nešťastna, nespokojena a rozervána. Teprve, když jsem se vdala, vzpamatovala jsem se, vystřízlivěla jsem z opojení, začala jsem se zase modliti, choditi do kostela, v duši mé probudila se víra let mladých a s ní vrátil se do duše i klid a spokojenost. Vím a jsem přesvědčena, že víra blaží, vážím si tohoto drahého majetku nyní nade vše, hájím jej a nedovolím, aby jej někdo v mé přítomnosti tupil.“

Nevěra ženu snižuje a ubírá jí ceny. Marie Leszczyńska napsala: „Nic není více hodno opovržení, nežli žena, která na odiv staví svou bezbožnost.“

Vzbuzení víry.

Věřím v Tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duše svatý, jenž jsi všechno stvořil, všechno zachovááš a spravuješ; jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás vykoupil, a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím, že duše naše jest nesmrtelná, milost pak Boží nám k spasení nevyhnutelně potřebna jest. Věřím a vyznávám všechno, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolové kázali, a čemu svatá římská katolická církev věřiti velí. Tomu všemu věřím, protože jsi, ó Bože, věčná a neskonalá pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla klamána. Bože, rozmnož víru mou!

ƒ

77. Pověra.

Časopis „Hlas národa“ přinesl dne 29. dubna 1904 tuto zprávu: „Dne 16. dubna r. 1904 přišla neznámá vykladačka karet k služce Janě Kohoutové z Balbínovy ulice na Král. Vinohradech a vyzvala ji, aby si dala vyložit karty. Služka svolila, a vykladačka jí vyložila, že dostane šťastného ženicha a bude míti v manželství štěstí. Za odměnu žádala vykladačka 8 korun. Dne 18. dubna přišla opět a vykládala dívce, že se její štěstí dostaví, ale že k tomu tře-

ba větší peněžité částky. Služka dala jí své hodinky stříbrné se řetízkem v ceně 26 K. Ještě dvakrát tak přišla a vylákala na služce prvně zlatý křížek, podruhé několik kusů prádla, šatstva a stolní pokrývku.“

Milá dívko! Víru ve svém srdci pěstuj, ale všeliké škodlivé bejlí pověry i s kořenem odstraň.

Nevěř kartám! Vykládáním karet živí se hlavně ve městech mnohé osoby. Vyhledávají příbytky v postranních uličkách a v temných bytech — špatnost vždycky štítí se světla, a za peníze čtou s karet lehkověrným, hloupým a pověřčivým lidem jejich budoucnost, slibují dědictví, bohatství, ženicha, dopis, dar, varují před závistivostí jiných, mluví o manželské nevěře a vůbec otevírají záhady života budoucího a taj neznámý. Ve velkých městech jsou dokonce zvláštní „věstkyně“, které inserují ve svobodomyslných časopisech a lákají k sobě pány a hlavně dámy z nejvyšších kruhů. Ovšem výdělek jejich je také mnohem větší, nežli výdělek prostých kartářek. Vzdělané dámy, které se neosmělují vkročiti do kostela, aby jich svět nenazval „modlilkami“, navštěvují různé podvodnice, věří jim a zahrnují je penězi. Na venkově úlohu kartářek a věstkyň zastávají obyčejně cikánky.

Nevěř čarám, zařikáváním, uhranutím, snům a různým pověrám, jako na př. že pátek je

den nešťastný, že nešťastné je číslo třináct, že neštěstí značí, přeběhne-li zajíc přes cestu, nebo potkáme-li po ránu bábu, nebo že lití roztaveného olova do vody může budoucí osudy naznačiti.

Také nepřikládej víry pověrečným modlitbičkám, které slibují ochranu před neštěstím a hrozí velikým trestem tomu, kdo by jich devětkrát neopsal a devíti osobám dále nedodal, které o sobě tvrdí, že „spadly s nebe“, nebo že některému arcibiskupu byly zjeveny. Roku 1913 zase jakýsi protestant z Lipska rozeslal po Čechách spoustu tisknutých letáků, v nichž na den 12. dubna 1915 předpovídal konec světa. Takové modlitbičky a letáky vhod do ohně.

Nevěř ve zjevování se duchů, o němž mluví spiritisté a nenavštěvuj jejich schůzí (sedánek). Jsou to lidé buď chorobní nebo prohnaní podvodníky klamaní. Vyvolávání a dotazování se duchů je namnoze podvod a klam.

Ovšem pověrou není, co je výsledkem přirozených sil přírodních nebo výsledkem zvláštní dovednosti. Slyšel jsem vypravovati zajímavý příběh: Snoubenci vyšli si v neděli odpoledne na procházku. Ženich se zalíbením pohlížel na svoji budoucí ženušku a všelicos veselého jí vypravoval. V žertu požádal ji, aby mu utrhla nějaké kvítko. Dívka shýbnuvši se utrhla a podala mu

modrou čekanku. „Vidiš, stále mi nechceš věriti, že jsem ti úplně věrna, a hle, kvítko, které se mi první do ruky namanulo, značí stálost a věrnost.“

„Však hnedle se přesvědčíme“, pravil ženich, „pravda vyjde na povrch jako olej nad vodu“.

Šli dále. Po chvilce přišli k velkému mraveništi. Dívka nasypala pilným tvorům drobtů z rohlíku, a ženich před očima jejíma okázale a obřadně vhodil čekanku, kterou v ruce držel, do mraveniště.

„Co to znamená?“ rychle a udiveně tázala se dívka.

„Však brzy uvidíš. Pojď jen dále. Za chvíli půjdeme zpět, a čekanka podá důkaz o tvé věrnosti. Zůstane-li modrou, bude to pro tebe vysvědčení dobré, zčervená-li, špatné.“

Za chvíli se vrátili, a mladý muž vytáhnuv čekanku ukazoval ji se zvláštním výrazem v obličeji nevěstě — bylať celá červená. Dívka zbledla a uvedena byla do velkých rozpaků, které ženich pokládal za známku špatného svědomí. Jal se zlobiti se a hrozi-
vě dorážel na nevěstu, aby mu pověděla, kdo se jí vloudil do srdce a zároveň přísahal pomstu jí i jemu. Dívka slyšíc jej křičeti a vidouc ho tak rozzuřena, ač byla nevinna, neměla odvahy se brániti, ale rozběhla se, utekla a všecka polekána a uplákána přiběhla domů. Se svatby sešlo, ač

potom ženich znova se o ni ucházel, odprošoval, vykládal, že čekanka v mraveništi vždycky zčervená a že ji chtěl jen škádliti. Úkaz přírodní není pověrou.

Ovšem pověrou nejsou ani obřady a svátostiny, jako na př. používání svěcené vody k účelu, k němuž byla posvěcena, svěcené soli, křídý, ratolestí, svíce a p. Není pověrou, co je pramenem požehnání. Kdo je ve svaté víře jenom poněkud vycvičen, rozezná zcela snadno víru od pověry — peníz pravý od padělaného.

78. Naděje.

„Jak přeskvělé jsi podoby,
ó naděje ty blažená!

Tys jako hvězda na nebi,
tak spanilá — tak vzdálená“.

(E. Krásnohorská.)

Jako stromek v zahradě potřebuje opory, aby ho větry a bouře nezlomily a nevyvrátily, tak také opory potřebuje člověk, a oporou je mu naděje. O tuto záchrannou oporu opřen je celý život lidský. Dítě má naději, až vyrostе, že nebude pоd poručenstvím jiných, dívka má naději, že bude šťastna v pozdějším žití, rodiče doufají, že ubude jim starostí, až dítky budou zaopatřeny, námáhavě pracují, dělník doufá, že se přece jednou dodělá lepších dnů, nemocný čeká

uzdravení, chudý pomoci, bezbranný zastání. Matka naděje jde světem a všude těší, posiluje a skleslé pozdvihuje. Nese pomoc a požehnání tam, kde na ni volají a ji vítají. „V mlčení a naději vězí naše síla“ (Is. 30, 15). Běda však, kde před ní zavírají dveře! Tam vniká rozvrat, zoufalství a smrt. Právem dí lékař Hufeland: „Vezmi člověku naději a zabil jsi ho“. Zavržené v pekle nejvíce trápí, že nemohou čekat ani úlevy ani konce svých muk — jakmile by jim kynula naděje na vykoupení, přestalo by peklo býti peklem.

Touha po blaženosti je s přirozeností naší nerozlučně spojena — každý stále po lepším touží a lepších věcí očekává. Touhu tu vložil do srdce našeho sám Stvořitel. Ale touha ta zde na zemi úplně ukojena býti nemůže. Dává sice Bůh duším zvláště zasloužilým okoušeti ze svých sladkostí již zde na zemi, ale k úplné hostině zasednouti zde nikomu dopřáno není. Ó Bože, toužím po slastech úplných a celých, které jsi věrným svým slíbil v životě druhém, očekávám a těším se na hostinu věčnou nesmírně.

Naděje, před níž veškerá pozemská naděje ustupuje jako stín před světlem, je ta, kterou očekáváme věčnou blaženost. Již na křtu svatém nám tato božská ctnost byla vlita, a toto svaté štípení máme jako převzácný dar stále ošetřovati a pěstovati.

Křesťanská naděje vyrůstá z křesťanské víry jako kmen z kořene. Věříme v Boha a doufáme, že nám zcela jistě dá, co nám slíbil, totiž věčnou blaženost, jakož i prostředky, kterými bychom jí dosáhli. Tato naděje svítí nám na celé pozemské pouti jako zářící betlémská hvězda a vede nás k úplnému spojení s naším Spasitelem. Naděje svítí jenom v temnotách tohoto pozemského života a shasíná, jakmile docházíme života věčného, poněvadž došla svého cíle, kterým jest Bůh. Kde vládne Otec ustupuje jeho dcera.

Pravou křesťanskou „nadějí okoušíme již nyní napřed slíbených od Boha radostí rajských“ (Sv. Paulín). Proto „držme vyznání své naděje nezvratným“ (Žid. 10, 23). Jsou-li pravdiva slova sv. Jana z Kříže, že „člověk dostává tolik, kolik doufá“, doufejme mnoho, abychom také mnoho obdrželi.

K opravdové touze a pravé naději po věčném štěstí ovšem musíme i položití vlastní opravdovou snahu a vlastní touhu po ctnosti a dokonalosti, neboť praví sv. Bernard, že „naděje beze ctnosti jest opovážlivost“, a sv. Karel Bor. dí, že „člověk musí vše nejlepší doufati a vše nejlepší konati“.

Vzbuzení naděje.

Doufám a důvěřuji se v tvou, ó Bože! svrchovanou dobrotu a v tvé milosrdenství,

že mi pro nesmírné zásluhy svého jediného Syna, Ježíše Krista, udělíš, abych za živa hříchy své poznala, dokonale jich litovala, a že mi je odpustíš, po smrti pak že mi ráčíš spasení věčné dáti a popřáti, abych na tebe tváří v tvář patřila, tebe milovala a s tebou se věčně radovala; mám naději, že mi také dáš, čím bych toho dosáhla. Doufám to od tebe, protože jsi to slíbil. jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Bože, posilni naději mou!

79. Zoufalství.

Nejhroznější ztráta, jaká vůbec člověka potkati může, je ztráta naděje, neboť koho opouští naděje, propadá zoufalství. Strom, který podřel sekyra zoufalství, kácí se.

Nikdy se nesmíme vzdáti naděje, že nám Bůh nechce, nebo nemůže v neštěstí pomoci nebo hříchy odpustiti, nýbrž musíme vždycky býti pevně přesvědčeni, že Boží dobřota a všemohoucnost může odstraniti všecky nehody a naši duši i od nejhorších skvrn může očistiti. Kdo v Boha doufá, nikdy nezoufá. Doufej, nezoufej, Bůh tvůj s tebou.

Život člověka je směsice radosti a žalu. U někoho je větší dávka radosti, u jiného převládá žal, ale obé nám uděluje vůle Boží — bez vůle Boží, kromě hříchu, nic na světě se neděje — a máme se naučiti při-

jímati právě tak srdnatě žal jako s ochotou přijímáme radost. Velké umění je snést radost, ale větší snést žal.

Netrať naděje, když se zle děje. Žádná nehoda, bída, nemoc nebo zklamání nesmí tě zlomit. Jenom slabě duše v bouři nehod a svízeli se lámou, kdežto silné jenom ještě sílí a mohutní. Škola utrpení je tříbí, očisťuje a zoceluje jako oheň železo. Zkušenost učí, že mnozí právě jen v utrpení a utrpením vyrostli a že by byli bez něho nikdy tak svoji povahu neposílili.

V novinách často čteme, že ta neb ona dívka si zoufala. Dívky oklamané a zrazené často berou jedu nebo skáčí do vody, a zprávy o tom v novinách skoro pravidelně mají nadpis „Z nešťastné lásky“ Jaká to pošetilost!

V Písmě svatém zase se vypravuje, kterak Saul byv obklíčen v boji s Filištinskými, vlastním mečem se probodl (I. Král. 3). A tak dělají i mnozí lidé: Jsouce od jiných utiskováni nebo pronásledováni berou si život. Jaká to zbabělost!

Čím větší neštěstí tě potká, tím větší měj naději. Nikdy nebylo tak zle, aby zase nebylo dobře. Když je nouze největší, pomoc Boží nejbližší.

Neklesej ani pod tíhou nehod, ani pod tíhou svých hříchů — ani pod břemenem

vnějšího utrpení ani pod břemenem svého svědomí.

Ovšem hříchu se boj, ale kdybys z lidské křehkosti nebo nerozvážnosti poklesla, nezoufej, ale doufej v milosrdenství Boží a v odpuštění. Dobře dí sv. Řehoř: „Před hříchem se boj spravedlnosti, po hříchu však důvěřuj v Boží milosrdenost“. I kdybys tak nešťastna byla, že bys zhřešila jako kdysi Magdalena a že bys trestů časných a věčných se lekala, nezoufej, ale pokoř se, vyznej se a jako kdysi Magdalena slzami nohy Kristovy omývala, smyj slzami lítosti skvrny se své duše a s pevným předsevzetím dej se na cestu lepší. Sv. Augustin praví: „Bůh nehledí na to, co člověk učinil, nýbrž na to, co chce činiti“. Kdyby byli chtěli, byli by došli odpuštění a milosti i Kain, jenž bratra zabil, i Jidáš, jenž prodal Krista, ale nedošli, poněvadž první místo lítosti vyřkl hrozné slovo „větší jest nepravost má, než abych odpuštění došel“ (I. Mojž. 4, 13), a druhý sáhl po provazu. Ano Jidáš, jak dí sv. Jarolím, více Krista rozhněval tím, že si zoufal, nežli tím, že ho zapřel. Když sv. Kateřina Sienská kdysi oplakávajíc v modlitbě hříchy jakousi zoufalost v sobě pocítovala, zjevil se jí Pán Ježíš a těšil ji řka: „Hříšníci, kteří si zoufají, více mne urážejí a více se mi protiví pro tento hřích, nežli pro všechny, kte-

rých se dopustili, ježto upírají nesmírné milosrdenství mé“.

Na pokání nikdy není pozdě — i lotr na pravici, když již visel smrti blížek, došel odpuštění.

Kde je pevná víra, tam bývá i pevná naděje a tam nemá místa ani zoufalství. Slova Kristova „doufej, dcero, víra tvá tě uzdravila“ (Mat. 9, 22) jsou věčně pravdiva. Zcela výstižně spisovatel K. Klosterman se modlil: „Já pak v prachu a v pokoře modlím se srdcem i ústy k Hospodinu Bohu a prosím jej, aby mi dal a zachoval víru, která blaží člověka, před zoufáním chrání a nezkalené mysli dodává“

80. Láska.

Tázel se kdosi sv. Augustina, čeho Bůh hlavně na nás žádá a v čem jest podstata náboženství i všelike svatosti, a sv. Augustin, místo aby vypočítával dlouhou řadu povinností a pravidel, řekl zkrátka: „Bůh na nás žádá lásky. Miluj Boha a čiň, co chceš“.

Nejvyšší ze všech ctností jsou „tři božské ctnosti“, a z těchto opět nejvyšší je láska. „Nyní pak trvají víra, naděje, láska, tyto tři, ale větší z nich jest láska“ (I. Kor. 13, 13). Vírou Boha uznáváme, nadějí se k němu povznášíme a láskou jsme již v jeho náruči. Každá ctnost nás s Bo-

hem sbližuje, ale láska nás s ním spojuje úplně. Všecky ctnosti jsou jeho dcery, ale láska jest on sám — Bůh jest láska. „Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm“ (I. Jan 4, 16).

Láska je královna a vrchol všech ctností. Má ji ten, kdo opravdu Boha miluje a pro Boha miluje člověka, totiž pro obraz Boží, který člověk v duši své nese. Křesťansky milovati jest Boha pro něho samého nade všecko, sebe pak a bližního pro Boha milovati. „Pravá míra lásky k Bohu jest, abychom jej milovali bez míry“ (Sv. Bernard). „Miluji tě, Pane, a málo-li jest lásky mé, chci více a upřímněji tě milovati“ (sv. Augustin). Kdo dobrotu Boží pozoruje a vlastnosti Boží stále lépe poznávají se snaží, nutně v lásce k Bohu vyrůstá.

Lásce k Bohu nejlépe se naučíme od Boha samého. Bůh jest laskavý otec, který nám všecko potřebné pro tělo i pro duši dává, stará se o nás, pečuje, Syna svého pro nás obětoval a nám v nebi přichystal místo. Pozorujeme-li velikou lásku Boží k nám, zdaž bychom neměli i my vzájemně ku vřelé a opravdové lásce k němu roznění býti? „My tedy milujme Boha, neboť on první miloval nás“ (I. Jan 4, 19). Na Boha myslíme, o něm rádi rozmlouvejme a poslouchajme a nezarmucujme ho nikdy žádnými hříchy. Jeho lásku k nám splácej-

me mu zase láskou a vděčností, neboť to jest jediná cena, kterou velký dluh alespoň částečně spláceti můžeme.

Ohnisko pravé lásky, u něhož můžeme a máme rezechřívati své srdce chladné, jest Nejsvětější Srdce Ježíšovo, výheň lásky planoucí.

„Oheň musí spalovat,
srdce musí milovat,
Jesu, v lásce nekonečné,
Srdce tvé má žití věčné“.

(Jac. Verdaguer.)

Jsou dvě přikázání, na nichž stojí všechna ostatní ustanovení božská a na nichž státi mají i veškeré zákony lidské: „Milovati budeš Pána Boha z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své. Toť jest to největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné tomu: Milovati budeš bližního svého jako sebe samého. Na těch dvou přikázáních všechnen zákon záleží i proroci.“ (Mat. 22, 37—40.) To jsou slova samého Boha.

Pána Boha máme milovati srdcem (vůlí), duší (rozumem), myslí, (citem), po Bohu máme milovati Matku Boží, anděly, svaté, vůbec celé příbuzenstvo Boží, duše v očistci a potom v stupnici lásky zařaditi máme sami sebe. Milovati se máme „pro Boha“, totiž pro obraz Boží v nás a máme se při-

činiti, abychom duši svou spasili. A konečně všechny lidi máme milovati „jako sebe“, totiž upřímně, opravdově, a máme je milovati rovněž „pro Boha“, totiž milovati na nich obraz Boží a v nich vlastně tedy milovati Boha.

Láska je známka pravého křesťana. „Potom poznají všichni, že jste učedníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 35) pravil Kristus. Láska k bližnímu musí býti živá a účinná. „Dítky, nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě“ (I. Jan 3, 18).

Pro Boha máme milovati i vše, co z jeho tvůrčích rukou vyšlo: tvorstvo a vůbec přírodu.

Jediné místo, které před láskou jest uzavřeno, je peklo, neboť, jakmile by jí přístupno bylo, vyprázdnilo by se.

Ať ti ovšem ani nenapadne vznešenému slovu „láska“ dávatí nějaký jiný smysl, než jaký vpravdě má — každý jiný smysl by je poskvřil

Zapamatuj si odkaz urozené světice české Anežky Přemyslovny, který zanechala svým řádovým sestrám a také i všem děvám českým věků budoucích: „Zachovávejte, dcery nejmilejší, lásku k Bohu a k bližnímu s veškerou pilností. Poslouchejte přikázání Církve svaté a šetřte příkladu svatého otce Fran-

tiška i svaté Kláry, vědouce, že jakož milostivý Bůh jich neopustil, tak ani vás láska jeho neopustí“

Vzbuzení lásky.

Bože můj! Miluji tebe z celého srdce svého nade všecko, protože jsi nejlepší dobré, že jsi svrchovaně dokonalý a vší lásky hoden; i proto tě miluji, že jsi ke mně a ke všemu stvoření svrchovaně dobrotivý. Žádám toho srdečně, abych tě tak dokonale milovala, jako tě tvoji věrní služebníci milují a milovali, s jichžto láskou spojuji svou nedokonalou lásku; tu ve mně, ó Bože, vždy více a více rozněcuj!

81. Duše.

Duše oživuje tělo a řídí je, a tělo je přibyték a nástroj duše. S roztomilou prostotou pravil veliký světec z Asissi, že „bratr tělo je naše cela a duše je poustevník, jenž v něm obývá, aby se modlil k Hospodinu a uvažoval“.

Bohužel mnozí lidé žijí, jakoby ani duše neměli, nebo jak Pavel Sabatier dí „tráví život s duší spící“. Jak osudný to omyl!

Milá dívko! Buď si toho stále vědoma, že máš duši, duši k Božímu obrazu stvořenou a nesmrtelnou, jež „má větší cenu, než

všecka nebeská tělesa dohromady“ (Sv. Chrysostom).

Zachovej své duši, získávej a obnovuj šat posvěcující milosti.

Obohacuj ji poklady, kterými kupujeme život věčný, jako jsou zásluhy a dobré skutky. K tomu určen je tento život, kdy duše spojena je s tělem — toť doba setby, ale smrtí, totiž oddělením se duše od těla nastává doba žně, a není možno již žádných zásluh si zjednávat. Vstupenku do nebe musí si každý pro svou duši pořídit a zabezpečiti sám již zde na zemi. Od Boha jsme duši obdrželi, Bohu ji zase máme vrátiti.

Zachraň duši svou! „Co prospěje člověku, byť celý svět získal, na duši však škodu trpěl? Aneb jakou dá člověk výměnu za duši svou?“ (Mat. 16, 26.)

Ztratiti duši znamená ztratiti život věčný, neboť člověk nemůže ničím duši ztracenou vykoupiti a znovu o spáse pracovati, proto ztráta duše je ztráta nenahraditelná. Sv. Viktor napomíná: „Jednu duši máš, tu-li ztratiš, nemáš druhé“

V Cesarei hlavním městě Kappadocie, žila v druhé polovici třetího století zbožná křesťanská panna Dorothea. Vladař Apricius dal ji zajati a nutiti, aby obětovala modlám, ale srdnatá panna neuposlechla, ano ani tehdy neobětovala, když jí hrozili mukami, nýbrž neohroženě pravila: „Nebojím se čas-

ných muk, jež krátko jen trvají, neboť Spasitel náš dí: „Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, duše však zabítí nemohou, ale bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratiti do pekla“ (Mat. 10, 28). Vladař dal ji mučiti, bičovati a páliť a když ničím k odpadu od křesťanské víry ji donutiti nemohl, odsoudil ji na smrt. Když slyšela rozsudek, pravila: „Díky vzdávám tobě, Pane Ježíši Kriste, choti duše mé, že mne do ráje voláš a již k sobě zveš.“ Klidně šla a nastavila šíji katu. Raději dala život, než by byla úhony utrpěla na duši.

Pečuj nejen o svou duši, ale získávej i duše jiné pro dobro, službu Boží a napomáhej jim ku spáse, neboť v tom je veliká zásluha.

Kdybys viděla, že někdo se v řece topí, zajisté bys vše vynaložila, abys ho zachránila, a právě tak pomáhej i těm, kteří tonou v pokušeních ke hříchu, zápasí se zlými náruživostmi a vlny příležitostí ke hříchu již již chtějí je pohlťti. Kdo zachrání tonoucího, dostává peněžitou odměnu, pochvalu a někdy i vyznamenání — jaké odměny zaslouží, kdo zachrání tonoucí duši nesmrtelnou?

Krásná Kristova podobenství o ztracené ovci, kterou pastýř nechaje ostatních devadesáti devíti na poušti hledá, až ji nalezne, a o ztraceném penízi, který ztrativši žena

rozže svíci, mete a hledá, dokudž nenalezne, (Luk. 15.), týkají se zbloudilé a ztracené duše.

„Zisk je pěknou duši lidskou nalézti,
větší zisk je chovati ji v čistotě,
největší pak — navrátiti zbloudilou“
(Herder.)

82. Hřích.

Hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího. Konáme-li něco, co se vůli Boží protiví, nebo nekonáme-li, co si Bůh přeje, hřešíme.

Hřích jest jediné a pravé zlo na světě. Všecky nehody, nesnáze a trampoty, jež nás v životě potkávají, nejsou skutečné zlo, nýbrž jenom jsou to tresty za vlastní zlo, totiž za hříchy. Hřích jest jediné, co Bůh nenávidí.

Přestupujeme-li zákon Boží ve věci důležité s jasným poznáním zlého a s úplným svolením, dopouštíme se hříchu těžkého, jenž nás zbavuje posvěcující milosti, duši poskvřňuje, její spojení s Bohem přerušuje a na ni vinu pekelných trestů uvaluje.

Hřích člověka hanobí, ponižuje, vůli naši oslabuje, vyvolává výčitky zlého svědomí, podráývá spokojenost a mnohdy i tělesné zdraví,

Proto jako před tváří hada utíkej před hříchem. Když pravili sv. Františce Chantalské, která ošetřovala člověka malomocného, že by se snadno mohla nakaziti, odpověděla: „Nebojím se žádného malomocenství, nežli hříchu“. Dbáš o čistotu těla, bojíš se, abys někde při práci se neumazala, ale zdaž také takovou péči máš o čistotu své duše? Zdaž chráníš se také tak úzkostlivě všeho, co by ji poskvřnilo? Zdaž nepadají také i na tebe slova dra. Förstra: „Jsme velice citliví vůči každé vnější nečistotě, avšak hrůza před poskvrněním vnitřním prchla“?

Měj v nenávisti hřích a vystříhej se ho, byť ti lahodil. „Nepanujž tedy hřích ve vašem smrtelném těle“ (Řím. 6, 12). „Ti, již činí hřích a nepravost, nepřátelé jsou duše své“ (Tob. 12, 10).

I malých hříchů se boj, neboť i malé hříchy duši škodí a k velkým hříchům upravují cestu. Dagmar, dcera českého krále Přemysla Otakara I., provdaná později za Dánského krále Valdemara I., žila velmi ctnostně a pobožně. Dějiny dánské, jež o ní mluví s neobyčejnou uctivostí, zaznamenaly pověst, která se o ní rozšířila a o její bezhříšnosti nejlépe svědčí, že totiž jediný její hřích byl, že „jednou v neděli hedvábné rukávy roucha svého vroubila“. Kéž by děvy české měly jenom takové hříchy!

Když se kdo umaže, hledí se co nejdříve umýti. A právě tak, kdykoliv poskvrníme duši hříchem, máme co nejdříve ji obmýti. Před hříchem máme míti bázeň, ale po něm důvěru a lítost. Trvajíce ve hříchu stále tak Boha hněváme jako tehdy, když jsme se hříchu dopouštěli.

Nesmíme připustiti, aby se zhoubný plevel hříchu v nás trvale usačil, rozmohl se a nabyl domovského práva. Pryč s tímto zákeřnickým a nebezpečným cizincem! Čím dříve tím lépe.

O hříchu ani svém ani cizím bez potřeby nemluv. Hříchů dříve spáchaných, z kterých jsi se již ve svaté zpovědi s lítostí vyznala, si nepřipomínej.

S lidmi, o nichž jsi přesvědčena, že jsou hříšni, neobcuj nebo jen co nejméně — svatí lidé své okolí posvěcují, hříšní kazí.

Ke hříchu nikdy nesvoluj — povolující s činícím na jedné jsou váze.

Proti hříchům bojuj, je potlačuj a omezuj, kdekoliv a jakkoliv můžeš.

Čím méně hříchů, tím více spokojenosti. Proto je na zemi tolik nespokojenosti, poněvadž je zde tolik hříchů, a proto je nebe místem spokojenosti nejvyšší, klidu a štěstí, že tam hřích nemá přístupu. Kdyby vymizel hřích se země, rázem proměnila by se v nebe.

83. Příležitost ke hříchu.

V jedenáctém století ovládali velkou část Španělska mohamedánští Maurové. Král jejich Kuno měl dceru srdce milosrdného a soucitného jménem Kasildu, kterou nárek mučených křesťanských zajatců velice dojímal a rmoutil, a která potají donášela jim do vězení pokrm a slova útěchy. Rozmlouvajíc s nimi seznala základní nauky náboženství lásky a milosrdenství, jež se jí velice zalíbilo. Konečně umínila si státi se také křesťankou. V té době se těžce roznemohla a na léčení poslána byla k jezírku sv. Vincence, jež mělo vodu léčivou a jež náleželo křesťanům. Tam se vyléčila na těle a tam i vyléčení její duše bylo dokonáno — přijala sv. křest. Ale po uzdravení obávala se k otci se vrátiti, bála se jeho hněvu, strachovala se, že by nemohla dle víry své doma žíti, a proto, aby se vůbec vyhnula příležitosti k odpadu nebo zapření víry, poslala komonstvo k otci do města Toleda a sama zřídila si mezi křesťany na místě, kde uzdravena byla, příbytek se svatyňkou a tam trávila život sloužíc Bohu.

Milá dívko ! Jako Kasilda vyhnula se zlé příležitosti, tak také i ty všeliké blízké příležitosti ke hříchu se vyhýbej.

Co je příležitost ke hříchu ? Je to místo, osoba, věc a vůbec všecko, co nás zpra-

vidla ke hříchu láká. Společnost, která svádí ke zlému obcování s lidmi bezbožnými a nemravnými, místa na nichž bydlí hřích, návštěva některých hostinců, neslušné tance, divadla, špatné noviny, romány, spolky a vůbec všecko. co uvádí na zlé myšlenky, žádosti a ke zlým skutkům vede, jmenujeme blízkou příležitostí ke hříchu.

Tato příležitost je dvojí: Dobrovolná a nedobrovolná. Dobrovolná je taková, kterou sami vyhledáváme, nedobrovolná, ve které se proti své vůli ocitáme. Schůzka hříšná, k níž dívka se dostavuje, je příležitost dobrovolná, je-li však dívka nucena pracovati v dílně neb na poli s nemravnými lidmi, jest pro ni tato společnost sice také příležitostí ke hříchu, ale nedobrovolnou.

I nedobrovolné se máme chrániti pokud můžeme a nemůžeme-li se jí vyhnouti, máme býti tím opatrnější a tím více se k Bohu o dar stálosti v dobrém modliti. Ocitáme-li se v ní náhodou, máme se co nejdříve vzdáti. Máme-li pevnou vůli, vycházíme z této příležitosti bez úhony.

Horší je příležitost druhého druhu, neboť kdo ji vyhledává, dal už se na cestu zlou. Kdo ji dobrovolně hledá, již tím hřeší. „Kdo se dotýká smoly, zmaže se od ní“ (Sir 13, 1). „Kdož miluje nebezpečnost, zahyne v něm“ (Sir. 3, 27). Moucha, která lítá večer blízko kolem plamenu, upálí si křídla a

zhyne. „Může-liž člověk skrýti oheň do klína svého, aby roucho jeho nehořelo? Aneb může-li choditi po řeřavém uhlí, aby nohy jeho se nespálily?“ (Přísl. 6, 27—28.) Dobře dí i české přísloví, že „meče za ostří bráti nelze“.

Proto vystříhej se blízké příležitosti ke hříchu. Je to nutné. Zde neplatí žádná polovičatost a jen dvojí je možnost: buď vítězství nebo porážka. Jak úsilovně a rázně proti zlé příležitosti bojovati musíme, vyjádřil Kristus Pán velmi názorně: „Jestliže oko tvé pravé pohoršuje tebe, vylup je a vrhni od sebe; neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé bylo uvrženo do pekla. A jestli pravá ruka tvá pohoršuje tebe, utni ji a vrhni od sebe, neboť prospěšnější jest pro tebe, aby zahynul jeden úd tvůj, než aby celé tělo tvé odešlo do pekla“ (Mat. 5, 29—30). Kdyby ti tedy nebezpečná osoba, společnost nebo zábava byla tak milá jako oko, nebo pravá ruka, zřekni se jí. Jen odhodlaný a s oběťmi spojený boj přináší vítězství.

84. Pokušení.

V Tyrolsku na jednom místě stojí pomník s nápisem „Na věky ne!“ O tom, proč tam tento pomník s tak podivným nápisem postaven, vypravují toto: Na místě tom svá-

děna byla jedna dívka k porušení čistoty, ale ona odhodlaně pravila: „Na věky ne!“ Bylo jí vyhrožováno, byla trýzněna, ale znovu zase rázně pravila: „Na věky ne!“ Konečně o život byla připravena, ale raději položila život, než by byla zhřešila. Pomník, který později na místě tom byl postaven, hlásá dosud slávu jejího vítězného boje proti pokušení.

Silný v pokušení vítězí, slabý podléhá — zlato v ohni jen se lépe vytřibí, ale sláma shoří. Sv. Tomáš Kemp. dí: „Ohněm zkouší se železo a pokušením člověk spravedlivý. Mnohdy nevíme, co můžeme, ale pokušení ukáže, co jsme.“

Zkouškou pokušení musí projít každý člověk, neboť ctnost, má-li býti záslužna, musí býti vydobyta a hájením utvrzena. Právě na nejzbožnější a nejctnostnější největší pokušení doléhají, aby jim poskytnuta byla příležitost k dobytí si nových zásluh. Každý jest pokoušen, ale nad své síly nikdo.

Pokušení samo o sobě není hříchem — teprve svolení hříchem se stává. Bývá lákavé a sladké, proto tak mnozí dají se lapiti. Lafontaine dí, že „v medu se více much utopí nežli v octě“.

V modlitbě k andělu strážci se modlíme: „Tělo, svět, ďábla přemáhám“. Z toho vidíme, že je trojí druh pokušení Tělo, svět a ďábel.

Slovem tělo vyrozumíváme nezřízené tělesné žádosti a náklonnosti, které jakožto následek hříchu dědičného v naší přirozenosti drímají. Sv. Jan je jmenuje „žádost těla a žádost očí a pýcha života“ (I. Jan 2, 16), jsou to tedy požívavost, lakota a ctižádost. Tento vnitřní náš nepřítel je tak nebezpečný jako zloděj v domě, a kdo by ho podceňoval, dopouštěl by se osudného omylu. Hadu třeba šlápnouti na hlavu, a všecky hříšné a smyslné myšlenky a žádosti nutno potlačit hned v zárodku. Nestrp jich v srdci ani minutu, ale zažeň je, jakmile se objeví. Aug. Conti dí: „Jako z kostela bez okolků vyženou psa, když tam zabloudí, tak ty ihned zažeň v okamžení každou myšlenku, kterou bys se styděla pověděti své matce“.

Kromě těla pokouší ke hříchu i svět. Slovem tím vyrozumíváme zlé lidi, kteří ke hříchu svádějí. A zajisté nelhu, tvrdím-li, že právě na mladou dívku svět má nejvíce spaden. Svůdný svět kazí mladý květ. Jak mnoho dívek ctnostných a mravných svět už zkazil! Vyvozovati z toho naučení je, zcela snadno. Právě mladá dívka má se míti před světem na pozoru. Svět láká, staví krásné zámky v povětrí, slibuje, ale když svede, nechává oběť na holičkách. Proč dala se oklamati?

„Jak bludičky se chytrost světská nám nabízí
na bahno loudí ; když s cesty sejdem, zmizí“

(K. Havlíček.)

Kromě těla a světa pokouší ještě ke hříchu ďábel. To jest jediné zaměstnání, k němuž se dle své zkažené přirozenosti hodí a k němuž ho božská Prozřetelnost připouští. Pokoušel hned prarodiče naše v ráji a osmělil se jíti i za Synem Božím na poušť Karantánskou. Nejraději loví v samotě, úkrytu a tmě.

Buď stále na stráži proti tomuto nepříteli zlému, jenž obchází jako lev hledaje, koho by pohltil. Zlý duch svádí hlavně k nečistotě. Proč tak činí, vykládá sv. Isidor „Ďáblové vědí, že člověk cudností dospívá k důstojnosti andělské, které oni pozbyli, proto usilují, by v duších vzbudili nečisté představy.“

Sv. Kateřinu Sienskou ďábel velice pokoušel zvláště nečistými myšlenkami a žádostmi na ni dorážeje. Když všecky jeho útoky šťastně přemohla, zjevil se jí Spasitel a řekl jí, že dobyla velikého vítězství nad zlým duchem. Tu sv. panna potěšena zvolala: „Kde jsi byl, Božský Spasiteli, když pokušitel na mne dorážel a srdce moje tolikými ohyzdnostmi zmítal?“ A Pán jí odpověděl: „Uprostřed srdce tvého, Kateřino.“

Jedna zbožná dívka v pokušení proti čistotě dělala kříž, a na dotaz, proč tak činí, odpověděla: „Zamykám dvěře, aby nemohl do mého srdce ďábel“.

V modlitbě, kterou Kristus Pán sám nás naučil, se modlíme: „A neuvoď nás v pokušení“, čímž prosíme Boha, by nás pokušení ke hříchu chránil, anebo když by již uznal za vhodné pokušení na nás poslati, by nám dal sílu je vítězně přestáti. Jestliže Job pravil, že „bojování jest život člověka na zemi“ (Job. 7, 1), není pochyby, že tím vyrozumíval boj proti pokušení.

Zahrádku své duše máme ohraditi proti škůdcům: tělu, světu a ďáblu. Nejlepší ochranou je vytrvalá práce, pamatování na všudy-přítomnost Boží, cvik v sebezáporu, bdělost a modlitba. „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“ (Mat. 26, 41.)

Kdyby však přece pokušení až do duše proniklo, nejlepší zbraní proti němu je myšlenka na následky hříchu, na poslední věci člověka a nová úpěnlivé modlitba. „Ó Paní má, ó matko má, pomni, že jsem tvá. Opatruj mne, chraň mne jako jmění a statek svůj.“ (40 dní odpustků pokaždé.)

Boj jest život povolaných,
jejich smrt jest vítězství.

85. Zbožnost.

„Pobožnost jest ke všemu užitečná majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.“

(I. Tim. 4, 8.)

Co zbožnost je, spíše dovedeme vycítiti nežli slovy vyjádřiti. Kdybychom však přece chtěli jí nějaký výměr dáti, řekli bychom asi, že je to pravá láska k Bohu, která naše srdce proniká a chce se Bohu nějak ukazovati. Že se týká výhradně Boha, naznačuje už slovo samo. Zbožný nemá na mysli prospěch svůj, ale větší oslavu Boží.

Pravá zbožnost sídlí v srdci a srdce lidské s Bohem spojuje. Spojení toto je pramen hojné radosti, a proto vidíme, že lidé vpravdě zbožní kypí veselím, jsou laskaví a vlídní, kdežto o lidech smutných, zamračených, mrzutých, bručivých, nedůtklivých a nesnášenlivých směle můžeme říci, že vpravdě zbožnými nejsou. Zbožnost zpříjemňuje život, a mají tedy slova apoštolova, že zbožnost má i „zaslíbení nynějšího života“ hluboký význam.

Vnitřní cit zbožnosti některými vnějšími úkony se podporuje a rozmáhá. Kdo myslí na Boha kleká, spíná ruce, říká nějakou modlitbu, obrací zrak k oltáři nebo ke kříži, účastňuje se missí, duchovních cvičení

a společných veřejných projevů svaté víry, bývá tím jenom k větší zbožnosti roznícen, ale tyto vnější věci musí míti vždycky podklad v srdci, jinak by byly bezcennými. Vždycky jsou věci jenom podružnou. Dobře jest, když vnitřní zbožnost provázejí, ale nahraditi jí nemohou. Takové vnější úkony mají i ten dobrý význam, že působí i dobrým příkladem na jiné k zbožnosti je povzbuzujíce. Zbožností se rozmáhá zbožnost.

Kdo by však těmito vnějšími úkony chtěl jiné klamati, je podvodník nejhoršího druhu. Do jednoho jihočeského města přišel roku 1913 agent s obrazy. Na vzor nosil jedeu s sebou, vešel do příbytku, obraz postavil na stůl, políbil, rozsvítil před ním lampičku, pokřižoval se, velmi zbožně a zkroušeně se tvářil a se sepiatýma rukama vykládal o krásách obrazu, nabízel ho ke koupi a aby spíše naladil, pravil, že výtěžek z prodeje případně ve prospěch poutního kostela v Maria-Celli. Mnozí dali se jím oklamati, dali mu zálohy, cestující jim slíbil, že obrazy brzy jim zašle poštou, ale čekají na ně podnes . . . Zmizel beze stopy, aby šálil a klamal zase jinde.

Zbožnost nespočívá v zevnějšku. Také nerozhoduje množství modliteb, mší svatých, poutí a pobožností, ale vše záleží na tom, jaké je naše srdce, s jakým úmyslem a v jakém duševním rozpoložení vše to koná-

me. Prostá myšlenka na Boha plná vděčnosti a oddanosti je lepší než nepozorné odříkávání dlouhých modliteb. Pomodlíme-li se v duchu pravé zbožnosti „Otčenáš“, více jsme vykonali, než kdybychom rychle a bezmyšlenkovitě odříkali deset růženců. Zbožnost neukazuje se množstvím, ale jakostí. Lépe je účastniti se jedné pobožnosti v témže kostele, nežli přebíhati z kostela do kostela, rozptylovati mysl novými dojmy, a pravého duševního spojení s Bohem, v němž je slast a pravý pokoj, se nedopracovati.

Zbožností nesmí nikdy trpěti povinnost. Kdo zanedbává své povinnosti, není vpravdě zbožný, byť se stále modlil a stále byl v kostele. Ostatně uvážíme-li, v čem vlastně zbožnost spočívá, vidíme zřejmě, že ji zcela snadno s prací a věrným plněním povinností spojití můžeme. Kdo trvá ve spojení s Bohem, kdo koná své práce a plní povinnosti z lásky k Bohu a s myšlenkou na Boha, toho celý život jest posvěcen, a každé jeho dechnutí je novým projevem pobožnosti. Povinnost jest něco svatého a věrné její plnění je nejzbožnější modlitbou.

Zbožnost je nebeské dovršení ctností pozemských. Bez ostatních ctností byla by to jen bezduchá forma. Vpravdě zbožný je také současně ctnostný a není-li, nemůžeme ho zbožným nazývati.

Zbožnost zušlechťuje srdce člověka jako roub, který zušlechtí a přemění planý stromek ve strom užitečný. Jenom srdce zbožností zušlechtěné může přinášeti bohulibé ovoce. Kdo ve zbožnosti trvá a roste, jest jeho život stále sbližování s Bohem, a konečně jeho smrt znamená úplné s Bohem spojení. Zdaž nejsou tedy pravdiva slova apoštolova, že zbožnost má „zaslíbení života budoucího?“

Přeji ti z plna srdce, abys tohoto zaslíbení došla.

86. Modlitba.

Sv. František Sal., biskup ženevský, vysvětloval kdysi dítkám radosti prvních rodičů, jakých požívali, dokud hříchu se nedopustili, a mezi jiným pravil „Jednou z nejsladších radostí jejich bylo, že s Pánem Bohem obcovati a s ním jako s otcem rozmlouvati směli.“ Tu jeden hoch zvolal: „Škoda, že tomu tak není dosud! Jak rád bych mluvil se samým Bohem a jak krásné by to bylo s ním obcovati!“ Svatý biskup pousmáv se nad prostosrdečným postesknutím nevinného pacholety, pravil: „Nermuť se, synáčku můj, třebať jsme prvotním hříchem ztratili ráj, Pána Boha jsme neztratili. On jest nám blízek, a každou hodinu a na každém místě můžeme s ním rozmlouvati, totiž — v modlitbě.“

S Bohem rozmlouváme vždycky, kdykoliv se modlíme. Proto věnuj ruku práci a srdce Bohu. Pozdvihuj mysl svou z prachu země často k nebesům. Modli se často a nábožně. Nemodli se snad jen proto, aby tě viděli rodiče, nebo jen ze zvyku, nedej se pobízeti nebo nutiti k modlitbě, ale modli se i tehdy, když jsi samotna, z lásky k Bohu, ochotně a ráda. Svatá Zita, která často při práci duši k Bohu pozdvihovala, říkala „Každý člověk musí nějakou radost mít, já pak mám radost svou v modlitbě“, a sv. Hedvika, choť Jindřicha I., od r. 1201 vévody Polského a Slezského, velmi milovala modlitbu a nejednou při ní její vnitřní zánícenost na její tváři se odrážela.

Modlitba uchovává spravedlivé ve stavu milosti a ze hříšníků činí spravedlivé. Je základem šťastného života časného i věčného. Sv. Alfons Lig. dří, že „všichni svatí v nebi stali se svatými modlitbou; všichni zavržení zahynuli, protože se nemodlili.“

Den začíněj a konči modlitbou. Pán Bůh nežádá sice na nás, abychom stále na modlitbách klečeli, ale přece žádá na nás a žádati může, dříve nežli začneme denní práce, bychom si jeho požehnání vyprosili, a než uléháme večer po práci k odpočinku, abychom opět mu poděkovali a jeho ochrany si vyžádali byť i krátce, jen když nábožně a vždycky. Zvoní-li k modlitbě, modli

se, modli se před jídlem a po jídle, jakož i v pokušeních, neboť modlitba je nejjistější ochranou tonoucím. Modlitba je lékem na všechny rány, a proto se modli v nemocech, souženích a nehodách. „Vzývej mne v den soužení a já vytrhnu tě“ (Ž. 49, 15). „Jestli kdo z vás v zármutku, modli se“ (Jak. 5, 13). Jsi-li opuštěna od lidí, nenáviděna nebo pronásledována, přitul se tím těsněji k Bohu, vejdi do pokojíka srdce svého, zavři dvěře a v povznášející samotě přines Bohu milou oběť modlitby. „Ponižených a tichých vždycky se tobě líbila modlitba“ (Judit. 9, 16). Cokoliv chceme a čehokoliv potřebujeme, můžeme si na Bohu vyprositi, neboť „modlitbou stává se člověk všemohoucím“ (Sv. Jan Zlat.). Pán Ježíš sám pravil: „Proste a bude vám dáno, hledejte a naleznete, tlucte a bude vám otevřeno; neboť každý kdo prosí, bere, a kdo hledá nalézá, a tomu, kdo tluče, bude otevřeno“ (Luk. 11, 9—10). Dojdeš-li cíle svých tužeb, děkuj — dík jest nová prosba.

Modliti se můžeme dvojím způsobem: předně vnitřně a podruhé vnitřně a spolu i zevnitřně.

Vnitřně se modlíme, když na Boha myslíme a tyto své myšlenky žádnými vnějšími úkony neprovázíme, kdežto vnitřně a zároveň zevnitřně se modlíme, když myslíme na Boha říkáme při tom buď zpaměti nebo

z modlitebních knížek nějakou modlitbu, spínáme ruce, klekáme a pod. Modlitbu, která jde jen z úst, ale srdce o ní neví, nemůžeme vůbec modlitbou nazývati. Kdo se tak modlí, neliší se nikterak od pohanských „modlicích mlýnků.“

Kristus Pán naznačil, že „jest potřebí vždycky se modliti a neustávati“ (Luk. 18, 1). Jak jen je to možno? Snad nežádá na nás, abychom ráno poklekli a modlili se až do večera? Nikoliv. Jenom nás vybízí, abychom neustávali na Boha mysliti, abychom dobrým úmyslem posvěcovali své práce a jím zjednávali si hojné zásluhy — dobrý úmysl je jako kouzelný proutek, jenž vše mění ve zlato. Kdykoliv ráno vstaneš, asi takto vzbud' dobrý úmysl: „Vše, cokoliv konati budu, chci konati k větší cti a slávě Boží.“ Půjdeš-li v tomto duchu do práce, i práce bude modlitbou. Tak vyplníš i rozkaz apoštolův „bez přestání se modlete“ (I. Thess. 5, 17).

87. Růženec.

Kdo vije věnec, připojuje květ ke květu, a kdo modlí se růženec, vije věnec z růží — klade modlitbu k modlitbě, až povstane nádherný celek. Modlí se „Věřím v Boha“, třikráte „Zdrávas“, prosí o rozmnožení tří božských ctností a potom se modlí pět desátek. V každém desátku po slově Ježíš

vkládá do modlitby „Zdrávas“ nějakou vzpomínku ze života Kristova, neboli „tajemství“ Týkají-li se tajemství ta mládí Kristova, jmenujeme růženec „radostným“, týkají-li se jeho smrti, „bolestným“, a jeho zmrtvýchvstání, „slavným“ Tajemstvími si znova představujeme vykupitelský život Kristův, a tedy měl pravdu papež Pius IX., když nazval růženec „krátkým evangeliem“ Růžencem ctíme Matku i Syna.

Růženec náleží k nejkrásnějším modlitbám církve katolické, má hluboký smysl, a modliti se ho může s pochopením a s duchovním užitkem jak člověk prostý, tak i největší učenec, jemuž tajemství mohou býti podkladem nejhlubších rozjímání.

Když se dne 11. února r. 1858 v Lurdech zjevila Panna Marie Bernadettě, dceři chudého mlynáře, ukázala se jí s růžencem na pravé ruce. Z toho jest patrné, jak jest jí milý.

Ale z tohoto nebeského zjevu vezme si křesťanská dívka ještě jiné naučení: Jako Nebeská Paní držela růženec na pravé ruce, tak chci stále u sebe a s sebou míti a nositi růženec, ve všední dny i v neděli, při práci i modlitbě, doma i venku.

Dějepisec český W. W. Tomek napsal ve svých „Dějínách města Prahy“, že za krále českého Jana (1310—1346) bylo málokde viděti laika, aby neměl za pasem ozdobné-

ho růženečku. Ve velkých městech vidáme velmi často, že v kostele buď sedí nebo stojí vznešený pán, na rukou třpytí se mu zlaté prsteny, ale v těchže rukou svírá zrníčka prostého růžence.

Není třeba, abys nosila růženec schválně nějak nápadně, stačí, budeš-li ho mít v kapse, v peněženke nebo v příruční tobolce, ale modlíš-li se ho, vytáhni ho bez ostychu. Nestyděli se zaň největší učenci, vojevůdcové, hudební skladatelé, a není tedy příčiny, proč bys se zaň styděla.

Modli se ho často, ráda, pomalu a s rozmyslem. Můžeš-li, modli se ho každý den večer a to buď celý, neb alespoň některý desátek. V adventě, postě a v měsíci říjnu hleď se pomodliti celý. V některých rodinách udržel se velmi chvalitebný staročeský obyčej, že zvláště v adventě a postě večer všichni členové pokleknou a společně se pomodlí růženec. Bývá to dojemný obrázek, a jistě nad ním i nebešťané plesají. Může-liž takovou rodinu štěstí a Boží požehnání minouti? Kde se zvyk ten udržel, zachovej ho, a kde vymizel, snaž se ho vzkřísiti.

V kostele, nemodlíš-li se z modlitebních knížek nebo nezpíváš-li, vezmi do rukou růženec a modli se ho. Podobně konej i o průvodech, processích a jiných bohoslužebných úkonech. Dívka s růžencem v ruce jaký to milý zjev!

Růženec je mocný prostředek, jímž dobýváme spásy. Svatí ho nazývali zlatým řetězem, kterým ctitelové Marianští bývají vytažováni do nebe.

Zároveň jest i mocnou zbraní proti nepřítelům spásy. Této účinné zbraně se chop v boji proti pokušení a jistě zvítězíš. Nej-slavnější vítězství křesťanů proti Turkům a proti kacířům připisována byla moci růžen-ce, jak by tato zbraň i v boji proti pokuše-ní mohla selhati?

Růženec je měřítkem náboženského života. Kde je v úctě, vážnosti, hojně rozšířen a pěstován, soudíme, že tam náboženský život kvete, kde však přichází v zapomenutí, je to známkou úpadku náboženského citění. Kde je život náboženský vyvinut, tam do-chází úcty, vážnosti a povýšení, kde hyne, přichází v nevážnost. Kříž a růženec, od-znak Syna a Matky, jsou viditelné symboly naší víry, a jak kdo tyto dva prapory třímá, takovým jest bojovníkem.

Proti růženci svět vymyslíl mnoho roz-manitých všelijakých námitek a chce-li kře-sťana potupiti, hodí po něm jménem „růže-nečkář“, ale ani námitkami ani hanou ne-ubral této modlitbě na kráse a duchaplnosti. Pravý křesťan úsměšků a nadávek nedbá, ale jde vytknutou cestou neochvějně dále a myslí si, že rozumný člověk se jiným pro

jejich náboženské přesvědčení nikdy nevy-
smívá a na nerozumného že netřeba bráti
zřetele .

88. Poutě.

K Bohu můžeme se sice modliti všude,
ale na místech, kde nějakým mimořádným
způsobem zasáhl, nebo která již přirozenou
polohou ke zbožnosti zvláště povzbuzují,
modlíme se důvěrněji a zbožněji. K takovým
místům putují lidé z blízka i z daleka, nosí
sem své prosby, žaly a hříchy, skládají je
zde a vrací se domů potěšení, usmíření a
obnovení.

V Čechách, na Moravě a ve Slezsku máme
— buď Pán Bůh za to pochválen — tako-
vých poutních míst skoro jako hvězd na
nebi. Zvláštním leskem září Stará Boleslav,
Svatá Hora, Velehrad, Hostýn, a vedle těchto
velkých hvězd, leskne se množství menších,
jako na př. v Čechách Římov, Křemešník,
Klokoty, Bechyně, Sepekov, Hrádek a Hájek;
na Moravě Svatý Kopeček, Tuřany, Vranov,
Štíp, Sloup, Hluboké Mašůvky, Dub a Při-
bislavice, ve Slezsku Frýdek, Orlová a Hra-
bina. Každé z těchto míst posvátných má
dějiny a mohlo by vypravovati mnoho o ta-
jemném působení Božím mezi námi. Na tato
místa Čechové rádi putují.

Kromě toho v novější době pořádány jsou
i zvláštní české poutě do vynikajících míst

v cizině jako do Jerusalema, Říma a Lurd. Vykonej každoročně alespoň jednu nějakou pout. I Kristus Pán každoročně konal pout z Nazareta do Jerusalema. Konati pout není sice žádným ani božským ani církevním zákonem předepsáno a každý může i bez pouti svatým se stát, ale pout v duchu pravé zbožnosti konaná velice věřící duši prospívá. Putovati prospívá i tělu a napomáhá ku vzdělání. I lékaři doporučejí vybočiti někdy z obvyklého způsobu života a radí změnu podnebí. Putováním seznáme a oceníme krásy vlasti naší, zvyky lidí jinde, způsob jejich práce a vůbec všechny přednosti každého cestování spojeny jsou i s poutí.

Jestliže jsi navštívila a seznala již všechny význačnější poutní místa domácí, máš-li zdraví, čas a peníze, připoj se alespoň jednou za svůj život k nějaké české společné poutní výpravě do ciziny. Poznáš i cizí země a uhlídáš, s jakou zbožností dovedou se na svatých těch místech poutníci jiných národností modliti a budeš jejich příkladem povzbuzena k následování.

Putovati mnoho a zanedbávati tím snad i své povinnosti se neodporoučí, ano velký znalec duchovního života sv. Tomáš Kemp. dokonce míní, že zřídka kdy svatým se stává, kdo mnoho po poutích běhá.

Každou pout konati dlužno s dobrým úmyslem. Kdo by se vypravil na pout, aby se doma vyhnul práci nebo se na pouti pobavil se společníci nebo společníky, nebo ho lákal snad lepší pokrm nebo nápoj, ať jen zůstane doma. Doma ať zůstane, kdo je tělesně nebo duševně nemocen a příliš sláb.

Úmyslem poutníka má býti poutí přiblížit se k Bohu a k jeho Svaté Matce a vzorem jeho má býti Kristus a Panna Maria putující do Egypta a do Jerusalema. Pravý poutník snáší obtíže cesty s trpělivostí, ve spolupoutnících vidí bratry a sestry, jimž ve všem vyhověti a ustoupiti třeba, modlí se a zpívá s nimi společně, těší se na cíl své cesty jako dítě, může-li navštívit vzdáleného otce nebo matku, a připravuje se již cestou na svatou zpověď, kterou na posvátném místě vykonati zamýšlí. Pout bez svaté zpovědi a svatého přijímání ani poutí zvana býti nemůže.

Chtíti užívat cestou všeho pohodlí, je nerozumno, ale právě tak nerozumno jest příliš se postiti, nespati, vyčerpávati síly a nedopřáti tělu žádoucího odpočinku a osvěžení. Na pouti i o tělo má býti postaráno, aby duch tím čileji, svěžeji a snáze se pozdvihoval k Bohu. Před lety z jedné osady u Blaníka chodilo processí na Svatou Horu a každý jeho účastník nosíval s sebou ně-

jaký kámen — čím větší, tím si přisvojoval větší zásluhy. Kdo by to mohl schvalovati?

Na pouti, ať cestou, ať na místě samém, chraň se až úzkostlivě každého pohoršení a kdybys snad někde nějaký zlořád pozorovala, snaž se, aby byl odstraněn. Nepřátelé víry, kteří třeba jsou sami mravně úplně zchátralí, pasou po každém i zcela nepatrném poklesku poutníků, aby mohli tupiti a hanobiti poutě vůbec.

Pout bude mít pro tebe význam jen tehdy, vrátíš-li se domů lepší nežli jsi vyšla.

89. Úcta k Panně Marii.

Český spisovatel K. Klostermann v knize „Snímky lidí a věcí“ napsal: „Chápu, že souvisí s křesťanstvím kult matky-panny, který zhoustl v dogma o neposkrvněném početí, protože bylo třeba ideálu ženy vznešenějšího, nežli byl ideál ženské krásy, jenž vyvrcholil v kult hétery. Pokládám kult bohorodičky a plynoucí z něho idealisování ženy, jak matky, tak i panny, za svrchovaně poetické a zároveň — neostýchám se to vysloviti — za nanejvýš pokrokové, ježto jemu jedině sluší přisouditi zásluhu, že žena přestala býti pouhým předmětem rozkoše nebo služkou muže, ba jeho otrokyní, věcí, již lze odhoditi nebo vyměnit, jakož bývalo a se činívalo všeobecně ve starověku a

jakož dosud bývá a se činí u národů a jednotlivců kulturně a mravně nevyspělých“.

Že jsou ženy zbožnější mužů a že horlivěji plní povinnosti, které jim křesťanské náboženství ukládá, je zcela přirozeno a vysvětlitelno. Vždyť křesťanství zdvihlo ženu z jejího ponížení, a proto právě žena má mu tolik co děkovati. Úcta mariánská to byla, která ženu pozdvihla.

Milá dívko ! Uctívej Marii Pannu, jak jen nejlépe dovedeš. Kristus Pán, když již visel s křížem pozdvižen, ve chvíli rozhodné a velikých odkazů důstojné, pravil k miláčku Janovi a zároveň i ke všem duším křesťanským věků budoucích: „Hle, matka tvá ! Matka tato tě miluje, a poněvadž láska zase jen láskou splacena býti může, miluj i ty ji láskou oddané dcery. Neodroď se jí, ale zůstaň jí věrna až do smrti.

Modlívej se k ní ráda, zpívej s nadšením mariánské písně, na mariánské svátky choď k sv. zpovědi, přistup za členku mariánské družiny nebo spolku růženeckého, účastňuj se májových pobožností, okrášli mariánskou sochu nebo kapličku květinami, přispěj na úpravu mariánského oltáře buď dárkem peněžitým nebo prací svých rukou, v pokušení se obracej o pomoc k nebeské přímělkyni a vůbec hled' jí věnovati srdce a skládej v ni důvěru.

Dobrá dcera největší radost dělá matce, jestliže se ve všem dle ní řídí a ji napodobuje. Matka jest učitelkou a dcera má býti učenlivou žákyní.

Uč se od Matky ctnostem, jež zvláště ženu kráší.

Především se uč od ní zbožnosti. Co dělala, když k ní anděl přišel? Modlila se. Ejhle, jaký krásný příklad zbožnosti ti podává!

Uč se od ní čistotnosti. Jak se strachovala, když slyšela vzkaz nebeský a s jakou úzkostlivostí se tázala: Kterak se to stane? Čista byla jako onen posel s nebe, který s ní mluvil, čistotu střežila a milostí Boží i zachovala. Touto ctností se jí nejlépe zavděčíš a zalíbíš a věz, že jen tak dlouho můžeš se zváti její dcerou, pokud čistotu zachováš

Uč se od ní pracovitosti. Jakmile slyšela od anděla, že i Alžběta bude míti syna, vypravila se k ní, neboť si myslila: Alžběta je stará, bude potřebovati pomoci, obsluhy a zastání. Proto spěchala s chvátáním do hor Judských, kde teta její bydlila a tam u ní všecky domácí práce konala. Následuj ji!

Uč se od ní soucitnosti. Zdaž ti už nenapadá její soucitné slova na svatbě v Káni: „Synu, nemají vína“? Soucitný pohled, slovo a ruka zvláště dívku ctí a nadmíru kráší.

Uč se od ní trpělivosti. Přistup jen na Kalvárii a podívej se na Pannu Marii odpoledne Velkého Pátku. Může-liž býti větší bolesti pro matku, nežli vědomí, že její nevinný syn je odsouzen jako zločinec a nevinně popravován? A přece i tuto bolest snášela trpělivě. Přijmi i ty z lásky k Panně Marii všechny obtíže a svízele tohoto života a snášej je v trpělivosti.

Utvoř srdce své podle srdce jejího. V tom smyslu uctívati Srdce Panny Marie má pro dívku nesmírný význam. Uctívání srdce Panny Marie má býti dívkám vzorem zbožnosti, mravní čistoty, trpělivosti, pokory, obětavosti. — V Srdci Panny Marie shlížej se jako v zrcadle.

Čím ctnostnější budeš, tím budeš jí podobnější, tím jí budeš milejší.

90. Svatá patronka.

Na křtu svatém obdržela jsi jméno, jehož nositelka stala se ti tvou svatou patronkou. Hned na začátku tvé životní dráhy postavili tě rodiče pod ochranu nebeské přítelkyně. Tehdy jsi nechápala ovšem dosahu tohoto neskonaleho dobrodiní, ale nyní jistě asi již cenu jeho posouditi dovedeš.

Děkuj Bohu dobrotivému, který ti za průvodce a ochránce dal nejen jednoho z andě-

lů, ale i jednu ze svých světic. Nevidíš ji sice očima tělesnýma, ale vidíš ji očima víry.

Ze dvou příčin hlavně ti ji božská Prozřetelnost dala, předně, aby ti byla vzorem, dle něhož se máš řídit, abys také svatosti došla, a po druhé, aby ti byla mocnou přímluvkyní v nebesích.

Hleď tento vzor dobře poznati a dle něho se zařídit. Pořid' si dobrý životopis své svaté patronky, přečti si ho a promysli. Jestliže již má velkou důležitost poznati vlastnosti a chování přítelkyně pozemské, jistě mnohem větší cenu má dokonale poznati přítelkyni nebeskou. Snadněji jdeme k cíli, když nám někdo jiný k němu cestu ukázal, a snadněji můžeme dojít dokonalosti, když nám někdo jiný poskytl vzor. Važ si tohoto příkladu a následuj ho. Tvoje svatá patronka nesla kdysi břímě lidských slabostí a nedokonalostí jako ty, byla ke hříchu pokoušena právě jako ty, a přece překonala překážky všechny, až dospěla věčného cíle. Jdi i ty tou cestou. Mohli jiní, mohly jiné, proč pak ty ne?

Druhá příčina, proč tě božská Prozřetelnost svatou patronkou obdarovala, jest, abys měla v nebi u samého středu a zřídla vši dobroty a milosrdenství mocnou přímluvkyni, pomocnici a ochránkyni. Má-li velkou cenu pro člověka, když má přímluvce u krále po-

zemského, má cenu neskonale větší míti ho u Krále Nejvyššího. A takovou přímluvkyni nezištnou, obětavou a mocnou máš u Božího trůnu. Jaké to štěstí pro tebe !

Vzývej ji o pomoc a přímluvu. Vykonávej modlitby a zvláštní pobožnosti k její úctě, bys si tím větší její lásku a pomoc zabezpečila.

Zvláště ji cti a oslavuj v den svých jmenin, obětuj toho dne na ten úmysl svaté přijímání a uvědom si, jakou povinností jsi vázána k té, jejíž jméno nosíš. Nedělej hanbu jménu tomu nikdy. Čím více zbožnými modlitbami a ctnostným životem svou patronku ctíti budeš a čím staneš se jí podobnější, tím jí budeš milejší a tím jistěji zabezpečíš si její přímluvu. Její větší přízeň bude pro tebe pramenem většího požehnání. Básník A. Mickiewicz napsal:

„Ó šťastná přízeň! Svatým už je v žití,
kdo přízně svatých uměl vydobýti.“

Hlavně zabezpeč si ochranu a pomoc její pro chvíli v životě nejdůležitější, pro hodinu, na níž celá věčnost záleží, pro hodinku smrti.

Jest velmi důležité dávatí dítkám jména svatých a nikoliv snad nějaká jména pohan-
ských bohů nebo bohyň, přírodních zjevů,

nebo dávnověkých dějin, jež snad libě znějí, ale pro křesťana neskytají žádné záruky vyšší přímluvy a pomoci. Jméno Jidáš se na křtu svatém nedává a také by ho nikdo ani nechtěl. Nedovol nikdy, aby dítě dano bylo nějaké jméno, jehož bys v řadě svatých a světic Božích nalézti nemohla.

91. Anděl strážný.

Přisedni blíže, milé dítě, vyložím ti modlitbu k andělu strážci, kterou se každodenně modlíváš. Učiním tak proto, abys si ji oblíbila a modlila se ji vždy s rozmyslem a pochopením jejího obsahu.

Anděle Boží strážce můj
rač vždycky být ochránce můj.

Šťastné dítě! Bůh ti dal neviditelného, ale pečlivého a mocného ochránce, který tě provází na všech cestách tvých a ochraňuje tělo i duši. Jako ochraňoval archanděl Rafael mladého Tobiáše na cestě do Rages, tak jde s tebou cestou života i anděl tvůj. Svou přirozeností vysoko jest nad tebe povznesen, ale přece v pokoře a soucitu se k tobě sklání. Domov má v nebi, ale přece z rozkazu Božího jest při tobě na zemi, aby tě k dobrému povzbuzoval a od zlého chránil. Žalmista Páně pje: „Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech

cestách tvých“ (Ž. 90, 10). A sv. Bernard napomíná: „Na každém místě měj úctu k svému anděli; neboť anděl strážce jest u tebe, ale nejen u tebe, nýbrž také pro tebe; jest při tobě, aby tě opatroval.“

Rolník Shorní z Vosné měl malou dcerušku, která prvním rokem chodila do školy. Jako jedinačka byla miláčkem svých rodičů. Ale jednou v zimě, když se klouzala s jinými dětmi na rybníce, probořila se, vzkřikla a zmizela pod ledem. Ostatní děti s křikem se rozutekly a doma vypravovaly, co viděly. Brzy seběhla se celá vesnice se sekýrami, háky a tyčemi k rybníku. Přiběhli i ustrašení a hořekující rodiče. Led brzy uvolněn, dívku vytáhli a po chvíli přivedli k životu. Jedni pravili: „Měla štěstí, že se neutopila“, druzí mínili: „Náhodou byla vytažena brzy, že neumrzla a nezalknula se“ Ale přestálým strachem a nyní radostí třesoucí se matka pravila: „Anděl strážce zachránil nám naši drahou Marjánku“ A její polibek vděčnosti, který platil vlastně nebeskému ochránci, snesl se na bílé čílko zachráněného dítěte.

Mne vždycky řiď a napravuj,
ke všemu dobrému mne vzbuzuj.

Veď celé mé smýšlení a konání cestou pravou, abych nezabloudila. Kdybych pochybila, oprav mne, mileráda se podrobím.

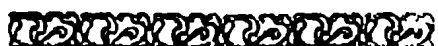

Povzbuzuj mne k dobrému, abych stále Bohu milejší byla. Chci poslechnouti tvých vnuknutí, kterými mne od špatného odvracíš a k dobrému pobádáš, chci poslechnouti dobrých rad, napomenutí a výstrah svých rodičů a představených, jejichž ústy snad často mluvíš ke mně, a čím opuštěnější jsem na zemi, tím užší svazek chci uzavřítí s tebou.

Sv. Jana z Orvieto, která později do řádu sv. Dominika vstoupila, měla ku svému anděli strážci nevýslovnou důvěru. Již v útlém věku ztratila rodiče. Když ji jedenkrát jeden zbožný přítel litoval, že tak brzy rodiče své ztratila, ukázala vesele na obraz anděla strážce a pravila: „Což nevíš, že nyní anděl strážce se stal mým otcem a matkou a že mne mnohem více miluje, než mne milovali rodiče, které Pán k sobě povolal?”

Ctnostem svatým mne vyučuj,
ať jsem tak živa, jak chce Bůh můj.

Budiž mi nejen vůdcem a ochráncem, ale i rádcem a učitelem. Nauč mne ctnosti a veď mne k dokonalosti. Ty znáš vůli Boží lépe než já, plníš ji dokonaleji nežli já dovedu, nauč mne, jak bych vůli Boží stále lépe poznávala a stále dokonaleji plnila. Jsem o tom pevně přesvědčena, že ty čistý obyvatel nebes stále jsi při mně a celé mé jednání sleduješ, a proto jsem pevně odhod-

lána touto myšlenkou zaháněti od sebe všechny myšlenky zlé a všeho se vystříhati, zač bych se před tebou a před počestnými lidmi styděti musila. Ani o samotě nechci se dopustiti ničeho, co by tě rmoutilo.

Sv. Františka Římská, kteráž anděla v lidské podobě vídala, vypravovala, že anděl její obličej svůj si vždy rukou zastřel, kdykoliv sebe menšího poklesku se dopustila. Nechci, aby anděl můj svůj obličej si zastíral.

Tělo, svět, ďábla přemáhám,
na tvá vnuknutí pozor dávám.

Chci a slibuji přemáhati pokušení. Nechci píti z otravných pramenů, které mne k sobě vábí. Chci přemáhati nezřízené žádosti těla nedám se svést ke hříchu ani lidmi zlými ani nešlechtníkem, který obchází hledaje, koho by pohltit. Chci věnovati sluch svůj a srdce své pečlivým tvým výstrahám, chci poslouchati napomenutí Písma: „Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho“ (2 Mojž, 23, 21), chci poslechnouti hlasů vnitřních i vnějších, které mne varují před zlem a povzbuzují k dobrému, a nechci poslechnout ani vnitřních ani vnějších nepřátel, kteří mne usilují zničiti.

A v tom svatém obcování
ať setrvám do skonání.

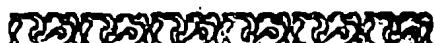

Ve svaté společnosti anděla, jenž světlejší jest než nejsvětější člověk a v životě ctnostném chci setrvati až do smrti. Můj dobrý opatrovníku, pomoz mi, abych v dobrém setrvala až do konce. Mnozí sice dobře začali, ale špatně skončili, pokud dítkami byli, žili ctnostně, ale když dospívali, pokazili se. Nesetrváli v dobrém a to bylo jejich neštěstím. Ne tak, můj Bože, ne tak já, nechci ochabovati v dobrém ani na okamžik, ale chci růsti, nechci klesati do bláta, ale stále k nebi blíže a blíže se povznášeti. Prosím tě, můj společníku, pomáhej a podporuj mne v mých dobrých předsevzetích, abych s prospěchem pokračovala v tomto životě a dosáhla šťastného jeho konce, jenž by byl začátkem života mnohem šťastnějšího.

Po smrti pak v nebi věčně
chválím Boha ustavičně.

Pomoz mi, ať setrvám v dobrém až do smrti a po smrti ať dojdou cíle, pro který jsem byla poslána na tento svět. Pomoz mi, abych došla tam, odkud ty jsi přišel a kam zase půjdeš — do stanů věčných, které jsou milým božím uchystány. Kéž ve tvém svatém průvodu mohu vejíti do města nebešťanů.

Kéž vyplní se na mně slova Písma: „Aj já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou, a ostříhal tě na cestě a uvedl na

místo, kteréž jsem připravil tobě“ (II, Mojž. 23, 20). Kéž ve chvíli rozhodné slyším utěšující slovo svého anděla jako je slyšel světec Domirik: „Pojď miláčku, pojď do radosti“

Amen.

Staň se !

92. Církev.

Křtem svatým vstoupila jsi do krásného paláce, kde je nepřeborné množství pokladů. Palác tento, v němž bydlí na tři sta milionů obyvatel, jehož neviditelným ředitelem je sám Kristus a viditelným jeho zástupcem římský papež, jmenuje se církev katolická.

Kristus Pán ji založil, svěřil jí drahocenný poklad svého učení, poručil, aby je střežila čisto a neporušeno, sdělovala a vykládala lidem, vedla je jím k dokonalosti pozemské a schopnými je učinila vejíti do království nebeského.

Církev od svého založení trvá nepřetržitě a trvati bude až do skonání světa. Ti, kteří ji předpovídají brzký konec, jsou špatnými proroky. Lidé se rodí a zase umírají, národové mohutní a zase upadají, království povstávají a zase zanikají, ale církev stojí neochvějně, základy její jsou pevnější než skála a všechny bouře, které do ní bijí, do-

sud jí nepovalily a nikdy nepovalí. Není-liž radostno a bezpečno v takovém paláci bydleti ?

Děkuj Pánu Bohu, že ti dopřál milosti zroditi se v církvi pravé, přilni k ní opravdovou láskou, zachovávej její učení, a poslouchej vše, co ti ústy svých služebníků předkládá a poroučí. Měj vždycky ve velké uctivosti svatého Otce, biskupy, kněze a poslouchej jich, neboť o nich platí slovo Kristovo: „Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá“ (Luk. 10, 16). O svátostech, svátostinách, obřadech a pobožnostech mluv jen s úctou a nikdy nemluv a neposlouchej nic, čím by zřízení církevní v nevážnost, potupu nebo posměch uvedeno bylo.

U mladých lidí shledáváme se často se smutným zjevem, že si církev nejen neváží, ale přímo ji i nenávidí. Jaká je toho příčina? Není omluvitelná, ale je vysvětlitelná. Mladý člověk, ať jinoch, ať dívka, touží po rozkoších a požitcích, přirozenost jeho právě na rozhraní mezi dětstvím a dospělostí nejvíce ku hříchům nakloněna jest a po nich baží, ale tu staví se mu v cestu církev a praví: Zadrž! Co ti lahodí a co konati chceš, je hříšno, nesmíš se toho dopouštět, přemáhej se, mírni se, krot se!

Církev určuje meze zábavám, omezuje v požitcích, káže pokoru, sebezápor, po-

slušnost, čistotnost, tedy vše, co se mladé mysli přičí a je tedy vysvětlitelno, že mladý člověk, není-li pevný v základech, začne se viklati ve víře a lásce a řekne vzdorně: Neposlechnu! A tím okamžikem stává se to, co se stalo před počátkem viditelného světa v nebi — z dobrého stává se zlý, zarputilý, vzdorovitý... Láska mění se v nenávist.

Milé dítě! Víš zajisté, že kdo chce dobře vychovati dítě, nesmí mu dovoliti vše, co by chtělo, musí je vésti, řídití pevnou rukou, držeti ano i kárati. Také církev je taková moudrá vychovatelka nás všech, drží nás, zapovídá co nám škodí, chrání před zlem a nedovoluje nám hřešiti. Nehněvej se na ruku matky církve, která tě dobře vede, ale polib ji právě tehdy, když tě drží, nepouští a ve tvých hříšných a smyslných touhách ti překáží. Podrob se pod vedení moudré vychovatelky lidstva, nechtěj se vyhnouti jejímu vedení a nechtěj jíti cestou, kde není žádných překážek. Dívko, povznes se k tak vysokému stupni lásky k matce, abys ji milovala i když tě omezuje v radostech nebo kárá.

Nikdy nepřikloňuj sluchu k žádnému bludnému učení nebo sektám, které dovolují, co zapovídá církev, nebo jinak učí než učí církev. Kristus Pán řekl, že kdo není s ním, jest proti němu, a kdo neshromažďuje s ním, že rozptyluje.

Poněvadž církev skládá se z lidí a lidé jsou chybám podrobeni, mohou tu a tam i v církvi vyskytnouti se nepřístojnosti nebo zlořády. Hleď je odstraniti, ale církvi vždy věrna zůstaň. Svatá panna Kateřina Sienská jako anděl míru tišila vášně, kárala hříchy osob i vysoce postavených, dávala moudré rady a výstrahy papežům, biskupům i kněžím, modlila se za církev a prospěla jí více než sám některý papež. Ovšem kárati může jen ten, kdo je jako byla Kateřina — mravně bezúhonný. Kárání má úspěch jen tehdy, je-li vedeno opravdovou láskou a upřímnou snahou dobré věci prospěti.

Přičiňuj se, aby církev stále se rozmáhala, modli se za obrácení zatvrzelých hříšníků, kacířů a pohanů. Podporuj modlitbou a penězi zámořské missie, podporuj a rozšiřuj četbu, jež církev hájí, podporuj církevní spolky a horlivé katolické vůdce v jejich činnosti. Tak budeš důstojnou dcerou důstojné matky.

93. Kostel.

Kostel je příbytek živého Boha, jenž ve Svatostánku dnem i nocí s námi přebývá, a poněvadž nikde jinde takovým způsobem nesídlí, žádné jiné místo není tak svato. Ve svém příbytku přijímá prosebníky, vyslýchá jejich prosby, udílí jim útěchy, dává pože-

nání a štědrou rukou rozdává jim své milosti a lásku. Tento láskyplný rozdavač nejvznešenějších darů nás k sobě zve: „Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím“ (Mat. 11, 28). Dává ovšem jen tomu, kdo přichází a prosí.

Proto choď ráda do kostela navštívit svátostného Spasitele a poprosit ho o jeho dary. Můžeš-li i ve všední dny, neopomeň návštěvu vykonati, není-li ti pro práci nebo povinnosti stavu tvého možno, choď alespoň v neděli a ve svátek.

Vyprav se raději dříve, abys nezmeškala, vezmi si modlitební knížky a růženec s sebou, již cestou připrav se, co všecko řekneš onomu Pánovi, jejž navštívit zamýšlíš, a zač ho prositi budeš, jdi slušně, aby každý již na vnějším tvém chování poznati mohl, že jdeš do kostela, hled' odvrátiti mysl od svého zaměstnání, abys ji mohla věnovati lépe Bohu, a setři se své duše všecken světský prach než vkročíš do domu Božího. „Zzuj obuv s nohou svých, nebo místo, na kterém stojíš, země svatá jest“ (II. Mojž. 3, 5).

U dveří pokrop se svěcenou vodou, která naznačuje, že s duší čistou máme před Boha předstupovati, vzbud' lítost nad hříchy, pokleknutím pozdrav Nejsvětější Svátost, jdi na místo, na němž obyčejně stáváš, a ve zbožném rozjímání očekávej začátek boho-

služby. Čím ideálnější duše, s tím větší uctivostí do chrámu vstupuje. Spisovatel K. Klostermann o návštěvě kostela napsal tato pamětihodná slova: „Vstoupím-li do krásného kostela, zavznějí-li zvuky varhan, zatěkají-li zraky mé po sloupech na klenby, s kleneb neb bání na oltář a na obrazy, oči se mi slzami zalévají a v duši je mi blaze, jako bych stál na prahu samého ráje. Já v prachu a pokoře modlím se srdcem a ústy k Hospodinu Bohu a prosím jej, aby mi dal a zachoval víru, která blaží člověka, před zoufáním chrání a nezkalené mysli dodává. Každý chrám Páně, každý nejmenší vesnický kostelík, do něhož lidé chodí, jest místem nad okolí své povzneseným, jest potřebou pro nesčetná srdce, při nejmenším takovou, jakou jest vezdejší chléb, a kdož ho postavil a náležitě opatřil, lidu snad více než chléb dali.“

Navštívíme-li nějakou vynikající osobnost, věnujeme jí úplnou pozornost, a právě tak v kostele máme zcela a úplně věnovati pozornost jen a jen Bohu. S ním v myšlenkách rozmlouvej, modli se k němu buď z knížek nebo růženec, zpívej nábožnou píseň, dívej se na oltář, sleduj s pozorností, zájmem a pochopením posvátné obřady a vystříhej se všeho, co mysl rozptyluje, nebo jiné vyrušuje z pobožnosti. Nemluv s nikým, nešeptej, neohlížej se, nedívej se po zdích, po stropě

nepozoruj, jaké má kdo šaty, přicházejících a odcházejících nepozdravuj, neusmívej se na nikoho, hlučně nekašli, neodplivuj na zemi a neopírej se o zeď. Vystříhej se zahálky a nudy. Stojíš-li, stůj zpříma, klečíš-li, kleč rovně a na obou kolenou. Dívka na jedno koleno klečící nevypadá slušně. Na dívku slušně klečící a k Bohu vroucně se modlící jistě s radostí patří Bůh i s celým svým nebeským dvorem a na ni se zálibou patří i oko lidské. Co může také býti dojemnějšího nad obrázek takový? A není divu, že ho již velmi mnozí malíři štětci svými zachycovali a básníci opěvali básněmi.

Neodcházej bez příčiny z kostela, dokud bohoslužba úplně skončena není, ale také, volají-li tě povinnosti, neprodlévej zbytečně dlouho v kostele, neboť Bůh rozkázal sice, abychom se modlili, ale doložil, abychom i pracovali.

Než odejdeš, pokleknutím pozdrav Velebnou Svátost, jdi volně a s očima sklopenýma ke dveřím, pokrop se svěcenou vodou a jdi k domovu. Kdo jde z kostela zušlechtěn, tomu jeho návštěva prospěla.

94. Neděle.

Básník Vladimír Šťastný napsal tuto báseň:

U slavném se bere chodu
krajem Boží neděle,

s ní se nesou ve průvodu
svatí míru andělé.

Kudy kráčí, svítá zora,
zvony slavně hlaholí,
šumí les a plane hora,
mírem dýchá údolí.

Kudy kráčí — v domy, chýše
posílá své anděly,
aby sňali s beder kříže
a pot s čela setřeli.

Aby slzu osušili
tichým křídel vanotem
a trud zemský zaplašili
blahým nebes dechotem.

Ze chrámů ji zbožně vítá
zpěv a zvучné varhany,
a kraj celý blahem skvítá
její rukou žehnaný.

Ó, když kráčíš míru drahou
světem, Boží neděle,
kéž i ke mně s těchou blaho
vstoupí tvoji andělé.

Neděle je den nad ostatní tak povznešený
jako král nad poddané, kněz nad osadníky,
učitel nad děti ve škole. Toť den,

který učinil Pán. Sám v šesti dnech stvořil viditelný svět, ale sedmého dne odpočinul a posvětil jej. O něm vydal i výslovný rozkaz platný pro všechny věky: „Pomni, abys den sváteční světil“

V instrukci města Poličky k poddaným z r. 1719 jest také tento záznam: „Poněvadž na spasení duše celý zákon náleží a tak v přikázání Božím třetím patrně se poroučí, aby člověk pomněl den sváteční světiti, pročez jednoho každého věrného křesťana povinnost jest: dny nedělní a sváteční od Církve svaté římské katolické zasvěcené náležitě světiti, práce všechny hmotné se zdržeti, do chrámu Páně pilně se uchylovati, tam na modlitbách trvati, a když mše sv. v kterém kostele se koná, časně se dáti do chrámu Páně najíti, slova Božího neb kázání bedlivě poslouchati, je zachovávat, k modlitbám pobožným manželku, dítky a čeleď nabízeti“.

Svět den Páně ráda a dokonalým způsobem. Věnuj jej Bohu a své duši. Celý týden má tě ve své moci svět, svěř se alespoň v neděli a to třeba jen na chvíli svému Bohu úplně. Šest dní ponechal ti Bůh, abys pečovala o pozemský život, ale sedmý si vymínil pro sebe a pro život věčný. S láskou a radostí spěchej na mši svatou. Kdo Boha a svou duši miluje, rád v den Páně spěchá

do kostela. Žalmista Páně se rozradoval: „Veselil jsem se z toho, když mi jest povědno: do domu Hospodinova půjdeme“. (Ž. 121, 1.) Je-li to možno, jdi vždy raději do svého farního kostela. Přítomna buď s nábožnou myslí Svaté Oběti, z níž nám plynou mnohé užitky, a vyposlechni s pozorností i kázání. Zvykni si zpovídati se z hříchů v uplynulém týdnu spáchaných, přijmej Tělo Páně, odpoledne si něco náboženského přečti a účastni se odpoledních bohoslužeb.

Ale den Páně je nejen osvěžením pro duši, ale i pro tělo. Toho dne kromě nejnutnějšího úklidu, a nutných domácích prací bez důležité příčiny nemáme dělati ničeho. I tělo potřebuje odpočinku. Nedělní práce nebývá požehnána, a zkušenost dostatečně učí, že při nedělních pracech velmi často lidé přišli k úrazu a neštěstí. I národní píseň o tom svědčí:

Včera neděle byla,
já jsem doma nebyla,
žala jsem travičku,
v zeleném háječku
svátek jsem nesvětila.
Než jsem trávy nažala,
celá jsem se požala

Zanech práce v neděli a když jsi učinila zadost svým povinnostem náboženským, mů-

žeš si něco ušlechtilého přečísti, vyjdi si do přírody, navštiv příbuzné, nebo přítelkyni a smíš iúčastniti se ušlechtilé zábavy, vypo-slechnouti koncert nebo navštíviti slušné di-vadlo.

Dne Páně nikdy neznesvěcuj, jak lidé svět-ského a světáckého smýšlení zhusta činí, zábavami hříšnými, neboť bys vlastní vinou lék měnila v jed.

95. Mše svatá.

Ničím na světě nemůžeme Boha tak po-ctíti jako mší svatou, neboť v ní znova se obětuje sám Božský Syn, jako se obětoval na Kalvárii. Ani modlitby, ani poutě, ani rů-žence, ani svatá požehnání ani jiné pobož-nosti nemohou cenou ke mši svaté ani zda-leka se přirovnávati a mizí v jejím lesku jako svíčky v lesku slunečním. O ní prá-vem napsal Sv. Leonard z Portu Mauritio : „Mše svatá je jádrem a duší sv. víry, stře-dem náboženství katolického ; k ní směřuje vše, co krásného a vznešeného i velikého máme v Církvi svaté.“

Oběť tato, ve které se sám Kristus před našima očima nekrvavým způsobem Otci svému nebeskému znova obětuje, jest pro nás nevysychající pramen duchovního bo-hatství. „Mše svatá je souhrn všech dobro-

diní, jimiž Hospodin lidi obdařil. S toutéž láskou obětuje se na oltáři, s jakou se stal člověkem pro naše spasení a s jakou na kříži za nás trpěl a umíral.“ (Sv. Bonaventura.) Zásluhy Kristovy stávají se naším majetkem.

Kdo může ti co lepšího na světě dáti, než poskytuje ti Bůh v kostele při mši svaté?

Proto choď na mši svatou jak často jen můžeš. Především svědomitě zachovávej druhé přikázání církevní, že máme každou neděli a zasvěcený svátek celou mši svatou nábožně slyšeti a bez závažné příčiny mše svaté v neděli a ve svátek nikdy nevynechávej, ale choď na mši svatou i ve všední dny, kdykoliv můžeš. Hřešila bys, kdybys druhého církevního přikázání bez omlouvající příčiny nedodržela, nehřešila bys, kdybys ve všední dny na mši sv. nechodila, ale opomíjejíc ji, ukazovala bys nelásku k Bohu a k sobě.

Při mši svaté buď pozorna a nábožně se modli. Sleduj kněze mši svatou sloužícího, modli se modlitby k jednotlivým částkám přiléhající, hlavně pozdvihni své srdce a mysl při evangeliu, obětování, pozdvihování a přijímání.

Nejdeš-li ke Stolu Páně, vzbud' při kněžském přijímání touhu po Pánu Ježíši — přijímej duchovně.

Kdybys na mši svatou jít nemohla, při svém zaměstnání v době, kdy asi se mše svatá v kostele slouží, zalétej mysl do kostela a touto vzpomínkou své práce posvěcuj.

Svatá Kateřina Emmerichová za svého mládí pomáhala svému zbožnému otci pracovati na poli. Když zvonili na mši svatou, říkával otec: „Dceruško, budeme obcovati také mši svaté.“ Po chvílce pravil: „Nyní je kněz asi u ‚Gloria‘.“ Za chvílku řekl: „Nyní je asi Sanktus.“ A když zazněl při pozdvihování zvonek, ustali otec i dcera v práci a klaněli se Pánu Ježíši.

Jdi i ty a čiň podobně!

96. Půst.

Zmiňuji-li se o postu, nečiním tak proto, abych vysvětloval snad třetí přikázání církevní „Ustanovené posty zachovávat“, nýbrž abych pohnul tě ku vzbuzení dobrého úmyslu toto postní přikázání církvi katolickou dané ochotně plnit. Zasaď tento dobrý úmysl do květnice svého srdce.

Přikázání postní katolické církve je velmi snadné a proto, kdo by ho ještě nezachovával, dopouštěl by se trestuhodné lehkomyšlnosti. Jiná náboženská vyznání mají posty mnohem přísnější a zachovávají je.

Tak na př. přísné posty mají mohamedáné, velmi mnoho postů mají Rusové, Bulhaři mají v roce 232 dny postní a v nich nepožívají nejen masa, ale ani ne vajec, mléka a másla, přísné posty mají i Srbové a Řekové.

Posty přísně zachovávali i staří Čechové. O slavném vojevůdci českém Janu Žižkovi z Trocnova výslovně dějiny praví, že povždy ustanovené posty zachovával.

Zvykni si již od mládí posty zachovávat i přičiň se, aby se ti zvyk tento stal druhou přirozeností.

Půst velmi prospívá tělu i duši.

Nejslavnější lékaři tvrdí, že nařízení církevní o postu je nařízením zdravotnickým, a kdyby ho nenařizovala církev, že by ho nařizovali sami; učí, že nadměrné požívání potravin a hojné požívání masa působí mnohé nemoce, a chtějí-li nemocné léčiti, předpisují jim pravidelně posty, neboli jak říkají „diaetu“. Nejlépe jsou zdraví, nejsilnější jsou a nejdelšího věku dosahují lidé venkovští, kteří se živí chlebem, mlékem a bramborami.

Půst je dobrý učitel střídmosti. Vlastnost tato je potřebna každému, zvláště důležitá jest u ženy a nepostrádatelna u dívky, a proto chápej se všeho, co k ní vede a jí učí.

Příkázání o postu, učí nás a navádí k sebezáporu, zachovávající je, utužujeme svou vůli, učíme se odříkání, a proto právě toto příkázání skrývá v sobě zvláště pro mládež důležitou stránku výchovnou.

Zachovávající je, učíme se a zvykáme si i poslušnosti. Vlastně skoro celá záslužnost tohoto příkázání spočívá v poslušnosti. Nejedná se o to, zda požíváme sousto moučné nebo masité, v tom neleží podstata hříchu, ale spočívá v neposlušnosti k církvi. Když první lidé přestoupili příkázání o postu, nezhřešili tím, že jedli, ale že neposlechli Boha. Příkázání o postu dává nám církev, abychom osvědčovali a měli příležitost skutkem projevovati poslušnost k ní.

Příkázání toto ulehčuje nám i boj proti pokušení. Kdo je zachovává, nejen je vyvíven v sebezáporu a tím i k boji proti pokušení lépe vyzbrojen, ale i požívá ještě jiné výhody, že totiž pokušení tolik na něho nedoléhá. Indiáni věří, že jídlem vcházejí do člověka často zlí duchové, a proto prý nemá se mnoho jísti. V této nejasné a neuvědomělé víře Indiánů skrývá se zlaté zrno zářící pravdy, že totiž tělo, svět a ďábel člověka postem ukázněného s menší odvahou a silou napadají než člověka, jenž nechce nebo nedovede si ničeho odepřít. Zvykávej a shledávej pomocníky k boji proti pokušení, kde a jak můžeš.

Ač naše postní přikázání jest velmi snadné, přece ještě poskytuje nám církev mnohé úlevy, abychom tím spíše a přesněji je zachovávatí mohli.

Každého roku dává postní přikázání i s hlavními úlevami věřícím s kazatelny předčítati a svým kněžím dovolila jednotlivým věřícím na jejich žádost další úlevy propůjčovati.

Dle postního řádu se řiď, a jsi-li v pochybnostech nebo chceš-li dosíci nějaké mimořádné úlevy, k duchovnímu správci se s prosbou obrať.

97. Slib.

Když r. 1713 strašný mor v Praze zuřil, takže pouze dne 28. září zemřelo lidí 285, shromažďovali se Malostranští ku konání služeb Božích na náměstí před kostelem sv. Mikuláše, kdež uprostřed stál oltář. Tu na den sv. Václava složil první syndyk obce Malostranské hlasitě slavný slib, jímž rada a veškerá obec tohoto města se zavazovala, že k ukojení spravedlnosti Boží a k odvrácení moru postaví na tomto místě sochu nejsv. Trojice. A slavnému slibu tomu obec dostála; r. 1715 byla socha ta na den nejsv. Trojice slavně posvěcena a spolu založena fundace, aby ve svatvečery nejsv. Trojice,

P. Marie bez poskvrny počaté, sv. Vojtěcha, sv. Jana Nep., sv. Prokopa, sv. Ludmily a sv. Václava, jichž sochy u sloupu stojí, konal se z farního kostela sv. Václava průvod k sousoší a zde pobožnost s litaní a zpěvem se konala. Později pobožnost ta přeložena do kostela.

Dějiny minulých století i doby novější nás učí, že králové, knížata, osoby vynikající i prosté, občané společně a jednotlivě, když byli v nebezpečí, konali sliby. U základů mnohých kostelů, klášterů, kaplí, soch a špitálů shledali bychom se velmi zhusta s nějakým slibem. Rovněž od slibů odvozují původ processí a pobožnosti, jako na př. processné průvody na sv. Marka a na křížové dny, a místní starodávne průvody a pobožnosti, jež různá města a dědiny jako starý odkaz svých předků zachovávají.

V životopisech svatých často čteme, že ten neb onen horlitel o spásu duše a budoucí světec vykonal slib, aby nějakých milostí od Pána Boha došel, neb aby svou vlastní vůli posilnil a k horlivější službě Boží sám sebe připoutal. Svatá Markéta Marie Alacoque upadla do těžké nemoci, jež trvala čtyři léta. Tu učinila slib, že vstoupí do kláštera, uzdraví-li se. Také skutečně brzy se uzdravila a slibu svému došla.

Slib je dobrovolná Bohu učiněná přípověď, kterou se pode hříchem zavazujeme, že vykonáme něco dobrého. Je to zvláštní vnitřní úkon, kterým chceme v mimořádných okolnostech životních buď Pánu Bohu zvláštním způsobem za něco poděkovati, nebo si na něm něčeho vyžádati. Pouhé dobré předsevzetí nebo dobrý úmysl není ještě slibem. Slibem není přípověď vynucená násilím nebo velikým strachem nebo učiněná ve velikém rozčilení. Slibovati smíme jenom to, co jest dobré, a nesmíme slibovati nic, co by vůli Boží odporovalo. Smíme slibovati jen za sebe a nikoliv za jiné. Slíbiti smíme také jen to, co vykonati můžeme, k čemu nepotřebujeme spolupůsobení cizího a co nepřesahuje naše síly. Slibu nemáme činiti, nemáme-li dostatečného věku, rozumu, zkušeností, dostatečných náboženských vědomostí a nesmíme ho konati lehkomyšlně a bez žádoucí rozvahy.

Když jsme si vědomi, že podstatu slibu známe a víme, že k jeho vykonání máme potřebné podmínky, nemáme opomíjeti tímto bohumilým činem Boha uctíti. Slib je Pánu Bohu milejší a také je u něho mocnější, nežli modlitba děkovná nebo prosebná, neboť slibem uznáváme Boží jsoucnost, zvláště jeho moc a ukazujeme k němu zvláštní důvěru. Dobrý skutek, k němuž jsme se slibem zavázali a jež jsme také vykonali, je

Bohu dvojnásobně milý a mnohonásobně záslužnější.

Učiněného slibu nesmíme bez příčiny rušiti. Byl učiněn pod svědomím, a svědomí ho váže. Písmo Svaté napomíná: „Obětuj Bohu oběť chvály a splň Nejvyššímu sliby své. A vzývej mne v den soužení: já vytrhnu tě, a ty mne budeš oslavovati“ (Ž. 49, 14—15). „Když slib učiníš Hospodinu Bohu svému, nebudeš prodlévati splniti ho, nebo vyhledávati bude toho Hospodin Bůh tvůj; a budeš-li meškati, bude tobě počteno za hřích“ (V. Mojž. 23, 21—22). „Mnohem lépe jest neslibovati, nežli slibovati a slibu nesplniti“ (Kaz. 5, 4).

Kdybys však učiněného slibu vyplniti nemohla nebo nechtěla, žádej o radu zpovědníka, jenž ti bude jistě ochotně nápomocen a poradí ti, co a jak podniknouti máš, abys bez hříchu sprostila se závazku.

98. Přísaha.

Přísaha jest dovolávání se svědectví Božího na doklad naší pravdomluvnosti nebo věrnosti. Stolberg praví, že je to „zlatý peníz veliké ceny, ražený se jménem živého Boha“

Je buďto soukromá, které používají lidé beze všech obřadností v obyčejném životě,

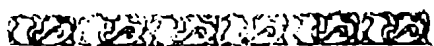
nebo veřejná čili slavná, kterou skládají na př. svědci u soudu, úředníci nastupující úřad, vojíni na začátku vojenské služby nebo manželé před oltářem podávající si ruce ku společné životní pouti. Obojí stejně platí. Vnější obřady (kříž, svíce, zdvihání tří prstů a p.), které obyčejně slavnou přísahu provázejí, na závaznosti jí nic nepřidávají, ale toliko zvyšují úctu k ní a naznačují na venek její důležitost a význam.

Dovolenou přísahou Boha ctíme uznávající jeho jsoucnost a vševědoucnost, a proto není příčiny, proč bychom se jí báli. Nemáme také bez příčiny zdráhati se přísahati.

Dobré poučení o tom, jak přísahati máme, abychom přísahali dobře, podává nám Písmo Svaté: „A přísahati budeš: Živý jest Hospodin, v pravdě, a v soudu a v spravedlnosti.“ (Jer. 4, 2.)

Především přísahati máme v pravdě, to znamená, že nikdy nemáme přísahou lež vydávati za pravdu. Pravdu sice máme mluvíti vždycky, ale vypovídáme-li pod přísahou, jsme pod velmi těžkým hříchem a zvláště vázáni říci jen a jen čistou a nezkalenou pravdu. Nesmíme nejisté vydávati za jisté a nemáme vypovídati nejasně a dvojsmyslně, nýbrž jasně, zřejmě a určitě.

Dále máme přísahati v soudu, což značí, že nemáme bez rozvahy a ukvapeně přisa-

hati, nýbrž jen po náležité rozvaze. Máme dobře posouditi a usouditi, zda jest přísahy zapotřebí a zda je k ní příčina závažná. Nemáme jí skládati k vůli nepatrným věcem, nýbrž jenom tam, kde toho důležitost předmětu žádá a kde lidské svědectví nestačí. Sv. Augustin praví, že jí máme užívatí jenom jako léku, jehož užíváme jen tehdy, je-li k tomu důležitá příčina. „Hustá přísaha, řídká pravda“ praví přísloví, a Písmo dří: „Člověk, kterýž mnoho přísahá, naplněn bude nepravostí, a neodejde od domu jeho rána“ (Sir. 23, 12). Jednou jsem mluvil s jedním občanem, a tu došla řeč na známého sudiče v obci. Jakmile můj společník o něm začal mluvit, rozhorleně zvolal: „On vám pořád přísahá, až svědomí utahá“. Také máme vždy před přísahou dobře rozvážiti, zda bude nám možno vyplniti, k čemu přísahou se zavazujeme.

Konečně máme přísahati v s p r a v e d l n o s t i, totiž přísaha smí se týkati jen toho, co křesťanské náboženství dovoluje, co je poctivo a čím Boha neurážíme. Není tedy dovoleno na př. přísahati někomu pomstu. Taková přísaha byla by neprozřetelná, hříšná a ovšem nezavazuje, aby ji ten, jenž ji vykonal, splnil.

Dovolenou přísahou Bohu poctu prokazujeme, ale falešnou čili křivou velmi ho

urážíme. Křivopřísežník trestu Božímu neujde. „Přijde (zlořečení) do domu . toho, jenž přísáhá skrze jméno mé lživě, a přebývati bude uprostřed domu jeho a stráví jej“ (Zach. 5, 4). Staří pohané považovali křivou přísahu za hrozné provinění a křivopřísežníka trestali smrtí provazem. Císař Karel Vel. vydal ve své říši zákon, aby těm, kdož by křivě přísahali, byla uřata pravá ruka; později se jim utínali jen první 3 prsty pravé ruky, jimiž přísahali. Na křivou přísahu před soudem klade právo Soběslavovo (1178 1178) trest, že měl takovému jazyk týlem vyvlečen býti.

Křivá přísaha je tak těžký hřích, že jeho rozhřešení samotnému biskupovi jest vyhraženo, jako na př. i zúmyslné žhářství nebo zúmyslné maření lidského plodu, a obyčejný kněz jenom s výslovným plnomocenstvím biskupa může dáti z něho rozhřešení.

99. Svatá zpověď.

Jsou dvě cesty, které vedou k věčné blaženosti: Nevinnost a kajícnost. Úplnou nevinností neboli bezhříšností docházejí nebe snad jen dítky, které umírají po křtu svatém ve věku, kdy ještě rozum jejich nebyl dostatečně vyvinut, aby zlé od dobrého rozeznávali a tak hříchů dopouštět se mohly, kdežto ve věku dospělejším každý člověk

hřeší, a protože nic nečistého nevejde do království nebeského, musí každý, kdo tam vejíti chce, od hříchů se očišťovati. Tělo umýváme vodou, a nečistotu duše umýváme svatou zpovědí.

Tělo myjeme každý den, a duši rovněž obmýváme často. Jest příkázání církevní, že se alespoň jednou za rok máme zpovídati, ale to je jenom nejmenší míra — máme častěji se zpovídati. Netrpíme dlouho špíny na tváři a právě tak nemáme dlouho nositi špínu na duši. Nesetrvávej ve stavu hříšném. Hřešiti jest lidské, ale ve hříchu zatvrzele setrvávati jest ďábelské. Neodkládej! „Bůh slíbil člověku odpuštění hříchů, ale neslíbil mu zítřejší den“ (sv. Augustin). Zpověď shlazuje hříchy minulé a chrání před nimi v budoucnosti.

Na svatou zpověď se vždycky dobře připrav. Jdeš-li někam, díváš se do zrcadla, abys viděla vady na svém šatě, a právě tak, nežli jdeš k zpovědi, pohlédni do svého nitra a vyzpytuj dokonale své svědomí.

Chceš klidně kráčet životem,
popatř nad sebe!
Nechceš cizincem být v životě,
hleď kolem sebe!
Chceš znáti vlastní svoji cenu,
popatř do sebe!

(Lavater.)

Vpravdě moudrým jest, kdo často do knihy svého svědomí nahlíží. Byť bychom se domnívali, že nejsme špatní, přece, důkladně-li nitro své prohledáme, nalezneme tolik nedokonalostí a hříchů, že se až podívíme. Kdybychom ve světnici, kterou považujeme za čistou, odstranili nábytek a nářadí, našli bychom za ním množství prachu, pavučin a nečistoty. Podobný úkaz naskytne se nám, začneme-li opravdově a řádně zpytovat svědomí.

Hříchů svých lituj. Tak jich lituj jako kdysi Marie Magdalská, která sedíc u nohou Kristových smáčela je slzami upřímné lítosti. Nad slzami takovými jásají andělé.

Vzpomínej si, žes hříchem urazila Boha, jež jsi měla nade vše milovati, žes rozhněvala si svého Soudce nejvyšš spravedlivého, žes zarmoutila Krista Ježíše, který i pro tebe na kříži se obětoval, žes hříchem zatarasila si cestu k nebi a otevřela cestu k věčným mukám.

Bože můj! Mám v ošklivosti všechny hříchy své a žádám si upřímně, bych se jich byla nikdy nedopustila. Lituji opravdu svého poblouzení a prosím tě, bys nesáhal k spravedlnosti, ale k svému milosrdenství, jež jest neobsáhlé.

Umiň si také, že už nikdy žádnými hříchy Boha urážeti nebudeš a že napraviš, co jsi

hříchem pokazila. Předsevzetí má býti pevné, opravdové, trvalé a nikoliv jen jako nějaká pavučina, jež se snadno trhá.

Ze všech hříchů vždy úplně a upřímně se vyznej. Ať ti ani nikdy nenapadne nějaký hřích zamlčeti. Nejčastěji to bývají hříchy proti počestnosti, které lidem svírají hrdlo, mají-li mluvit. Víme, že Kristus nezavrhł ani ženy cizoložné, ale řekl jí: Jdi a již nehřeš! Hříchy řekni sice slušně, ale bez tajemných okolků a obalů. V rukavičkách se přece mýti nebudeš... Zpovědníkovi se svěř se vším, co tě tísní i blaží, pověz mu, jaké jsou tvé vnitřní boje a světa nástrahy, otaž se, poraď se, neboť kněz je mlčenlivý a nejvěrnější přítel, který poradí rád, upřímně a spravedlivě.

Uložené pokání vykonej co nejdřív a právě tak jak ti bylo uloženo.

Když jednou Kristus přistoupil k mrtvé dceři Jairově a vzal ji za ruku, vstala a byla vzkříšena. Takovou mrtvou dívkou je každá dívka, která má na svědomí nějaký těžký hřích, obživuje však, jakmile se jí ve svaté zpovědi Kristus dotýká a zpovědníkovými ústy k ní praví: „Dívko, tobě pravím, vstaň!“

Můj dobrotivý Kriste, lékaři duše mé, dotkni se svou milostí mého chladného srdce,

abych tě opravdu milovala a z lásky k tobě duši svou řádnou svatou zpovědí často očišťovala. Přijď, o Ježíši, pozdvihni mne z ponížení a hříchu, přiveď mne k životu a veď mne cestou pokání k blaženosti věčné. Amen.

100. Svaté přijímání.

„Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm“ (Jan 6, 57).

Jako tělo potřebuje pokrmu, tak ho potřebuje i duše. Duše je dechnutí Boží, a proto zase jen Bůh může ji nakrmiti.

A skutečně Kristus vzav do svých přesvatých rukou chléb, pravil nad ním „Totoť jest tělo mé“ a přidal: „Jezte z toho všichni“. Pod způsobou nejobyčejnějšího pokrmu tají se ve svatostánku skutečná přítomnost Kristova. Tam čeká Pán na ty, kteří přicházejí, a s láskou podává se jim za pokrm. Kdo chce žíti, spěchej k občerstvujícímu prameni. „Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života“ (Jan 6, 54).

Často jíš pokrm tělesný — posiluj i duši často chlebem andělským. Tělo Páně jsme přísně povinni přijímati alespoň jednou za

rok, a to v době velikonoční, jakož i v nebezpečné nemoci jakožto pokrm na cestu do věčnosti, ale vyplněním tohoto příkazu spokojuje se jen vlažný křesťan — kdo opravdu Pána Boha miluje a o spásu duše své usiluje, chodí častěji ke stolu Páně. „Tělo krmíme několikrát za den a duši bychom měli krmiti pouze jednou za rok?“ (Sv. Karel Bor.)

Kdykoliv chceš přijmouti Pána do stánku svého srdce, postarej se, aby tento příbytek byl mu důstojně uchystán a vykrášlen. Očisti jej dokonalou lítostí, okrášli věrou, nadějí a láskou a jdi mu v pokoře vstříc vroucí touhou po něm. Rci asi to, co pravila sv. Angela: „Chystám se, abych důstojně šla vstříc ženichu duše své“

Na půl cesty vyjdí sama a na půl cesty již přijde ti Pán sám naproti. Nestrachuj se a nebuď úzkostliva, neboť on sám očisťuje malé skvrny duše a o výzdobu srdce, do něhož vejíti chce, sám se dokonale postará.

Se srdcem skroušeným, rukama sepiatýma a očima skloněnýma přístup k oltáři a s povznesenou myslí přijmi Pána. Jaký to veliký okamžik, v němž sám Bůh k člověku se snižuje a jeho pokrmem se stává! Větší lásky nikdo nikdy nevymyslíl a neukázal, než-li jest ta, že Bůh sám za pokrm se nám podává.

Od oltáře jdi volně a důstojně. S jakou kdo zbožností od oltáře odchází, s takovou asi zbožností přijímal.

Poklekni a chovajíc v srdci svém Boha zaveď s ním tichou rozmluvu. Rozjímej, kladeš se mu, ujišťuj ho svou láskou a opravdovou přichylností a pros ho o vše dobré pro tělo i pro duši. Budiž vítán, nejmilejší Ježíši, v příbytku duše mé! Tys mi přichystal hostinu, já se ti za to zcela odevzdávám, Pane, v Tebe věřím, v Tebe doufám, Tebe miluji. Jak sladko mi s Tebou dlíti. Zůstaň se mnou v úzkém spojení a až přestaneš dlíti se mnou svátostně, spojuj mne se Sebou Svou milostí...

Využij posvátného okamžiku po svatém přijímání a v této chvíli, kdy Kristus Host tvého příbytku nedovede ničeho odepřítí, pros ho o věci nejvážnější a nejdůležitější. Všecka důležitější rozhodnutí životní a vše, k čemu je potřeba rozvahy a vyššího osvětlení rozumu, ponechávej si pro tuto vznešlou chvíli.

Skutečné přijímání může částečně nahrazeno býti přijímáním duchovním. Vzbuzujeme-li touhu po Pánu Ježíši, přijímáme duchovně. Pán chce býti milován a chce, abychom po něm toužili. Takto přijímati můžeš všude a vždycky, ale přijímej tak zvláště vždy při mši svaté při přijímání kněžském.

Stálé spojení s Ježíšem je nejlepší ochrana před hříchem a bezpečná cesta ku blahu a věčnému štěstí.

101. Doslov.

Knihu, kterou ti předkládám a věnuji, psal jsem s láskou a radoval bych se z toho velice, kdybys ji také s láskou a ochotou přijala. Klepá na dveře tvého srdce a prosí o laskavé přijetí — neodmítej jí.

Není to román ani pohádka, ale návod, jak vypěstovati v mladém dívčím srdci mravní dokonalost a uceliti povahu. Obsahuje hlavní rady a pokyny, jak se má zařídití a pěstovati duševní květnice. Neobsahuje ovšem všeho, poněvadž žádné lidské dílo všeho úplně nevyčerpává, ale přece zahrnuje, jak se domnívám, seménka zvláště důležitá a potřebná, z nichž mají vyrůstati květy libovonné. Účel její jest prospívati.

Nežádá nic těžkého ani nemožného, nýbrž jen to, co žádá zdravý rozum a naše svatá víra. Mnohé výroky Písma Svatého, citáty ze spisů vynikajících mužů a doklady z dějin světských i církevních, jak myslím, jsou jako mocné opory ku květinám, které v srdce mají vštípeny býti.

Nemám už nic, co bych připomenul — jen ještě prosím tě o dvě věci: Především

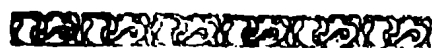

tě prosím, abys neztrácela trpělivost a přečetla „Květnici“ celou a nikoliv snad jen tu a tam něco. A až ji přečteš, neodkládej ji na vždy a nenech ji ležeti kdesi v koutě pokrytou vrstvou prachu, ale čti ji znova. Vždyť má být učebnicí a z učebnic se učíme, a nečteme jich toliko. Nemusíš se jí ovšem učit napamět, ale přece čtej v ní pilně. Kdybys ji po přečtení úplně odložila, snad dobré símě, které se četbou uchytilo, zase později by zvadlo, uschlo a zaniklo. Květy duše mají však zůstávati stále svěží, krásné a libovonné, a takové květy nutno stále ošetřovati, půdu jim kypřiti a stále nové vláhy dodávati.

Každou květnici nutno každý rok znovu osívati a upravovati.

Potom ještě o jednu věc tě prosím: Přičti se, aby tato kniha došla co největšího rozšíření a vykonala své poslání. Půjčuj ji dívkám, nabídni jim ji a vypravuj o ní. Nelituj toho jestli snad se ti pomaže nebo roztrhá, takové úkazy tě přesvědčí, že byla hojně čtěna, a knihy právě proto jsou vydávány, aby je lidé četli. Dobrá kniha působí jako missionář, a kdo ji půjčuje, získává si zásluhy neocenitelné.

Každý, kdo šíří dobro, stává se účastným jeho zásluh. Kdy by se některé dívky zvlá-

ště zalíbila, vybídni ji, aby si ji objednala, nebo sama ji pro ni objednej.

Žij s Bohem a anděl jeho tě provázej na všech cestách tvého života.

Ve jménu Otce † i Syna † i Ducha Svatého. † Amen.

O B S A H:

	Strana		Strana
1. Milá divko!	3	30. Poctivost	98
2. Účel života	5	31. Svědomí	101
3. Mládí .	8	32. Setrnost	106
4. Volba stavu	12	33. Stědrost	110
5. Čas	15	34. Opatrnost	113
6. Práce .	18	35. Spravedlnost	119
7. Povinnost	21	36. Statečnost	122
8. Štěstí .	24	37. Mírnost .	124
9. Špokoženost	28	38. Pravdomluvnost	128
10. Čest . . .	31	39. Čistotnost	132
11. Dobré jméno	35	40. Skromnost	137
12. Rodiče	39	41. Pokora	140
13. Poslušnost	43	42. Svěhlavost	143
14. Uctivost	46	43. Závist	146
15. Upřímnost	49	44. Hněv .	149
16. Sdílčnost	53	45. Nadávky	153
17. Přímčnost	56	46. Lenost . .	156
18. Vlídčnost	59	47. Povrchnost	160
19. Soucit	62	48. Zvědavost	164
20. Zdvořilost .	65	49. Klepy	167
21. Snášenlivost	68	50. Pomluva	169
22. Vděčnost	71	51. Podvod	174
23. Tichost	75	52. Krádež .	177
24. Vytrvalost	78	53. Náruživost .	181
25. Důslednost	82	54. Vláda nad sebou	184
26. Starostlivost	84	55. Pokrm	187
27. Pořádek	87	56. Tělo .	191
28. Trpělivost	90	57. Zdraví	195
29. Nemoc	94	58. Oděv	199

	Strana		Strana
59. Vlasy .	204	80. Láska	277
60. Přítelkyně	207	81. Duše	281
61. Společnost	211	82. Hřích . . .	284
62. Slušnost	213	83. Příležitost ke hří- chu .	287
63. Jemné chování	219	84. Pokušení	289
64. Domov	223	85. Zbožnost	294
65. Vlast .	226	86. Modlitba .	297
66. Vzdělání .	232	87. Růženec	300
67. Četba .	237	88. Poutě	304
68. Příklad	240	89. Úcta k P. Marii .	307
69. Veselá mysl	243	90. Svata patronka	310
70. Zábava	246	91. Anděl strážný	313
71. Tanec .	249	92. Církev	318
72. Veřejný život	252	93. Kostel	321
73. Spolky	255	94. Neděle .	324
74. Známost	256	95. Mše svatá	328
		96. Půst	330
75. Bůh	260	97. Slib .	333
76. Víra	263	98. Přísaha .	336
77. Pověra	267	99. Svatá zpověď	339
78. Naděje .	271	100. Svaté přijímání	343
79. Zoufalství	274	101. Doslov	346

Tomáše Kempenského Čtvero knih o následování Krista. S obrazy od F ü h r i c h a. Přeložil a modlitby připojil Dr. J a n N e p. S e d l á k (neváz.) K 2·40

(s frank. zásilkou K 2·70; v pegamoidové vazbě s červ. ořízkou se zásilkou K 3·90, na velínovém papíře se zlatou ořízkou K 7·50; v celoplátěné vazbě s červ. ořízkou se zásilkou K 5·50; v celokož. vazbě se zásilkou se zlatou ořízkou K 10·—.

Při objednávkách buď vždy udáno, v jakých vazbách snad si kdo knihu přeje.

Soustavná katolická věrouka pro lid. Napsal P. F r a n t. Ž á k, T. J. Díl I. Cena K 6·—
Díl II. část první. Cena K 5·—

Dědův odkaz. Kniha pro dospívající jinochy. Napsal K. B a l í k. Cena K 1·40

Navedení k životu zbožnému (Bohumila)
od sv. F r a n t i š k a S a l e s k é h o. Přeložil K a r e l V r á t n ý K 4·—

Všem čtenářům doporučujeme zvláště:

Nový zákon Pána našeho Ježíše Krista. Podle Vulgaty se stálým ohledem na text původní (řecký) přeložil a úvody i výklady opatřil Dr. J a n L a d. S ý k o r a. Část první: **Evangelia** (neváz.) K 1·—
(s frankov. zásilkou K 1·20; v celoplátěné vazbě se zásilkou K 2·20; v celokožené vazbě se zlatou ořízkou K 6·50).

Část druhá: **Apoštolář či skutky a listy apoštolské se Zjevením sv. Jana** (neváz.) K 2·40
(s frankov. zásilkou K 2·70; v celoplátěné vazbě se zásilkou K 4·—).

Oba díly Nového Zákona vázány dohromady se zásilkou stojí: v celoplátěné vazbě K 5·50; v kožené vazbě se zlatou ořízkou K 8·—

Při objednávkách buď vždy udáno, v jakých vazbách snad si kdo knihu přeje.

Objednejte tyto knihy u „Ředitelství Dědictví sv. Jana Nep.“ v Praze-IV. (Hradčany) čís. 35. Příslušný obnos zašlete předem.

Dědictví sv. Jana Nep. v Praze, založené r. 1835, jest ústav k vydávání dobrých knih českých pro lid. Rokem 1907 počínajíc vychází nákladem tohoto Dědictví každého roku knih několik.

Údem Dědictví se stává, kdo složí jednou pro vždy **20 K.** Rod, škola, obec, spolek, knihovna a pod. stávají se údy, složí-li jednou pro vždy **40 K.** Vklad možno splatiti též **ve dvou ročních lhůtách po 10 K** (u rodů, spolků atd. po **20 K.**)

Přihlášky nových údů přijímá **Ředitelství Svatojanského dědictví v Praze-IV., Hradčany.** Nově přistouplý člen dostane mimo podíl toho roku, kdy se přihlásil, ještě darem některé starší knihy, dle ustanovení ředitele „Dědictví“.

Za nepatrný obnos 20 K. u rodů atd. 40 K, jednou pro vždy složený, dostávají údové každého roku podílem několik knih.

Jak veliká to výhoda, jíž by každý ke svému vlastnímu prospěchu měl užiti.

Přistupujte hojně k našemu „Dědictví“ a jiné k tomu povzbuzujte!

Ředitelem „Dědictví Svatojanského“ jest **Dr. Ant. Podlaha**, metropolitní kanovník u sv. Víta v Praze-IV 35, jenž také přijímá rukopisy pro „Dědictví“

K p o v ě š i m n u t í. Podíl na rok 1918 vyjde během roku 1918 aniž by bližší lhůta mohla býti stanovena. Jakmile bude podíl dotištěn, oznámí se to v novinách. Necht' každý úd tedy vyčká a dříve o podíl se nehlásí.

Spisy nábožensko-poučné vydané »Dědictvím sv. Jana Nep.«

Postilla aneb Výklad a rozjímání na evangelia nedělní i sváteční od Dra Innoc. Frencla. Díl I.	K 1.—
Díl II.	K 1.—
Díl třetí rozebrán.	
Díl IV.	K 1.—
Rok Marianský. Vzdělal Frant. Musil. — Odpustky. Napsal Jos. Hůlka.	K 1.50
Katolická mravouka. Napsal Dr. K. L. Řehák.	K 3.—
Liturgika o posvátných dobách sv. katolické církve. Sestavil Bohumil Fr. Hakl.	K 3.—
Epištoly nedělní a sváteční celého roku. Výklad sepsal Jan Felizna.	K 4.—
Výklad katechismu. Napsal Dr. Ant. Podlahá. — Ctih. Tomáše Kemp. čtvero knih o následování Krista. Zčeštil Dr. Jan Nep. Sedláček.	K 6.—
Milosrdný Samaritán. Poučná a modlitební kniha pro nemocné a jejich ošetřovatele.	K 6.—
Jaká má býti víra naše? Hovory náboženské. Podává Filip Jan Konečný.	K 1.—
Falešní proroci. Největší nebezpečí přítomnosti. Sepsal Frant. Xav. Wetzel. Český upravil V. A. Šrámek.	K —.60
Po stopách Boží prozřetelnosti. Sepsal B. Jiříček.	K —.80
J. P. Silberta Křesťansko-katolická domácí kniha na každý den v roce. Přeložil Frant. Klíma.	K 4.—
Vkusně vázaná za K 5.50.	
Pravdou k životu. Katolické vodítko. Upravil Frant. Synek. Část I.	K 1.—
Část II.	K 1.—
Hodinky Marianské. Z latiny přeložil a poznámkami opatřil Jan Hejčl.	K —.80